

6
74
41/4
111

45
[scribbles]

ΠΟΙΙ = 27¹⁰⁷
ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΙΚ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ - Ν. ΚΑΙ Κ. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

$$1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^3 + 0 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2 + 1$$
$$16 + 8 + 2 + 1 = 27$$

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ
ΦΑΙΔΩΝ - ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

$$248 \overline{) 3}$$
$$- 5 \overline{) 122} \overline{) 3}$$
$$1 = 0$$
$$= 1 \overline{) 3012}$$

$$15 \overline{) 2}$$
$$7 \overline{) 2}$$
$$1 \overline{) 3} \overline{) 2}$$
$$1 \overline{) 1}$$

Don
Rodriguez

1110101 <27

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1. ΦΑΙΔΩΝ

2. ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΠΑΤΡΙΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΥΦΙΑΣ Γ.
ΣΑΦΟΤΑΤΩΝ Γ.

ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΦΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄ ΠΛΑΤΩΝ

1. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ὁ Πλάτων ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 428 ἢ 427 π.Χ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀρίστων ἦτο εὐγενής, ἀλλ' ἀγνώστου πιθανῶς ἱστορικῆς γενεᾶς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Περικτιόνη ἀνῆκεν ἐπίσης εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν, ἀνάγουσαν τὸ γένος αὐτῆς εἰς τὸν Σόλωνα. Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Πλάτωνος ἦτο Ἀριστοκλῆς, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του, Πλάτων δὲ ὠνομάσθη, ὡς ἀναφέρεται, διότι εἶχεν εὐρέα στέρνα καὶ μέτωπον. Περὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν πολλά, ἀλλὰ πάντως ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς, ὡς υἱὸς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, καὶ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον κατετέθησαν βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν του τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία τὸν κοσμεῖ καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Εἶναι ὁμως βέβαιον, ὅτι ἐμυθήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ Κρατύλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου. Ἀλλὰ τὸν ἐνεθούσιαζε μᾶλλον ἡ ποίησις καὶ μάλιστα ἡ τραγικὴ ἢ γνωριμία του ὁμως μὲ τὸν Σωκράτη, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐπέφερε ριζικὴν μεταβολὴν εἰς τὰς νεανικὰς του κλίσεις. Παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ τὰ ποιητικὰ του πονήματα καὶ ἀφωσιώθη ὅλος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωκράτους, πλησίον τοῦ ὁποίου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ διδασκάλου τὸν ἐπίκρανε τόσο, ὥστε ἔφυγεν εἰς τὰ Μέγαρα πλησίον τοῦ Εὐκλείδου, ὅπου μὲ ἄλλους Σωκρατικούς ἐθρήνησεν αὐτόν· ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ πιθανῶς διάστημα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ διάφορα ἔπειτα χρονικὰ διαστήματα ἔκαμεν ἀρκετὰ ταξίδια ἐπανερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν γενέτειραν. Τὸ μακρότερον ὅλων ἦτο τὸ εἰς Αἴγυπτον καὶ Κυρήνην. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐγνώρισεν τὸν ἐκεῖ πανάρχαιον πολιτισμόν, ἐδιδάχθη ἴσως ἱστορίαν καὶ μαθηματικά, τὸ δὲ πολίτευμα τῆς χώρας τοῦ ἀφῆκε μεγάλην ἐντύπωσιν, τῆς ὁ-

ποιάς ἔχνη βλέπομεν εἰς τὰ περὶ πολιτείας ἔργα του. Εἰς τὴν Κυρήνην ἤκουσε τοὺς μαθηματικούς της καὶ ἐγνώρισε τὸν διάσημον γεωμέτρην Θεόδωρον. Τῷ 389 π.Χ. ἤλθεν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ὁ πιθανώτερος λόγος τῶν ταξιδίων αὐτῶν ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς σοφίας τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν ταξιδιόν του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ γνωρίσῃ ὁ Πλάτων τοὺς Πυθαγορείους ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, νὰ μυηθῇ πληρέστερον εἰς τὰ Ὀρφικὰ καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀκόμη μὲ τοὺς Ἐλεάτας καὶ τὰς δοξασίας αὐτῶν. Ἡ ἀποδημία αὐτὴ ὑπῆρξεν ἕνεκα τούτου σημαντικωτάτη διὰ τὴν μετέπειτα πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν.

Διάφορος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ του συγκομιδὴ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ ἐγνώρισε ἐκ πείρας μίαν τυραννίδα, ζήσας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ Α' καὶ ἐκέρδησε φίλον καὶ θαυμαστήν τὸν γυναικάδελφον τούτου Δίωνα. Ἄλλ' ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Διονύσιον εἶχεν οἰκτρὸν τέλος. Ὁ τύραννος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοχλητικοῦ ἠθικολόγου, τὸν ἐπεβίβασε διὰ τῆς βίας πλοίου ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Ἑλλάδα· ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ, κατ' ἐντολὴν πιθανώτατα τοῦ Διονυσίου, τὸν ἐπώλησεν ὡς δοῦλον εἰς τὴν Αἴγιναν. Ὁ Ἀννίκερις ὅμως ὁ Κυρηναῖος παρευρισκόμενος ἐκεῖ τὸν ἐξηγόρασε καὶ οὕτως ὁ Πλάτων ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 387 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν περίπου.

Ἐκτοτε ὁ Πλάτων παρέμεινεν εἰς Ἀθήνας πλὴν δύο διακοπῶν παρὰ τὰ πρότερα παθήματά του. Τῷ 366 π.Χ. μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σικελίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ νέου τυράννου Διονυσίου τοῦ Β', διαδεχθέντος τὸν πατέρα του, πρὸς διαρρύθμισιν τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ιδέας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠπατήθη ὁ Πλάτων εἰς τὰς προβλέψεις του καὶ ἠναγκάσθη νὰ κατὰλίπη τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ἄλλως δὲν τοῦ ἐπέτρεπον νὰ ἀναχωρήσῃ. Καὶ πράγματι τῷ 361 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς Σικελίαν, ὅπου ὄχι μόνον δὲν κατάρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὸν τύραννον μὲ τὸν Δίωνα καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς ἐξορίας τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ κατέστη ὑποπτος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευσεν αὐτὴ ἡ ζωὴ του. Ἐσώθη μόνον κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ Πυθαγορείων φίλων του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, χωρὶς πλέον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐξ αὐτῶν.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ὡς ἀνὴρ ὑγιῆς καὶ ῥωμαλέος πλέον ἢ ἅπαξ ἐστρατεύθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτι δὲν ἀνμείχθη εἰς τὰ πολιτικά, διότι καὶ ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ κατα-

γωγῆς δὲν συνεπάθει τὴν δημοκρατίαν, ἡ ὁποία ἐθανάτωσε τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν Σωκράτη, ὅτι παρέμεινε ἀγαμος καὶ ὅτι ἤτο λιάν φιλομαθῆς καὶ πολυμαθέστατος, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων του.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας, ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς πείρας του καὶ τῶν γνώσεών του τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κοινωνήσουν τούτων. Ἰδρυσε λοιπὸν πρὸς τοῦτο παρὰ τὸ Γυμνάσιον « Ἀκαδημία » μόνιμον φιλοσοφικὴν σχολήν, ὁμώνυμον μὲ αὐτό, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὁπότε κατηργήθη. Ἡ Ἀκαδημία ἐγένεε κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πυθαγορείου σχολῆς, ἀλλ' ὁ ἰδρυτῆς τῆς δὲν ἀπεδέχετο οὔτε τὴν ἐχεμύθειαν τῶν Πυθαγορείων, οὔτε τὸ δυσπρόσοδον τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐζήτηε νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀκροαματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς διαλογικῆς τοῦ Σωκράτους. Ἡ Ἀκαδημία ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, τῶν ὁποίων ὁ Πλάτων ἔδρυσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς σχολῆς ἱερόν, καὶ οἱ ὀμιληταὶ κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἀπετέλουον ἱεράν ἔνωσιν. Ἐντὸς τῆς σχολῆς κατέφηκεν ὁ Πλάτων καθὼς καὶ οἱ ἐκάστοτε σχολάρχαι τῆς Ἀκαδημίας ἐκ κληρονομίας τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι ἦσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ὄμιλον τῆς σχολῆς, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καταλέγονται ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Δημοσθένης.

Ὁ Πλάτων ἐξηκολούθησεν ἀνελλιπῶς, πλὴν τῶν δύο διακοπῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν, νὰ διδάσκῃ εἰς τὴν σχολήν, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ γράφῃ. Μόνον ὁ θάνατος περὶ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν γόνιμον δρᾶσίν του. Ὁ νεκρὸς τοῦ πρώτου σχολάρχου τῆς Ἀκαδημίας ἐτάφη εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς.

2. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἰπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος φέρονται 44 ἔργα. Ἐκ τούτων θεωροῦνται γνήσια τρεῖς ἐπιστολαὶ καὶ 24 - 26 συγγράμματα ἔχοντα τὴν μορφήν διαλόγου, πλὴν τῆς Ἀπολογίας, ἡ ὁποία εἶναι γραμμμένη εἰς συνεχῆ λόγον. Ἡ μορφή δὲ αὐτῆ τοῦ λόγου δὲν εἶναι ἐξῶθεν δάνειον, ἀλλὰ φυσικὴ ἀναπαράστασις τῆς διαλογικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἡ ὁποία ἐγένετο μὲ τόσῃν δεξιότητῃ καὶ ἀσφάλειαν. Οὕτω λοιπὸν προῆλθε νέον εἶδος τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ὁ Πλατωνικὸς διάλογος, γραμμμένος μὲ τόσῃν λογοτεχνικῇ χάριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Πλατωνικοὺς διαλόγους ὡς

ἐν εἶδος ἐστενογραφημένων πρακτικῶν τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων· ἡ ζωὴ, ἡ μορφή καὶ τὰ πλαίσια τούτων εὐρύνονται, παρελθὸν καὶ παρὸν συνεννοῦνται, αἱ κρατοῦσαι ἰδέαι ἀνάγονται εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ὥστε πανταχοῦ διακρίνεται ὁ ἀνώτερος νοῦς, ὁ ὁποῖος διαμορφώνει, καλλωπίζει καὶ ἐξυψώνει· ὡς χρωστῆρ ἐξόχου καλλιτέχνου ἐπεξεργαζομένου ὠραίαν, ἀλλ' ἀτελῆ καταλειφθεῖσαν εἰκόνα, τὴν ὅποιαν θέλει νὰ ἐμφανίσῃ οὗτος ὡς ἔργον οὐχὶ ἰδικόν του, ἀλλὰ τοῦ πρώτου σχεδιάσαντος. Ἡ τοιαύτη εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὸν Σωκράτη ἀποτελεῖ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν παράδειγμα σχέσεως μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, τοῦ ὁποῖου τὴν προσωπικότητα μᾶς παρέδωκεν ὅπως ἰδανικῆν.

Β'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ τὸ δρᾶμα, ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας καὶ μάλιστα τὰς Ἴωνικὰς καὶ ἠνδρώθη καὶ ἐξυψώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἀλλὰ τί εἶναι φιλοσοφία; Φιλοσοφία κυρίως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως· ἡ ἐξερεύνησις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἡ ἐπιστήμη τῶν ὄντων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Ὁ Πλάτων φιλοσοφίαν θεωρεῖ τὴν γινῶσιν τοῦ ὄντως ὄντος, τοῦ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου, μονοειδοῦς καὶ αἰωνίου. Ὁ Ἀριστοτέλης πάλιν λέγει, ὅτι φιλοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων. Ἐξ ἄλλου κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄλλοι διαφορητικὰ ὀρίζουν τὴν φιλοσοφίαν.

Τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας εἶναι κυρίως τρία :

1) Τὸ γινωσολογικόν, ἤτοι· α') Ἡ ἔρευνα τοῦ πῶς συντελεῖται ἡ γνώσις ἡμῶν καὶ ποία ἡ πηγὴ αὐτῆς. Εἶναι δηλαδὴ αἱ αἰσθήσεις ἢ ἡ νόησις; Ἄλλοι τῶν φιλοσόφων δέχονται ὡς πηγὴν τὴν αἴσθησιν (αἰσθησιαρχικοὶ) καὶ ἄλλοι τὴν νόησιν (νοησιαρχικοὶ). β') Ποῖον τὸ κῦρος τῆς γνώσεως ἡμῶν· ἡ γνώσις δηλαδὴ ἡμῶν περὶ τοῦ κόσμου ἔχει ὑποκειμενικὸν κῦρος ἢ ἀντικειμενικόν; Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος διάφορος ἀπὸ ὅ τι μᾶς φαίνεται ἢ εἶναι οὗτος πράγματι, ὅπως τὸν νομίζομεν; γ') Ποῖον τὸ ὄριον τῆς γνώσεως ἡμῶν; Μέχρι ποίου σημείου δηλαδὴ φθάνει ἡ γνώσις μας; Δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παντὸς οὐσίαν;

2) Τὸ ὄντολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει περὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου καὶ παντὸς ὑπάρχοντος καὶ φαινομένου. Εἶναι δηλαδή ὁ κόσμος ὕλη ἢ πνεῦμα ἢ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί ;

3) Τὸ ἀξιολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ περὶ τῶν παντὸς εἶδους ἀξιών. "Ἦτοι ἡ φιλοσοφία ἐξετάζει πῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ Α ἢ Β φαινόμενον ἢ πρᾶγμα, ποία εἶναι ἡ οὐσία του καὶ ποία ἡ ἀξία του.

Γ'. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρὸς κατανόησιν τοῦ Φαίδωνος εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μίαν σαφῆ, ἀλλὰ περιληπτικὴν εἰκόνα τὸσον περὶ τῆς πίστεως κλπ. τῶν Ὀρφικῶν, ὅσον καὶ περὶ τῆς ιστορικῆς ἐξελίξεως τῆς φιλοσοφίας.

Οἱ Ὀρφικοὶ

Παντοῦ εἰς τὴν γῆν προηγήθη τῆς γνώσεως ἢ πίστεως καὶ τῆς φιλοσοφίας ἡ θρησκεία, αἱ ὁποῖαι ἔδωσαν κάποιαν λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Ποία ἦτο ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων, εἶναι γνωστόν. Τὰ Ὀρφικὰ ὅμως μυστήρια, τῶν ὁποίων ἡ ἰδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὸν θρυλικὸν Ὀρφέα, ἀπονέμουν τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην αἰτίαν. Οἱ μεμυημένοι εἰς αὐτὰ ἀπετέλουν θρησκευτικὰς κοινότητες καὶ εἶχον ἰδίαν πίστιν. Κατὰ τὴν διδισκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν, ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς φονευθέντων Τιτάνων, διότι οὗτοι εἶχον καταφάγει τὸν Ζαγρέα, υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Περσεφόνης. Δύο λοιπὸν στοιχεῖα φέρεται ὁ ἄνθρωπος : τὸ τιτανικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐγένετο τὸ σῶμα, καὶ τὸ θεῖον, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διός, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἡ ψυχὴ. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ φροντίζη διὰ τὴν θεῖαν ψυχὴν καὶ νὰ προσπαθῆ νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτήν, ἢ ὁποία διὰ τῆς γεννήσεως ἐνεκλείσθη εἰς τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ δεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιτύχη τὴν ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ζαγρεὺς ἐφονεύθη μὲν ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἀλλ' ἀνεστήθη ὑπὸ τοῦ Διός· διότι οὗτος κατέπιε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον, προσωρισμένον νὰ συμμερίζεται τὴν δόξαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πατρός. Ἡ ὑπαρξις εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἀμάρτημα καὶ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο ἐξιλέωσιν· δι' αὐτῆς μόνον ὁ ἐνυπάρχων εἰς τὸν ἄνθρωπον θεὸς σπινθήρ θὰ διασωθῆ εἰς τὸν ἀνώτερον κόσμον. Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ

πάθη, νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἀναγεννηθῆ. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. Ἐπίγειος βίος χωρὶς μύησιν δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ μνηθῆ—νὰ ἀρχίσῃ νὰ πάσχῃ. Οὕτως ὁ μεμυημένος ἐπίστευε πλέον, ὅτι ἦνούτο μὲ τὸ θεῖον καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν «φοβερὸν κύκλον», ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις. Διότι ὁ ἀμύητος καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο μετὰ θάνατον καὶ θὰ ἐπκνήρχετο ἡ ψυχὴ του εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ τῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου («ἀνακύκλωσις τῶν γεννήσεων»). Μόνον ἡ καθαρὰ καὶ μεμυημένη ψυχὴ ὅα ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως πλησίον τῶν φωτεινῶν θεῶν.

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι πρῶτοι ἐζήτησαν νὰ εὑρουν τὴν ἀρχὴν τοῦ παντός οὐχὶ διὰ τοῦ μύθου, ἀλλὰ διὰ τῆς λογικῆς σκέψεως. Καὶ ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐθεώρησαν μόνον τὴν ὕλην, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἔχουσαν ὅμως δυνάμιν κινήτην, ζωϊκὴν καὶ λογικὴν, ἐν εἶδος θείας δυνάμεως ἢ ψυχῆς, ὕλοζῶτα ἢ ὀλοψυχία (ἀρχὴ διφυής), ἀπὸ τὴν ὑποίαν πηγάζουν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀφανίζονται τὰ πάντα. Ἐκ τούτων ὁ Θαλῆς ἐθεώρησεν ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ ὕδωρ ἢ ὑγρόν, ὁ Ἀναξίμανδρος τὸ ἄπειρον πλῆθος ἢ χάος καὶ ὁ Ἀναξίμενης τὸν ἀέρα.

Οἱ Πυθαγόριοι

Οἱ Πυθαγόριοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἴωνας, δὲν ἐδέχθησαν μίαν οὐσίαν ὕλικήν μετὰ δυνάμεως λογικῆς καὶ ζωογόνου, ἀλλὰ μίαν νοοῦσαν διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐνουπόστατον, ἢ ὁποία ἔχει δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν ὕλην, τὴν ὁποίαν διακοσμεῖ καὶ διευθύνει. Καὶ ὡς τοιαύτην ἐδέχθησαν τοὺς ἀριθμούς. Ὅπως τὸ σύμπαν, ὁ κόσμος, ὅπως πρῶτοι οἱ Πυθαγόριοι τὸ ὠνόμασαν, δὲν εἶναι παρὰ μία συμμετρία καὶ ἀρμονία καθ' ὠρισμένας ἀριθμητικὰς ἀναλογίας διατεταγμένος μὲ βάσιν μόνον τοὺς ἀριθμούς, οὕτω καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι μόνον οἱ ἀριθμοί. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι οὐσίαι αὐτοτελεῖς, αὐθύπαρκτοι καὶ πραγματικαί, αἱ ὁποῖαι ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν δυνάμιν τῆς διαπλάσεως: «μιμήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν». Ὑπερτάτη πραγματικότης εἶναι ἡ μονάς, τὸ ἔν, ὁ ἀγέννητος θεός, μὴ καταληπτὸς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κεντρικὸν πῦρ, ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος, στερούμενος ὅμως τοῦ προσόντος τῆς τελειότητος τοῦ θείου, διότι, ἐνῶ εἶναι εἷς, συγχρόνως μορφοῦται

και διαπλάσσεται εις πολλά (ένυλος πανθεισμός, διφυής αρχή). 'Η ψυχή του ανθρώπου είναι άρμονία προερχομένη εκ της αριθμητικης σχέσεως των σωματικων στοιχείων και επανέρχεται εις την ζωήν προς κάθαρσιν (μετεμψύχως). 'Εν τοιαύτη όμως περιπτώσει ή θεωρία περι της ψυχης ως άρμονίας πρέπει να νοηθῆ ως άρμονική σύνδεσις της άθανάτου ψυχης μετά των στοιχείων του σώματος.

Οἱ Ἑλεᾶται

Οἱ Ἑλεᾶται—Ξενοφάνης, Παρμενίδης, Ζήνων—έκαμαν έν βῆμα περαιτέρω. 'Αντι της διφυοῦς και μεταβλητῆς αρχῆς των Πυθαγορείων εδέχθησαν μίαν, ένα θεόν· τὸ «έν και πάν» άγέννητον, άνώλεθρον, άκίνητον, μονοειδές και αναλλοίωτον, νοῦν και διά του νοῦ μόνον καταληπτόν, έπομένως αποκλειόν πᾶσαν κοσμολογικήν ή φυσικήν έρμηνείαν (ένισμός ένυλου πνεύματος πανθειστικῶς). Αί μεταβολαί των αισθητων δέν είναι προϊόντα της μεταβολῆς του ενός όντος, αλλά γεννήματα των αισθήσεων, αί όποιαί μάς τὸ έμφανίζουν εις ποικίλας μορφάς. Αί αισθήσεις λοιπόν μάς άπατοῦν και μόνον ή νόησις είναι τὸ μέσον διά να εύρωμεν την αλήθειαν του όντος. Διότι τὸ όμοιον διά του όμοίου και τὸ νοητόν διά του νοῦ, ως όμοίου, είναι δυνατόν να γίνη γνωστόν. 'Εν τούτοις προς έρμηνείαν των όντων δέχονται την μεῖζιν δύο στοιχείων, του λαμπροῦ (πῦρ, φῶς κ.τ.θ.) και του σκοτεινοῦ (νύξ, σκότος κ.τ.θ.). Τὸ φωτεινόν είναι ή πηγῆ της ζωῆς και της κινήσεως, των αισθήσεων και της νόησεως. 'Επομένως ή αναλογία κατά την μεῖζιν του φωτεινοῦ και σκοτεινοῦ κανονίζει την τελειότητα των όντων. Και ή ψυχή λοιπόν του ανθρώπου δέν είναι ίδια υπόστασις, αλλά μία κατάστασις ενεργείας, έν προϊόν μείξεως ὕλικων στοιχείων.

Ὁ Ἡράκλειτος

Ὁ Ἡράκλειτος, κατ' αντίθεσιν προς τοὺς Ἑλεάτας, δέχεται οὐχι τὸ έναῖον και άκίνητον του όντος, αλλά την διαρκῆ μεταβολήν αὐτοῦ εις την αντίθετον μάλιστα μορφήν. « Τὰ πάντα ρεῖ ». Πᾶσα μονιμότης και άκινήσις των αισθητων είναι άπάτη των αισθήσεων, τούναντίον αληθές είναι ή κίνησις και ή μεταβολή, ή όποια ως εκ τούτου δέν επιτρέπει την γνώσιν. 'Η μεταβολή είναι ή μόνη αίτία της υπάρξεως και της ζωῆς· « πόλεμος πάντων πατήρ ». Φορεὺς δέ της διαρκοῦς μεταβο-

λῆς εἶναι διφυῆς ὑπόστασις, ὅπως καὶ τῶν Πυθαγορείων, ὕλική καὶ πνευματική, τὸ πῦρ πεπρoικισμένον μὲ λόγον καὶ δημιουργοῦν κατὰ λόγον (ὀλόφυχος πανθεῖσμός, ἀρχὴ διφυῆς). Ἐκ τῆς διαρκoῦς κινήσεως τοῦ ἀειζώου πυρὸς ἐκπορεύονται τὰ ὄντα, γινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν· « ταῦτo ἐνὶ ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐγρηγορὸς καὶ τὸ καθεῦδον... τάδε γάρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἐστὶ κἀκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα » ἢ « φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μείζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μείζονος... ». Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέρος τοῦ ἀειζώου πυρὸς καὶ μετέχει τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ θεῖου αὐτοῦ λόγου (λογικοῦ) γίνεται γνωστὴ ἢ ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἀθανασία τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῆ, διότι κατὰ τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος διαδέχεται τὴν ζωὴν, καὶ τανάπαλιν, ἔχομεν ἀτελεύτητον σειρὰν προσώπων καὶ ψυχῶν.

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας

Ἄσ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐσημείωσαν αἰσθητὴν πρόοδον, διότι εἰσήγαγον ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων στοιχεῖον ξένον πρὸς τὴν ὕλην. Ἐδέχθησαν μὲν τὰς ιδιότητες τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος, τὸ ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἀλλὰ τὸ ὄν τὸ ἐδέχθησαν πολλαπλοῦν τὴν μορφήν. Ἐδέχθησαν ἀκόμη καὶ τὸ γίνεσθαι τοῦ Ἡρακλείτου διὰ τῆς διαρκoῦς μεταβολῆς. Ἀλλὰ διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐδέχθησαν δύναμιν ἔξωθεν. Ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων λοιπὸν εἶναι διαρχία ἢ δυῖσμός, διότι οὗτοι ἐχώρισαν τὴν κινουῦσαν αἰτίαν ἀπὸ τῆς κινουμένης ὕλης, καὶ πολυαρχία, διότι ἡ κινουμένη ὕλη δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλὰ.

Ἄσ Ἐμπεδοκλῆς δέχεται τέσσαρα ὄντα, στοιχεῖα ὕλικά, τὸ πῦρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὁποῖα κυβερνᾷ καὶ κατευθύνει δύναμις κινήτικὴ ὑπὸ διπλῆν μορφήν· ὡς φιλότης, ἢ ὁποῖα μειγνύουσα παράγει, καὶ ὡς νεῖκος, τὸ ὁποῖον χωρίζει καὶ φθείρει, ὁπότε ἀναλαμβάνει ἢ φιλότης ἐκ νέου τὸ ἔργον τῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἢ μεῖζις τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ὅλα τὰ ἐνόργανα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν μερικὴν μετεμψύχωσιν.

Ἄσ Ἀναξαγόρας δέχεται ὡς ἀρχὴν ὕλικὴν ἄπειρα σωμάτια (χρῆματα) διαίρετὰ καὶ ἑτεροειδῆ, τὰ ὁποῖα διεκόσμησε καὶ διακοσμεῖ ὁ χωρὶς ὕλην Νοῦς, δύναμις αὐθυπόστατος, διανοητικὴ καὶ βουλευτικὴ. Ἄσ Νοῦς ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, οὔτε συνείδησιν ἑαυτοῦ, καὶ δρᾷ συνήθως ὅπου ἐμφανίζεται κίνησις καὶ ζωὴ, ὡς

αίτια τούτων. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ τύπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νοῦ εἰς πάντα τὰ ἐνόργανα. Ὁ δὲ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπιβίωσις ἀτομικῆς ψυχῆς ἐπομένως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ.

Οἱ ἀτομικοὶ

Οἱ ἀτομικοὶ — Δημόκριτος, Λεύκιππος — ἀντιθέτως δέχονται ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων ὃν ὑλικόν, χωρὶς ζωϊκὴν ἢ νοητικὴν δύναμιν, τὰ ἄτομα. Τὰ ἄτομα εἶναι τόσον μικρά, ὥστε εἶναι ἀόρατα, καὶ εἶναι ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, ἀδιαίρετα, ἄφθαρτα καὶ ἀναλλοίωτα, τὰ αὐτὰ κατὰ ποιόν, διάφορα ὅμως κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν. Ταῦτα κινούμενα λόγῳ τοῦ βάρους τῶν εἰς τὸν κενὸν χῶρον παράγουν συνενούμενα τὴν γένεσιν, διαλυόμενα τὴν φθορὰν καὶ ἀλλάσσοντα θέσιν, τάξιν κ.λ. τὴν μεταβολήν. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κόσμου, ἡ ὕλη, ἐκ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ὁποίας γίνονται τὰ ὄντα (ἐνισμὸς ὑλικός).

Ἐν τούτοις παρὰ τὸν ἄκρατον ὑλισμὸν οἱ ἀτομικοὶ διακρίνουν ψυχὴν καὶ σῶμα. Τὰ πυρώδη ἄτομα τῆς ψυχῆς εἶναι πολυτιμότερα τῶν σωματικῶν καὶ εἶναι αἰτία τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος καθὼς καὶ τῆς νόησεως τῆς ψυχῆς. Ἡ νόησις μόνον μᾶς δίδει τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἐνῶ ἡ αἴσθησις μᾶς ἀπατᾷ. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων γνώσεως δέχονται « τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις », ὡς καὶ οἱ Ἐλεᾶται. Ὁ χωρισμὸς τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀτόμων ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ ἔχει βίον περιορισμένον.

Οἱ σοφισταὶ

Οἱ σοφισταὶ ἄφησαν κατὰ μέρος τὰς ἀλληλοσυγκρουόμενας καὶ ἀλληλοαιρομένας ἀκάρπους συζητήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἀξιολογίας τῆς γνώσεως. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ἔδειξαν, φαίνεται διάφορον εἰς διαφόρους ἀνθρώπους καὶ πολλάκις διάφορον εἰς τὸν ἴδιον ἀνθρώπον. Ἐκήρυξαν λοιπὸν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια μὲ γενικὸν κύρος· μοναδικὴ βᾶσις πάσης γνώσεως εἶναι ἡ προσωπικὴ ἐκάστου κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιαρχικοί). Ἀληθὲς εἶναι ὅ τι συμφέρει εἰς τὸ ἄτομον, καὶ ἀγαθὸν ὅ τι ὠφελεῖ αὐτό. « πάντων χρημάτων μέτρον ὁ ἀνθρώπος » διεκήρυξεν ἐξ αὐτῶν ὁ Πρωταγόρας. Διὰ νὰ εὐτυχῆσῃ ὁ ἀνθρώπος, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τέχνην νὰ πείθῃ τοὺς ἄλλους εἰς ὅ τι τὸν συμφέρει. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἦτο τὸ μοναδικὸν θέμα τῆς διδασκαλίας τῶν. Κατ' αὐτὸν

τὸν τρόπον συνήργησαν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας φιλοσόφους εἰς τὴν διάσεισιν τῶν θρησκευτικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀξιῶν καὶ ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις ἀπὸ τοὺς μετὰ τούτους φιλοσόφους τοῦ ὅλου πνευματικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Σωκράτης

Ὁ Σωκράτης ἀπέκλειε πᾶσαν μηχανικὴν ἢ ὑλιστικὴν ἐξήγησιν τῶν ὄντων καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τούτων εἰς τὸ ἔλλογον θεῖον· οὕτως ἔγινεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς τελεολογικῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μετέχει τοῦ θεοῦ καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἀντικείμενον ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης του δὲν εἶναι ὁ κόσμος, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος. Βασικὴ πίστις του εἶναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σοφιστάς, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια καὶ ἀγαθόν, τὰ ὁποῖα δὲν μετροῦνται μὲ τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ θελήσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ γενικῶς παραδεκτὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. « Πάντων χρημάτων μέτρον » δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ « ἄνθρωπος », ἀλλ' οἱ « ἄνθρωποι », τοὔτέστι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀμεταβλήτων καὶ ὅμοιον εἰς ὅλους. Πρὸς τοῦτο σκοποῦν τῆς ἐρεύνης του ἔθεσε τὴν εὐρεσιν τῶν αἰώνιων ἠθικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης ἀποφεύγων τὸ κακόν. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ νομιζομένη εὐτυχία, ὅπως ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Ἀρετὴ δὲ εἶναι ἡ σαφὴς γνῶσις, ἡ δὲ ἐπιδιώξις αὐτῆς εἶναι καθήκον παντός ἀνθρώπου.

Πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἠκολούθησεν ἴδιον δρόμον, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομά του : Σωκρατικὴ μέθοδος ἢ Σωκρατικὸς διάλογος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ διχάζεται εἰς δύο, φέρει εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὁ Σωκράτης ὡς ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μάθῃ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας. Διὰ διαφόρων ἐπειτα ἐρωτήσεων περιέπλεκε τὸν συνομιλητὴν καὶ τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ ὁμολογήσῃ τὸ λάθος του. Τοῦτο ὅμως ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀγνοίας μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμίδα, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας· « ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα » ἔλεγεν ὁ ἴδιος. Οὕτως ἔχομεν τὴν Σωκρατικὴν εἰρωνείαν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὁμαῖται ἀπὸ γνωστὰ καὶ συγκεκριμένα πράγματα καὶ χειραγωγῶν τὸν συνομιλητὴν ἐπαγωγικῶς διὰ καταλλήλων ἐρωτή-

σεων τὸν ἀπαλλάσσει τῶν πλανῶν καὶ τὸν προωθεῖ πρὸς εὐρεσιν τοῦ ὁμοειδοῦς καὶ οὐσιώδους διὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφηρημένου καθόλου (τῆς ἐννοίας, τῆς ἀληθείας). Καὶ ἔχομεν πάλιν τὴν Σωκρατικὴν μαιευτικὴν. "Ὅπως ἡ γέννησις τοῦ παιδίου εἶναι δυσχερὴς καὶ ἔχει ἀνάγκην μαίας, οὕτω καὶ ἡ γέννησις τῆς ὀρθῆς γνώσεως, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σωκράτη, ἔχει ἀνάγκην ἐμπείρου βοηθείας. Ἀστεϊζόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐκληρονόμησε τὴν μαιευτικὴν τέχνην ἀπὸ τὴν μαίαν μητέρα του.

Καὶ εὗρισκε βέβαια, ὅτι τὰ αἰσθήματα ὁμολογουμένως ῥέουν, ὅπως ἐδίδασκε καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἐδέχετο ἐπομένως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη τούτων δὲν εἶναι ἐφικτὴ· ἀλλὰ ἐδέχετο, ὅτι παρὰ τὴν ῥοήν των ἔχουν γενικὰς ιδιότητας ἀναλλοιώτους, καταληπτὰς μόνον διὰ τοῦ νοῦ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ λευκὰ π.χ. ὁ νοῦς συνάγει τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς λευκότητος, καὶ ἀπὸ τὰς πολλὰς δικαίας πράξεις τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς δικαιοσύνης κ.τ.λ. Τῶν κοινῶν τούτων ιδιοτήτων ἐξήτει νὰ λάβῃ ἐπιστήμην πιστεύων, ὅτι δὲν δύναται κανεὶς νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ καθ' ἕκαστον, ἀν δὲν λάβῃ γνώσιν προηγουμένως τῶν καθόλου. Ὁ Πλάτων ἔφερον ἔπειτα εἰς φῶς τὰ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκάλου ἐνυπάρχοντα σπέρματα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως.

Δ'. Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ Πλάτωνος ἐσημείωσε δύο μεταβολάς, τὴν πρώτην μετὰ τὴν γνωριμίαν του μετὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα. Ἡ μύησις του ἐκεῖ εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, ἡ πίστις τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ὑπαρξίν ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ διδασκαλία περὶ μετεμψυχώσεως, καὶ ἡ ἕνεκα τούτων ὑποχρέωσις τοῦ ἀνθρώπου διὰ βίον ἀπολύτως ἀγνόν, ἔσχον σημαντικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν. Ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τῶν Πυθαγορείων περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, τὸ ἀπόλυτον τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἡ ἐξαρσις τῶν Ἐλεκτῶν εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀφηρημένου ὄντος, ἐστερέωσαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἰδέαν τῆς ἐρεύνης δι' ἓνα ἀνώτερον κόσμον. Οὕτως ὁ Πλάτων ἐγκαταλείπει τὴν ἄρνησιν, τὴν ὁποίαν ἤσκει μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν. Δὲν ἀπαρνεῖται βέβαια τὰς Σωκρατικὰς ἀρχὰς περὶ λογικῆς ἐρεύνης καὶ καθορισμοῦ τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ ἡ πείρα καὶ ἡ μελέτη τὸν ὠδήγησαν εἰς νέον

δρόμον, ὁ ὁποῖος φέρει ἀπὸ τῆς κριτικῆς σκέψεως εἰς τὸ ἀπόλυτον, ἀπὸ τῆς διαρκοῦς ἐρεύνης εἰς τὴν σταθερὰν βεβαιότητα, ἡ ὁποία βασίζεται εἰς ἓνα ἀνώτερον πνευματικὸν κόσμον.

Ὁ νέος αὐτὸς κόσμος ἔχει ἤδη ὠριμάσει εἰς τὴν διάνοιάν του καὶ ἔχει ἐξετασθῆ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μὲ τοὺς ὁπαδοὺς του ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ὁ Φ α ἰ δ ω ν καὶ τὸ Σ υ μ π ὀ σ ι ο ν , τὰ ὠραιότερα καὶ ὑψηλότερα καλλιτεχνήματα τῆς δημιουργίας του, περιέχουν ἐκτενῶς καὶ σαφῶς τὸ νέον κήρυγμα, τὴν καθ' αὐτὸ φιλοσοφικὴν δημιουργίαν τοῦ ὠρίμου πλέον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς Πλάτωνος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ ἀνὰ τὴν Μεσόγειον ταξιδιὸν του (387 π.Χ.).

Εἰς τὸ μελαγχολικὸν δεσμωτήριον δέχεται ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Φ α ἰ δ ω ν α τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμάς. Συγκεντρωμένοι οὗτοι γύρω ἀπὸ τὸν διδάσκαλον μόλις συγκρατοῦν τὸν πόνον των, διότι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐντὸς ὀλίγου τόσον ἀδίκως θὰ ἐκλείψῃ. Ἄλλ' ὁ Σωκράτης ἀντιπαρατάσσει εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς θρήνους αὐτῶν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν· εἰς τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν δεικνύει, ὅτι ὁ φιλόσοφος γνωρίζει νὰ ἀποθνήσκῃ χωρὶς πικρίαν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων ῥυπαροτήτων· καὶ εἰς τὸν φόβον διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ἀπολύτρωσις τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας σοφίας. Ὑπάρχει ὅμως ὁ ὑπεραισθητὸς κόσμος τῆς θείας σοφίας καὶ ὑπάρχει ψυχὴ μετὰ θάνατον, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωμεν γινῶσιν αὐτῶν ἢ γινῶσιν καθόλου; Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος; Ἰδοὺ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖ νὰ λύσῃ ὁ Πλάτων διὰ τῆς φιλοσοφίας του δημιουργήσας πρὸς λύσιν αὐτῶν τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἰ δ ε ῶ ν του.

Ἡ Σωκρατικὴ διδασκαλία περὶ ἐννοιῶν ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς βᾶσις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς θεωρίας του. Αἱ Σωκρατικαὶ ἐννοιαὶ ἔχουν μὲν ἰσχὴν μόνιμον καὶ διαρκῆ, ἀλλὰ στηρίζονται μόνον εἰς τὰς ἰδίαις ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ πράγματα. Ὁ Πλάτων λοιπὸν ἐπροχώρησεν ἀκόμη παραιτέρω. Ἐδέχθη δηλαδὴ, ὅτι πέραν τοῦ ἀσταθοῦς καὶ μεταβλητοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων ὑπάρχει εἰς τὸν ὑπεραισθητὸν κόσμον κάποια πραγματικότης ἀμετάβλητος, τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς μόνον δύναται νὰ συλλάβῃ· ὑπάρχει εἰς κόσμος μεγάλων ἐννοιῶν, ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ἀντίστοιχος τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

'Αλλὰ διὰ ποίας ὁδοῦ ἔφθασεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς ἰδέας ; Αἱ λέξεις εἶδος, ἰδέα ἐσημαινοῦν κοινῶς τὴν μορφήν, δηλαδή τί λογῆς φαίνεται ἐν πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα αἰσθητὸν ἔχει κάποιαν μορφήν, δηλαδή σχῆμα, χροῶμα, μέγεθος κτλ. Ἡ μορφή ὅμως — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα, — δὲν εἶναι ὅλον τὸ πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχει καὶ ὕλην. Ἐπομένως πᾶν αἰσθητὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην καὶ ἀπὸ μορφήν — εἶδος, ἰδέαν. Ἄλλ' ἡ μὲν ὕλη εἶναι τὸ αἰεὶ ῥέον, ἡ δὲ μορφή — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα εἶναι μόνιμον. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνει γνῶσιν τῶν αἰσθητῶν — τῆς ὕλης —, διὰ δὲ τοῦ νοῦ τῶν κοινῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, δηλαδή τῆς μορφῆς — τοῦ εἶδους, τῆς ἰδέας —, καὶ οὕτως ἔχει τὰς ἐννοίας αὐτῶν. Τὰ αἰσθητὰ ὅμως — ἡ ὕλη —, ὅπως εἴπομεν, ῥέουν αἰωνίως καὶ κεῖνται μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος καὶ ἐπομένως μόνον ἀβεβαίαν γνῶσιν, δόξα ν, ἔχομεν αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐννοιαὶ — τὰ εἶδη, αἱ ἰδέαι — δὲν μεταβάλλονται καὶ ἐπομένως αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἔχη κανεὶς ἐπιστήμην. Ἄλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ εἶναι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι ὄντως μόνιμα καὶ ἐπιστητά ; Ὑπάρχουν ἄρα πράγματι τὰ εἶδη — αἱ ἰδέαι — καὶ μόνον αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ὄντων εἶναι νοητὴ ἡ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐννοια λοιπὸν ἰδέα δὲν εἶναι πλέον ὑποκειμενικὴ ἐννοια κατὰ Πλάτωνα, ἀλλ' ὑψίσταται καθ' ἑαυτὴν καὶ ἔχει οὐσίαν. Αἱ ἰδέαι εἶναι τὰ ἀρχέτυπα καὶ ὑποδείγματα ὅλων τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, τὰ « παραδείγματα », τὰ δὲ πράγματα εἶναι τὰ εἶδωλα ἢ αἱ ἀπομιμήσεις, αἱ « μιμήσεις » τούτων. Τὰ αἰσθητὰ μετέχουν τῶν ἰδεῶν (« μέθεξις ») καὶ ἔνεκα τούτου λαμβάνουν τὴν προσωνομίαν αὐτῶν· εἶναι καὶ λέγονται δηλαδή λευκά, μεγάλα, ἴσα κ.τ.λ., διότι μετέχουν τῆς ἰδέας τῆς λευκότητος, τοῦ μεγέθους, τῆς ἰσότητος κ.τ.λ. Ἡ Πυθαγόρειος θεωρία « μιμήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν » μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς « μεθέξει » τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι εὐρίσκονται χωριστὰ ἀπὸ τὰ πράγματα, « ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ », καὶ εἶναι θεῖαι, ἀφθαρτοὶ, ἀναλλοίωτοι, μονοειδεῖς, ἀγέννητοι καὶ ἀνώλεθροι, νοοῦσαι καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπταί. Αἱ Πλατωνικαὶ ἰδέαι εἶναι τρόπον τινὰ ἐν μέρει τοῦ Ἐλεατικῆς ὄντος μὲ τὰς γενικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Ὑπάρχουν δὲ τόσαι ἰδέαι, ὅσαι καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν.

Αἱ ἰδέαι εἶναι ἀγαθὰ καὶ συνδέονται μετὰ τῶν, ὅπως καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, εἴτε ὡς συνάλληλοι, εἴτε ὡς ὑπάλληλοι. Ὅλοι δὲ ὑποτάσσονται εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῶν, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ,

αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐταρκες καὶ παντοδύναμον, ἡ ὁποία ὡς τελικὴ αἰτία εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς θεότης κατευθύνει τὰ πάντα. Κατ' ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχη ἀδάμαστον τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα νὰ πλησιάσῃ τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ τέλειον τὸ τελειῶς ὠραῖον, τὸ ἀγαθόν, αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸ ὅποῖον μόνον μετὰ θάνατον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐν δὲ τῇ ζωῇ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τούτου ὡς καὶ τῶν ἄλλων ιδεῶν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης (τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας), καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει πάντοτε νὰ ἀποβλέπῃ. Καὶ ὅσον πληρεστέρα εἶναι ἡ διανοητικὴ ἡμῶν καθαρότης, τόσο καλῦτερον ἐπιτυγχάνομεν τὴν γνῶσιν· τούναντίον ὅσον περισσότερον λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα, τόσο βεβαιότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν γνῶσιν.

Πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὸ πρῶτον γνῶσιν τῶν ιδεῶν ; Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀθάνατος, πρὶν συνδεθῆ μετὰ τὸ σῶμα, εἶχε γνωρίσει τὰς ιδέας. Ἀμα λοιπὸν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῶν αἰσθήσεων, προσλαμβάνει τὰς ἐννοίας τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια εἶναι εἶδωλα τῶν ιδεῶν· ταῦτα, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν, ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ιδέας· (τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις, Ἐλεᾶται — Δημόκριτος). Πᾶσα λοιπὸν ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶναι συνειδητὴ ἐπανεγέρσις τῆς περὶ ὁ λόγος ἀναμνήσεως τῶν ιδεῶν.

Οὕτως ὁ Πλάτων ἔλυσε διὰ τῶν ιδεῶν του, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸν Φαίδωνα, τὰ θεέντα προβλήματα, τὸ θρησκευτικὸν τῶν Ὀρφικῶν κ.τ.λ. : ποία εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸ ἦθικὸν πρόβλημα τοῦ Σωκράτους : πῶς δύναμαι νὰ εὕρω ἀσφαλῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν ὀρθότητα τῶν πράξεών μου, καὶ τὸ γνωσιολογικόν : πῶς δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλῆ γνῶσιν, ἀπηλλαγμένην τῆς ἀπατηλότητος τῶν αἰσθήσεων, ἐνώσας στενωῶς καὶ ἀδιαρρήκτως θρησκείαν, ἠθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΕ)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το κείμενο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση και την έρευνα. Η δομή του κειμένου είναι η εξής:

- 1. Εισαγωγή
- 2. Σκοπός του κειμένου
- 3. Περιγραφή του προγράμματος
- 4. Αποτελέσματα
- 5. Συμπεράσματα
- 6. Βιβλιογραφία

Το κείμενο αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου έργου και είναι σημαντικό να διατηρηθεί η ακεραιότητα των δεδομένων και η ορθότητα της μετάφρασης.

Φ Α Ι Δ Ω Ν

(Ἡ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ - ΗΘΙΚΟΣ)

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ
ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ, Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

1. ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ. Αὐτός, ὦ Φαίδων, παραγένου Σω- 57
κράτει ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἥ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμο-
τηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἠκουσας ;

ΦΑΙΔΩΝ. Αὐτός, ὦ Ἐχέκρατες.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ἔστιν ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θα-
νάτου ; Καὶ πῶς ἐτελεύτα ; Ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι·
καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλειασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχω-
ριάζει τὰ νῦν Ἀθηναίῳ, οὔτε τις ξένος ἀφίκεται χρόνου συ-
χνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἷός τ' ἦν β
περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι· τῶν
δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.

ΦΑΙΔ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης / ἄρα ἐπύθεσθε, ὃν τρό- 58
πον ἐγένετο ;

ΕΧ. Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἠγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζο-
μέν γε, ὅτι πάσαι γενομένης αὐτῆς, πολλῶ ὕστερον φαίνεται
ἀποθανόν. Τί οὖν ἦν τοῦτο, ὦ Φαίδων ;

ΦΑΙΔ. Τύχη τις αὐτῷ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη· ἔτυχε γὰρ
τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς
Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

ΕΧ. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἔστιν ;

ΦΑΙΔ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ
 β Ὀησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς ἑπτὰ ἐκείνους ὄχετο / ἄγων
 καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὐξάντο, ὡς
 λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς
 Δῆλον· ἦν δὴ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ
 πέμπουσιν. Ἐπειδὴν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν
 αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ
 μηδένα ἀποκτινύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον τε ἀφίκηται τὸ
 πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γί-
 γνεται, ὅταν τύχωσιν ἀνεμοὶ ἀπολαβόντες αὐτοὺς. Ἀρχή / δ'
 γ ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψη τὴν
 πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὡσπερ λέγω, τῇ προτε-
 ραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο
 τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ
 θανάτου.

2. EX. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὦ Φαίδων ;
 τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι
 τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρὶ ; Ἡ οὐκ εἶων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι,
 ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων ;

δ ΦΑΙΔ. / Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες, καὶ πολλοὶ γε.
 EX. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα ἡμῖν
 ἀπαγγεῖλαι, εἰ μὴ τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὔσα.

ΦΑΙΔ. Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγῆσαι
 σθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμνησθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ
 ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε αἰεὶ πάντων ἡδιστον.

EX. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε
 τοιούτους ἐτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ ἀκριβέστατα
 διεξελθεῖν πάντα.

ε ΦΑΙΔ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια / ἔπαθον παραγενόμε-
 νος. Οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος

εἰσῆει· εὐδαίμων γὰρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὃ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον παρίστασθαι μῆδ' εἰς "Αἰδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ / ἄλλος. Διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσῆει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν. Ἄλλ' ἀτεχνῶς ἄτοπόν τι μοι πάθος παρῆν καὶ τις ἀήθης κρᾶσις, ἀπὸ τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. Καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ὅτε μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρύνοντες, εἷς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἄπολλόδωρος· οἴσθα γὰρ πού τὸν ἀνδρα / καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

59

ΕΧ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΦΑΙΔ. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

ΕΧ. Ἐτυχον δέ, ὃ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι ;

ΦΑΙΔ. Οὗτος τε δὴ ὁ Ἄπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔτι Ἐρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων Πλάτων δέ, οἶμαι, ἠσθένει.

ΕΧ. Ξένοι δέ τινες / παρῆσαν ;

ΦΑΙΔ. Ναί, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο ;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἄλλος δέ τις παρῆν ;

ΦΑΙΔ. Σχεδόν τοι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

γ

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ; Τίνες, φῆς, ἦσαν οἱ λόγοι ;

3. ΦΑΙΔ. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγή-
 δ σασθαι. Ἄσει γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν / ἡμέρας εἰώθειμεν φοι-
 τᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη συλλεγόμενοι
 ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον
 γὰρ ἦν τοῦ δεσποτηρίου. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως
 ἀνοιχθεῖν τὸ δεσποτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνεώ-
 γετο γὰρ οὐ πρῶ· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σω-
 κράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ καὶ τότε
 πρωαίτερον συνελέγημεν· τῇ γὰρ προτεφαία [ἡμέρα], ἐπειδὴ
 ε ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσποτηρίου / ἐσπέρας, ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ
 πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἶη. Παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλους
 ἦκειν ὡς πρωαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. Καὶ ἤκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελ-
 θῶν ὁ θυρωρὸς, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ
 μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ· λύουσι γὰρ, ἔφη,
 οἱ ἔνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσιν, ὅπως ἂν τῆδε τῇ
 ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἦκε καὶ
 ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

60 Εἰσιόντες οὖν / κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι
 λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γινώσκεις γάρ — ἔχουσάν τε
 τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ
 Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ
 εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι· « ὦ Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσ-
 εροῦσιν νῦν οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ σὺ τούτους ». Καὶ ὁ Σωκράτης
 βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα, « ὦ Κρίτων », ἔφη, « ἀπαγέτω τις
 αὐτὴν οἴκαδε ».

β Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶ-
 σάν τε καὶ / κοπτομένην. Ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς
 τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρὶ, καὶ
 τρίβων ἅμα· ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο,

ὁ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρόν, τῷ ἅμα μὲν αὐτῷ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὡσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένῳ δὺ' ὄντε. Καί μοι δοκεῖ, / ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταῦτόν αὐτοῖς τὰς κορυφάς· καὶ διὰ ταῦτα, ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. Ὡσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεινόν, ἤκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.

4. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν· νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν / ποιημάτων, ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἤδη ἤροντο, ἀτὰρ καὶ Εὐήνος πρόφην, ὅ τι ποτὲ διανοηθεῖς, ἐπειδὴ δεῦρο ἤλθες, ἐποίησας αὐτά, πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνω ἀποκρίνασθαι, ὅταν με αὐθις ἐρωτᾷ — εὖ οἶδα γάρ, ὅτι ἐρήσεται — εἰπέ, τί χρὴ λέγειν.

— Λέγε τοίνυν, ἔφη, αὐτῷ, ὦ Κέβης, τάληθῆ, ὅτι οὐκ ἐκεῖνῳ βουλόμενος οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶναι ἐποίησα ταῦτα— ἤδειν γάρ, ὡς οὐ ῥάδιον εἶη— ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικὴν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. Ἦν γάρ δὴ ἄττα τοιάδε· πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον· « ὦ Σώκρατες », ἔφη, « μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου». Καὶ ἐγὼ ἐν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο

61 ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακαλεύεσθαι τε / καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θεοῦσι διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὐσῆς μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πρᾶττοντος. Νῦν δ' ἐπειδὴ ἢ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἢ τοῦ θεοῦ ἑορτὴ διεκώλυέ με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημῶδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν ἀσφαλές-
 β στερρον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα [καὶ] πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. Οὕτω δὲ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὐ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τὸν θεὸν ἐνόησας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητῆς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δὴ, οὐς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοῦ Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἷς πρῶτοις ἐνέτυχον.

5. Ταῦτα οὖν, ὦ Κέβης, Εὐήνω φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι καί, ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. Ἄπειμι δέ, ὡς
 γ / ἔοικε, τήμερον· κελεύουσι γὰρ Ἀθηναῖοι.

Καὶ ὁ Σιμμίας· οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὦ Σώκρατες, Εὐήνω ; Πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί· σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἤσθημαι, οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐκὼν εἶναι πείσεται.

—Τί δαί ; ἢ δ' ὅς, οὐ φιλόσοφος Εὐήνος ;

—Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας.

—Ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὐήνος καὶ πᾶς, ὅταν ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. Οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν· οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι. Καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ / τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο.

Ἦρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώ-

κρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῶ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ;

— Τί δέ, ὦ Κέβης ; Οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάω συγγεγονότες ;

— Οὐδὲν γε σαφές, ὦ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἃ μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκώς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. Καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα / ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποῖαν τινὰ αὐτὴν οἴομεθα εἶναι. Τί γὰρ ἂν τις καὶ ποιεῖ ἄλλο ἐν τῷ μέχρῃ ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ ;

6. Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὐ φασι θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτινύναι, ὦ Σώκρατες ; "Ἦδη γὰρ ἔγωγε, ὕπερ νῦν δὴ σύ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφές δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

/— Ἀλλὰ προθυμεῖσθαι χρή, ἔφη. Τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκούσαις. Ἴσως μέντοι θαυμαστόν σοι φανεῖται εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπλοῦν ἐστι καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὡσπερ καὶ τᾶλλα, ἔστιν ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν· οἷς δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστόν ἴσως σοι φαίνεται, εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.

Καὶ ὁ Κέβης ἠρέμα ἐπιγελάσας ἴττω Ζεὺς, ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών.

— Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν, ἔφη / ὁ Σωκράτης, οὕτω γ' εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἄλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. Ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φρουρᾷ ἔσμεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ ῥάδιος διιδεῖν·

οὐ μέντοι ἀλλὰ τότε γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κέβης, εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. Ἦ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως ;

—Ἐμοιγε, ἔφη ὁ Κέβης.

γ Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, καὶ σὺ / ἄν, τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτιννῶσι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθάναι, χαλεπαίνεις ἂν αὐτῷ καί, εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο ἄν ;

—Πάνυ γ', ἔφη.

—Ἴσως τοίνυν ταύτη οὐκ ἄλογον μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτιννῶσαι δεῖν, πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.

δ 7. Ἀλλ' εἰκὸς, ἔφη ὁ Κέβης, τοῦτό γε φαίνεται. Ὁ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγε, τὸ τοὺς φιλοσόφους βραδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο, ὦ Σώκρατες, / ἀτόπῳ, εἶπερ, ὁ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεὸν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. Τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ἧ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἵπερ ἄριστοὶ εἰσι τῶν ὄντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. Οὐ γὰρ που αὐτός γε αὐτοῦ οἴεται ἄμεινον ἐπιμελήσεσθαι ἐλεύθερος γενόμενος· ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἰηθείη ταῦτα, φευκτέον εἶναι ε ε ἀπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ οὐκ ἂν / λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπὸ γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα παραμένειν· διὸ ἀλογίστως ἂν φεύγοι. Ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἐπιθυμοῖ που ἂν ἀεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. Καίτοι οὕτως, ὦ Σώκρατες, τούναντίον εἶναι εἰκὸς ἢ ὁ νῦν δὴ ἐλέγετο· τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντάς πρέπει, τοὺς δὲ ἄφρονας χαίρειν.

Ἄκουσας οὖν ὁ Σωκράτης ἡσθῆναί τε μοι ἔδοξε τῇ τοῦ /
Κέβητος πραγματεία καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· αἶψά τοι, ἔφη, 63
[ὁ Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐξέλει
πίθεσθαι ὅ τι ἂν τις εἴπῃ.

Καὶ ὁ Σιμμίας ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, νῦν γέ μοι
δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἄνδρες
σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότης ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν καὶ ῥα-
δίως ἀπαλλάττοιεν αὐτῶν ; Καὶ μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σέ τεί-
νειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥαδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων
καὶ ἄρχοντας ἀγαθοῦς, ὡς αὐτὸς / ὁμολογεῖς, θεοῦς. β

— Δίκαια, ἔφη, λέγετε. Οἶμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρῆ
με πρὸς ταῦτα ἀπολογῆσασθαι, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

8. Φέρε δὴ, ἢ δ' ὅς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπο-
λογῆσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία
τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ὦμην ἤξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοῦς
ἄλλους σοφοῦς τε καὶ ἀγαθοῦς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους
τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγα-
νακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὐ ἴστε, ὅτι / παρ' ἄνδρας τε ἐλπί- γ
ζω ἀφίξεσθαι ἀγαθοῦς· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ δυσχουρισά-
μην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοῦς δεσπότης πάνυ ἀγαθοῦς ἤξειν,
εὐ ἴστε, ὅτι, εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δυσχουρισάμην ἂν
καὶ τοῦτο. Ὡστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐ-
ελπίς εἰμι εἶναί τι τοῖς τετελευτηκόσι καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι
λέγεται, πολὺ ἀμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

— Τί οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὦ Σώκρατες ; Αὐτὸς ἔχων τὴν
διάνοιαν ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ καὶν ἡμῖν / μεταδόσης ; δ
Κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο,
καὶ ἅμα σοι ἢ ἀπολογία ἔσται, ἐάν, ἅπερ λέγεις, ἡμᾶς
πίσης.

— Ἄλλὰ πειράσομαι, ἔφη. Πρῶτον δὲ Κρίτωνα τόνδε σκεψόμεθα, τί ἐστὶν ὃ βούλεσθαι μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.

Τὶ δέ, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων, ἄλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι; Φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγόμενους, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ· εἰ δὲ μή, / ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρίς πί-
ε νειν τοὺς τι τοιοῦτον ποιοῦντας.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἔα, ἔφη· χαίρειν αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ δις δώσων, ἐὰν δὲ δέη, καὶ τρίς.

— Ἄλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἤδειν, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλὰ μοι πάλαι πράγματα παρέχει.

— Ἐὰ αὐτόν, ἔφη. Ἄλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι ἤδη τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὡς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίψας τὸν βίον θαρρεῖν μέλλων / ἀποθανεῖσθαι καὶ εὐελπὶς εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσσεσθαι ἀγα-
64 θά, ἐπειδὴν τελευτήσῃ. Πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

9. Κινδυνεύουσι γάρ, ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. Εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δήπου ἂν εἶη προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο, ἤκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, ὃ πάλαι προεθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.

Καὶ ὁ Σιμμίας γελάσας· νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ / Σώκρα-
β τες, οὐ πάνυ γέ με νῦν γελασεῖοντα ἐποίησας γελάσαι. Οἶμαι γὰρ ἂν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντες δοκεῖν εὖ πάνυ εἰρησθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας — καὶ ζυμφάναι ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ — ὅτι τῷ ὄντι οἱ

φιλοσοφοῦντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν.

— Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν, ὦ Σιμμία, πλὴν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι. Λέληθε γὰρ αὐτούς, ἧ τε θανατῶσι καὶ ἧ ἄξιοί εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. Εἵπωμεν γάρ, / ἔφη, πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, χαίρειν εἰπόντες ἐκεί- γ
νοις. Ἡγούμεθά τι τὸν θάνατον εἶναι ;

— Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.

— Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν ; Καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγέν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσθαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι ; Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ ὁ θάνατος ἢ τοῦτο ;

— Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.

— Σκέψαι δὴ, ὦ ἀγαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῆ ἄπερ ἐμοί· ἐκ γὰρ τούτων / μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι, περὶ ὧν δ
σκοποῦμεν. Φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέ-
ναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων καὶ
ποτῶν ;

— Ἡκιστα, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Τί δέ ; Τὰς τῶν ἀφροδισίων ;

— Οὐδαμῶς.

— Τί δέ ; Τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα-θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος ; Οἷον ἱματίων διαφερόν-
των κτήσεις καὶ ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς
τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ'
ὅσον μὴ / πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν ; ε

— Ἀτιμάζειν ἐμοίγε δοκεῖ, ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσο-
φος.

— Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιούτου πραγμα-

τεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφεστέ-
ναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι ;

— Ἐμοιγε.

65 — Ἄρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δῆλός ἐστιν ὁ
φιλόσοφος ἀπολύων ὅ τι / μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ
σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ;

— Φαίνεται.

— Καὶ δοκεῖ γέ που, ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις,
ᾧ μηδὲν ἡδὺ τῶν τοιούτων, μηδὲ μετέχει αὐτῶν οὐκ ἄξιον
εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μηδὲν φρον-
τίζων τῶν ἡδονῶν, αἶ διὰ τοῦ σώματός εἰσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.

β 10. Τι δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν ; Πό-
τερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὐ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσῃ
κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ ; Οἷον τὸ τοιόνδε / λέγω· ἄρα ἔχει
ἀλήθειάν τινα ὅψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοι-
αῦτα καὶ οἱ ποιεῖται ἡμῖν αἰεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὐτ' ἀκούομεν
ἀκριβὲς οὐδὲν οὔτε ὀρώμεν ; Καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶ-
μα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ μηδὲ σαφεῖς, σχολῆ αἶ γε
ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλοτέραί εἰσιν ἢ σοὶ οὐ δο-
κοῦσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πότε οὖν, ἦ δ' ὅς, ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἀπτεται ;
Ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῆ τι σκοπεῖν, δῆλον,
ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

γ / — Ἀληθῆ λέγεις.

— Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι,
κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων ;

— Ναί.

— Λογίζεται δέ γε που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τού-

των μηδὲν παραλυπῆ, μήτε ἀκοή μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδῶν μηδέ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται ἐῷσα χαίρειν τὸ σῶμα, καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη, ὀρέγεται τοῦ ὄντος.

— Ἔστι ταῦτα.

— Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἢ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα δ / ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γινεσθαι.

— Φαίνεται.

— Τί δὲ δὴ τὸ τοιάδε, ὦ Σιμμία ; Φαμέν τι εἶναι δίκαιον αὐτὸ ἢ οὐδέν ;

— Φαμέν μέντοι, νῆ Δία.

— Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν ;

— Πῶς δ' οὐ ;

— Ἦδη οὖν πρόποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶ-
δες ;

— Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς.

— Ἄλλ' ἄλλη τι νῆ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω αὐτῶν ; Λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγείας, ισχύος καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας, ὃ / τυγ- ε
χάνει ἕκαστον ὄν' ἄρα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστατον θεωρεῖται, ἢ ὧδε ἔχει· ὅς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάσῃται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ σκοπεῖ, οὗτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γινῶναι ἕκαστον ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν τοῦτο ποιήσειε καθαρῶτατα, ὅστις ὅ τι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἰσθησιν ἐφέλικων μηδεμίαν / μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινές ἕκαστον ἐπιχειροῖ θηρεῦειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγείς ὅτι

μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτων καί, ὡς ἔπος εἶπεῖν, ζύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ ; Ἐρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃ Σιμμία, εἶπερ τις καὶ ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ ὄντος ;

— Ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὃ Σώκρατες.

- β 11. Οὐκοῦν ἀνάγκη, / ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίων φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι· κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπός τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ᾗ ἡμῶν ἢ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ, οὐ μὴ ποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὐ ἐπιθυμοῦμεν· φαμέν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. Μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δέ, ἂν / τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς, τῶ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. Καὶ γὰρ πολλέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι· διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα
- γ φησὶν ἐπιθυμῆσαι διὰ τὸ / σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. Τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι, ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῶ πανταχοῦ παραπίπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τάληθές. Ἀλλὰ τῶ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλομέν ποτε κα-
- δ

θαρωῶς τι εἶσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ
 θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, ε
 οὐ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπει-
 δὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. Εἰ γὰρ
 μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γινῶναι, δυσὶν
 θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσα-
 σι· τότε γὰρ αὐτῇ καθ' αὐτήν ἢ ψυχῇ ἔσται / χωρὶς τοῦ σώ- 67
 ματος, πρότερον δ' οὐ. Καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς ἔοικεν,
 ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὀμι-
 λῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη,
 μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύω-
 μεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ οὕτω
 μὲν καθαροὶ ἀπαλλακτόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης,
 ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι'
 ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. Τοῦτο δ' ἔστιν ἴσως / τὸ ἀλη-
 θές· μὴ καθαρῶ γὰρ καθαρῶ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἤ.»
 Τοιαῦτα οἶμαι, ὦ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους β
 λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς. Ἡ
 οὐ δοκεῖ σοι οὕτως ;

— Παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.

12. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ ἑταῖ-
 ρε, πολλὴ ἐλπίς ἀφικομένῳ, οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἰκανῶς,
 εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὐ ἔνεκα ἢ πολλὴ
 πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, ὥστε ἢ γε
 ἀποδημία ἢ νῦν μοι / προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γ
 γίνεται καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ, ὃς ἠγεῖται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν
 διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρμένην.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ πά-
 λαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ

σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μό-

δ

νην καθ' αὐτὴν ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
— Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος;

— Παντάπασι γε, ἦ δ' ὅς.

— Λύειν δέ γε αὐτὴν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἢ οὐ;

— Φαίνεται.

— Οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἶη ἄνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅ τι ἐγγυτάτω / ὄντα τοῦ τεθνάναι οὕτω ζῆν, κἄπειθ' ἤκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν;

— Οὐ γελοῖον; — Πῶς δ' οὐ;

— Τῷ ὄντι ἄρα, ἔφη, ὦ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἤκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερὸν. Ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. Εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῇ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῖντο καὶ ἀγανακτοῦεν, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἶη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν, οἳ ἀφικομένοις ἐλπίς ἐστίν, οὐ / διὰ βίου ἤρων, τυχεῖν — ἤρων δὲ φρονήσεως — ᾧ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς; ἦ, ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ υἱέων ἀποθανόντων, πολλοὶ δὴ ἐκόντες ἠθέλησαν εἰς Ἄιδου μετελθεῖν, ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαι τε ἐκεῖ ὧν ἐπεθύμουν καὶ συνέσεσθαι φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν καὶ λαβῶν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν Ἄιδου,

68

ἀγανακτήσει τε / ἀποθνήσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε ; β
 Οἴεσθαί γε χρή, ἐὰν τῷ ὄντι γε ἦ, ὃ ἑταῖρε, φιλόσοφος·
 σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐν-
 τεύξεσθαι φρονήσει ἀλλ' ἢ ἐκεῖ. Εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει,
 ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἶη, εἰ φοβοῖτο τὸν
 θάνατον ὁ τοιοῦτος ;

— Πολλὴ μέντοι, νῆ Δία, ἦ δ' ὅς.

13. Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον, ἔφη, τοῦτο ἀνδρός,
 ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ γ
 ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλὰ τις φιλοσώματος ; Ὁ αὐτὸς δέ / που
 οὗτος τυγχάνει ὢν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος, ἦτοι τὰ
 ἕτερα τούτων ἢ ἀμφοτέρω.

— Πάνυ, ἔφη, ἔχει οὕτως, ὡς λέγεις.

— Ἄρ' οὖν, ὃ Σιμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς
 οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει ;

— Πάντως δήπου, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἦν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομά-
 ζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ'
 ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἄρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει,
 τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 / ζῶσιν ;

— Ἀνάγκη, ἔφη. δ

— Εἰ γὰρ ἐθέλεις, ἦ δ' ὅς, ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀν-
 δρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἄτοπος.

— Πῶς δὴ, ὃ Σώκρατες ;

— Οἴσθα, ἦ δ' ὅς, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι
 τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι ;

— Καὶ μάλα ἔφη.

— Οὐκοῦν φόβω μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ
 ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν ;

—Ἔστι ταῦτα.

— Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι· καίτοι ἄλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίῃ ἀνδρεῖον εἶναι.

ε — Πάνυ / μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταῦτόν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασία τινὶ σῶφρονές εἰσιν ; Καίτοι φαμέν γε ἀδύνατον εἶναι, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐθήτη σωφροσύνην· φοβούμενοι γὰρ ἐτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. Καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν / ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατούμενοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν. Τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοῦς σεσωφρονίσθαι.

—Ἔοικε γάρ.

β — ὦ μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ἦ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα, ἀλλ' ἦ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, / φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ἦ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ξυλλήβδην ἀληθῆς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ἦ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιές οὐδ' ἀληθές ἔχη, τὸ δ' ἀληθές τῷ ὄντι ἦ κάθαρσις τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ/δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ἦ. Καὶ κινδυνεύουσι

καὶ οἱ τὰς τελετάς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῶ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὅς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς Ἄιδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὁ δὲ κεκαθαυμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. Εἰσὶ γὰρ δὴ, ὡς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετάς, « νερθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δὲ τε παῦροι »· οὗτοι δ' εἰσὶ/κατὰ δ
τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. Ὡς δὴ καὶ ἐγὼ κατὰ γε τὸ δυνατόν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῶ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προουθυμήθην γενέσθαι. Εἰ δ' ὀρθῶς προουθυμήθην καὶ τι ἠνύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφές εἰσόμεθα, ἂν θεὸς ἐθέλη, ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Ταῦτ' οὖν ἐγὼ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἀπολογοῦμαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ' ἀγανακτῶ, ἡγούμενος κάκει / οὐδὲν ε
ἤττον ἢ ἐνθάδε δεσπότης τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἑταίροις· τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. Εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώτερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὔ
ἂν ἔχοι.

14. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα, ὑπολαβὼν ὁ Κέβης ἔφη· ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς / ψυχῆς πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς 70
ἀνθρώποις, μή, ἐπειδὴν ἀπαλλαγῆ τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ἦ, ἀλλ' ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ διαφθείρηται τε καὶ ἀπολλύηται, ἢ ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκῃ· εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ ἐκβαίνουσα ὡσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδάσθεισα οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ἦ. Ἐπεὶ, εἴπερ εἴη που αὐτὴ καθ' αὐτὴν συνηθροισμένη καὶ ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν, ὧν σὺ νῦν δὴ διῆλθες, πολλὴ ἂν ἐλπίς εἴη καὶ καλή, ὦ/Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἔστιν ἃ σὺ λέγεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς

ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τινα δύνάμιν ἔχει καὶ φρόνησιν.

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Σωκράτης, ὦ Κέβης. Ἀλλὰ τί δὴ ποιῶμεν ; Ἡ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶμεν εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν εἴτε μή ;

— Ἐγὼ γοῦν, ἔφη ὁ Κέβης, ἠδέως ἂν ἀκούσασαιμι, ἤντινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

Υ Οὐκοῦν γ' ἂν οἶμαι, ἦ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ / κωμωδιοποιὸς εἶη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ προσηκόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι. Εἰ οὖν δοκεῖ, χρῆ διασκοπεῖσθαι.

15. Σκεψώμεθα δὲ αὐτὸ τῆδέ πη, εἴτ' ἄρα ἐν Ἄιδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων εἴτε καὶ οὐ. Παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, οὗ μεμνήμεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε ἀφικόμεναι ἐκεῖ καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται καὶ γίνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων. Καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πάλιν γίγνεσθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ δ / ψυχαὶ ἡμῶν ἐκεῖ ; Οὐ γὰρ ἂν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ οὔσαι, καὶ τοῦτο ἰκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῶ ὄντι φανερόν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γίνονται οἱ ζῶντες ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων. Εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἂν του δέοι λόγου.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Κέβης.

ε — Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων, ἦ δ' ὅς, σκόπει μόνον τοῦτο, εἰ βούλει ῥᾶον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζῶων πάντων καὶ φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσαπερ ἔχει γένεσιν, περὶ πάντων ἴδωμεν, ἄρ' οὕτως γίγνεται πάντα, οὐκ / ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, ὅσοις τυγχάνει ὄν τοιοῦτόν τι, οἷον τὸ καλὸν τῶ ἀίσχυρῶ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα δὴ μυρία οὕτως ἔχει. Τοῦτο οὖν σκεψώμεθα· ἄρα ἀναγκαῖον

ὅσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸ γίγνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ αὐτῷ ἐναντίου ; οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι ;

— Ναί.

— Οὐκοῦν κἂν ἔλαττον γίγνηται, ἐκ μεῖζονος ὄντος πρότερον / ὕστερον ἔλαττον γενήσεται ;

— Ἔστιν οὕτω, ἔφη.

— Καὶ μὴν ἐξ ἰσχυροτέρου γε τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶττον ;

— Πάνυ γε.

— Τί δέ ; Ἄν τι χειρὸν γίγνηται, οὐκ ἐξ ἀμείνονος, καὶ ἂν δικαιότερον, ἐξ ἀδικωτέρου ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Ἰκανῶς οὖν, ἔφη, ἔχομέν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω γίγνεται, ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα ;

— Πάνυ γε.

— Τί δ' αὖ ; Ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξύ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυοῖν ὄντοιιν δύο γενέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου / ἐπὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἑτέρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον. Μεῖζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξύ αὐξήσις καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν ;

— Ναί, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ φύγεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω, κἂν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαι τε αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων γένεσίν τε εἶναι ἐξ ἑατέρου εἰς ἄλληλα ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς.

71

β

- γ 16. Τί οὖν ; ἔφη.
 — Τῷ / ζῆν ἐστί τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν ;
 — Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 — Τί ;
 — Τὸ τεθνάναι, ἔφη.
 — Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἴπερ ἐναντία ἐστίν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντων ;
 — Πῶς γὰρ οὐ ;
 — Τὴν μὲν τοίνυν ἐτέραν συζυγίαν, ὧν νῦν δὴ ἔλεγον , ἐγὼ σοι, ἔφη, ἔρω, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις, σὺ δέ μοι τὴν ἐτέραν. Λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι καὶ δ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι / τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρθάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. Ἰκανῶς σοι, ἔφη, ἦ οὐ ;
 — Πάνυ μὲν οὖν.
 — Λέγε δὴ μοι καὶ σὺ, ἔφη, οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Οὐκ ἐναντίον μὲν φῆς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι ;
 — Ἐγωγε.
 — Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων ;
 — Ναί.
 — Ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος τί τὸ γιγνόμενον ;
 — Τὸ τεθνηκός, ἔφη.
 — Τί δέ, ἦ δ' ὅς, ἐκ τοῦ τεθνεῶτος ;
 — Ἀναγκαῖον, ἔφη, ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.
 — Ἐκ τῶν τεθνεῶτων ἄρα, ὦ Κέβης, τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίγνονται ;
 ε / — Φαίνεται, ἔφη.
 — Εἰσὶν ἄρα, ἔφη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἄιδου.
 — Ἐοικεν.

— Οὐκοῦν καὶ τοῖν γενεσέοιν τοῖν περὶ ταῦτα ἢ γ' ἑτέρα σαφῆς οὔσα τυγχάνει ; Τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφές δήπου ἢ αὖ ;

— Πάνυ μὲν οὖν , ἔφη.

— Πῶς οὖν, ἢ δ' ὅς, ποιήσομεν ; Οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτη χωλὴ ἔσται ἢ φύσις ; Ἡ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν ;

— Πάντως που, ἔφη.

— Τίνα ταύτην ;

— Τὸ ἀναβιώσκεισθαι.

— Οὐκοῦν, ἢ δ' ὅς, εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεισθαι, ἐκ τῶν τεθνεώτων ἂν εἶη γένεσις εἰς τοὺς / ζῶντας αὕτη, τὸ ἀναβιώσκεισθαι ;

72

— Πάνυ γε.

— Ὅμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτη τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν ἤττον ἢ τοὺς τεθνεώτας ἐκ τῶν ζώντων. Τούτου δὲ ὄντος ἱκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναί που, ὅθεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι.

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.

17. Ἴδὲ τοίνυν οὕτως, ἔφη, ὦ Κέβης, ὅτι οὐδ' ἀδίκως ὁμολογήκαμεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Εἰ γὰρ μὴ αἰεὶ ἀνταποδιδοίη τὰ ἕτερα τοῖς / ἑτέροις γιγνόμενα, ὡσπερὶ κύκλω περιμόντα, ἀλλ' εὐθεῖα τις εἶη ἢ γένεσις ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰς τὸ καταντικρῶ καὶ μὴ ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον μηδὲ καμπὴν ποιοῖτο, οἴσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν σχοίη καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

β

— Πι λέγεις ; ἔφη.

— Οὐ χαλεπόν, ἢ δ' ὅς, ἐννοῆσαι ὁ λέγω· ἀλλ' οἶον εἰ τὸ καταντικρῶ μὲν εἶη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταπο-

γ διδοίη γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἷσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντ' ἂν λῆρον / τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδείξειε καὶ οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο διὰ τὸ καὶ τᾶλλα πάντα ταῦτόν ἐκείνῳ πεπονθέναι, καθεύδειν. Κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μῆ, ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὸς εἴη, « ὁμοῦ πάντα χρήματα ». Ὁσαύτως δέ, ὦ φίλε Κέβης, εἰ ἀποθνήσκοι μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκοιτο, ἄρ' οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν δ ζῆν ; Εἰ γὰρ ἐκ μὲν / τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ ζῶντα θνήσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι ;

— Οὐδὲ μία μοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

— Ἔστι γάρ, ἔφη, ὦ Κέβης, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλλον οὕτω, καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν. Ἄλλ' ἔστι τῷ ὄντι καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι καὶ ἐκ τῶν τεθνεῶτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι καὶ τὰς τῶν τεθνεῶτων ψυχὰς εἶναι [καὶ ταῖς μὲν γε ἀγαθαῖς ἀμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κακαῖς κάκιον].

18. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν, καὶ κατ' ἐκείνόν γε τὸν λόγον, ὦ Σώκρατες, εἰ ἀληθὴς ἐστίν, ὃν σὺ εἴωθας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἢ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὔσα, καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμεθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμιμνησκομέθα. Τοῦτο δὲ 73 ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἢ ψυχὴ, πρὶν ἐν τῷδε / τῷ ἀνθρωπίνῳ εἶδει γενέσθαι· ὥστε καὶ ταύτῃ ἀθάνατόν τι ἢ ψυχὴ ἔοικεν εἶναι.

— Ἀλλά, ὦ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβὼν, ποῖαι τού-

των αἰ ἀποδείξεις ; Ὑπόμνησόν με οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.

— Ἐνὶ μὲν λόγῳ, ἔφη ὁ Κέβης, καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα ἢ ἔχει· καίτοι, εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἱοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσιν. Ἐπειτα, ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα / ἄγῃ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα β σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

— Εἰ δὲ μὴ ταύτη γε, ἔφη, πείθῃ, ὦ Σιμμία, ὁ Σωκράτης, σκέψαι, ἂν τῆδέ πῃ σοι σκοπούμενῳ συνδόξῃ. Ἀπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἢ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησις ἐστίν ;

— Ἀπιστῶ μὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς ὁ Σιμμίας, οὐ, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔφη, δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. Καὶ σχεδόν γε, ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἤδη μέμνημαι καὶ πείθομαι· οὐδὲν μεντὰν ἤττον ἀκούοιμι νῦν, πῆ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.

/ — Τῆδ' ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ὁμολογοῦμεν γὰρ δήπου, εἴ τις γ τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτον πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι ;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἄρ' οὖν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι ; Λέγω δέ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τις ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν μὴ μόνον ἐκεῖνο γινῶ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἄρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη, οὗ τὴν ἐννοίαν / ἔλαβεν ; δ

— Πῶς λέγεις ;

— Οἷον τὰ τοιάδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἔρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν ἢ

ιμάτιον ἢ ἄλλο τι, οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἴωθε χρῆσθαι, πάσχοις τοῦτο· ἔγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὗ ἦν ἡ λύρα ; Τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀνάμνησις· ὡσπερ γε καὶ Σιμμίαν τις ἰδὼν πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτα' ἂν εἴη.

— Μυρία μέντοι, νῆ Δία, ἔφη ὁ Σιμμίας.

ε — Οὐκοῦν, ἢ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον / ἀνάμνησίς τις ἐστὶ ; Μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἤδη ἐπετέλεστο ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί δέ ; ἢ δ' ὅς· ἐστὶν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γεγραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι ;

74 — Ἔστι / μέντοι, ἔφη.

19. Ἐὰρ οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ' ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων ;

— Συμβαίνει.

— Ἄλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμνηστικῆται τίς τι, ἄρ' οὐκ ἀναγκαῖον τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκεῖνου, οὗ ἀνεμνήσθη ;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Σκόπει δὴ, ἢ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Φαμέν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ ξύλον λέγω ξύλω οὐδὲν λίθον λίθω, οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ β τὸ ἴσον· φῶμέν / τι εἶναι ἢ μηδέν ;

— Φῶμεν μέντοι, νῆ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε.

— Ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἴσον ;

— Πάνυ γε, ἤ δ' ὅς.

— Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; Ἐὰρ οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἅττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων ἐκεῖνο ἐνενοήσαμεν, ἕτερον ὄν τούτων; Ἡ οὐχ ἕτερόν σοι φαίνεται; Σκόπει δὲ καὶ τῆδε· ἄρ' οὐ λίθοι μὲν ἴσοι καὶ ξύλα ἐνίοτε ταῦτ' ὄντα τῶ μὲν ἴσα φαίνεται, τῶ δ' οὐ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ; Αὐτὰ τὰ ἴσα ἔστιν ὅτε ἀνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ ὕψους ἀνισότης;

— Οὐδεπώποτέ γε, ὦ Σώκρατες.

— Οὐ ταῦτόν ἄρα ἔστιν, ἢ δ' ὅς, ταῦτά τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.

— Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες.

— Ἄλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἴσων, ἐτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου, ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννεόηκας καὶ εἴληφας;

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

— Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου;

— Πάνυ γε.

— Διαφέρει δέ γε, ἢ δ' ὅς, οὐδέν· ἕως ἂν ἄλλο ἰδὼν ἀπὸ ταύτης τῆς ὕψεως ἄλλο ἐννοήσης, εἴτε ὁμοιον εἴτε / ἀνόμοιον, ἀναγκαῖον, ἔφη, αὐτὸ ἀνάμνησιν γεγονέναι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

Τί δέ; ἢ δ' ὅς· ἢ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τοῖς ἴσοις; Ἐὰρ φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὥσπερ αὐτὸ ὃ ἔστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῶ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν;

— Καὶ πολὺ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.

— Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τις τι ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ ὀρῶ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον / εἶναι οἷον ἐκεῖνο

ἀλλ' ἐστὶ φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προειδόμενα ἐκεῖνο, ὃ φησὶν αὐτὸ προσεικέναι μὲν, ἐνδεστέρωσ δὲ ἔχειν ;

— Ἀνάγκη.

— Τί οὖν ; Τοιοῦτον πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς, ἢ οὐ, περὶ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον ;

— Παντάπασι γε.

75 — Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδέναι τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ὅτε / τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐννοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεστέρωσ.

— Ἔστι ταῦτα.

β — Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννενοηθέναι μηδὲ δυνατὸν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἀψασθαι ἢ ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων· ταῦτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.

— Ταῦτὸν γὰρ ἐστίν, ὃ Σώκρατες, πρὸς γε ὁ βούλεται δηλωῶσαι ὁ λόγος.

— Ἀλλὰ μὲν δὴ ἐκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε / ὀρέγεται τοῦ ὃ ἐστίν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεστέρα ἐστίν· ἢ πῶς λέγομεν ;

— Οὕτως.

— Πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ ἄλλα αἰσθάνεσθαι, τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου, ὃ τι ἐστίν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι ἴον ἐκεῖνο, ἐστὶ δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.

— Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὃ Σώκρατες.

— Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθύς ἐωρῶμεν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἶχομεν ;

— Πάνυ γε.

— "Εδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην γ
εἰληφέναι ;

— Ναί.

— Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰ-
ληφέναι ;

— "Εοικεν.

20. Οὐκοῦν εἰ μὲν, λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι
ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθύς
γενόμενοι, οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον
ἀλλὰ καὶ ζύμπαντα τὰ τοιαῦτα ; Οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ
λόγος ἡμῖν μᾶλλον τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ
τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ ὀσίου καί, ὕπερ λέγω, περὶ / ἀ δ
πάντων, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο ὃ ἔστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτή-
σεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. "Ωστε
ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γε-
νέσθαι εἰληφέναι.

— "Εστι ταῦτα.

— Καί, εἰ μὲν γε λαβόντες ἐκάστοτε μὴ ἐπιλελήσμεθα,
εἰδότας ἀεὶ γίγνεσθαι καὶ ἀεὶ διὰ βίον υεῖδέναί· τὸ γὰρ εἰδέναί
τοῦτ' ἔστι, λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλε-
κέναι ἢ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ὧ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀπο-
βολήν ;

— Πάντως δήπου, ἔφη, / ὧ Σώκρατες.

— Εἰ δέ γε, οἶμαι, λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ε
ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ
ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἄς ποτε καὶ πρὶν εἶ-
χομεν, ἄρ' οὐχ ὁ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην
ἀναλαμβάνειν εἶη ; Τοῦτο δέ που ἀναιμυμνήσκεισθαι λέγοντες
ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν ;

— Πάνυ γε.

76 — Δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, / αἰσθόμενον τι ἢ ἰδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα, ἕτερόν ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπελέληστο, ᾧ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ὃν ἢ ᾧ ὅμοιον. Ὡστε, ὅπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἢτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὐς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀναμιμνήσκονται οὗτοι, καὶ ἡ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.

— Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, ᾧ Σώκρατες.

β 21. Πότῃρον οὖν αἰρεῖ, ᾧ Σιμμία ; Ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι ἢ ἀναμιμνήσκεσθαι / ὕστερον, ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν ;

— Οὐκ ἔχω, ᾧ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἐλέσθαι.

— Τί δέ ; τόδε ἔχεις ἐλέσθαι, καὶ πῆ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχει ἂν δοῦναι λόγον ἢ οὐ ;

— Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ᾧ Σώκρατες.

— Ἡ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὧν δὴ ἐλέγομεν ;

— Βουλοίμην μεντᾶν, ἔφη ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὔριον τηνικάδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἷός τε τοῦτο ποιῆσαι.

γ — Οὐκ / ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε, ἔφη, ᾧ Σιμμία, πάντες αὐτά ;

— Οὐδαμῶς.

— Ἀναμιμνήσκονται ἄρα, ἅ ποτε ἔμαθον ;

— Ἀνάγκη.

— Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ; Οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἀνθρωποὶ γεγόναμεν.

Οὐ δῆτα.

— Πρότερον ἄρα.

— Ναί.

— Ἐσαν ἄρα, ὦ Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἶδει, χωρὶς σωμάτων καὶ φρόνησιν εἶχον.

— Εἰ μὴ ἄρα ἅμα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὦ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας· οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.

— Εἶεν, ὦ ἑταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ ; οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὠμολογήσαμεν. Ἦ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν ἐν ᾧ περ καὶ λαμβάνομεν ; Ἦ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον ;

— Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.

22. Ἐρ' οὖν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὦ Σιμμία· εἰ μὲν ἔστιν, ἃ θρυλοῦμεν αἰεὶ, καλὸν τέ τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν, ὑπάρχουσιν / πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὖσαν, καὶ ταῦτα ἐκεῖνη ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὡσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη ; Ἐρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε ;

— Ὑπερφυῶς, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἡ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλὸν γε καταφεύγει ὁ λόγος, εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τὴν τε / ψυχὴν ἡμῶν, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ τὴν οὐσίαν, ἣν σὺ νῦν λέγεις. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργές ὄν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τᾶλλα πάντα, ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἱκανῶς ἀποδέδεικται.

— Τί δὲ δὴ Κέβητι ; ἔφη ὁ Σωκράτης, δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

— Ἰκανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. Ἄλλ' οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι, πρὶν / γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή.

23. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποδεδεῖχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστηκεν, ὁ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἅμα ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἦ. Τί γὰρ κωλύει γίνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθεν ποθεν καὶ εἶναι, πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθεῖρεσθαι;

— Εὖ λέγεις, / ἔφη, ὦ Σιμμία, ὁ Κέβης. Φαίνεται γὰρ ὡσπερ ἡμισυ ἀποδεδεῖχθαι οὐ δεῖ, ὅτι, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ· δεῖ δὲ προσαποδεῖξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἤττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.

— Ἀποδέδεικται μὲν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταῦτόν καὶ ὃν πρὸ τούτου ὠμολογήσαμεν, τὸ γίνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. Εἰ γὰρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη / δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούση τε καὶ γιγνομένη μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάναι γίνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, εἶναι, ἐπειδὴ γε δεῖ αὐθις αὐτὴν γίνεσθαι; Ἀποδέδεικται μὲν οὖν, ὅπερ λέγεται, καὶ νῦν.

24. Ὅμως δὲ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἡδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύεσθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παιδῶν, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκ-

βαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσᾶ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε / καὶ ὅταν τύχη τις μὴ ἐν νηνεμία, ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας· ὡς δεδιότων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπειθῆναι· μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἐνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται. τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπειθῆναι μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύχεια.

—'Ἀλλὰ χρῆ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξεπάσῃται.

— Πόθεν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες / τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπεις ; 78

— Πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς, ἔφη, ὦ Κέβης, ἐν ἣ ἔνεσις που ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χρῆ διερευνᾶσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδόν, μήτε χρημάτων φειδομένους μήτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὃ τι ἂν ἀναγκαϊότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. Ζητεῖν δὲ χρῆ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων· ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ῥαδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

—'Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δή, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης· ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, / ἐπανεέλθωμεν, εἴ σοι ἡδομένῳ ἔστιν. β

—'Ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει ;

— Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

25. Οὐκοῦν τοιόνδε τι, ἡ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι, μὴ πάθη αὐτὸ καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὐ· καὶ μετὰ τοῦτο αὖ ἐπισκέψασθαι, πότερον ἢ ψυχὴ ἔστιν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ;

—'Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

γ — Ἄρ' οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ / συνθέτῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτη, ἥπερ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει ὄν ἀξύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ ;

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν ἄπερ αἰεὶ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀξύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ζύνθετα ;

— Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτως.

δ — Ἴωμεν δὴ, ἔφη, ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ἅπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. Αὐτὴ ἡ οὐσία, ἧς λόγον / δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως αἰεὶ ἔχει κατὰ ταῦτά ἢ ἄλλοτ' ἄλλως ; Αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, μήποτε μεταβολὴν καὶ ἠντινοῦν ἐνδέχεται ; Ἡ αἰεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστιν, μονοειδὲς ὄν αὐτὸ καθ' αὐτό, ὡσαύτως κατὰ ταῦτά ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται ;

— Ὡσαύτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτά ἔχειν, ὦ Σώκρατες.

ε — Τί δὲ τῶν πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ / ἱματίων ἢ ἄλλων ὠντινωνοῦν τοιούτων ἢ ἴσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων ; Ἄρα κατὰ ταῦτά ἔχει, ἢ πᾶν τουναντίον ἐκείνοις οὔτε αὐτὰ αὐτοῖς οὔτε ἀλλήλοις οὐδέποτε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδαμῶς κατὰ ταῦτά ;

— Οὕτως αἶ, ἔφη ὁ Κέβης· οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.

79 — Οὐκοῦν / τούτων μὲν κἂν ἄψαιο, κἂν ἴδοις, κἂν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτά ἐχόντων οὐκ ἔστιν ὅτῳ ποτ' ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, ἀλλ' ἔστιν αἰεὶ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὁρατά ;

— Παντάπασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.

26. Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἶδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν ὄρατόν, τὸ δὲ ἀειδές ;

— Θῶμεν, ἔφη.

— Καὶ τὸ μὲν ἀειδές ἀεὶ κατὰ ταῦτά ἔχον, τὸ δὲ ὄρατόν μηδέποτε κατὰ ταῦτά ;

— Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.

— Φέρε δὴ, ἦ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν / τὸ μὲν σῶμα β
ἐστὶ, τὸ δὲ ψυχὴ ;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.

— Ποτέρῳ οὖν ὁμοίωτερον τῷ εἶδει φαῖμεν ἂν εἶναι καὶ
ξυγγενέστερον τὸ σῶμα ;

— Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὄρατῷ.

— Τί δὲ ἡ ψυχὴ ; Ὅρατόν ἢ ἀειδές ;

— Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὦ Σώκρατες, ἔφη.

— Ἄλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώ-
πων φύσει λέγομεν ἢ ἄλλη τινὶ οἶε ;

— Τῇ τῶν ἀνθρώπων.

— Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν ; Ὅρατόν ἢ ἀόρατον εἶ-
ναι ;

— Οὐχ ὄρατόν.

— Ἀειδές ἄρα ;

— Ναί.

— Ὅμοιωτερον ἄρα ψυχὴ σώματός ἐστὶ τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ
τῷ ὄρατῷ.

— Πᾶσα ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

27. Οὐκοῦν καὶ τότε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ, ὅταν
μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ ὄραν
ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γὰρ
ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως σκοπεῖν τι —,
τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ

ταυτὰ ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταραττεται καὶ ἰλιγ-
γιαῖ ὥσπερ μεθύουσα, ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη.

— Πάνυ γε.

δ — "Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ' αὐτὴν σκοπῇ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ
καθαρόν τε καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον καὶ ὡς
συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ αἰεὶ μετ' ἐκείνου γίγνεται, ὅταν περ αὐτὴ
καθ' αὐτὴν γένηται καὶ ἐξῆ αὐτῇ, καὶ πέπαυταί τε τοῦ πλάνου
καὶ περὶ ἐκεῖνα αἰεὶ κατὰ ταυτὰ ὡσαύτως ἔχει, ἅτε τοιούτων
ἐφαπτομένη καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φρόνησις κέκληται ;

— Παντάπασιν, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώ-
κρατες.

ε — Ποτέρω οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῷ εἶδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπρο-
σθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν / λεγομένων ψυχῇ ὁμοιότερον εἶναι καὶ
ζυγγενέστερον ;

— Πᾶς ἂν μοι δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, ζυγγωρῆσαι, ὦ Σώκρατες,
ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστατος, ὅτι ὄλω καὶ
παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχῇ τῷ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον
ἢ τῷ μή.

— Τί δὲ τὸ σῶμα ;

— Τῷ ἐτέρω.

80 28. "Ὅρα δὴ καὶ τῆδε, ὅτι, ἐπειδὴν ἐν τῷ αὐτῷ ὄσι ψυχῇ
καὶ σῶμα, τῷ / μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ φύσις προσ-
τάττει, τῇ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν· καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πό-
τερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῷ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῷ θνητῷ ;
"Ἡ οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πε-
φυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαι τε καὶ δουλεύειν ;

— Ἐμοιγε.

— Ποτέρω οὖν ἢ ψυχῇ ἔοικεν ;

— Δῆλα δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἢ μὲν ψυχῇ τῷ θείῳ, τὸ δὲ
σῶμα τῷ θνητῷ.

— Σκόπει δὴ, ἔφη, ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ζυμβαίνει, τῷ μὲν θείῳ καὶ / ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ β καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ αἰεὶ ὡσαύτως κατὰ ταυτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχὴν, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ ταυτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. Ἔχομεν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὦ φίλε Κέβης, ἢ οὐχ οὕτως ἔχει ;

— Οὐκ ἔχομεν.

29. Τί οὖν ; Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄρ' οὐχὶ σώματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὖ τὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου ;

— Πῶς / γὰρ οὐ ;

— Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ὅτι, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν ὄρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν ὄρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ᾧ προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συχρὸν ἐπιμένει χρόνον· ἐὰν μὲν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρῃ καὶ πάνυ μάλα· συμπεσὼν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθὲν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγου ὅλον μένει ἀμήχανον ὅσον χρόνον· ἔνια δὲ / μέρη τοῦ δ σώματος, καὶ ἂν σαπῆ, ὅσα τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν· ἢ οὐ ;

— Ναί.

— Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα, τὸ ἀειδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἔτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ, εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον, αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἢ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσῃται καὶ ἀπόλωλεν, ὡς φασιν οἱ πολλοὶ ἀνθρώποι ; Πολλοῦ γε δεῖ, / ὦ φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῶ ε μᾶλλον ὧδε ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται, μηδὲν τοῦ

81 σώματος ξυνεφέλκουσα, ἄτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἐκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ καὶ συνηθροισμένη αὐτὴ εἰς αὐτήν, ἄτε μελετῶσα αἰεὶ τοῦτο, τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι / μελετῶσα ῥαδίως ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἶη μελέτη θανάτου ;

— Παντάπασι γε.

— Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὄμοιον αὐτῇ τὸ αἰεδὲς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οἳ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένη, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμνημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διάγουσα· οὕτω φῶμεν, ὦ Κέβης, ἢ ἄλλως ;

— Οὕτω, νῆ Δία, ἔφη ὁ Κέβης.

β 30. Ἐὰν δέ γε, / οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται, ἄτε τῷ σώματι αἰεὶ ξυνοῦσα καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθές ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὗ τις ἂν ἄψαιτο καὶ ἴδοι καὶ πίοι καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ αἰεδές, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφία αἰρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, γ οὕτω δὴ ἔχουσαν οἶει ψυχὴν / αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι ;

— Οὐδ' ὅπωςιοῦν, ἔφη.

— Ἀλλὰ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὃ αὐτῇ ἢ ὁμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ αἰεὶ ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ζύμφυτον ;

— Πάνυ γε.

— Ἐμβριθές δέ γε, ὦ φίλε, τοῦτο οἶεσθαι χρὴ εἶναι καὶ

βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὄρατόν· ὁ δὴ καὶ ἔχουσα ἡ τοιαύτη ψυ-
χὴ βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν ὄρατόν τόπον φό-
βῳ τοῦ ἀειδοῦς τε καὶ Ἄιδου, ὡσπερ λέγεται, περὶ τὰ / μνή-
ματά τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὠφθη δ
ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ τοιαῦται
ψυχαὶ εἰδῶλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ ὄρατοῦ
μετέχουσαι, διὸ καὶ ὀρῶνται.

— Εἰκὸς γε, ὦ Σώκρατες;

— Εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης. Καὶ οὐ τί γε τὰς τῶν ἀγα-
θῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἱ περὶ τὰ τοιαῦτα
ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τρο-
φῆς κακῆς οὐσης. Καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ
τοῦ / ξυνεπακολουθοῦντος, τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιθυμίᾳ πάλιν
ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα.

31. Ἐνδοῦνται δέ, ὡσπερ εἰκὸς, εἰς τοιαῦτα ἦθη, ὅποια
ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχῳσιν ἐν τῷ βίῳ.

— Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες;

— Οἷοντούς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοπο-
σίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων
γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι. Ἡ οὐκ / οἶει; 82

— Πάνυ μὲν οὖν εἰκὸς λέγεις.

— Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἀρπαγὰς προ-
τετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων καὶ ἰκτίνων γένη
ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἵεναι;

— Ἀμέλει, ἔφη ὁ Κέβης, εἰς τὰ τοιαῦτα.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, δῆλα δὴ καὶ τᾶλλα, ἦ ἂν ἕκαστα ἴοι,
κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητος τῆς μελέτης;

— Δῆλον δὴ, ἔφη· πῶς δ' οὐ;

— Οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι, ἔφη, καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς
βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρε-

β τὴν / ἐπιτετηδευκότες, ἦν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγонуῖαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ ;

— Πῆ δὴ οὗτοι εὐδαιμονέστατοι ;

— Ὅτι τούτους εἰκὸς ἐστὶν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικόν τε καὶ ἡμερον γένος ἢ που μελιττῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμήκων ἢ καὶ εἰς ταύτῳ γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους.

— Εἰκός.

γ 32. Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῶ ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι / ἀλλ' ἢ τῷ φιλομαθεῖ.

— Ἀλλὰ τούτων ἕνεκα, ὧ ἑταῖρε Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτούς, οὐ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.

— Οὐ γὰρ ἂν πρόποι, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ὁ Κέβης.

δ — Οὐ μέντοι, μὰ Δία, ἧ δ' ὅς. / Τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ὧ Κέβης, ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταῦτά πορεύονται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδῶσιν ὅπη ἔρχονται· αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρμῶ, ταύτῃ δὴ τρέπονται ἐκείνη ἐπόμενοι, ἧ ἐκείνη ὑφηγεῖται.

33. Πῶς, ὧ Σώκρατες ;

— Ἐγὼ ἐρῶ, ἔφη. Γινώσκουσι γάρ, ἧ δ' ὅς, οἱ φιλο-

μαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἢ φιλοσοφία / ἀτε-
 χνῶς δεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγ-
 καζομένην δὲ ὡσπερ διὰ εἴργμου διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ
 ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθία κυλιν-
 δουμένην καὶ τοῦ εἴργμου τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι'
 ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλή-
 πτωρ εἶη / τοῦ δεδέσθαι· ὅπερ οὖν λέγω, γινώσκουσι 83
 οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἢ φιλοσοφία ἔχουσιν
 αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ
 ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν μεστὴ ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέ-
 ψις, ἀπάτης δὲ ἢ διὰ τῶν ὠτων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων,
 πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐ-
 τοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζε-
 σθαι παρακελευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἄλλ' ἢ αὐ-
 τὴν αὐτῇ; ὅ τι ἂν νοήσῃ / αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν 8
 ὄντων· ὅ τι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὅν ἄλλο μηδὲν
 ἡγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ
 ὁρατόν, ὃ δὲ αὐτὴ ὄρα νοητόν τε καὶ ἀειδές. Ταύτη οὖν τῇ
 λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἢ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλο-
 σόφου ψυχὴ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν
 καὶ λυπῶν καὶ φόβων, καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι,
 ἐπειδὴν τις σφόδρα ἡσθῇ ἢ λυπηθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ,
 οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὢν ἂν τις οἰηθείη,
 οἷον ἢ νοσήσας ἢ τι / ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὁ πάν- 7
 των μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ
 λογίζεται αὐτό.

— Τί τοῦτο, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Κέβης.

— Ὅτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡσθῆ-
 ναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπί τῳ καὶ ἡγεῖσθαι, περὶ ὃ ἂν μάλι-
 στα τοῦτο πάσχη, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστα-
 τον οὐχ οὕτως ἔχον. Ταῦτα δὲ μάλιστα [τὰ] ὁράτα· ἢ οὐ;

— Πάνυ γε.

δ — Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα / καταδεῖται ἡ ψυχὴ ὑπὸ σώματος.

— Πῶς δὴ ;

— Ὅτι ἐκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἦλον ἔχουσα προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾷ καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ δοξάζουσιν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῆ. Ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ἀναγκάζεται, οἴμαι, ὁμοτρόπος τε καὶ ὁμότροφος γίνεσθαι καὶ οἷα μηδέποτε εἰς Ἄιδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ σώματος ἀναπλέα ἐξίεναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα καὶ ὥσπερ σπειρόμενη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ / τούτων ἄμοιρος εἶναι τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαρῶ καὶ μονοειδοῦς συνουσίας.

ε — Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες.

34. Τούτων τοίνυν ἕνεκα, ὦ Κέβης, οἱ δικαίως φιλομαθεῖς κόσμιοὶ εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ ἕνεκά φασιν· ἢ σὺ οἶε ;

84 / — Οὐ δῆτα ἔγωγε.

— Οὐ γάρ, ἀλλ' οὕτω λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλοσόφου καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράττειν Πηγελόπτης τινὰ ἐναντίως ἰστὸν μεταχειριζομένην. Ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα, ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ αἰεὶ ἐν τούτῳ οὔσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφομένη, / ζῆν τε οἶεται οὕτω δεῖν, ἕως ἂν ζῆ, καί, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης τροφῆς οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῆ, ταῦτά

γ' ἐπιτηδεύσασα, ὧ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφυσθεῖσα καὶ διαπτομένη οἴχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾗ.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ . Κ Ε Φ . 35 - 63

Ἡ συζήτησις περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐφάνη ἐδῶ περατουμένη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα· ὁ Σιμμίας ὅμως καὶ ὁ Κέβης ἔχουν μερικοὺς δισταγμούς. Καὶ πρῶτος ὁ Σιμμίας λέγει, ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μιὰ ἄρμονία τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ ἄρμονία τῆς λύρας. Ἡ λύρα βέβαια εἶναι κάτι σωματοειδὲς καὶ σύνθετον, γεῶδες καὶ φθαρτόν· ἡ ἄρμονία ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀσώματον, ἀόρατον, πάγκαλον καὶ θεῖον. Ἐν τούτοις ἅμα διαλυθῇ ἡ φθαρτὴ λύρα, ἀφανίζεται καὶ ἡ θεία ἄρμονία. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν ψυχὴν· ὅταν δηλαδὴ τὸ φθαρτὸν σῶμα ἀχρηστευθῇ, τότε καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἀσώματον καὶ ἀόρατον καὶ πάγκαλον καὶ θεῖον, ἀφανίζεται.

Ὁ Κέβης ἐξ ἄλλου δέχεται μὲν συμφώνως μὲ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως τὴν προὑπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀρνεῖται καὶ τὴν παντοτινὴν ἐπιβίωσιν αὐτῆς. Δέχεται δηλαδὴ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κάτι τὸ ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον τοῦ σώματος, ἀλλὰ φοβεῖται, μήπως ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε γεννήσεις κατατρίψῃ πολλὰ σώματα, εἰς τὸ τέλος ἐξαντληθῇ καὶ ἡ ἰδία καὶ χαθῇ. Ἐπομένως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον σῶμα αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρομεν σήμερον, καὶ ὁ θανατὸς του νὰ σημάνη καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος. Αἱ δύο ἀντιρρήσεις τῶν Θηβαίων ἀρχίζουσιν νὰ κλονίζουσιν τὴν πίστιν καὶ τῶν ἄλλων ἀκροατῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὁ Σωκράτης, διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν γνώμην τοῦ Σιμμίου, χρειάζεται πρῶτον μιὰν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ἡ ὁποία· θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις διὰ τὸν ἔλεγγόν του. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπόν, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν πρωτύτερα ἐδέχθη. Ἀφοῦ ὁ Σιμμίας καὶ πάλιν ὁμολογεῖ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν θεωρίαν αὐτὴν, ὁ Σωκράτης ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ δύο θεωρίαι τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἄρμονίας εἶναι ἀσυμβίβαστοι διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

Α'. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη καὶ πάλιν ὁ Σιμμίας, προϋπάρχει τοῦ σώματος, ἐνῶς ἡ ἄρμονία τοῦναντίον εἶναι ὑστερόχρονος τῆς λύρας, διότι πρῶτον γίνεται ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ καὶ κατόπιν ἐξ αὐτῶν προκύπτει ἡ ἄρμονία.

Β'. Ἡ ἄρμονία εἶναι δεκτικὴ διαφόρων διαβαθμίσεων, δηλαδή ὑπάρχει ἄρμονία εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν καὶ περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἄρμονία εἰς μικρότερον βαθμὸν καὶ ὀλιγωτέραν ἔκτασιν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἡρμολογημένα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα τὴν ἀπαρτίζουν. Ἀντιθέτως ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ διαβαθμίσεων, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μία ψυχὴ διαφέρει μιᾶς ἄλλης ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Καὶ ἀκόμη, ἐὰν μία ψυχὴ εἶναι ἄρμονία, πῶς συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξὶς ἀγαθῆς καὶ κακῆς ψυχῆς; Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἐν εἶδος ἄρμονίας καὶ ἡ κακία μία δυσαρμονία. Ἐπομένως μία ἐνάρετος ψυχὴ θὰ εἶναι μία ἄρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ καὶ μία κακὴ καὶ ἄφρων ψυχὴ θὰ εἶναι καὶ αὐτὴ μία δυσαρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ. Τοῦτο ὅμως μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἐξῆς ἄτοπα: 1) Μία ψυχὴ — ὡς ἄρμονία — δύναται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἄρμονία ἀπὸ μίαν ἄλλην, ἤτοι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ψυχῆ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποκλείεται, ἐφ' ὅσον ἕγινε δεκτὸν ἀνωτέρω, ὅτι μία ψυχὴ οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ μίαν ἄλλην. 2) Ἄν ὅλαι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἄρμονίαι ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἐνάρετοι ὡς ἄρμονίαι, ὑπερ εἶναι ἄτοπον, διότι ὑπάρχουν καὶ κακαὶ ψυχαί.

Γ' Ἡ ἄρμονία οὔτε ἐξουσιάζεται οὔτε διαφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἐξάρτημα τούτων τοῦναντίον ἡ ψυχὴ ἡγεμονεῖ τοῦ σώματος καὶ τὸ κατευθύνει καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς εἴτε διὰ τῆς βίας.

Ὁ Σιμμίας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄρμονία.

Ὁ Σωκράτης ἔπειτα ἐπιχειρεῖ νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν γνώμην τοῦ Κέβητος. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ εὑρῇ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῶν ὄντων. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε φοράν μὲ τὴν Α ἢ Β θεωρίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν εὔρεσιν τῆς αἰτίας, ἀφοῦ, ἐκεῖνο πού ἐθεώρει σήμερον ὀρθόν, αὔριον τὸ ἀπέριπτε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον ὡς ἄτοπον, ἐξήγησε καὶ εὔρε ἰδικὴν του λύσιν τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπασχόλει. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἰδεῶν. Αἰτία, λέγει ὁ Σωκράτης (δηλαδή ὁ Πλάτων), καὶ

τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ὑπάρξεως εἶναι μόνον ἡ ἰδέα, ἢ ἰδανικὴ καὶ ἀπόλυτος ὕπαρξις, μὲ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν κοινωνίαν τῆς ὁποίας τὰ πράγματα εἶναι ὅ τι εἶναι καὶ γίνονται ὅ τι γίνονται.

Ὁ Σωκράτης ἔπειτα, πρὶν μεταβῆ εἰς τὴν νέαν ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς (4η ἀπόδειξις), τὴν ὁποίαν στηρίζει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, διευκρινεῖ τὰ ἀκόλουθα :

Α'. Αἱ ἐναντίαι ἰδέαι ἀποκλείουν ἀλλήλας καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. Καλοῦμεν βέβαια ἐνίοτε τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἄλλοτε μὲν μέγαν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Α, ἄλλοτε δὲ μικρὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Β ἄνθρωπον· ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀπολύτου μεγέθους, ἀλλὰ σχετικοῦ. Εἶναι δηλαδὴ μέγας ἐν σχέσει μὲ τὴν μικρότητα τοῦ Α, καὶ μικρὸς ἐν σχέσει μὲ τὸ μέγεθος τοῦ Β, ἀλλὰ δὲν παύει ποτὲ νὰ εἶναι ὅ τι πράγματι εἶναι (ἐν σχέσει μὲ τὴν ἰδέαν). Ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ μεγέθους δὲν δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως μέγα καὶ μικρὸν· ἐπομένως ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς μικρότητος πλησιάζῃ τὸ μέγα, ἢ φεύγει τὸ μέγεθος καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέσα μας ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ἢ φεύγει δηλαδὴ καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ὅταν τοῦτο πλησιάσῃ ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Ἡ συνύπαρξις τῶν ἐναντίων κατηγορημάτων ὑφίσταται εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μόνον ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συγκρίνεται πρὸς ἄλλα· (σ υ ν ἄ φ ρ ε ι α ἐ κ π ε ρ ι σ τ ἄ σ ε ω ς ὅρα ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι μέγας καὶ μικρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους Α καὶ Β).

Β'. Τὰ ἀντικείμενα (πράγματα), ὅταν νοῶνται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν ὠρισμένης ἰδέας, δὲν δύναται νὰ δεχθῶν ὡς κατηγορήματα τὸ ἀντίθετον τῶν κατηγορημάτων αὐτῶν (δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τῆς ἐναντίας ἰδέας). Ἡ χιών π.χ. δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ ψυχροῦ, δηλαδὴ τὸ θερμόν· καὶ τὸ πῦρ δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ θερμοῦ, δηλ. τὸ ψυχρόν. Ἐπομένως, ὅταν τὸ πῦρ πλησιάσῃ τὴν χιόνα, ἢ ἡ χιών πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ πῦρ ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς αὐτὸ καὶ νὰ λειώσῃ. Καὶ τἀνάπαλιν, ἐὰν ἡ χιών πλησιάσῃ τὸ πῦρ, ἢ πρέπει τὸ πῦρ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἢ νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ σβεσθῆ.

Καὶ τώρα ὁ Πλάτων μετὰ τὴν διευκρίνησιν, ὅτι τὰ ἐναντία ἀποκλείουν ἄλληλα, προβαίνει εἰς τὴν 4ην ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μετέχει τῆς ζωῆς· εἶναι ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον νοεῖται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἰδίας τῆς ζωῆς· ὅπουδῆποτε καὶ ἂν δηλαδὴ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ, φέρει πάντοτε ζωὴν (τὴν ἰδέαν τῆς ζωῆς). Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ψυχὴ φέρει πάντοτε ζωὴν, εἶναι ὑποχρεωμένη συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐναντίων, τὰ ὁποῖα ἀποκλείουν ἄλληλα, νὰ μὴ δέχεται τὸ ἀντίθετόν της, δηλαδὴ τὸν θάνατον· εἶναι ἄρα ἀθάνατος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τι ἀθάνατον, ὅπως ὁ θεὸς καὶ ἡ ζωὴ, εἶναι ἀνώλεθρον, κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀθάνατος εἶναι ἀνώλεθρος. Οὕτως ἀποδεικνύεται ἡ παντοτινὴ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς καὶ αἴρεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀντίρρησις τοῦ Κέβητος.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πλάτων εἰσέρχεται εἰς τέλειον μῦθον, εἰς μίαν μυθικὴν κοσμολογίαν. Περιγράφει, ὅπως φαντάζεται, τὴν γῆν καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Ἄδῃ κρίσιν τῶν ψυχῶν. Ἐκεῖ αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν εἰς τὴν ζωὴν, θὰ τιμωρηθοῦν ἢ θὰ καθαρθοῦν, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν θὰ ἀμειψοῦν, καὶ μάλιστα ὅσαι ἐκαθάρθησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς φιλοσοφίας.

- 114δ ... 63. Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα / δυσχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρόπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρὶ· ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἢ τοιαῦτ' ἄττα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκῆσεις, ἐπεὶπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὔσα, τοῦτο καὶ πρόπειν μοι δοκεῖ καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένω οὕτως ἔχειν· καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπάδειν ἑαυτῷ· διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλλαι μηκύνω τὸν μῦθον. Ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῆς ἑαυτοῦ
- ε ψυχῆς ἀνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἶασε χαίρειν ὡς ἄλλοτρίους τε ὄντας καὶ πλέον θᾶτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασε τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἄλλοτρίῳ ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε δικαιο-
- 115 σύνη καὶ ἀνδρεία καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ / ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει

τὴν εἰς Ἄιδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος, ὅταν ἡ εἰμαρμένη καλῆ. Ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Συμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὖθις ἔν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδὸν τί μοι ὦρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν, νεκρὸν λούειν.

64. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων· εἶεν, / ἔφη, ὦ β
Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἢ περὶ τῶν παιδῶν ἢ περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἂν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῦμεν ;

— Ἄπερ αἰὲ λέγω, ἔφη, ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον· ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἄττ' ἂν ποιῆτε, κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν [μὲν] αὐτῶν ἀμελήτε καὶ μὴ θέλετε ὡσπερ κατ' ἔχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε γ
ἐν τῷ / παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.

— Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, ἔφη, οὕτω ποιεῖν· θάπτωμεν δὲ σε τίνα τρόπον;

— Ὅπως ἂν, ἔφη, βούλησθε, ἐὰν πὲρ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἅμα ἠσυχῆ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγὼ εἰμι οὗτος Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἕκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ' οἴεται με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ὄψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρὸν, καὶ ἐρωτᾷ / δὴ πῶς με θάπτῃ. Ὅτι δὲ δ
ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ὡς ἐπειδὴν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰγήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δὴ τίνας εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτὸν.

Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἦν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἡγγυᾶτο. Οὗτος μὲν γὰρ ἢ μὴν παραμενεῖ· ὑμεῖς δὲ ἢ μὴν μὴ παρεμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὴν ἀποθάνω, ἀλλὰ / οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ῥᾶον φέρῃ καὶ μὴ ὀρῶν μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτῃ ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. Εὖ γὰρ ἴσθι, ἢ δ' ὅς, ὦ Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές, ἀλλὰ καὶ κακὸν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ
 116 καὶ φάναι τοῦμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, / ὅπως ἂν σοι φίλον ἢ καὶ μάλιστα ἡγῆ νόμιμον εἶναι.

65. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος καὶ ὁ Κρίτων εἶπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. Περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ ἀνασκοποῦντες, τότε δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγυῖα εἶη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξιν ὄρφανοὶ τὸν ἐπειταβίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο / καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία — δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς μικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας — καὶ αἰοικεῖται γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθεῖς τε καὶ ἐπιστείλας, ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἐνδον. Ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἑνδεκα ὑπηρέτης καὶ
 γ στὰς παρ' αὐτόν· ὦ/Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ, ὅσπερ ἄλλων καταγινώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὴν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀνάγκασζόντων τῶν ἀρχόντων. Σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἐγνώκα ἐν

τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πρατότατον καὶ ἄριστον ἄντρα ὄντα τῶν πρόποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις—γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους—ἀλλὰ ἐκείνοις· Νῦν οὖν, οἴσθα γὰρ ἃ ἤλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα / φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἅμα δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῆει.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· καὶ σύ, ἔφη, χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν· Καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς· ὡς ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος, καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσῆει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύνει· Ἄλλ' ἄγε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ μή, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος·

Καὶ ὁ Κρίτων· ἀλλ' οἴμαι, / ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἦλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ οὐπῶ δεδουκέναι· Καὶ ἅμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὴν παραγγεληθῆ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πίνοντας εὖ μάλα... Ἄλλὰ μηδὲν ἐπέιγου· ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ·

Καὶ ὁ Σωκράτης· εἰκότως γε, ἔφη, ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὓς σύ λέγεις· οἴονται γὰρ κερδαίνειν ταῦτα ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐδὲν γὰρ οἴμαι κερδαίνειν / ὀλίγον ὕστερον πιῶν ἄλλο γε ἢ γέλωτα ὀφλήσειν παρ' ἐμαυτῷ γλιχόμενος τοῦ ζῆν καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνότος. Ἄλλ' ἴθι, ἔφη, πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει·

66. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἐνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἐστῶτι. Καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἤκην ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· εἶεν, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σύ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρῆ ποιεῖν;

β — Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πίνοντα περιμέναι, ἕως ἂν σου βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι / γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. Καὶ ἅμα ὤρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει.

Καὶ ὡς λαβὼν καὶ μάλα ἴλεως, ὦ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τῷ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ', ὡσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον· τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πάματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαι τινι; Ἐξέσπιν ἢ οὐ;

— Τοσοῦτον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι ποιεῖν.

γ — Μανθάνω, ἦ δ' ὅς· ἀλλ' εὐχεσθαί γε που τοῖς / θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρή, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὐχομαί τε καὶ γένοιτο ταῦτη. Καὶ ἅμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιεν. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἰοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύνειν, ὡς δὲ εἶδομεν πίνοντα τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἐμαυτὸν· οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἴου ἀνδρὸς / ἐταίρου δ' ἔστερημένος εἶην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἶός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύνων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὄντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλὴν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

ε — Ἐκεῖνος δέ· οἶα, ἔφη ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι. Ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥμισυα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημίᾳ / χρή τελευτᾶν. Ἄλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.

Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἡσυχύθημέν τε καὶ ἀπέσχομεν τοῦ δακρύνειν. Ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι, ἔφη, τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὑπτίος — οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος —

καὶ ἅμα ἐραπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δούς τὸ φάρμακον διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπτει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἤρετο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ' οὐκ ἔφη. Καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις / τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιών οὕτως ἡμῖν 118 ἐπεδείκνυτο ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. Καὶ αὐτὸς ἤπτετο καὶ εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰχθήσεται.

Ἦδη οὖν σχεδὸν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυχόμενα καὶ ἐκκαλυψάμενος — ἐνεκεκάλυπτο γάρ — εἶπεν, ὁ δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο· ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρούνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.

Ἄλλὰ ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων· ἀλλ' ὕρα, εἰ τι ἄλλο λέγεις.

Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. Καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

67. Ἦδε ἡ τελευταῖα, ὦ Ἐχέκρατες, τοῦ ἐταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαῖμεν ἄν, τῶν τότε, ὧν ἐπειράθημεν, ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

[The page contains extremely faint, illegible text that appears to be bleed-through from the reverse side of the document. The text is too light to transcribe accurately.]

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑΙ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Κατὰ τὰ κεφάλαια τῆς ἐκλογῆς)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

Ἐχεκράτης, πολίτης ἐκ Φλειοῦντος, ὅπου ὁ Ταραντῖνος Εὐρυτος εἶχεν ἰδρῦσαι μικρὰν ὀμάδα ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Ἀπὸ τὴν ὀμάδα αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν, φαίνεται, εἶχεν ἐξέχουσαν θέσιν ὁ Ἐχεκράτης, γίνεται δεκτὸς ὁ Φαίδων, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Σωκράτη. Ἡ διήγησις τοῦ Φαίδωνος εἶναι μία ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν ὅσων ὁ Πλάτων ἔζησε μέσα του καὶ μαρτυρεῖ τόσον περὶ τοῦ προσωπικοῦ μεγαλείου τοῦ Σωκράτους, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ μεγαλείου τοῦ Πλάτωνος.

αὐτός... αὐτός, ὁ ἴδιος· τίθεται ἐν ἀρχῇ, διότι ἡ αὐτοψία καὶ τὸ αὐτήκοον ἐνέχουν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκόλουθον ἢ ἄλλου του.

Φαίδων, Ἡλείος τὴν καταγωγὴν, εὐγενὴς, ἔγινε γνωστότατος ἐκ τοῦ ὀμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἡ ὁποία δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή, οὗτος συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς πόλεμον ἐναντίον τῆς πατρίδος του Ἡλίδος καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας μόλις 18ετῆς περίπου, τῷ 400 π.Χ. Ἐκεῖ προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους, ὁ ὁποῖος παρεκάλεσεν ἕνα πλούσιον φίλον του νὰ τὸν ἐξαγοράσῃ. Ἐκτοτε ἐξ εὐγνωμοσύνης ἔμεινε πιστὸς θαυμαστῆς τοῦ φιλοσόφου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐμφανίζει τὸν Φαίδωνα διηγούμενον τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ διδασκάλου, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δεσμὸς του μετὰ τὸν Σωκράτη ἦτο στενὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις του μεγάλη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδων ἰδρυσεν εἰς τὴν πατρίδα του ἰδίαν σχολὴν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀκριβὲς γνωρίζομεν. Ἐγραψεν ἐπίσης δαλδούς, οἱ ὁποῖοι δὲν διεσώθησαν.

φάρμακον, κοινὸς φαρμάκι, συνεκδοχή, τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἴδους, δηλητήριον, τὸ κώνειον. Τὸ κώνειον εἶναι φυτὸν, πιθανῶς τὸ κοινὸν μαγ

κούτα, κερκούτα, βρωμόχορτο, καὶ περιέχει τὴν κωνεΐνην, δραστικώτατον φυτικὸν δηλητήριον. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ ξηραίνόμενα καὶ τριβόμενα διελύοντο ἐντὸς ὕδατος καὶ ἐδίδοντο ἔπειτα εἰς τοὺς μελλοθανάτους.

πολίτης, συμπολίτης.

Φλειάσιος, ὁ πολίτης τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Σικυῶνος (τοῦ Κιάτου).

οὐδεις πάνυ τι, οὐδεις ἀπολύτως.

ἐπιχωριάζω, συχνάζω καὶ κάπου παραμένω ἐκεῖ.

χρόνου συχνοῦ, ἀπὸ πολὺν καιρὸν.

μέν, χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ ὁ δέ, βεβαίως.

τύχη, τυχαῖον περιστατικὸν, τυχαία σύμπτωσις.

ἐστεμμένη, ἐστεφανωμένη διὰ κλάδου δάφνης, ἱεροῦ δένδρου τοῦ Ἀπόλλωνος.

Θησεύς, ὁ σπουδαιότερος μετὰ τὸν Ἡρακλέα ἥρωας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηνῶν, υἱὸς τοῦ βασιλέως Αἰγέως. Κατὰ τὸν μῦθον ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Κνωσσοῦ, ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω φονευθέντος ἐν Ἀττικῇ, ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ στέλλουν κάθε χρόνον ἢ κατ' ἄλλους κάθε ἐννέα χρόνια ἑπτὰ νέους καὶ ἑπτὰ παρθένους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον ὡς βορὰν τοῦ Μινωταύρου εἰς τὸν Λαβύρινθον. Κατὰ τὴν τρίτην ἀποστολὴν μετεῖχε καὶ ὁ Θησεύς, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀριάδνης, θυγατρὸς τοῦ Μίνως, ἐφόνησε τὸν Μινώταυρον. Οὗτος σωθεὶς ἴδρυσε πρὸς τιμὴν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος τὰ Δήλια, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἀθηναῖοι ἐστελλον τὴν Δηλιάδα (ναῦν), τὸ ἴδιον πλοῖον τοῦ Θησεῦς συνεχῶς ἐπισκευαζόμενον καὶ ἀνανεούμενον, ὡς θεωρίδα εἰς τὴν ἱεράν Δῆλον.

τοὺς δις ἑπτὰ, τὰ ἑπτὰ ζεύγη τῶν νέων καὶ νεανίδων.

εὗξαντο, ἔταξαν, ἔκαναν τάμα.

θεωρία, ἐπίσημος ἀντιπροσωπεΐα τῆς πόλεως καὶ μάλιστα θρησκευτικῇ, πρεσβεΐα.

ἀπάγω, ἀποστέλλω ὡς ὀφειλήν.

καθαρεύω, εἶμαι καθαρὸς, ἄγνός.

δεῦρο, ἐδῶ εἰς Ἀθήνας εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἀπόπλου.

ἀπολαμβάνω, ἀποκλείω, ἐμποδίζω.

χρόνος, τριάκοντα ἡμέραι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 116 γ).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 2.

ἐπιτήδευοι, φίλοι, σύντροφοι πιστοί.

ἄρχοντες, οἱ ἔνδεκα προϊστάμενοι τῆς φυλακῆς, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν τὰς ποινὰς διὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ δέκα ἐξελέγον ἀνά ἓνα αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ἑνδέκατον προσέθετον ὡς γραμματέα.

σχολάζω, δὲν ἔχω ἀσχολίαν, εὐκαιρῶ.

τοιούτους ἐτέρους, ὁμοίους μὲ σέ, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μὲ σέ, μὲ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς διαθέσεις μὲ σέ.

θαυμάσια ἔπαθον, ἐδοκίμασα παράξενα συναισθήματα.

ἔλεος εἰσῆει με, μὲ κατελάμβανεν οἶκτος, ἐδοκίμαζα οἶκτον.

τρόπος, στάσις, συμπεριφορά.

ὡς ἀδεῶς, διασάφης τοῦ εὐδαίμων — λόγων.

ὥστε παρίστασθαι μοι, ὥστε παρ. μηδ' ἰέναι ἐκείνον ἄνευ θείας μοίρας ἰόντα εἰς Ἄιδου· παρίσταται μοι, μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, ἔχω τὴν ἐντύπωσιν.

εἶπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος (εὖ ἔπραξεν . . .), ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

οὐδὲν πάνυ μοι ἔλεινόν εἰσῆει, δὲν ἐδοκίμαζα κανένα ἀπολύτως οἶκτον.

ὡς δόξειεν ἂν εἰκὸς εἶναι, (ἐλεινὸν εἰσιέναι τινί).

ὄντων ἐν φιλοσοφίᾳ, φιλοσοφούντων, ἀπασχολουμένων μὲ φιλοσοφικὰς συζητήσεις.

ἀτεχνῶς, ὅπως διόλου.

ἄτοπόν τι πάθος, πολὺ παράξενον, ἀλλόκοτον συναισθημα.

κρᾶσις, κρᾶμμα, συναισθημα ἀνάμεικτον.

διαφερόντως, ὑπερβολικὰ, ἐξαιρετικὰ, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀπολλόδωρος, Ἀπολλ. ὁ Φαληρεὺς, γνωστὸς διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοὺς πρὸ τὸν Σωκράτη, ἐστερημένος ὅμως φιλοσοφικοῦ νοῦ· ὅρα καὶ τὴν ὀλίγον κατωτέρω λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

πού, ἂν δὲν ἀπατώμαι.

Κριτόβουλος, υἱὸς τοῦ Κρίτωνος, γνωστὸς διὰ τὴν ὠραιότητά του.

Ἄρα καὶ τὴν ἐπομένην φράσιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, συνομηλιξ καὶ συνδημότης μὲ τὸν Σωκράτη (ἐξ Ἀλωπεκῆς). Χρηστὸς, πλούσιος καὶ γενναϊδωρος, συντηρῶν ἐξ ἰδίων τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σωκράτους, λίαν γνωστὸς καὶ ἐκ

τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου, ὅπου προσφέρεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴν τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Κρίτων ἀκόμη μετὰ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κριτοβούλου καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου προσεφέρθησαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σωκράτους νὰ ἐγγυηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα τῶν 30 μῶν (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 38 β).

Ἐρμογένης, φίλτατος τοῦ Σωκράτους, πέννης ἂν καὶ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ πλουσίου Καλλίου.

Ἐπιγένης, υἱὸς τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ Κηφισίως.

Αἰσχίνης, υἱὸς τοῦ Λυσανίου, διὰ τὸν ὅποιον παραδίδεται, ὅτι ἔγραψεν ἑπτὰ διαλόγους.

Ἀντισθένης, Ἀθηναῖος, μαθητὴς κατὰ πρῶτον τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου καὶ κατόπιν τοῦ Σωκράτους. Οὗτος μιμούμενος τὴν ἀπάθειαν καὶ καρτερίαν τοῦ διδασκάλου του πρῶτος ἐδίδαξε τὴν κυνικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐγκόσμια, ἰδρύσας τὴν κληθεῖσαν Κ υ ν ι κ ῆ ν σ χ ο λ ῆ ν. Ὁ Ἀντισθένης διεκρίθη καὶ ὡς ῥήτωρ συγγράφας καὶ ῥητορικὰ ἔργα.

Κτήσιππος, ἐκ Παιανίας (παρὰ τὸ Λιόπεσι τῆς Ἀττικῆς), νέος πλήρης εὐθυμίας καὶ ὀρμῆς, συγγενὴς τοῦ Μενεξένου.

Μενεξένος, ἐκ Παιανίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

Σιμμίας καὶ Κέβης, νεκρίσκοι Θηβαῖοι (Φαίδ. 98 α). Οὗτοι κατὰ πρῶτον ἤκουσαν εἰς τὰς Θήβας τὸν Πυθαγόρειον Φιλίλαον, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐμυήθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, ἣ ὅποια ἰδιαιτέρως ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἦλθον εἰς Ἀθήνας χάριν ἀνωτέρας μορφώσεως, ὅπου ἐγένοντο μαθηταὶ καὶ ἐνουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Σωκράτους, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὁποίου προσεφέρθησαν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγάδευσίν του (Κρίτων 45 β). Ἐκ τούτων ὁ μὲν Σιμμίας ἔγραψεν 23 διαλόγους, ὁ δὲ Κέβης 3, ἀλλὰ ὅλοι ἐχάθησαν.

Φαιδώνδης, Θηβαῖος· περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν.

Εὐκλείδης, μαθητὴς καὶ θαυμαστής τοῦ Σωκράτους, ἀνήκων εἰς τοὺς Ἐλεάτας, καὶ ἰδρυτὴς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς. Πρὸς αὐτὸν κατέφυγεν ὁ Πλάτων εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους.

Τερψίων, ἐκ Μεγάρων, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Θεαιτήτου.

Ἀρίστιππος, ὁ Κυρηναῖος μαθητὴς τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου· ἀποκλίνων βραδύτερον πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἡρακλείτου ἐγνωρίσθη

μέ τον Σωκράτη και συνεδέθη μαζί του. Μετά τον θάνατον του Σωκράτους ίδρυσε την Κυρηναϊκήν σχολήν, δεχομένην ως τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἡ δ ο ι κ ῆ σ χ ο λ ῆ ἀπεκλήθη.

Κλεόμβροτος, ἐξ Ἀμβρακίας, τύπος συναισθηματικός. Κατὰ τὸν Καλλιμάχον (ἐπιγρ. 24) ὁ Κλεόμβροτος, ὅταν ἀνέγνωσε τὸν Φαίδωνα, ἠύτοκτόνησε λέγων : Χαῖρε, "Ἦλιε . . .

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 3.

ἔωθεν, (ἔως ἡώς, ἔωθινός) πρωτῆ - πρωτῆ.

δικαστήριον, τὰ πλεῖστα δικαστήρια τῶν ἡλιαστῶν ἦσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς κειμένης Α. τοῦ λεγομένου σήμερον Θησείου.

διατρίβω, συνομιλῶ, περνῶ τὴν ὥραν μου συζητῶν.

παρηγγείλαμεν ἀλλήλοις, συνεφωνήσαμεν μεταξύ μας.

ὑπακούω, ἐπὶ θυρωρῶν : ἀνοίγω.

λύουσι, λύουν ἀπὸ τὰ δεσμά, τὴν ποδοκάκην ἢ τὸ ζύλον, μετὰ τὰ ὁποῖα ἔδεναν τοὺς φυλακισμένους, ὅπως φαίνεται μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως.

ἐπισχών, χρονοτριβήσας, ἀργοπορήσας.

καταλαμβάνω, εὕρισκω.

Ξανθίππη, ὕζυγος τοῦ Σωκράτους, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε οὗτος τρία τέκνα, τὸν Λαμπροκλέα, τὸν Σωφρονίσκον καὶ τὸν Μενέξενον (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 34 δ). Τὰ περὶ κακοτροπίας τῆς Ξανθίππης εἶναι μᾶλλον ἀβάσιμα, ὀφειλόμενα εἰς τοὺς κωμικούς· τούνατίον ἐκ τοῦ Φαίδωνος προκύπτει ὅτι ἡ Ξανθίππη ἦτο καὶ στοργικὴ καὶ εὐαίσθητος σύζυγος.

ἀνευφημῶ, βᾶλλω γοερὰν φωνήν, ξεφωνίζω.

ὑστατον δὴ, διὰ τελευταίαν λοιπὸν φοράν, νὰ διὰ τελευταίαν φοράν.

κόπτομαι, (κοπετός, κομμός) κτυπῶ τὸ στήθος ἢ τὴν κεφαλὴν.

ὡς θαυμασιῶς πέφυκε, πόσον παράδοξον σχέσιν ἐκ φύσεως ἔχει,

τί πολὺ περίεργος εἶναι ἡ σχέσις του...

τῷ μὴ ἐθέλειν μὲν αὐτῷ παραγίγνεσθαι ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ, ἐάν δέ... σχεδὸν τι ἀναγκάζεσθαι..., διότι δὲν θέλουν μὲν (μὰ τὴν ἀλήθειαν) αὐτὰ νὰ ἔρχονται ταυτοχρόνως εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐάν δέ..., εἶναι σχεδὸν ἠναγκασμένος. . .

διώκω, ἐπιδιώκω, ἐπιζητῶ.

ἐννοῶ, στοχάζομαι, προσέχω.

Αἰσωπος, δοῦλος τοῦ Σαμίου Ἰάδμονος ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος. Οὗτος διηγεῖτο μὲ χάριν μύθους εἰς πεζὸν πρὸς παραίνεσιν. Οἱ μέχρι σήμερον φερόμενοι ὡς μῦθοι τοῦ Αἰσώπου εἶναι παράφρασις τῶν Αἰσωπέων μύθων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 4.

ὑπολαβών, συχὴ ἢ χρῆσις τοῦ ῥ. ὑπολαμβάνω παρὰ Πλάτωνι : ἐπεμβαίνω εἰς τὴν συζήτητησιν, ἀποκρίνομαι, διακόπτω. λαμβάνω τὸν λόγον καὶ ἀποκρίνομαι.

ῶν, καθ' ἑλξιν, ἀντὶ ᾧ. . .

ἐντείνας, (εἰς μέτρον, εἰς ἔπος) στιχοιουργήσας.

προοίμιον, ᾄσμα ἀδόμενον ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν πρὸ τῶν ἐπῶν, ὕμνος. Διὰ ποῖον λόγον ἔκαμεν ὁ Σωκράτης τὸν ὕμνον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἀκολούθως, ὡς καὶ ἐν 85 β τοῦ Φ α ἰ δ ω ν ο ς « ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς που οἶμαι ὁμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἱερός τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), καὶ οὐ χειρὸν τὴν μάντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότη . .

ἀτάρ, ἐπικόν, ὡσαύτως, ἀλλά, ἀλλ' ὅμως,

Εὔηνος, Πάριος σοφιστὴς καὶ ποιητὴς, ἀκμάσας κατὰ τὸν Ε' π.χ. αἰῶνα. Ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην του ἀντὶ εὐτελοῦς ποσοῦ.

ὅ,τι ποτὲ διανοηθεῖς, τί τέλος πάντων σκοπῶν, μὲ ποῖαν ἄρα γε σκέψιν.

ἀντίτεχνος, ἀντίζηλος ἐν τῇ τέχνῃ.

ἀποπειρώμενος τί λέγει, δοκιμάζων τί σημαίνουν, προσπαθῶν νὰ ἐξακριβώσω τὴν σημασίαν, τὸ νόημα. . .

ἀφοσιούμαι, ἐκπληρῶ θρησκευτικὸν καθήκον, ἀπὸ θρησκευτικῆν εὐλάβειαν πράττω κάτι· ἀλλὰ (ἔκαμα τὰ ποιήματα) προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσω (ἐξακριβώσω) τὸ νόημα κάποιων ὄνειρων μου καὶ ἐκπληρῶν οὕτω ἕν θρησκευτικὸν καθήκον, μήπως τυχὸν ὁ θεὸς εἰς τὰ ὄνειρά μου ἐνοοῦσε νὰ κάνω αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν μουσικὴν.

ἄρα, ἴσως, τυχόν.

μουσική, πᾶσα τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, καλλιτεχνική, πνευματική, καὶ ἰδίᾳ ἡ μουσική· Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλεσαν τὴν φιλοσοφίαν μουσικὴν, ἔπειτα δὲ ὁ Πλάτων· ἐδῶ μουσικὴν ἐνοεῖ τὴν φιλοσοφίαν.

παρακελεύομαι, προτρέπω, παρακινῶ τινα πρὸ τῆς πράξεως.
ἐπικελεύω καὶ **διακελεύομαι**, ἐνθαρρύνω κατ' αὐτὴν τὴν ἐνέρ-
 γειαν.

θέουσι μετοχή (ῥ. θέω) θέοντες, οἱ δρομεῖς.

δημῶδης μουσική, ἡ ποίησις, ἡ ὁποία εἶναι μουσική κατὰ τὴν ἀν-
 τήληψιν τοῦ κοινοῦ.

ἀσφαλέστερον ἐννοεῖται τὸ ἔδοξεν.

μετὰ δὲ τὸν θεόν, βραχυλογία, ἀντί : μετὰ δὲ τὸ εἰς τὸν θεὸν
 προοίμιον.

μῦθος, διήγησις φανταστική, ἐνῶ **λόγος** εἶναι διήγησις πραγμα-
 τικῶν γεγονότων.

ἠπιστάμην, ἐνεθυμούμην, εἶχον προχείρως εἰς τὴν μνήμην μου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 5.

ἐρρῶσθαι, (ῥάννυμαι) ἄς εἶναι καλά, τοῦ στέλλω τοὺς χαιρετι-
 σμούς μου, πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου.

διώκω, ἀκολουθῶ.

οἶον... τοῦτο, οἶόν ἐστι τοῦτο, ὃ παρακελεύει· σύμπτυξις δύο
 προτάσεων.

πολλά, πολλάκις τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος.

οὐδ' ὄπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

δαί, κοινὸς τύπος τοῦ δὴ ἐν τῷ διαλόγῳ, ἐν χρήσει μὲ ἐρωτηματι-
 κάς λέξεις πρὸς ἔκφρασιν θαυμασμοῦ ἢ περιεργείας· τί δαί ; τί λοιπόν ;
 ἀλλὰ τί λοιπόν ; καὶ πῶς λοιπόν ;

ἦ, ἀντὶ ἔφη, γ' ἐν. παρατ. ἢ ἀόρ. β' τοῦ ἦμι (λατ. inquam, aio).

μέτεστιν (ὄτω) **τούτου τοῦ πράγματος**, ὅποιος μετέχει τῆς
 φιλοσοφίας (τ. τ. πράγματος).

βιάσεται αὐτόν, θά αὐτοκτονήσῃ.

καθῆκε, (ῥ. καθήμι) κατεβίβασε.

Φιλόλαος, Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀπὸ τὴν Κρότωνα ἢ τὸν Τά-
 ραντα ζήσας τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Πυθα-
 γόρου καὶ κατέφυγεν εἰς Θήβας κατὰ τὸν διωγμὸν τῶν Πυθαγορείων
 τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος περὶ τὸ 430 π. Χ., ὅπου ἐχρημάτισεν διδάσκα-
 λος τοῦ Σιμμίου καὶ τοῦ Κέβητος. Εἰς τὸν Φιλόλαον ἀποδίδονται ἀποσπά-
 σματὰ τινα, τὰ ὁποῖα μὲ μερικὰ χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ

Πλάτωνος ἀποτελοῦν μοναδικήν πηγήν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ἀξιοσημεῖτος εἶναι ἡ δοξασία τοῦ Φιλολάου, ὅτι ἡ γῆ σημειώνει καθ' ἑκάστην μίαν περιστροφὴν περὶ ἑαυτὴν καὶ κατ' ἔτος μίαν ὁμοίαν περὶ τὸν κεντρικὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Φιλολάου ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι παρὰ τούτου ἠγόρασεν ὁ Πλάτων, εὕρισκόμενος εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν τὸ σύγγραμμά του «Κόσμος, Φύσις, Ψυχὴ» ἀντὶ 100 μῶν, γενόμενος οὕτω ἐνήμερος τῶν Πυθαγορείων δοξασιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἀόριστα μόνον εἶχεν ἀκούσει ὁ Σωκράτης.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπετέλουν ἑταιρείας «**συνέδρια ἢ ὁμακίᾳ**» (ὁμοῦ ἀκοεῖν), αἱ ὁποῖαι ἐπεδίωκόν ὄχι μόνον θρησκευτικούς καὶ ἠθικούς σκοπούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικούς καὶ πολιτικούς.

Ἡ ψυχὴ παρὰ τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἄρμονία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ, ἢ συμπλήρωσις τῆς ἁρμονίας, κεῖται ἐκτὸς τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ ὁποίου μετέχει μόνον ἡ ψυχὴ. Ἐπίστευον ἀκόμη εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, δόγμα εἰλημμένον ἀπὸ τοῦ Ὀρφικοῦς. Ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ Φαίδωνος, τὸ σῶμα θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία πολλάκις ἐπανερχεται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς τελειότητός της ἐγκλείεται εἰς σώματα ζῶων ἢ ἀνθρώπων κτλ. Ὅθεν ἀπηρεῖτο σωματικὴ καὶ πνευματικὴ υἰεῖα, ἠθικότης καὶ ἐγκράτεια, ἀποχὴ σαρκῶν ζῶων καὶ κυάμων, κάθαρσις τῆς ψυχῆς καὶ ἐν γένει βίος εὐκοσμος καὶ ἁρμονικός, ὅπως ἁρμονικὸν εἶναι τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον ὁ Πυθαγόρας πρῶτος ἐκάλεσε κ ό σ μ ο ν.

συγγεγονότες Φιλολάω, ἐνῶ ἔχετε χρηματίσει μαθηταί, ἀκροαταί τοῦ Φιλολάου.

οὐδὲν γε σαφές, οἱ Πυθαγόρειοι ἐδίδασκον μὲ συμβολικὰ ἀποφθέγματα, μὲ παραγγέλματα καὶ κανόνας αἰνιγματικούς καὶ ἔπειτα ἐσιώπων, ἵνα διὰ τοῦ μυστηρίου ἀσκήσουν ἐπιβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐχεμύθεια, προσέτι ἦτο κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πυθαγορείων. Ἡ αὐτὴ ἐχεμύθεια παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας στοὰς τῶν τεκτόνων.

καὶ ὁ σύνδεσμος καὶ πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν σημαίνει ἐπίτασιν, ὄλως ἐξαιρετικῶς.

διασκοπῶ, ἐρευνῶ, ἐξετάζω λεπτομερῶς.

μυθολογῶ, διηγοῦμαι ὑπὸ μορφὴν μύθου, διηγοῦμαι μὲ μύθους.
 'Ο Πλάτων, ὅπου δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διαλεκτικὴ ἀπόδειξις, δὲν διστάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους (ὅρα καὶ κεφ. 14, 70 β).
ἐν... ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ, ἡ νόμιμος ὥρα διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν καταδίκων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 6.

νῦν δὴ, πολλάκις ἀπαντᾷ παρὰ Πλάτωνι καὶ σημαίνει πρὸ ὀλίγου, μόλις τώρα δά.

ἴσως μέντοι θαυμαστόν... καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν, ἴσως ὅμως νὰ σοῦ φανῇ παράδοξον, ἐὰν τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι) μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι ἀπλοῦν — δὲν παρουσιάζει καμμίαν ἐξάιρεσιν — καὶ οὐδέποτε ἐμφανίζεται διαφορετικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἐμφανίζονται τὰ ἄλλα πράγματα (πλοῦτος, δόξα κλπ.) ὑπὸ τινας περιστάσεις καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη, οἱ ὅποιοι θεωροῦν προτιμότερον τὸν θάνατον τῆς ζωῆς (δηλ. ἐνῶ δι' ὅλα τὰ πράγματα δύναται νὰ ὑπάρχῃ διχογνωμία, διὰ τὴν αὐτοκτονίαν μία μόνον γνώμη εἶναι: ὅτι πάντες τὴν θεωροῦν ἀνίερρον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὅποιοι προτιμοῦν τὸν θάνατον τῆς ζωῆς). (Τινὲς ὡς διασάφησιν τοῦ τ ο ὕ τ ο δέχονται τὸ τ ε θ ν ἄ ν α ι, τὸν θάνατον).

ἴττω, βιωτικὸν ἀττικὸν ἴστω (οἶδα), ἃς εἶναι μάρτυς μου.

φωνή, διάλεκτος.

οὔτω, ἐκ πρώτης ὄψεως, χωρὶς ἀκριβῆ ἐξέτασιν.

οὐ μέντοι (ἄλογόν ἐστιν) **ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον**, (λιτότης): καὶ ὅμως δὲν εἶναι παράλογον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχει σοβαρὰν δικαιολογίαν.

ἀπορρήτοις, ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν ἀπόρρητον διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων καὶ οὐχὶ ἀπορρήτους λόγους τῶν Ὀρφικῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων: « οὐκ ἀκηκόατε... Φιλολάφ συγγεγονότες; » εἶναι φανερόν. Τοῦτο ἀκόμη μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Πλ. ἐν Νομ. 902 β. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι τὰς περὶ ψυχῆς ιδέας κ.λ.π. τῶν Ὀρφικῶν εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα καὶ 63 γ, 67 γ, 69 γ, 70γ.).

φρουρά, εἰρκτή, φυλακή.

διιδεῖν, ῥ. διορῶ, κατανοῶ πλήρως.

σημαίνω, δίδω σημεῖον νὰ εἶπῃ τις ἢ νὰ πράξῃ τις, διὰ σημείου δεικνεύω, ὑποδεικνύω.

ταύτη, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ τὴν λογικὴν αὐτὴν σειρὰν, δι' αὐτό.

ἀνάγκη, ἀφευκτος μοῖρα, ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 7.

ῥαδίως, προθύμως, εὐχαρίστως.

ἔοικε... ἀτόπῳ, ὁμοιάζει μὲ ἀνακολουθίαν· μετριάζεται οὕτως ἢ ἔκφρασις καὶ δὲν λέγει : τοῦτο εἶναι ἀνακολουθία, ἄτοπον.

φροनिμώτατοι, οἱ φιλόσοφοι.

θεραπεία, ἐπιμέλεια, στοργικὴ φροντίς.

οὐκ ἔχει λόγον, εἶναι ἀδικαιολόγητον (λιτότης).

αὐτός, μόνος τοῖ.

ὅ,τι μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

εἰκὸς (ἐστίν), εἶναι τούναντίον.

πραγματεία, ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα, ἔξυπνη ἀντίρρησης.

ἀνερευνᾶ λόγους, ἀναζητεῖ ἀντιλογίας, εὐρίσκει ἀντιρρήσεις.

νῦν γε καὶ μοι αὐτῷ δοκεῖ λέγειν τι, (τι = κάτι σοβαρόν).

ὡς ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ, πραγματικῶς, τῷ ὄντι.

τείνω τὸν λόγον, (εἰς τινα) μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόξου : ἔχω τινα ὡς στόχον, ἀποβλέπω, κάνω ὑπαινιγμόν.

ῥαδίως, χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, μὲ ἐλαφρὰν συνειδήσιν.

πάνυ μὲν οὖν, πάνυ γε, βεβαιότατα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 8.

πιθανώτερον, πειστικώτερον.

ἠδίκουν ἄν, θὰ εἶχον ἄδικον, θὰ ἔκαμνα ἄσχημα.

ἄνδρας, ἐν τῇ Ἀπολογία Σωκρ. κεφ. 32, 41 α, ὀνομάζει τοιοῦτους τοὺς : Μίνων, Ῥαδάμανθυν, Αἰακόν, Τριπτόλεμον, Ὀρφέα, Μουσαῖον, Ἡσίοδον, Ὀμηρον κ.ἄ.

πάνυ δισχυρίζομαι, πιστεύω ἀκραδάντως, ὑποστηρίζω μὲ ἐπιμονήν.

θεούς, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ π α ρ ὄ ν δ ρ α ς τ ε, ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῆ καὶ π α ρ ὄ θ ε ο ὄ ς, ἔνεκα ὅμως τῆς παρεμβληθείσης προτάσεως καὶ τ ο ῦ τ ο μ ἔ ν . . ἀρχίζει νέα σειρὰ τοῦ λόγου.

ἤξειν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐλπίζω ἀφίξεσθαι.

εἵπερ τι ἄλλο, κεφ. 2, 59 α.

ὁμοίως, (ὅπως θὰ ἡγανάκτουν, ἐὰν δὲν εἶχον τὴν πεποιθήσιν αὐτὴν), δὲν ἔχω τοὺς ἰδίους λόγους νὰ ἀγανακτῶ.

τι, κάτι σοβαρόν, ποὺ ἀξίζει, ὅπως κεφ. 7, 63 α.

πάλαι λέγεται, ἡ παράδοσις ἀναφέρει παλαιὰ παράδοσις τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα καὶ 67 γ, 69 γ, 70 γ). Καὶ ὁ Ὀμηρος μᾶς περιγράφει (Ὀδυσ. δ 563) τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἥλισιον πεδίον.

αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην, κρατῶν μόνος του αὐτὴν τὴν γνώμην.

πρῶτον δέ, πρωτύτερα ὅμως, προηγουμένως ὅμως.

σκεψώμεθα, (ῥ. σκοπῶ) ἐξετάζω, ἐρωτῶ.

ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, οὗτος ἐλέγετο δήμιος, δημόσιος κ. ἄ. καὶ ὡς μὴ καθαρὸς κατῶκει ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, εἰσερχόμενος μόνον, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

μᾶλλον, μᾶλλον τοῦ δέοντος β' ὅρος συγκρίσεως. Ἡ μᾶλλον τοῦ δέοντος κίνησις ἐγένετο αἰτία ὑπερβολικῆς θερμάνσεως, ἔνεκα τῆς ὑπὸ αὐτῆς ἐγένετο πέψις τοῦ κωνείου.

προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ, νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς ἐπεργείας τοῦ φαρμάκου.

εἰ δὲ μή, εἰ δ' ἄλλως.

ἔα χαίρειν αὐτόν, πές του χαιρετίσματα, ἃ (φε) στον καὶ ἄς λήη, μὴ σὲ μέλλῃ δι' αὐτόν.

ἀποδίδωμι τὸν λόγον, ἀπολογοῦμαι, δικαιολογοῦμαι.

ὡς μοι, πῶς μοῦ. . .

εἰκότως, εἰκότως θαρρεῖν.

οἴσεσθαι, (ῥ. φέρω) κερδίζω, ἀποκτῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 9.

κινδυνεύουσι, κ. λελθῆναι τοὺς ἄλλους, νομίζουν ὅτι ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, ὅσοι δηλ. εἶναι γνήσιοι φιλόσοφοι νομίζουν ὅτι δὲν τοὺς ὑποπτεύονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅτι. . .

ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οἱ γνήσιοι φιλόσοφοι.

ἐπιτηδεύω, ἐπγγέλλομαι, ἐπιδιώκω.

ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι, καὶ νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ εἶναι νεκροί: (τὸ ἀ' σημαίνει τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ζωῆς μεταβολήν, τὸ β' τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔχει τις ἀποθάνει).

δήπου, βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

προθυμοῦμαι, ἐπιδιώκω μὲ ζῆλον.

γελασεῖω, ἐφετικόν, ἔχω ὄρεξιν νὰ γελάσω.

οἱ πολλοί, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, τὸ πολὺ κοινόν.

ξυμφάναι ἂν, ῥ. ξύμφημι, συμφωνῶ.

τοὺς παρ' ἡμῖν, ἐννοεῖ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι κατεδίκασαν τὸν Σωκράτη, κατ' ἄλλους ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους ὡς ἀμβλεῖς τὸν νοῦν ὀρθότερον τὸν πρώτον.

σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, δὲν ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν των (τῶν πολλῶν ἀνθρώπων), οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι. . .

οἶου θανάτου, καὶ ποίου εἴδους θανάτου εἶναι ἄξιοι.

θανατῶσι, ῥ. θανατάω - ῶ, ἐφετικόν, ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

ἦ, πῶς.

εἰπόμεν γὰρ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις, ἄς συζητήσωμεν λοιπὸν μόνοι μας, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ἐκείνους.

καὶ (ἡγούμεθα) τὸ τεθνάναι εἶναι τοῦτο, χωρὶς μὲν γεγονέναι τὸ σῶμα. . . Ὁ ὀρισμὸς τοῦ θανάτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ διαλόγου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου.

ἄρα, ἴσως, τυχόν, ὅπως καὶ εἰς τὸ κεφ. 4, 61 α.

ξυνδοκεῖ μοι, εἶμαι σύμφωνος καὶ ἐγώ, συμμερίζομαι καὶ ἐγώ τὴν γνώμην τινός.

τούτων, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς.

εἴσεσθαι, ῥ. οἶδα.

σπουδάζω, ἐνδιαφέρομαι σοβαρῶς.

ἱμάτια διαφέροντα, ἱμάτια πολυτελεῖ, ἐκλεκτά. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωκράτους ὑπῆρχε μεγίστη πολυτέλεια ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλπ., τὰ ὅποια ὁ φιλόσοφος κατεφρόνει, φορῶν μόνον τὸν περίφημον τρίβωνα,

πραγματεία, ἀπασχόλησις, ἀσχολία.

ἀπολύω, προσπαθῶ νὰ ἀποχωρίσω, προσπαθῶ νὰ ἀπολυτρώσω
τείνειν ἐγγύς, βαδίζειν ἐγγύς, βαδίζειν πολὺ πλησίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

τί δὲ δὴ, (δοκεῖ σοι).

φρόνησις, ἡ πραγματικὴ γνῶσις τῶν ὄντων (ὄρα καὶ 66 δ.).

οἱ ποιηταὶ αἰεὶ θρυλοῦσιν, συχνάκις ἐπαναλαμβάνουν οἱ ποιηταί.

Τούτων οἱ πλεῖστοι ἦσαν φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἐξέθεταν τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας των ποιητικῶς· π.χ. ὁ Ἡράκλειτος : κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὄτα· ὁ Παρμενίδης : ἄσκοπον (τυφλὸν) τὸ ὄμμα καὶ ἡχίησα ἡ ἀκοή· ὁ Ἀναξαγόρας : ὑπὸ ἀφανρότητος (ἀτελείας) αὐτῶν (τῶν αἰσθήσεων) οὐ δυνατοὶ ἐσμέν κρίνειν ἀληθές· ὁ ποιητὴς Ἐπίχαρμος : νοῦς ὄρη καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα πάντα κωφὰ καὶ τυφλά· ὁμοίως καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀπόσπ. 4,9· ὁ Ὅμηρος Ἰλ. Ε 127 (ὄρα καὶ εἰσαγωγὴν).

σχολῆ, δυσκόλως, ἀκόμη ὀλιγώτερον.

τὸ λογίζεσθαι, ἡ καθαρὰ πνευματικὴ ἐνέργεια χωρὶς συμμετοχὴν τῶν αἰσθήσεων.

εἴπερ που ἄλλοθι, κεφ. 2, 58 ε.

ὄντα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ιδέαι· (ὄρα κεφ. 19,74α, ὡς καὶ εἰσαγωγὴν).

παραλυπῶ, ἐνοχλῶ.

ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ιδεῶν.

τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, (λέγεις).

δίκαιον αὐτό, αὐτὴ ἡ ιδέα τοῦ δικαίου ἀνεξάρτητος, χωρὶς κανένα δεσμὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὰ πράγματα κ.λπ.

καὶ ἐνὶ λόγῳ (εἰπεῖν) περὶ τῆς οὐσίας ἀπάντων τῶν ἄλλων,
δ' ἕκαστον τυγχάνει ὄν, δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον (τί) εἶναι ἕκαστον.
Τὸ ... ὄν ἐπεξηγεῖ τὸ τῆς οὐσίας.

ὃς ἂν μάλιστα... περὶ οὐ σκοπεῖ, ὅποιος δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς περισσότερον καὶ ἀκριβέστερον ἔχει προετοιμασθῆ νὰ ἐνοήσῃ — ἐξετάσῃ — αὐτὸ καθ' αὐτὸ κάθε πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα ἐξετάζει, αὐτός. . .

ἴοι ἂν ἐγγύτατα τοῦ γνῶναι, ἤθελε κατανοήσῃ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ πλησιέστερα εἰς τὴν γνῶσιν.

παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, ἔχων ὡς βοηθόν, χρησιμοποιοῦν κατὰ τὴν πνευματικὴν του ἐνέργειαν.

εἰλικρινής, καθαρός.

ὡς ἔπος εἰπεῖν, συντόμως εἰπεῖν, κοντολογίης.

ὑπερφυῶς ὡς ἀληθῆ, ἐκτάκτως ἀληθῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

παρίσταται δόξα, ἐπέρχεται ἰδέε, προκύπτει ἀντίληψις.
κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, πλησιάζει βεβαίως νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸ τέρμα (ἐκφέρω, ἐξάγω ἐκ δυσκόλου θέσεως) — σχεδὸν μᾶς βγάζει ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν — τρόπον τινὰ μία ἀτραπὸς, ὅταν τὴν συνοδεύῃ ὁ ὀρθὸς λόγος κατὰ τὴν ἔρευναν (καὶ ἡ ἀτραπὸς αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδέα, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Robin), ὅτι . . .

οὐ μὴ, μὲ ὑποτ. ἀορίστ. ἰσχυρὰ ἄρνησις.
εἶδωλα, πλάσματα τῆς φαντασίας.
τὸ λεγόμενον, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.
ἐγγίγνεται, ἀπροσώπως, εἶναι δυνατόν.
ἀσχολίαν ἄγω, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἀσχοληθῶ.
παραπίπτω, ἀκαίρως παρεμβαίνω.
ἔσται (τοῦτο) οὐ... φρονήσεως, ἔλιξι ἀντί : φρόνησις, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο.
λόγος, συζήτησις, ἡ συλλογιστικὴ σειρά.
ὀμιλῶ, ἔχω σχέσιν, προσέχω, ἀπασχολοῦμαι.
ἀναπίμπλαμαι, μολύνομαι.
ἀπολύω, ἀπελευθερώνω, διότι τὸ σῶμα εἶναι τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς-τοιούτων, μετ' ἄλλων καθαρῶν, ὡς τῶν ἰδεῶν.
δι' ἡμῶν αὐτῶν, μὲ μόνην τὴν ψυχὴν μας.
ἴσως, (λιτότης) ἀσφαλῶς, χωρὶς ἀμφιβολίαν.
μὴ οὐ... ἦ, (φοβοῦμαι) μὴ . . .
ὀρθῶς φιλομαθεῖς, οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι.
παντὸς γε μᾶλλον, περισσότερον βέβια ἀπὸ κάθε ἄλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12.

ἀφικομένω, (τινὶ ἐκεῖσε) οἶ . . . , ὅπου . . .
πολλὴ πραγματεία, ἡ μακρὰ καὶ ἐπίπονος σπουδὴ.
οἶ, ἐγκλ. ἀντὶ οἶ, δοτ. ἀντων. οὐ, ποιητ. αἴτιον, ὑπ' αὐτοῦ.
ὥσπερ κεκαθαρμένη, τρόπον τινὰ καθαρὰ, σὰν ἀποκαθαρμένη.
λόγος, παράδοσις παλαιὰ τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὄρα καὶ 63γ, 69 γ, 70γ).

συναγείρομαι, συνέρχομαι, συμμαζεύομαι.

άθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. Ὁ Σωκράτης ὄντως παρεδίδοτο εἰς βάθυτάτους συλλογισμούς, ὅποτε ἔπαυε πᾶσα ἐνέργεια τῶν αἰσθήσεων, ὅπως συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ποτειδαίαν : « Συγκεντρωμένος (ὁ Σωκράτης) εἰς μίαν σκέψιν του ἐστέκετο ἀπὸ τὴν αὐγὴν εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον καὶ ἐσυλλογίζετο. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν σκέψιν, ἀντὶ νὰ τὰ παρατήσῃ, ἐξηκολούθει νὰ στέκεται καὶ νὰ τὴν ζητῇ. Καὶ εἶχε μεσημεριάσει πλέον, καὶ ὁ κόσμος τὸν ἐπῆρεν εἶδῃσιν καὶ μὲ κατὰπληξιν ἀνεκοίνωσεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, ὅτι ὁ Σωκράτης ἀπὸ τὸ πρῶν στέκεται ἐκεῖ καὶ παρακολουθεῖ κάποιαν σκέψιν του. Εἰς τὸ τέλος (εἶχε βραδυάσει ἐν τῷ μεταξύ) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ Ἴωνες ἔσυραν ἔξω τὰ στρώματά των, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὰ δροσερά, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ παραφυλάξουν, ἂν θὰ ἔστεκεν ἔτσι ἀκίνητος καὶ τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸς ἔμεινε πράγματι ὄρθιος, ὡς ποὺ ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ καὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος. Ὑστερα ἔκαμε τὴν προσευχὴν του εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἀπεμακρύνθη » (Πλ. Συμπ. 220 γ, μετὰφρ. Συκουτρῆ).

παρασκευάζομαι ἑαυτόν... οὕτω ζῆν, ἐνῶ ἕνας ἄνθρωπος ἀφ' ἐνὸς παρασκευάζεται εἰς τὴν ζωὴν του νὰ ζῆ ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα πρὸς τὸν θάνατον . . .

διαβάλλομαι, εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν.

πανταχῆ, κατὰ πάντα τρόπον, ἀπολύτως.

πολλὴ ἀλογία, μέγας, χονδροειδῆς παραλογισμὸς.

ἀπηλλάχθαι, ἐκ τοῦ ἐλπίς ἐστιν.

παιδικά, τὰ ἐρώμενα, τὰ προσφιλή.

εἰς Ἄιδου, π.χ. ὁ Ὀρφεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν Ἄιδον χάριν τῆς συζύγου του Εὐρυδίκης. Ὁ Ἀχιλλεὺς, ἂν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν, ἂν ἐφόνευε τὸν Ἔκτορα, ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ τὸν φονεύσῃ ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἵνα συναντήσῃ εἰς τὸν Ἄιδον— ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν ἀγαπημένον φίλον του.

ἐντεύξεσθαι, ἐπεξήγησις εἰς τὸ ταῦτα.

ἀλλ' ἦ, ἦ, παρὰ.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν 13.

δὴν ἂν ἴδῃς, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τ ο ὕ τ ο .

οὐκ ἄρ' ἦν, ὁ συνδ. ἄρα μὲ παρατ. σημαίνει γινῶσιν ἀληθείας, τὴν ὁποῖαν δὲν γνωρίζομεν, ἐπομένως δὲν ἦτο (ὅπως ἐνομίζομεν) φιλόσοφος.

φιλότιμος, φιλόδοξος.

τὰ ἕτερα, τὸ ἕτερον, ὁ πληθυντικός ἴσως, διότι πολλὰ εἶναι τὰ εἶδη τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φιλοτίμου.

ἡ ὀνομαζομένη, ἡ λεγομένη, πού τὸ κοινὸν θεωρεῖ.

οἱ οὕτω διακείμενοι, οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὰς ἀρχὰς (τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν), δηλ. οἱ φιλόσοφοι.

σωφροσύνη, ἐγκράτεια.

πτοοῦμαι, παραφέρομαι ἀπὸ τὸ πάθος.

ὀλιγώρως ἔχω, ὀλιγωρῶ, ἀδιαφορῶ, παραμελῶ.

κοσμίως ἔχω, εἶμαι κόσμιος, εἶμαι ἐγκρατής.

μείζονα κακά, π.χ. ἀτίμωσις, δουλεία, αἰχμαλωσία, κ.τ. ὅμ.

κόσμιος, φρόνιμος, ἐγκρατής.

τὸ πάθος, τὸ πάθος τὸ περὶ τὴν εὐήθη (μωρὰν) **ταύτην σωφροσύνην συμβαίνει αὐτοῖς** (εἶναι) **ὅμοιον τούτῳ**· ἂν καὶ λέγομεν, ὅτι τοῦτο βέβαια εἶναι ἀδύνατον — ὅτι δηλαδή οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι σῶφρονες ἀπὸ κάποιαν ἀκολασίαν —, ἐν τούτοις ὅμως συμβαίνει εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν τὴν ἀνόητον ταύτην σωφροσύνην, νὰ εἶναι τὸ πάθημά τους ὅμοιον — ἀνάλογον μὲ τοῦτο. . . δηλαδή νὰ εἶναι σῶφρονες ἀπὸ ἀκολασίαν. . .

ἔοικε γάρ, ναί, φαίνεται, ἔτσι πράγματι φαίνεται.

μὴ γάρ..., (φοβοῦμαι), φοβοῦμαι μήπως πράγματι.

αὕτη, ἔλξιν πρὸς τὸ κατηγορ. ἢ ὀρθὴ ἢ ἀλλοτρίη.

καταλλάττομαι, ἀνταλλάσσω, τὸ ἀπαρέμφ. ἐπέξ. τοῦ αὕτη.

ὄρθον, γνήσιον, ἀκίβδηλον.

ταῦτα καταλλάττεσθαι, τὸ ἀπαρεμφ. παθητικόν.

τούτου, γεν. τοῦ τιμήματος.

ῶνούμενα, παθητ. ἀγοραζόμενα.

πιπράσκω, πωλῶ (πρατήριο, μεταπράτης).

προσίγνομαι, προστίθεμαι.

ἀπογίγνομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφαιροῦμαι. Ἡ μεταφράσις τοῦ δυσκόλου τούτου χωρίου ἔχει ὡς ἐξῆς : φοβοῦμαι μήπως πράγματι τοῦτο δὲν εἶναι ὁ ὀρθὸς τρόπος ἀνταλλαγῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τὸ νὰ ἀνταλλάσῃ δηλαδή κανεὶς ἡδονὰς μὲ ἡδονὰς καὶ λύπας μὲ λύπας καὶ φόβον μὲ φόβον καὶ μεγαλύτερα μὲ μικρότερα σὰν νομίσματα· ἀλλὰ ἐκεῖνο μόνον εἶναι ὄρθον νόμισμα, μὲ τὸ ὅποῖον πρέπει ὅλα αὐτὰ νὰ ἀνταλλάσσωνται : ἡ φρόνησις· καὶ τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ μὲ αὐτὸ

πράγματι αγοράζονται και πωλούνται όλα, και ἡ ἀνδρεία, και ἡ σωφροσύνη και ἡ δικαιοσύνη, και μ' ἓνα λόγον ἡ ἀληθῆς ἀρετή, μόνον μετὰ τῆς φρονήσεως ἀποκτᾶται, εἴτε προστίθενται εἴτε ἀφαιροῦνται και αἱ ἡδοναὶ και οἱ φόβοι και όλα τὰ ἄλλα παρόμοια. .

χωριζόμενα, ὄνομ. ἀπόλυτος, ἡ μετοχή ὑποθετική.

σκιαγραφία, σκιάς εἰκῶν, ἀπατηλῆ εἰκῶν.

ἀνδραποδώδης, δουλοπρεπῆς, ἀντάξιος δούλων.

κάθαρσις, ἀποκάθαρσις (ἠθική).

καθαρμός, ἐξαγνισμός, μέσον καθάρσεως.

τελεταί, τὰ μυστήρια.

καθίστημι, ἰδρύω.

φαῦλος, τυχαῖος, ἄσοφος.

πάλαι, κεφ. 8, 63 γ κτλ.

αἰνίττομαι, δι' αἰνιγμάτων, συμβολικῶς ὑποδηλῶ.

ἀτέλεστος, ἀμύητος, ἀκατήχητος.

τετελεσμένος, (τελετή) μημνημένος.

ναρθηκοφόρος, ὁ φέρων θύρσον κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου, ὡς θιασώτης τοῦ θεοῦ· θύρσος δὲν εἶναι ῥάβδος ἐκ νάρθηκος, φυτοῦ καλαμοειδοῦς, ἐστεμμένη εἰς τὴν κορυφήν.

βάκχοι, οἱ μετέχοντες τῶν μυστηρίων τοῦ Βάκχου, οἱ θεόπνευστοι.

παῦρος, ὀλίγος.

Τὸ νόημα τῆς φράσεως : ν α ρ θ η κ ο φ ὀ ρ ο ι . . . πα ῦ ρ ο ι εἶναι τοῦτο, ὅτι δηλ. τὰ ἐξωτερικὰ σύμβολα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου δὲν σημαίνουν, ὅτι και ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰ ἐμπνέεται πράγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνάλογος εἶναι και ἡ φράσις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου « πολλοὶ μὲν εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί » (Μάρκ. 20, 16), ὡς και τὸ κοινόν : τὸ ῥάσο δὲν κάνει τὸν παπᾶ. Ἡ φράσις εἶναι παλαιὸς στίχος ἐκ τῆς Ὀρφικῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία περιέπεσεν εἰς παροιμίαν. Τὰς ιδέας τῶν Ὀρφικῶν περὶ τῆς φύσεως και τῆς τύχης τῆς ψυχῆς, περὶ ἐγκρατείας, περὶ μύσεως και καθαρμοῦ, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ἐγγυῶνται διὰ τὴν εἰς τὸν Ἄδην μεταβαίνουσαν ψυχὴν ἐν ταξίδιον χωρὶς κινδύνους μὲ ἐν εὐτυχῆς τέρμα πλησίον τῶν θεῶν, εἶχον δεχθῆ και οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα και 63 γ 67 γ, 70 γ).

γενέσθαι, γενέσθαι (εἰς) ὤν.

ἀνύτω, κατορθώνω.

σαφές, τὸ ἀληθές, τὴν ἀλήθειαν.

εικότως, συνδετέον πρὸς τὸ οὐ χαλεπῶς φέρω.
εὖ ἂν ἔχοι, καλῶς θὰ εἶχε, θὰ ἤμουν εὐχαριστημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

εὐθύς, ἀσυνδέτως, ἐπεξήγησις.

πνεῦμα, πνοή, ἄνεμος.

καπνός, ὁμοίωσις ἐξ Ἰλ. Ψ 100 « ψυχὴ δὲ κατὰ φθόνος ἤυτε καπνός φχετο... »).

διαπτομένη, διαπέτομαι, πετῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ἐξαφανίζομαι.

παραμυθία, παρηγορία, παραμυθητικοὶ λόγοι (ὅρα καὶ διὰ μυθολογῶ ὀλίγον κατωτέρω), κατ' ἄλλους πειθῶ, ἀπόδειξις διὰ μαρτυριῶν.

πίστις, βεβαίωσις, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

ἔστι, διαρκῶς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

δύναμις, δύναμις ζωϊκῆ.

φρόνησις, ἡ δύναμις τοῦ νοεῖν. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ὡς καθορίζεται ἐδῶ, ἔχει ὄντως ἀξίαν, διότι ἡ ἀπλή ὑπαρξις τῆς ψυχῆς, ὡς παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου τὰ εἰδῶλα, διὰ νὰ ἐννοοῦν, πρέπει νὰ πίουں αἷμα, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν.

διαμυθολογῶ, διηγοῦμαι μύθους, συζητῶ μὲ μύθους, ῥιψοκινδυνεύω συζητῶν μὲ βάσιν μερικὰς ὑποθέσεις. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι τοῦτο ἐδῶ· ὅτι δηλ. ὁ Πλάτων ἐπίτηδες μεταχειρίζεται τὰς λέξεις παραμυθία καὶ διὰ μυθολογῶ μεν μὲ λεπτὴν σημασιολογικὴν ἀπόχρωσιν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν αὐστηρῶς λογικὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' ἀληθοφανεῖς (εἰκὸς οὕτως ἔχειν). Πίστιν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἡ ἀπόδειξις του εἶναι περισσότερον ἠθικὴ παρά θεωρητικὴ (ὅρα κεφ. 5, 61 καὶ κεφ. 13 69 γ).

κωμωδιοποιός, ἐδῶ ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται εἴτε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὁποῖος ἐγελοιοποιεῖ τὸν Σωκράτη εἰς τὰς Νεφέλας (1484 κ. ἐκ.) εἴτε τὸν Εὐπολιν λέγοντα : μισῶ τὸν Σωκράτη τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην.

ἀδολεσχῶ, φλυαρῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.

αὐτὸ τῆδέ πη, τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, τὸ δὲ τῆδέ πη εἰς τὰ ἐπόμενα.

παλαιὸς λόγος, παλαιὰ δοξασία, παράδοσις (τῆς μετεμψυχώσεως ἢ μετενσωματώσεως). Ἄν καὶ τὸ ἐπόμενον (70ε) μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ Πλάτων ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων (ὄρα καὶ 63γ, 67γ, 69γ). Τὸ αὐτὸ περὶ μετεμψυχώσεως ἐπίστευον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

μεμνήμεθα, ἐνθυμούμεθα.

ἄλλο τι, ἄλλο τι (ἐστὶν) **ἤ...**

τοῦ ταῦτ' εἶναι, τοῦ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι δηλ. ὁ θρῦλος εἶναι ὀρθός.

λόγος, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

κατ' ἀνθρώπων, ἐν σχέσει πρὸς... ὅσον ἀφορᾷ τοὺς...

κατὰ ζώων καὶ φυτῶν, ὁ Πλάτων δὲν θέλει νὰ ἀποδώσῃ ἀθανασία εἰς τὰ ζῶα καὶ φυτὰ, ἀλλὰ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ νόμος τῆς γενέσεως ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι γενικός.

αἰσχρός, ἄσχημος.

ἔχω, γνωρίζω, κοινῶς κατέχω, τὸ ξέρω καλά.

ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία, τοῦτο ἤδη ἦτο δόγμα τῶν Ἡρακλειτείων.

δυοῖν ὄντοιν, παράθεσις πληθυντικοῦ (ἐναντίων).

μεταξύ, μεταξύ μείζονος καὶ ἐλάσσονος.

τὸ μὲν... τὸ δέ... τὴν μὲν μίαν γένεσιν... τὴν δὲ ἄλλην.

διακρίνω — συγκρίνω, χωρίζω - ἐνώνω.

κἄν..., καὶ (λέγομεν) ἀναγκαῖον ἂν εἶναι οὕτως ἔχειν.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν 16.

ἐρηγορέναι — καθεύδειν, ἀγρυπνεῖν - κοιμᾶσθαι.

καὶ αἱ γενέσεις..., καὶ αἱ γενέσεις αὐτοῖν εἰσι δύο μεταξύ δυοῖν ὄντοιν.

συζυγία, ζεῦγος.

τὴν μὲν — τὴν δέ, ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ τὰς γενέσεις.

καταδαρθάνειν — ἀνεγείρεσθαι, κοιμᾶσθαι - ἀγρυπνεῖν, ὕπνος - ἐγρήγορις.

τοῖν, χρῆσις τοῦ ἄρσεν. ἄρθρου ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ.

ταύτη, ἐδῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

ἀναβιώσκεισθαι, ἀναβίωσις, τὸ νὰ ξαναζῆ κανεῖς.

ἐδόκει, ὁ παρατατ., διότι ἀποβλέπει εἰς κεφ. 15 70γ δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.

ἀδίκως, χωρίς λόγον, χωρίς αἰτίαν.

ἀνταποδίδωμι, ἀμετάβ. ἀντιστοιχῶ.

ὡσπεριεὶ κύκλῳ περιιόντα, τρόπον τινὰ διαγράφοντα κυκλικήν τροχίαν.

ἀνακάμπτω, (πάλιν. πλεονασμός) ἀμετάβ. ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.
τελευτῶντα, ἐν τέλει, εἰς τὸ τέλος.

οἶον, παραδείγματος χάριν.

λῆρος, ἄρσ. (παραλήρημα) φλυαρία, ἀνοησία, ἀφέλεια παιδαριώδης.

τὸν Ἐνδυμίωνα, τὸν θρῦλον τοῦ Ἐνδυμίονος. Ὁ Ἐνδυμίον, βοσκὸς ὠραῖος, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου προσεῖλκυσε διὰ τὴν ὠραιότητά του τὴν προσοχήν τῆς Ἥρας. Διὰ τοῦτο ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτιμωρήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς αἰώνιον ὕπνον.

οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φανῆ, δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ συμβῆ, δὲν θὰ εἶχεν καμμίαν ἀξίαν.

Ἀναξαγόρας, ὁ Κλαζομένιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π.Χ. Διάσημος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 460 π.Χ. περίπου. Οὗτος εἶπε τὸ περίφημον: «πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε». Δηλαδή ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν χάος ὁ Νοῦς (τὸ πνεῦμα) ὠργάνωσε τὸν κόσμον ἁρμονικῶς (ἔρα καὶ εἰσαγωγὴν).

ἐκ τῶν ἄλλων, οὐχὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων.

τίς μηχανή... ποῖος τρόπος θὰ ὑπῆρχε νὰ μῆ.

παντὸς μᾶλλον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο (κεφ. 11, 67β)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18.

ἐνὶ λόγῳ (ὑπομνήσω σε), μὲ μίαν ἀπόδειξιν...
αὐτοί, μόνοι των.

ἐπιστήμη, ἀκριβὴς γνῶσις, ἀληθὴς γνῶσις, γνῶσις.

ὀρθὸς λόγος, ὀρθὸς συλλογισμὸς, ὀρθὴ κρίσις.

ἔπειτα, μετὰ τὸ γενικὸν μὲν, θέτει τὸ ἔπειτα εἰδικεύων τὸ παράδειγμα, ἀντὶ νὰ θέσῃ δέ.

διαγράμματα, γεωμετρικὰ σχήματα. Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ἔτι καὶ ἐν τῷ «Μένωνι» κεφ. 15—21, 80 δ—86γ ἀναφέρεται: Δοῦλος τοῦ

Μένωνος ἐρωτώμενος καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εὐρίσκει ἀληθείας γεωμετρικάς, ὡς νὰ εἶχε διδαχθῆ γεωμετρίαν.

κατηγορεῖ, ἀποδεικνύει (ὁ ἄγων ἐπὶ τὰ διαγράμματα).

μαθεῖν, νὰ μάθω, νὰ ἀκούσω τοῦτο... δηλ. νὰ ἀναμνησθῶ.

γάρ, ὁ γάρ ἐδῶ εἶναι ἐπεξηγητικός.

ἐπίστασθαι, ἐν τῇ διανοίᾳ λαβεῖν, νὰ τὸ ἐγνώριζε.

ἢ ἄλλην τινὰ αἰσθήσιν λαβῶν, ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως ἀντιληφθεῖς.

οὐ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ποῦ δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς γνώσεως.

οὐ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν, τὸ ὅποιον συνέλαβε μὲ τὸν νοῦν του. παιδικά, κεφ. 12, 68 α.

ἐγνώσαν — ἔλαβον, γνωμικοὶ ἀόριστοι.

γεραμμένον, ῥ. γράφω, ζωγραφῶ.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ 19.

εἴτε ἔλλείπει... εἴτε τοῦτο ἔλλείπει (ὑπολείπεται) **τι ἐκείνου** **κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ** (ἔλλείπει).

ἴσον, ἡ ἰδέα τοῦ ἴσου.

ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, τὸ ὄντως ὄν, ἡ ἰδέα.

ὄν, μετοχὴ ἐνδοτική. Ἐπίσης καὶ ὄντα (ταύτά).

ἴσα, ἡ ἰδέα τοῦ ἴσου, ὁ πληθ. κατὰ τὰ ἴσα πράγματα.

ταῦτά τε, τὰ πράγματα.

ἕως ἄν, ἕως ἄν ἐννοήσης, ἐφ' ὅσον δηλ. ἤθελες ἐννοήσει.

ἐνδεῖ (ὑποκ. τὰ ἴσα - πράγματα —) **τι ἐκείνου**, εἶναι κατὰ τι κατώτερα ἐκείνου (τῆς ἰδέας τοῦ ἴσου).

τῶ, τῶ εἶναι, δηλ. ὡς πρὸς τὸ νὰ εἶναι.

οἶον ἄλλο τι τῶν ὄντων, τρόπον τινὰ κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ὄντα ἐκείνο, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.

προσέοικα, προσομοιάζω.

τὰ ἴσα, τὰ ἴσα πράγματα.

ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ (ἔρεξις).

ταῦτόν δὲ πάντα ταῦτα, τὸ αὐτὸ ἰσχύει δι' ὄλας τὰς αἰσθήσεις, δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορά... .

τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (ἴσα), τὰ αἰσθητὰ ἴσα.

ἀνοίσειν, βραχ. ἀντί: ἀναφέροντες ἐνοήσειν, νὰ συγκρίνωμεν, νὰ συσχετίσωμεν

γενόμενοι εὐθύς, εὐθύς μόλις ἐγεννήθημεν.
πρὸ τούτων, τοῦ ὄραν, ἀκούειν κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20.

αὐτήν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν γνῶσιν.

τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τὸ ἄνισον.

ἐπισφραγίζομαι, ἐπιθέτω τὴν σφραγίδα, ἐπιθέτω ὡς σφραγίδα
 ἐδῶ: δίδω τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα, τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον.

τοῦτο ὃ ἐστὶ, αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ἢ ἰδέα.

καί... ἀποκρινόμενοι, κατὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης, τὴν ὁποῖαν χαρακτηρίζει ἡ ἐρωταπόκρισις.

ἐκάστοτε, εἰς ἐκάστην γέννησιν.

γίγνεσθαι, ἐκ τῶν προηγ. νοητέον τὸ ἀνάγκη (ἐστὶ).

ἀπόλλυμι, λησμονῶ, κοινῶς χάνω, ξεχάνω.

ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ.

δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, κεφ. 18 καὶ 19.

οὐδὲν ἄλλ' ἢ... οὐδὲν ἄλλο (ποιοῦσιν) ἢ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21.

δίδωμι λόγον, δίδω λόγον διατί, δικαιολογῶ.

πολὺ μᾶλλον, πολὺ περισσότερον, πολὺ τούναντίον.

τηνικάδε, αὐτὴν τὴν ὥραν, κοινῶς τέτοια ὥρα, (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, διότι μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ δικαιολογοῦν περὶ ὧν ἐπίστανται).

ἐν ἀνθρώπου εἶδει, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ.

φρόνησις, κεφ. 14, 70 β.

εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἐὰν τυχόν, ἐκτὸς ἐὰν ἴσως.

ἐν... χρόνῳ, ἐξυπακούεται ἢ ἐν τῷ γίγνεσθαι.

ἔλαθον... οὐδὲν εἰπών, χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσω εἶπον κάτι ἄνευ περιεχομένου, δὲν εἶπον τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22.

ἀναφέρω, κεφ. 19, 75 β.

ἀπεικάζω, συγκρίνω, παρομοιάζω, παραβάλλω.

ἄλλως, εἰς μάτην.

ταῦτα... τάδε, αἱ ἰδέαι... αἱ ψυχαί (ἢ προϋπαρξίς τῆς ψυχῆς)

ὑπερφυῶς, κεφ. 10, 66 α.

εἰς... καταφεύγει ὁ λόγος, ὡραῖα τελειώνει ἢ συζήτησις
(τὸ ἐπιχείρημα, ἢ ἀπόδειξις).

καρτερώτατος, λίαν ἰσχυρογνώμων, λίαν ἐπίμονος.

οὐκ ἐνδεῶς, λιτότης, ἀρκούντως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23.

ἐνέστηκεν, ὑφίσταται ὡς κώλυμα, ἐναντιώνεται.

διασκεδάννυμαι, διασκορπίζομαι, ἐξαφανίζομαι.

τοῦ εἶναι, τῆς ὑπάρξεως.

τοῦτο, ὁ διασκεδασμός.

ἄλλοθὲν ποθεν, ἐκ στοιχείων διαφορετικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, πρὸ συνί-
σταται τὸ σῶμα.

ὡσπερ ἡμισυ, τρόπον τινὰ τὸ ἡμισυ.

τέλος ἔχειν, νὰ εἶναι τελεία.

συντίθημι εἰς ταῦτόν, συνενώνω, συνδυάζω.

αὐθις γίγνεσθαι, νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν.

ὄπερ λέγεται, (ἀντὶ παρῳχημένου), ὅπως ἔχομεν εἶπει..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24.

διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ἐξετάζω.

ἔτι μᾶλλον, ἀκόμη διεξοδικώτερον (ἢ πρότερον).

δέδοικα τὸ τῶν παιδῶν, κατέχομαι ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν συνήθη
εἰς τὰ παιδιὰ.

διαφυσῶ, φυσῶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. διασκορπίζω.

ἄλλως τε καί, καὶ μάλιστα.

πνεῦμα, ἄνεμος.

ἐπιγελῶ, γελῶ ἐπιδοκιμάζων.

ἐν ἡμῖν, ἐννοεῖ πάντας τοὺς παρόντας.

μορμολύκειον, κυρίως τὸ προσωπεῖον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐφόβιζον τὰ παιδιά, φόβητρον, κοινῶς σκιάχτρο.

ἐπάδω, ἄδω ὡς ἐπωδὴν· ἐπωδαὶ δὲ ἦσαν ἄσματα μαγικά ἢ λόγοι, δι' ὧν ἐθεραπεύοντο νόσοι, τραύματα κλπ. ὅπως τὰ σημερινὰ ζόρκια. Ὁ Πλάτων ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς φιλοσοφικούς λόγους πρὸς θεραπείαν νοσοῦσης ψυχῆς.

ἐξεπάδω, θεραπεύω μὲ ἐπωδάς.

ἐπωδός, ὁ θεραπεύων μὲ ἐπωδάς, ὁ μάγος.

βαρβάρων, ὁ Πλάτων δὲν ἀνεγνώριζεν ἐθνικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ὁ ἴδιος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς σπουδὴν.

ζητεῖν, νὰ ἐξετάζετε αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ὑπάρξει, ἀπροσώπ. θὰ γίνουν.

ἀπολείπω, ἀφήνω τι ἀτέλεστον ἢ ἄρρητον, διακόπτω.

εἶ σοι ἡδομένῳ ἐστίν, ἐὰν σοῦ εἶναι εὐχάριστον.

πῶς γὰρ οὐ μέλλει (μοι ἡδομένῳ εἶναι), καὶ διατὶ ὄχι; πῶς νὰ μὴ μοῦ εἶναι (εὐχάριστον);

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25.

ἐαυτούς, αὐτοπαθ. ἄντων. γ' προσώπ. ἀντὶ ἀ' ἡμᾶς αὐτούς.

συνθέτω, διαφέρει τοῦ προηγουμένου συντιθέντι, διότι ἡ σύνθεσις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

φύσει, ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον προσήκει.

ταύτη ἦπερ, ἔτσι, ὅπως ἀκριβῶς, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον.

εἶπερ τῷ ἄλλῳ, κεφ. 2, 58 ε.

αἰεὶ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει. Μὲ τὸν τεχνικὸν τοῦτον ὄρον ὁ Πλάτων χαρακτηρίζει πάντοτε τὰς ιδέας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ αἰσθητά: τὰ ἄλλοτ' ἄλλως (ἔχοντα) καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια μὲ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεως των εἶναι ἕνας καὶ ὁ ἴδιος, εἶναι ἀναλλοίωτα αἰώνως, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια καὶ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχουν πάντοτε. Ὅρα καὶ 78 δ.

δέ, ἐπαναλαμβάνεται ὁ δὲ πρὸς ἔξαρσιν, ἀντιθέτως.

ἴωμεν, ἐπανίωμεν.

ἀφ' ἧπερ (ἦλθομεν) ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ κεφ. 10, 65 β ε κ.έ.

αὕτη ἡ οὐσία, ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, αὕτη ἡ οὐσία (ἡ ιδέα, ἡ πραγματικότητα), διὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὁποίας δίδομεν λόγον

αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, κάθε μία πραγματικότητα, που ὑπάρχει, τὸ ὄν, ὃ τι ἕκαστον εἶναι καθ' ἑαυτὸ, τὸ ὄντως ὄν.

ἐνδέχομαι, ἐπιδέχομαι.

ἦ, ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἐρώτησις ἀκριβέστερον ὑπὸ ἄλλην μορφήν-
μονοειδές, ἀπλοῦν, ἀσύνδετον.

οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν, ἐπισώρευσις κατὰ πλεονασμὸν ἀρνήσεων πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ἀναλλοιώτου.

τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων, τῶν ὁμωνύμων με ἐκείνας (τὰς ἰδέας).

πᾶν τοῦναντίον, ὅπως ἀντιθέτως

οὐκ ἔστιν (ἄλλο τι) ὄτω (δοτ. ὄργαν.).

ἐπιλαμβάνομαι, ἄπτομαι, συλλαμβάνω, ἀντιλαμβάνομαι.

ἀειδής, ἀόρατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26.

τίθημι, ὑποθέτω, παραδέχομαι, ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου μετὰ τῶν βούλει, βούλεσθε, θέλετε, τίθεται ὑποτακτική.

ἔχον, (θῶμεν).

ἄλλο τι, (ἔστιν ἦ).

ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία.

τῷ εἶδει, με ἄρθρον, διότι ἤδη ἐμνημόνευσε τὴν λέξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27.

πάλαι, ὡς ἐν κεφ. 10, 65 β καὶ ἐξῆς.

προσχωρῶμαι, χρησιμοποιοῦ προσέτι, διότι δύναται νὰ ἐξετάζη ἡ ψυχὴ καὶ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ σώματος (κεφ. 10, 65 γ).

τὸ διὰ τοῦ σώματος, (σκοπεῖν), δηλ. τὸ δι' αἰσθήσεως.

ἰλιγγίῳ, (ἰλιγγος), ζαλίζομαι.

τοιούτων, δηλ. πλανωμένων καὶ παραττομένων.

πλάνος, περιπλάνησις.

ἐκείνα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι.

συγχωρῶ, συμφωνῶ.

ὄλω καὶ παντί, καὶ εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς τὰ μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28.

πεφυκέναι, πεφ. (τοιούτον) οἶον ἄρχειν...
ξυμβαίνει, ἐξάγεται ὡς ἀναγκαῖον συμπέρασμα.
νοητόν, τὸ νοοῦν (ἐνεργητικόν), **ἀνόητον**, τὸ μὴ νοοῦν.
ὔ, πῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29.

τὸ παράπαν, ἐπίρρημα: παντελῶς.
ἐν ὄρατῶ, (τόπῳ), ἐννοεῖ τὸν τάφον.
διαπίπτω, διαλυόμενος καταρρέω, διαρρέω.
διαπνέομαι, διασκορπίζομαι ὡς καπνός, ἐξαφανίζομαι. Τὰ τρία ἀπαρέμφατα ἀποτελοῦν κλίμακα ἀποσυνθέσεως.
ἐπιεικῶς, ἀρκετά, λίαν.
ἐπιμέγω, παραμένω, διατηροῦμαι.
καί, φυσική σειρά: καὶ ἐάν μὲν τις.
χαριέντως ἔχω τὸ σῶμα, ἔχω ἀνθηρὸν καὶ χαριτωμένον τὸ σῶμα.
ώρα, ἡ ἀκμὴ τῆς ἡλικίας, ἡ ὠριμότης.
καὶ πάνυ μάλα (συχνὸν ἐπιμένει χρόνον).
συμπίπτω, συμμαζεύομαι, μαραίνομαι (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐντοσθίων κλπ.).
ὀλίγου (δεῖν) **ὄλον**, σχεδὸν ὀλόκληρον (τὸ σῶμα).
ταριχευθέντες, ἡ ταρίχευσις ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις (Ἡρόδοτος βιβλ. 2 κεφ. 86. . .). Τοιαῦτα ταριχευθέντα πτώματα (μούμιες) ὑπάρχουν σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον.
ἀμήχανον ὄσον, ἀμέτρητον, ἐπ' ἀόριστον.
καὶ ἂν σαπῆ (τὸ σῶμα).
ὡς ἔπος εἰπεῖν, σὰν νὰ εἰποῦμε, σχεδόν.
τοιούτον ἕτερον, (κεφ. 2, 58 δ) ὅμοιον, ἀνάλογον (μετὰ τὴν ψυχὴν).
γενναῖος, ὑπέροχος, εὐγενής, ἐξαίρετος.
εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, εἰς τὸν πραγματικὸν Ἄδην - καὶ οὐχὶ τὸν Ἄδην τοῦ πλήθους — Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως Ἄιδης (ἀειδής), τὸν ὁποῖον πιστεῦει ὄντως ὡς ἀεὶ δῆ, ἀόρατον, ὅπου ἡ καθαρὰ ψυχὴ εὐρίσκει καταφύγιον πλησίον τοῦ θεοῦ.
ἰτέον, ρημ. ἐπίθ. τοῦ εἴμι, πρέπει νὰ υπάγῃ.
διαφυσῶμαι, (κεφ. 24, 77 δ), οἱ παρακ. παριστώσι λόγῳ τῆς βεβαιότητος τοῦ λέγοντος τὴν πρᾶξιν ὡς τετελεσμένην.

πολλοῦ γε δεῖ, πολύ ἀπέχει, κάθε ἄλλο.
 κοινωνοῦσα, διορίζει τὴν προηγούμενην μετοχὴν.
 ἐκοῦσα εἶναι, ἐκουσίως· τὸ ἀπαρ. πλεονάζει μετὰ τὴν μετοχὴν.
 τῷ ὄντι, τῷ ὄντι μελετῶσα ῥαδίως τε θανάτι.
 οὐκοῦν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρενθετικῆς: τὸ δὲ οὐ-
 δέν... διακοπεῖσαν πρότασιν: ἐὰν μὲν καθαρά...
 ὑπάρχει αὐτῇ, ἀπροσώπ., τῆς ἐπιτρέπεται, δύναται.
 ἄνοια, ἔλλειψις νοῦ, ἀφροσύνη, παραλογισμός.
 κατὰ τῶν μεμνημένων, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μεμνημένους εἰς τὰ
 μυστήρια, τὰ Ὀρφικὰ (ὄρα καὶ κεφ. 13, 69 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30.

ἐὰν δέ, εἶναι ἀντίθεσις εἰς τὸ προηγούμεν. ἐὰν μὲν καθαρά...
 γοητεύω, μαγεύω (ὄρα κεφ. 11, 66 δ).
 σκοτώδης, σκοτεινός.
 αἰρετόν, καταληπτόν, ὅ τι δὲν εἶναι σκοτεινὸν διὰ τὰ μάτια καὶ ἀό-
 ροτον, προσιτόν δὲ εἰς τὴν νόησιν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καταληπτόν,
 τοῦτο δὲ συνηθισμένη καὶ νὰ τὸ μισῇ καὶ νὰ τὸ τρέμῃ καὶ νὰ τὸ ἀποφεύ-
 γῃ, νομίζεις λοιπόν, ὅτι μία ψυχὴ εἰς τιοιούτην κατάστασιν θὰ ἀποχωρι-
 σθῇ — τοῦ σώματος — καὶ θὰ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλοκάθαρη;
 οἶει..., ἀπόδοσις εἰς τὸ ἐὰν δὲ γε.
 εἰλικρινής, καθαρός, ὀλοκάθαρος.
 οὐδ' ὄπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.
 διαλαμβάνω, πιάνω ἀπὸ τὴν μέσσην (ὄρος παλαιστικός).
 διειλημμένην, (ἀπαλλάξεσθαι).
 ὁμιλία, συναναστροφή.
 συνουσία, ἀχώριστος συμβίωσις, συναναστροφή, κοινωνία.
 μελέτη, μέριμνα (διὰ τὸ σῶμα).
 ἐμποιώ ξύμφυτον, κάνω συμφυές, συγχωνεύω.
 ἐμβριθής, βαρὺς, ἐπαχθής.
 μνήματα, μνημεῖα νεκρῶν.
 κυλινδοῦμαι, κυλίομαι, περιφέρομαι, στριφογυρνῶ.
 σκιοειδῆ φαντάσματα, δημῶδεις δοξασίαι περὶ φαντασμάτων, ὧς
 καὶ οἱ παρ' ἡμῖν βρυκόλακες.
 εἶδωλα, ὁμοιώματα.

είναι, (εἰκὸς (ἐστὶ).
 τίνω δίκη, δίδωμι δίκη, τιμωροῦμαι.
 τροφῆς, γεν. αἰτ. τροφή, ἀγωγή, τρόπος τοῦ βίου.
 ἐπιθυμία, δοτ. αἰτ. **ξυνεπακολουθοῦντος**, γεν. ἀντικειμενική.
 ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα, δεσμευτοῦν μέσα εἰς τὸ σῶμα, ἐνσαρκω-
 θοῦν (ἴρα κεφ. 15, 70 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

εἰς τοιαῦτα ἦθη, εἰς ζῶα ποὺ ἔχουν ἦθη ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα. . .
 μελετῶ τι, φροντίζω περὶ τινος, ἀσκῶ τι.
 γαστριμαργία, ἀδηφαγία.
 ὕβρις, ἀσέλγεια.
 εὐλαβοῦμαι, φέρομαι ὡς εὐλαβῆς, προφυλάττομαι, **μὴ διευλαβη-
 μένους**, ἀναιδῶς ζήσαντας.
 ἰκτινος, εἶδος ἰέρακος, κοινῶς περδιογέρακο.
 ἀμελεῖ, προστακτ. τοῦ ἀμελεῖν, μὴ σέ μέλη, βεβαίως.
 ἐπιτηδεύω, ἀσκῶ, οἱ ἀσκήσαντες τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν
 ἀρετὴν.
 γεγонуῖα, ἡ ὅποια ἀποκτᾶται.
 πολιτικόν, κοινωνικῶς ὀργανωμένον, **κοινωνικόν**.
 μέτριος, χρηστός, μητρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

οὐ θέμις, (ἐστὶ τινι), δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.
 φιλομαθής, φιλόσοφος.
 καρτερῶ, ὑπομένω σταθερῶς, ἀντέχω εἰς τὰς στερήσεις.
 οἰκοφθορία, καταστροφή τῆς περιουσίας.
 ἀτιμία, ἔλλειψις τιμῶν, στέρησις τιμῶν.
 ἀδοξία, ἔλλειψις δόξης, ἀσημότης.
 μοχθηρία, ταπεινὴ κοινωνικὴ θέσις.
 τοιγάρτοι, διὰ τοῦτο λοιπόν.
 ἅπασιν, ἅπ. **χαίρειν εἰπόντες**.
 πλάττω σώματα, φροντίζω γὰ κάμω ὠραῖα σώματα.
 αὐτοῖς, (τοῖς πλάττουσι σώματα).
 λύσις, ἐξιλέωσις, ἀπολύτρωσις.

ταύτη τρέπονται, ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν ὁδόν.
ἐκείνη, τῇ φιλοσοφίᾳ.
ἢ ὑφηρεῖται, τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33.

παραλαβοῦσα, ὡς παιδαγωγός.

ἀτεχνῶς, ὅπως διόλου, τελείως (κεφ. 2, 59 α).

εἴργμος, εἰρκτή, φυλακή.

τοῦ εἴργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα ὅτι... πρόληψις, ἀντί:
κατιδοῦσα (ἡ φιλοσοφία), ὅτι τοῦ εἴργμοῦ ἡ δεινότητος
δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, εἶναι δηλ. ἔργον τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι δηλ.
συνδεδεμένη μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν.

ὡς ἄν... εἶη τοῦ δεδέσθαι, συμπερ. (ὥστε μάλιστα ἂν εἶναι τὸν
δεδεμένον ξυλλήπτορα), ὥστε νὰ εἶναι πρὸ παντὸς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ δεμέ-
νος συνεργὸς εἰς τὸ δέσιμόν του.

παραμυθοῦμαι, παραινῶ με παραμυθητικούς λόγους, ἐνθαρρύνω.

σκέψις, παρατήρησις, ἔρευνα.

ἀναχωρῶ, ὑποστρέφω, ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

ὅ,τι, ὅ,τι τῶν ὄντων.

δι' ἄλλων, δι' ἄλλων μέσων, τῶν αἰσθήσεων, ἀντίθεσις εἰς τό...
αὐτὴ καθ' αὐτήν.

ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, διάφορον ὄν εἰς διαφόρους περιπτώσεις, ἀντί-
θεσις εἰς τὸ αὐτὸ καθ' αὐτό.

ἡγεῖσθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ παρακελευομένη.

ἔπαθεν, γνωμικὸς ἀόριστος.

ῶν, γενικὴ διαίρετικὴ.

οἶον..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοσοῦτον κακόν.

λογίζομαι, ἀντιλαμβάνομαι, λογαριάζω.

ἅμα τε... καί, τὸ σύγχρονον, συγχρόνως καί.

οὐχ οὕτως ἔχον, ἂν καὶ δὲν ἔχει οὕτως. Ὁ Πλάτων ἐδῶ λέγει,
ὅτι μέγιστον κακὸν δὲν εἶναι αἰ συνέπειαι τοῦ πάθους, ἀλλὰ ἡ πλάνη ἡ
ἔμφυτος εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ ἀντικείμενόν του ἔχει μεγίστην πραγματι-
κότητα καὶ ἀξίαν, ἐνῶ τοῦναντίον ὡς ὁρατὸν οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχει.

προσηλῶ, καρφώνω.

προσπερονῶ, καρφώνω με περόνην, προσκινῶ.

ὁμοδοξῶ, ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.
 ὁμότροπος, ὁ ἔχων τοὺς αὐτοὺς τρόπους.
 ὁμότροφος, ὁ ἔχων τὴν αὐτὴν δίκαιταν, ἀγωγὴν.
 ἀναπλέα, (ἀνάπλευς) γεμάτη, μολυσμένη ἀπὸ...
 πίπτειν, λόγῳ τοῦ βάρους, τῶν ὑλικῶν στοιχείων.
 ἄμοιρος, ἀμέτοχος.
 συνουσία, (κεφ. 30, 81 γ), αἱ γεν. θείου... ἐξαρτῶνται ἐκ
 τῆς λ. συνουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34.

οἱ δικαίως φιλομαθεῖς, οἱ γνησίως φιλόσοφοι.
 οὐ γάρ, ὄχι βέβαια.
 ἑαυτήν, τὴν ψυχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις).
 πάλιν αὖ, πλεονασμός.
 ἐγκαταδέω, δένω στερεῶς εἰς τι.
 ἀνήνυτος, (ἀνύ (τ) ω) ἀτελειώτος.
 μεταχειριζομένην, μεταχ. (τὴν ψυχὴν) τινὰ ἱστὸν ἐναν-
 τίως Πηνελόπης. Ἡ Ὀμηρικὴ Πηνελόπη ἐξήλωνε τὴν νύκτα
 ὅτι ὑφαίνει τὴν ἡμέραν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνοήτου ὑφαίνει εἰς τὸ σκότος
 τῶν παθῶν τὰ δεσμὰ, τὰ ὅποια ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς
 σκέψεως προσπαθεῖ νὰ διαλύσῃ (ξηλώσῃ).
 ἐν τούτῳ οὔσα, ἐνδιατρίβουσα ἐν τούτῳ, προσηλωμένη εἰς αὐτό.
 τὸ ἀληθές..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐν τούτῳ.
 ἀδόξαστον, τὸ μὴ ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἀτομικῆς δόξης, αἱ ἰδέαι.
 ἀπηλλάχθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ οἶεταί δεῖν.
 οὐδὲν δεινόν, (ἐστι), δὲν ὑπάρχει φόβος.
 ὅπως μὴ, μήπως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63.

τὸ μὲν, ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἀκολουθον μέντοι.
 τοιαῦτ' ἄττα, τέτοια περίπου.
 ἄξιόν (ἐστι) κινδυνεῦσαι, ἀξίζει νὰ κινδυνεύσῃ κανεὶς μὴ δια-
 φευσθῆ.
 καλός, ὠραῖος, διότι περιέχει ὠραίας ἐλπίδας.
 ἐπάδω, κεφ. 24, 77 ε ψάλλω ὡς ἐξορκισμόν.
 ἠδονὰς — κόσμους, ὅρα κεφ. 9, 64-δ ε.

εἶασε χαίρειν, κεφ. 9, 64 γ, ἐπεριφρόνησεν.
πλέον θάτερον... μᾶλλον τὸ ἀντίθετον, μεγαλύτερον κακόν.
ἡγησάμενος, ἡγησ. **ἀπεργάζεσθαι** (αὐτούς — τοὺς κόσμους).
σωφροσύνη... ἄληθεία, ἐπεξήγ. εἰς τὸ τ ὦ α ὕ τ ῆ ς κ ὁ σ μ ω.
καλῆ, τὰ ἐδῶ λεγόμενα εἶναι μία ἀδρά ἀνακεφαλαίωσις τοῦ διαλόγου καὶ μάλιστα τῶν : 63 γ, 64 δ, 69 β, 82 γ, 82ε, 84 β, 107 γ δ, 108 δ κλπ.

οἱ ἄλλοι, οἱ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος μνημονευθέντες φίλοι.

εἰς αὐθις, ἄλλην φοράν, ἄλλοτε.

ἄνῆρ τραγικός, ἕνας ἥρωε τραγωδίας.

νεκρὸν λούειν, ἐπεξήγ. Τὸ λούειν τοὺς νεκροὺς ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς ἀρχαίους διὰ λόγους θρησκευτικούς, διότι ὁ ἀποθανὼν θὰ ἤρχετο εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρὸς ('Ὀδυσ. ω 44, 'Ἰλ. Σ 345, 'Ηροδ. βιβλ. 2, 86, Σοφοκλ. 'Αντιγ. 1201). 'Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν καθαραζομένων τῶν νεκρῶν δι' οἴνου ὄξους κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 64.

εἶεν, καλὰ, ἔστω· διὰ τοῦ εἶεν ὁ λέγων δηλοῖ συγκατάθεσιν, διὰ νὰ μεταβῆ εἰς ἄλλο θέμα.

ἐπιστέλλω, (ἐπιστολή) γράφω, παραγγέλλω, ἀφήνω τὴν τελευταίαν παραγγελίαν.

ὅ,τι ὁ τι ποιοῦντες.

ἐν χάριτι ποιῶ τινι, χαρίζομαι εἰς τινά, κάνω κάτι διὰ νὰ ἐξυπηρετήσω καὶ εὐχαριστήσω τινά.

καινότερον, ὁ συγκρ. βαθμὸς ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

ὑμῶν αὐτῶν, τῆς ψυχῆς σας.

ὁμολογῶ, ὑπόσχομαι, κατ' ἄλλους ἐρμηνευτάς : συμφωνῶ.

ὥσπερ κατ' ἴχνη, τρόπον τινὰ ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη.

οὐδὲν πλέον ποιήσετε, δὲν θὰ κατορθώσετε τίποτε.

θάπτωμεν... τρόπον, ἡ ταφὴ ἐγίνετο κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ καύσεως ἢ διὰ κατορύξεως.

ἐγώ, ὁ Σωκράτης ἐπίστευεν, ὅτι ἐ γ ὦ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὄχι τὸ σῶμα.

διατάττω, διευθύνω.

εἰς μακάρων... εὐδαιμονίας, εἰς τόπους εὐτυχημένους, ὅπου μακάριοι κατοικοῦν (κεφ. 8, 63 γ).

ἄλλως, εἰς μάτην (κεφ. 22, 66 ε).
ἡγγυᾶτο, ὅρα τὴν λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ, κεφ. 2, 59 β.
οὗτος μὲν γάρ, (ἡγγυᾶτο).
ἦ μὴν, ἀληθῶς.
παραμενεῖν, (με).
ῥᾶον φέρω, ὑποφέρω εὐκολώτερον, καλύτερον.
προτίθεμαι τὸν νεκρὸν, ἐκθέτω τὸν νεκρὸν κεκοσμημένον πρὸ
 τῆς ταφῆς.

ἐκφέρω, κάνω τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ.
καλῶς, ὀρθῶς, διότι τὸ νὰ λέγῃ ὁ Κρίτων, ὅτι θάπτει τὸν Σωκράτη
 ἀντὶ νὰ λέγῃ ὅτι θάπτει τὸ σῶμα τοῦ Σωκράτους, δὲν εἶναι ὀρθόν.
εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς (ἐστὶ), αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι σφάλμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 65.

ἀνίστατο εἰς... βραχυλογία ἀντί : ἀναστὰς ἦει εἰς... ἢ ἀνίστατο
 καὶ ἦει εἰς...

τοτὲ δ' αὖ, ὡς ἐὰν προηγέτο τοτὲ μὲν.
ἀτεχνῶς, κεφ. 2, 59 α. προσδιορίζει τὸ ὀρφανοί.
τὰ παιδιά, ὅρα λέξιν Ξανθίππη κεφ. 3, 60 α.
οἰκείαι γυναῖκες, ἢ Ξανθίππη καὶ αἱ συγγενεῖς γυναῖκες.
ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, ἐνώπιον τοῦ Κρίτωνος.
καταγιγνώσκω, κατηγορῶ, ἀποδίδω ὡς μομφήν.
ἀρχόντων, τῶν ἑνδεκα, κεφ. 2, 58 δ.
ἄλλως, καὶ ἐξ ἄλλων περιπτώσεων.
ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους.
τοὺς αἰτίους, ἐννοεῖ τοὺς κατηγοροὺς κλπ.
τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀναπότρεπτον, τὸ μοιραῖον (κεφ. 6, 62 γ).
ἀστεῖος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, (ὅπως εἶναι οἱ ἀστοὶ κατ' ἀντί-
 θεσιν πρὸς τοὺς ἀγροίκους), λεπτός.
λῶστος, ἄριστος, χρυσὸς ἄνθρωπος.
ὁ ἄνθρωπος, ὁ μέλλον νὰ δώσῃ τὸ φάρμακον.
πίνοντες, τὸ κώνειον.
ἐγχωρεῖ, ἀπροσώπως, ἔξεστι, ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς.
ὀφλισκάνω γέλωτα, θεωροῦμαι γελοῖος.
γλίχομαι, ποθῶ, ἐπιθυμῶ ἐξαιρετικά.
οὐδενὸς ἔτι ἐνόntonτος, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 66.

παῖς, ὑπρέτης τοῦ Κρίτωνος (κεφ. 3, 60 α).
 κύλιξ, ποτήριον κυρίως κρασοπότηρον, εὐρύ, δίωτον.
 ὦ βέλτιστε, φίλτατε, ἀγαπητέ μου, καλέ.
 γάρ, ἐπειδή, καὶ αἰτιολογεῖ τὸ τί χρῆ ποιεῖν.
 περιέμι, περιπατῶ, περιιέναι — κατακεῖσθαι, ἀμφο-
 τερα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ χρῆ.
 αὐτὸ ποιήσει, θά ἀνεργήσῃ μόνον του.
 ὀρέγω, (ὀργυιά) ἐκτείνω, προσφέρω.
 ἴλεως, ἱλαρὸς, εὐθυμος, χαρούμενος, γαλήνιος.
 τρέω, τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου, οὐδὲν τρέσας, ἄνευ φόβου.
 οὐδὲ διαφθείρας οὔτε... προσώπου, καὶ χωρὶς νὰ ἀλλοιώσῃ
 οὔτε τὸ χρῶμα του οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.
 ταυρηδόν, με βλέμμα ταύρου, με βλέμμα ἀτενές.
 ἀποσπένδω, προσφέρω σπονδὴν.
 μέτριος, ἱκανός, ἀρκετός.
 μανθάνω, ἐννοῶ, καταλαβαίνω.
 ἀλλ' εὐχέσθαι γέ που, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται σπονδὴ, ἐπι-
 τρεπεται ὅμως τοῦλάχιστον — νομίζω — ἢ εὐχῆ.
 χρῆ (εὐχέσθαι).
 ἐπισχόμενος, (τὴν κύλιχα), ἀφοῦ ἐκράτησε τὸ ποτήριον εἰς τὰ
 χεῖλη του, ἢ ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν του ἢ ἀφοῦ ἔμεινεν ἀκίνητος.
 εὐκόλως, με ἀταραξίαν, χωρὶς δυστροπίαν.
 ἐπιεικῶς, μόλις, ὅπωςδήποτε.
 οὐκέτι, (οἷοί τ' ἤμεν).
 βία ἐμοῦ αὐτοῦ, παρὰ τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκρατηθῶ.
 ἀστακτι ἐχώρει, ἔτρεχαν κρουνηδόν, ποτάμι (οὐχὶ κατὰ σταγόνας)
 ἐγκαλυψάμενος, καλύψας διὰ τοῦ ἱματίου τὸ πρόσωπον.
 οἴου, διότι τοιοῦτου.
 ἀναβρυχῶμαι, ἐκβάλλω βρυχηθμὸν ὀδύνης, ξεσπῶ εἰς θρήνους.
 οὐδένα ὄντινα οὐ, ἔλξεις (οὐδεὶς ἦν, ὄντινα οὐ), πάντας.
 κατακλῶ, συντρίβω, ραγίζω τὴν καρδίαν.
 οὐχ ἤκιστα, λιτότης, πρὸ παντός.
 πλημμελῶ, κάνω μουσικὸν σφάλμα, μεταφορικῶς ἀμαρτάνω, κάνω
 ἀνόητα πράγματα.

εὐφημία, τὰ καλὰ λόγια ἢ ἡ σιωπή· οἱ παριστάμενοι εἰς θυσίαν ὤφειλον νὰ λέγουν καλὰ λόγια ἢ νὰ σιωπῶσι, μήπως ἀκουσίως εἴπουν ἄσχημα λόγια. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ θάνατος κατὰ τους Πυθαγορείους ἦτο ἱερὰ στιγμή, διότι μᾶς φέρει εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ θεῖον, ἐπρέσβευον οὗτοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν εὐφημίᾳ.

ἐπέχω, κρατῶ, σταματῶ, συγκρατῶ, παύομαι.

οἶ, ἔγκλισις (οἶ), αὐτῶ.

διαλιπὼν χρόνον, μετὰ πάροδον χρόνου.

οὐκ, εἰς τὸ ἐννοούμενον α ἰ σ θ ἄ ν ε σ θ α ι.

ἐπανίων, προχωρῶν πρὸς τὰ ἐπάνω τοῦ σώματος μετὰ τὸ χεῖρ του.

αὐτός, ὁ ὑπὲρτης.

ἤτρον, ὑπογάστριον.

ἐνεκεκάλυπτο, οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνήθιζον κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμὰς νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος.

ἀλεκτρυόνα, οἱ θεραπευόμενοι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἕνα πετεινόν. Ὁ Σωκράτης λοιπὸν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ τοῦ Κρίτωνος εἰς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν θεὸν τῆς ὑγείας, διότι νομίζει ὅτι τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του θεραπεύεται ἀπὸ ὅ τι εἰς τὸν διάλογον ἐχαρακτήρισεν ὡς νόσον : τὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τὸ σῶμα

ἐκινήθη, κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ.

συνέλαβε, ἔκλεισε (ἔπιασε μαζί τὰ χεῖλη. . .).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 67.

καὶ ἄλλως, καὶ ἐν γένει, καὶ ἐπὶ πλέον.

ΝΙΚ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ — Ν. ΚΑΙ Κ. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

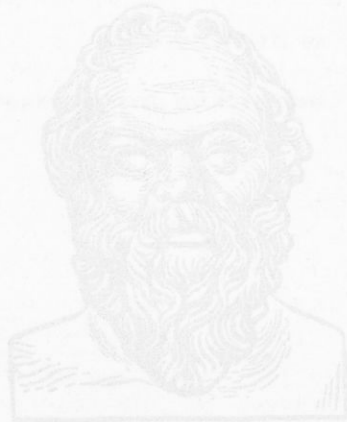

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ. ΛΑΪΝ
ΤΟΝ ΕΒΕΛΕΡΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ἰδιάζουσιν θέσιν μεταξὺ τῶν πλατωνικῶν ἔργων ἔχει ὁ προκειμένος διάλογος καὶ διὰ τὸ περιεχόμενον καὶ διὰ τὴν τεχνικὴν του σύνθεσιν. Εἰς αὐτὸν ἐμφανίζεται ἡ ἀντίθεσις τῆς γνησίας φιλοσοφικῆς σκέψεως πρὸς τὰς ἐντυπωσιακὰς ἐπιδείξεις ἐκείνων, οὔτινες νομίζονται σοφαί, ἀλλὰ δὲν εἶναι. Τοῦτο εἶναι τὸ κύριον θέμα τοῦ διαλόγου καὶ τὸ θέμα αὐτὸ πλαισιώνεται μὲ τεχνικὴν πλοκὴν τῶν ἐπεισοδίων καὶ μὲ τελείαν ἠθοποιίαν τῶν προσώπων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ φιλοσοφικὴ αὐτῆ διατριβὴ ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ λογοτεχνικὸν ἀριστοῦργημα.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον παρουσιάζεται ὁ Σωκράτης διαλεγόμενος πρὸς τινὰ ἐταῖρον, ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς. Εἰς τὰ λοιπὰ 39 κεφάλαια ὁμιλεῖ μόνον ὁ Σωκράτης, ἐνῶ ὁ ἐταῖρος ἀκούει συνεχῆ διήγησιν τοῦ Σωκράτους, χωρὶς καθόλου νὰ τὸν διακόψῃ. Κατὰ τὴν διήγησιν αὐτῆν ὁ Σωκράτης περιγράφει συγκέντρωσιν σοφῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσιωτάτου Καλλίου καὶ ἐπαναλαμβάνει ἕνα μακρότατον διάλογον, τὸν ὁποῖον εἶχε μὲ ὄλους αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς καὶ ἰδίᾳ μὲ τὸν σοφώτατον Πρωταγόραν.

Ἡ συνάτησις αὐτῆ ὑποτίθεται γενομένη περὶ τὸ 432 π.χ., ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς ὑποδηλουμένης ἡλικίας τῶν κυρίων προσώπων (κεφ. 5, 7, 8, 10 καὶ 40), πάντως ὄχι μετὰ τὸ 432, διότι δὲν γίνεται ἐν τῷ διαλόγῳ οὐδὲ, ἡ ἐλαχίστη μνεία τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνετάραξαν τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ διαλόγου οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα φρονοῦντες εἰσέτι διὰ τὴν ἡγεμονίαν καὶ διὰ τὴν ἀνά τὴν Ἑλλάδα αἰγλήν τῆς πόλεως των, ἠδύνατο νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ἐξαιρετικὴν ἡδονὴν τῶν φιλοσοφικῶν λόγων, ἀπερίσπαστοι ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν καὶ τὰς συμφορὰς τοῦ μετ' ὀλίγον ἐπακολουθήσαντος πολέμου.

3. ΣΟΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΟΦΙΣΤΑΙ.

Περὶ τοὺς χρόνους τούτους συμπίπτει καὶ ἡ πλήρης διαμόρφωσις τοῦ νέου τρόπου τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης καὶ τῆς ἀνωτέρας παιδείας, ἣτις εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα σοφιστικῆ. Εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένοι οἱ λόγοι καὶ οἱ σκοποὶ τῆς νέας πνευματικῆς κατευθύνσεως, ἡ ὁποία ἐσημειώθη εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ πέμπτου αἰῶνος.

Ἡ φιλοσοφία ἐν Ἑλλάδι εἶχε συστηματικῶς ἀπὸ τοῦ ἕκτου ἤδη αἰῶνος, ὁπότε Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐπεχειρήσῃ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν γένεσιν τῶν ὄντων ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς. Ἐσημείωσε δὲ σημαντικὴν ἐξέλιξιν διὰ τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, αἵτινες ἰδρῦθησαν εἰς τὴν Μικρασιατικὴν καὶ Ἰταλιωτικὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν σχολῶν τούτων περιέλαβον εἰς τὴν φιλοσοφικὴν των ἔρευναν προβλήματα κοσμογονικά, ἠθικά, γνωσιολογικά καὶ θεολογικά, διεμορφώθησαν δὲ φιλοσοφικὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι θαύματα διανοητικῆς συλλήψεως καὶ ἐρμηνευτικῆς ἀλληλουχίας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ἕκτου αἰῶνος ὁ Σάμιος Πυθαγόρας ἐσυστηματοποίησε πλήρη κοσμοθεορίαν, ἐρμηνεύων τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ. Ὀλίγον βραδύτερον, περὶ τὸ 500, ἤκμασεν ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τῆς Ἐλέας ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ. Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς σχολῆς ταύτης Παρμενίδης ἀπέρριπτε τὴν ἀλήθειαν τοῦ γίνεσθαι καὶ διεκήρυττεν ὅτι μόνον τὸ εἶναι εἶναι πραγματικὴ κατάστασις, συλλαβανομένη διὰ τοῦ νοῦ. Τὸ γίνεσθαι εἶναι ἀπατηλὴ ἐντύπωσις τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι κακοὶ μάρτυρες τῆς ἀληθείας. Καὶ ἐπειδὴ μόνον διὰ τῶν αἰσθήσεων γνωρίζομεν τὰ περὶ ἡμᾶς ὄντα, ἡ θεωρία τῶν Ἐλεατῶν ἠρνεῖτο τὴν δυνατότητα τῆς γνώσεως.

Ἐπίσης περὶ τὰ 500 ἐφιλοσόφησεν ὁ Ἐφέσιος Ἡράκλειτος ἀπορρίπτων καὶ οὗτος τὴν ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γνῶσιν. Ἀντιθέτως ὁμοῦς πρὸς τοὺς Ἐλεάτας ἐδίδασκεν ὅτι μόνον τὸ γίνεσθαι καὶ ἀδιάλειπτος ροὴ τῶν ὄντων ὑπάρχει (πανταρεῖ), τὸ δὲ εἶναι οὔτε ὑπάρχει οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ.

Τοιοτοτρόπως ἐδημιουργεῖτο τὸ πρόβλημα πόθεν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τὴν γνῶσιν καὶ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἀποκτήσῃ. Ἐκτοτε δὲ αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι δὲν ἠδύναντο νὰ προβλέψουν τὸ πρόβλημα

τοῦτο. Ἠκολούθησαν κατόπιν τὰ φιλοσοφικά συστήματα τοῦ Δημοκρίτου καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐγίνετο φανερόν, ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε φιλοσοφία προσέφερε μόνον δογματικὰς λύσεις, αἱ ὁποῖαι ἤρχοντο εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἀλλήλας. Καὶ ἦτο φυσικὸν νὰ ἐπέλθῃ κάποτε ἀντίδρασις εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης καὶ νὰ μὴ πιστεύουν πλέον οἱ διανοούμενοι, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία τῶν ὄντων. Διὰ τοῦτο ἡ φιλοσοφία παραιτουμένη ἀπὸ πάσης κοσμογονικῆς ἐρεύνης στρέφεται πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν καὶ ἀρχίζει νὰ μελετᾷ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀμεσώτερον ἐνδιαφέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν του ζωὴν. Ἡ ἀμφιβολία δὲ περὶ τοῦ δυνατόυ τῆς γνώσεως ὠδηγήσεν εἰς τὴν ὑπερβολὴν, ὅτι ἀπόλυτος γνῶσις δὲν ὑπάρχει καὶ ὅτι ἀλήθεια εἶναι ὅ,τι πιστεῖται ἕκαστος ὡς ἀληθές.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν ἀνωτέραν παιδευσιν, διὰ τῆς ὁποίας ἠδύνατο ὁ πολίτης νὰ διακριθῇ καὶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς ἀξιώματα ἐν τῇ πολιτείᾳ. Τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου ἔπρεπε νὰ ἐκλαΐκευθῶν μὲ συστηματικὴν διδασκαλίαν. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα θὰ ἐξετιμῶντο κατὰ τὴν ὑποκειμενικὴν κρίσιν ἐκάστου, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὁ πεπαιδευμένος εὐχέρειαν εἰς τὸ λέγειν καὶ πείθειν ἵνα ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις του.

Κατὰ τὴν τροπὴν αὐτὴν τῶν φιλοσοφικῶν ἀναζητήσεων καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, ἐδημιουργήθη ἡ σοφιστική, ἣτις θεωρητικῶς δύναται νὰ ὀρισθῇ ὡς σύστημα ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον α) ἀπολυτρώνει τὸν νοῦν τοῦ ἀκροατοῦ ἀπὸ παλαιὰ δόγματα καὶ διακηρύττει, ὅτι κριτήριον τῆς ἀληθείας εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος (μ ε τ ρ ο ν χ ρ η μ ᾶ τ ω ν ἄ ν θ ρ ω π ο ς), β) εἰσάγει τὸν μαθητὴν εἰς ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, καὶ γ) ἀσκεῖ αὐτὸν νὰ ἐκφράξῃ ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον τὰς προσωπικὰς του γνώμας. Τοιοῦτον ἐμφανίζεται τὸ ἔργον τῆς σοφιστικῆς, ἐφ' ὅσον αὕτη διετῆρει τὸν σοβαρὸν της χαρακτῆρα.

Ἐὰν ὁμως ἤθελε κανεὶς νὰ ὀρίσῃ τί εἶναι σοφιστής, θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ κάμῃ ὅπως ἀκριβῶς ἐδυσκολεύοντο καὶ οἱ σύγχρονοι τῶν σοφιστῶν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ θανασταὶ των (βλ. κεφ. 3-5). Καὶ τοῦτο, διότι ἡ λέξις σοφιστής εἶχε μεταβάλλει σημασίαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ 5ου αἰῶνος. Παλαιότερον σοφιστής ἦτο τίτλος, τοῦ ὁποίου ἠξιοῦντο καὶ ποιηταὶ καὶ νομοθέται καὶ φιλόσοφοι, διότι ἐσήμαινε τὸν

κατέχοντα τὴν σοφίαν. Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ συστήματος τῆς ἀνωτάτης παιδείας σοφιστὴς ἐλέγετο ὁ μεταδίδων ἀνωτάτην παιδείαν ἐπαγγελματικῶς ἐπὶ μισθῷ. Καὶ τέλος, ἐπειδὴ τινες τῶν σοφιστῶν ἐζητοῦν νὰ κάμουν ἐντύπωσιν μὲ ἐπιδείξεις παρασυλλογισμῶν, ὁ ὄρος σοφιστὴς ἐσήμαινε τὸν ἀνοήτως λεπτολογοῦντα κατὰ τοὺς τύπους τῆς λογικῆς ἀληθοφανείας καὶ παραγνωρίζοντα τὴν ἀλήθειαν.

Ἐπειδὴ ἀκόμη τὸ ἔργον τοῦ σοφιστοῦ εἰς τὴν ἐξάσκησίν του ἐξέπιπτε συχνὰ εἰς ἀπάτην καὶ εἰς κερδοσκοπίαν, ὁ τίτλος τοῦ σοφιστοῦ κατήντησεν ὄχι μόνον φορτικός, ἀλλὰ καὶ ἐπαισχυντός (κεφ. 3). Οἱ συντηρητικοὶ μάλιστα πολῖται εἶχον πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ ἐπιφυλάξεις διὰ τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔδιδον εἰς τοὺς νέους ἐλευθερίαν γνώμης καὶ τάσιν νὰ ἀμφισβητοῦν ἀνεγνωρισμένας ἀληθείας. Ἀλλὰ γενικῶς ἡ κοινωνία τοὺς ἐθαύμαζεν, ἄνδρες δὲ διακρινόμενοι ἐπὶ παιδείᾳ ἤρχοῦντο τῶν ἐιδικῶν μαθημάτων ἐκάστον. Εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος ἐδίψα διὰ μάθησιν, ὁ προσφέρων ταύτην ἦσκει μέγα γόητρον, ὅταν μάλιστα συνέπιπτε νὰ εἶναι πράγματι εὐφρῆς καὶ πεπαιδευμένος.

Οἱ μάλιστα εὐδοκίμησαντες σοφισταὶ ἦσαν ὁ Κεῖος Πρόδικος, ὁ Ἡλεῖος Ἰππίας, ὁ Λεοντίνος Γοργίας ὁ καὶ ὑπὲρ πάντας διαπερφανῆς Ἀβδηρήτης Πρωταγόρας, ὅστις κυρίως ἐκπροσωπεῖ τὸν τύπον τοῦ σοφιστοῦ εἰς τὸν παρόντα διάλογον.

4. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Τὸν ἐπιφανέστατον τοῦτον σοφιστὴν ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πλάτων ὡς ἐπιτήδειον ἔμπορον τῆς γνώσεως, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ τὸ ἔργον του μὲ πολλὴν κερδοξίαν καὶ οἴησιν καὶ δὲν γνωρίζει κἂν τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας, τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλεται. Ἄλλη ὁμως εἶναι ἡ πραγματικότης ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐπὶ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη (ἀπὸ τοῦ 456 - 415 περίπου) ἠσχρησεν τὸ σοφιστικόν του ἔργον εἰς τὰ μεγάλα πνευματικὰ κέντρα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸν ὁποῖον ἐτίμησαν μὲ τὴν φιλίαν των οἱ σοβαρότεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς του καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς. Ἡ ἀκμὴ τοῦ Πρωταγόρου συμπίπτει περὶ τὸ 440, ὁπότε ἔγινε καὶ ἡ πρώτη του διατριβὴ ἐν Ἀθήναις. Τότε ὁ ἡγέτης τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν νὰ συγγράψῃ νόμους διὰ τὴν προσφάτως ἰδρυθεῖσαν ἀποικίαν τῶν Θουρίων.

Ὁ Πρωταγόρας πρῶτος εἶχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ διδάξῃ συστηματικῶς « τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν », ἥτις ἐσήμαινε κατ' αὐτὸν τὸ σύνολον τῶν ιδιοτήτων, δι' ὧν εὐδικιμῆι τις καὶ εἰς τὸν ιδιωτικὸν καὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον. Δὲν ἦτο δὲ μόνον σοφιστὴς ὁ Πρωταγόρας ἀλλὰ ἠσχολεῖτο καὶ μὲ τὰ βαθύτατα προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Συνέγραψε πλεῖστα καὶ ποικιλωτάτου περιεχομένου συγγράμματα, κυριώτατον τῶν ὁποίων ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἄλθηεια », εἰς τὸ ὁποῖον ἐπεδείκνυεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις εἶναι περιορισμένη καὶ σχετικὴ. Ἐν γένει τὸ παιδευτικὸν καὶ φιλοσοφικὸν ἔργον τοῦ Πρωταγόρου ἐξετιμῆθη ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του καὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους. Ἡ τελευταία διαμονὴ τοῦ Πρωταγόρου ἐν Ἀθήναις ὑπολογίζεται περὶ τὸ 415, ὅποτε ὁ σοφιστὴς κατηγγέλλη ἐπὶ ἀσεβεία καὶ φευγῶν εἰς Σικελίαν ἐνανάγησε.

Καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν ἡ τέχνη ἐξευτελιζέται εἰς τὸν διάλογον τοῦτον, ἐνῶ καὶ αὐτῶν ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ ἀξία ἦτο ἀνεγνωρισμένη. Ὁ Πρόδικος, κατὰ 15 - 20 ἔτη νεώτερος τοῦ Πρωταγόρου, ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς του, ὅπως καὶ ὁ Πρωταγόρας, καὶ ἐπηρέασεν εἰς τὸ συγγραφικὸν ὕφος τὸν Ἐδριπίδην, τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Ἰσοκράτη. Εἰδικῶς ἡ διδασκαλία του ἐστρέφετο εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν λογοτεχνικοῦ ὕφους. Κατ' ἐξοχὴν ἐθαύμαζετο διὰ τὰς μελέτας καὶ τὴν διδασκαλίαν του ἐπὶ τῆς κυριολεξίας (περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος). Ἐπὶ πλέον ἠδδοκίμησεν ὡς δημόσιος ρήτωρ καὶ ὡς συγγραφεὺς. Ἦτο δὲ πανελληνίως γνωστὸς διὰ τὸ βιβλίον του « Ὀραϊ », εἰς τὸ ὁποῖον ἐπραγματεύετο τὸ περὶ ἀρετῆς θέμα. Ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ παρεδόθη ὁ μῦθος περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἡρακλέους μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας. Καὶ ὁ Πρόδικος ἦλθε πολλάκις εἰς Ἀθήνας ὡς ἀπεσταλμένος τῆς πόλεός του καὶ συγχρόνως ἐξασκῶν τὸ σοφιστικὸν του ἔργον.

Ἐπίσης ὁ Ἰππίας, ἡλικιώτης τοῦ Προδικου, ἐφημιζέτο διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ ἐτιμᾶτο πολὺ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθη ὡς σοφιστὴς. Αἱ γνώσεις του ἦσαν ποικιλωτάται ἀναφερόμεναι εἰς ἀστρονομίαν, μαθηματικά, γραμματικὴν, μουσικὴν θεολογίαν, μυθολογίαν κ.ἄ. Τὴν πολυμάθειαν ταύτην ἐπιδεικνύων ἀνοήτως καὶ ἀκαίρως ἐπέσυρε συχνὰ τὰς εἰρωνείας καὶ αὐτῶν τῶν συναδέλφων του. Ἦτο ὁμως πράγματι πολυμερέστατος νοῦς καὶ ικανοποιεῖ τὴν φιλομάθειαν τῶν ἀκροατῶν του ἐπὶ ὅλων τούτων τῶν θεμάτων.

Πιστεύεται ότι από νεανικόν ένθουσιασμόν ύπέρ τοῦ Σωκράτους ὁ Πλάτων παρεποίησεν ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ τήν προσωπικότητα τῶν ἐξοχωτέρων σοφιστῶν. Πράγματι τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν πρώτων, τὰ ὁποῖα συνέγραψεν ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους καὶ πιθανώτατα τὸ πρῶτον, συγγραφὴν ἴσως ζῶντος ἔτι τοῦ Σωκράτους. Ὁ σκοπὸς ἐξ ἄλλου τοῦ ἔργου δὲν ἦτο νὰ δώσῃ ἱστορικὰς πληροφορίας περὶ τῶν προσώπων τούτων, ἀλλὰ νὰ παραστήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Σωκράτους ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς πωλοῦντας ἐπὶ μισθῷ τὴν παιδείαν. Διὰ τοῦτο οἱ τύποι καὶ οἱ τρόποι τῶν σοφιστῶν διαγράφονται εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται τὸ ψεκτὸν μέρος τῆς σοφιστικῆς διδασκαλίας.

Καὶ τὰ δευτερεύοντα ἐξ ἄλλου πρόσωπα ἠθογραφοῦνται ὡς ὑπερβολικοὶ τύποι κατὰ τὸ γενικὸν τοῦτο σχέδιον τοῦ διαλόγου. Ὁ Καλλίας ὁ Ἰππονίκου, ὁ πλούσιος Ἀθηναῖος, περὶ τοῦ ὁποῖου ἦτο γνωστὸν, ὅτι « τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι », ἐπεδείκνυε τόσην « φιλοσοφίαν » (φιλομάθειαν), ὥστε νὰ μεταβάλῃ ὀλόκληρον τὴν οἰκίαν του εἰς ξεγῶνα σοφιστῶν. Ὁ Ἀλκιβιάδης ὡς φανατικὸς θαυμαστὴς τοῦ Σωκράτους κατεξευτελλίζει τὸν Πρωταγόραν καὶ μὲ νεανικὸν πείσμα ἐπιδιώκει νὰ ἀναγνωρισθῇ ἢ ἀξία τοῦ διδασκάλου του. Τέλος ὑπερβολικὸς τύπος τοῦ ένθουσιῶντος πρὸς μάθησιν εἶναι ὁ ἐν ἀρχῇ τοῦ διαλόγου εἰσαγόμενος Ἴπποκράτης, ὅστις ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἔλεγχον ἢ ἐπαγγελία τοῦ Πρωταγόρου, ὅτι διδάσκει τὴν ἀρετὴν. Καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης εἶναι περισσότερο Σωκρατικὸς παρὰ εἰς οἰανδήποτε ἄλλο ἔργον τοῦ Πλάτωνος.

Τοιοτοτρόπως ἐμφανίζων ὁ συγγραφεὺς μὲ δραματικὴν ἔντασιν ὅ,τι ἀξιοκατάκριτον ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἔργον τῶν σοφιστῶν καὶ ὅ,τι ἐπαινετὸν εἰς τὴν μέθοδον τοῦ Σωκράτους, καθιστᾷ ἐναργέστερον τὸ φιλοσοφικὸν μάθημα τὸ ὁποῖον παρέχει ὁ διάλογος.

5. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΚΕΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν σοφιστῶν περιελάμβανον εἰς τὴν διδασκαλίαν των καὶ ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἠθικὴν. Ἀνεξαρτήτως δὲ τῶν εἰδικῶν γνώσεών του ἕκαστος ἐπηγγέλλετο ἐπισήμως, ὅτι εἶναι διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς. Τὴν ἀρετὴν ἐν τούτοις θεώρουσαν ἐντελῶς κατὰ τὴν δημόδη ἀντίληψιν, ἤτοι ὡς σύνολον ἐπὶ μέρους

ιδιοτήτων, ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτῶνται διὰ τῆς ἀσκήσεως, χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην. Δύναται π.χ. νὰ εἶναι τις ἀνδρεῖος, χωρὶς νὰ εἶναι δίκαιος ἢ νὰ εἶναι ὄσιος, ὄχι ὁμως καὶ σόφρων. Μολονότι δὲ ἡ σοφιστικὴ παρουσιάζεται μὲ ἀξιώσεις ἀνωτάτης παιδείας, διεμέρφωνε τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀρετῆς, ὅπως ἀκριβῶς τὸ εἶχε διάμορφώσει τὸ παλαιὸν ἔπος καὶ ἡ βιοσοφία τῶν λυρικῶν ποιητῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ σχολεῖα ὡς ἠθικολογικὸν μάθημα. Καὶ ἡ μὲν ἡρωϊκὴ ποιησις παρεῖχεν ὑποδείγματα πράξεων πρὸς μίμησιν, χωρὶς νὰ παρουσιάζῃ πλήρεις ἠθικὸς τύπους, οἱ δὲ λυρικοὶ διεκῆρυττον, ὅτι ἡ ἠθικὴ τελειότης εἶναι ἀνέφικτος διὰ τὸν ἄνθρωπον· ἕνας μέσος τύπος ἠθικῆς εἶναι ὁ μόνος δυνατός νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ἰκανοποιῇ τὰς ἠθικὰς μας ἀπαιτήσεις.

Ἡ ὑψηλότερα ἀντίληψις περὶ ἀρετῆς προήλθεν ἀπὸ τὴν ἀγνήν ἰδεολογίαν καὶ ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν σκέψιν τοῦ Σωκράτους. "Ὅ,τι ἐπέτελεσεν ὁ Σωκράτης εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν τῆς γνώσεως, δὲν εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν ὄλην αὐτοῦ εἰσφορὰν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἠθικὴ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτους, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ γενικῶς ἡ κατεύθυνσις καὶ ἡ ἀξία τῆς Σωκρατικῆς διανοήσεως.

Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ Σωκράτους καὶ σοφιστῶν ἦτο ἤδη φανερὰ εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν πρωτότυπον καὶ ἐπαγωγὸν διδαχὴν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ὑστέρων ὁμως ἀπεδείχθη κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὅτι ἡ ἀντίθεσις αὐτὴ ἦτο ριζικὴ. Πράγματι οἱ σοφισταὶ ἦσαν μόνον ἀ ρ ν η τ α ἰ τῶν παλαιότερων φιλοσοφικῶν δοξασιῶν καὶ εἰς τοῦτο συνίσταντο ἡ καινοτομία των. Ἐφεκτικὰς ἦτο καὶ ὁ Σωκράτης διὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψεις τοῦ φιλοσοφοῦντος νοῦ. Δι' αὐτὸν ὁμως ἡ ἀλήθεια δὲν ἦτο κάτι ἀνύπαρκτον, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ μόνος ἄξιος καὶ πραγματικὸς σκοπὸς πάσης πραγματικῆς ἐρεῦνης. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου τοῦ σκοποῦ ἐπενόησε καὶ ἐφήρμοσε μίαν θ ε τ ι κ ἦ ν καινοτομίαν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀναζητήσεις. Εἰσήγαγε καὶ ἐτελειοποίησε μ ε θ ο δ ο ν πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας. Ἡ μέθοδος αὕτη ὠνομάσθη δ ι α λ ε κ τ ι κ ῆ, ὡς πραγματοποιοῦσα τὴν ἀνάλυσιν καὶ διενκρίνησιν τῶν ἐννοιῶν δι' ἐρωτήσεως καὶ ἀπαντήσεως ἐν διαλόγῳ. Ἄγει δὲ εἰς συμπεράσματα κατὰ πολὺν ἀσφαλέστερα παρὰ ὁ συνεχῆς λόγος, εἰς τὸν ὁποῖον πολλοὶ ὄροι καὶ ἐκφρά-

σεις μένουν άσαφείς ή παρέρχονται άπαράτηρητοι. Ἡ κατόπιν συστηματοποίησις τῆς λογικῆς επιστήμης ἐξηκριβώσεν, ὅτι βάσις τῆς διαλεκτικῆς τοῦ Σωκράτους εἶναι ὁ ὀ ρ ι σ μ ὀ ς και ἡ ἐ π α γ ω γ ῆ.

Ἡ διαλεκτικὴ αὕτη μέθοδος ἐφαρμοζομένη και εἰς τὰς ἠθικὰς ἀναζητήσεις πείθει, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι κάτι ἀχώριστον ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν και δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πωλῆται ἐπὶ μισθῷ· ὅτι δὲν εἶναι, ὅπως πιστεύουν οἱ πολλοὶ και ὅπως διδάσκουν οἱ σοφισταί, σύνολον ἐπὶ μέρος ἰδιοτήτων, ἀλλ' ὅτι μί α εἰς τὸ σύνολόν της εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ γ ν ὠ σ ι ς τ ο ῦ ἀ γ α θ ο ῦ. Ὡς γνώσις δὲ ἀποτελεῖ ἀνεξάντλητον θέμα φιλοσοφικῆς συζητήσεως· διότι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀλήθειαν ὑπάρχει ἡ ἀ λ ῆ θ ε ι α τ ῆ ς ἀ ρ ε τ ῆ ς, και τοῦ γνησίως πεπαιδευμένου ἀνδρὸς ἔργον εἶναι νὰ ἐξετάζη ἀδιαλείπτως: Π ὠ ς π ο τ' ἔ χ ε ι τ ἄ π ε ρ ῖ τ ῆ ς ἀ ρ ε τ ῆ ς και τί π ο τ' ἔ σ τ ι ν α ὑ τ ὀ, ἡ ἀ ρ ε τ ῆ.

Ἡ ἔρευνα αὕτη, ἐπιμένει ὁ Σωκράτης, δὲν κατορθοῦται μὲ τὰς δημηγορικὰς ἐπιδείξεις τῶν σοφιστῶν οὔτε μὲ κομψοὺς μετασχηματισμοὺς τῶν ἀρχαίων μύθων ἢ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν και ἐρμηνείαν ποιημάτων. Ἡ μόνη μέθοδος πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ αὐστηρὰ ἀνάλυσις τῶν ἐννοιῶν, ἡ βραχυλογικὴ συζήτησις, ἣτις ἐξακριβώνει τὰς ἐπὶ μέρος ἀληθείας και μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ ἀ π ο λ ῦ τ ω ς ἠ θ ι κ ὄ ν.

Και εἰς τὰ ἄλλα του ἔργα παρέστησεν ὁ Πλάτων τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς συμβατικῆς ἠθικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπρέσβενον οἱ σοφισταί, και τῆς ἠθικῆς ἰδεολογίας τοῦ Σωκράτους, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε και διὰ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐπραγματώσεν ὁ φιλόσοφος. Τῷ ὄντι, ἐνῶ οἱ σοφισταί φιλοξενούμενοι εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων ἐξεμεταλλεύοντο ἐπαγγελματικῶς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, οὗτος « ἐ ν π ε ν ί α μ ν ρ ί α » διατελὼν ἐτέλει τὸ ἀποστολικὸν ἔργον νὰ προτρέπη ἕνα ἕκαστον τῶν πολιτῶν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀρετῆς, « τ ῆ ν ἡ μ ἔ ρ α ν ὀ λ ῆ ν π α ν τ α χ ο ῦ π ρ ο σ κ α θ ί ζ ω ν ». Ἄλλ' ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ παραστατικώτερον καταδεικνύει ὁ Σωκρατικὸς μαθητὴς ὡς φιλόσοφος - καλλιτέχνης τὴν ἐπιφανειακὴν και σχετικὴν ἀξίαν τῶν σοφιστικῶν μαθημάτων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν θεϊκὴν σοφίαν ἐκεῖνον, ὅστις « ο ὔ δ ε ν ὀ ς π ὶ π ο τ ε δι δ ἄ σ κ α λ ο ς ἐ γ ἔ ν ε ι ο », ἀλλ' ἐν τούτοις ὑπῆρξεν αὐτὸς πρόντοπον ἀρετῆς και ἠτοίμασε τὰ πνεύματα πρὸς βαθυτέραν κατανόησιν τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΕΤΑΙΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ
ΚΑΛΛΙΑΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΠΡΟΔΙΚΟΣ, ΙΠΠΙΑΣ.

ΚΕΦ. Α' (Π ε ρ ί λ η ψ ι ς). Ὁ Σωκράτης παρακληθεὶς ὑπὸ τι-
νος ἀνωνύμου ἐταίρου του διηγεῖται εἰς αὐτὸν ὅσα διελέχθη μετὰ τοῦ
Ἀβδηρίτου Πρωταγόρου, ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου διὰ τὴν σοφίαν.

ΚΕΦ. Β'. Τῆς παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος
ὄρθρου, Ἰπποκράτης ὁ Ἀπολλοδώρου υἱός, Φάσωνος δὲ ἀ-
δελφός, τὴν θύραν τῆ βακτηρία πάνυ σφόδρα ἔκρουε, καὶ
ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέωξέ τις, εἶσω ἦει ἐπειγόμενος καὶ τῆ φωνῇ
μέγα λέγων, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις ; καὶ
ἐγὼ τὴν φωνὴν γνούς αὐτοῦ, Ἰπποκράτης, ἔφην, οὗτος· μή τι
νεώτερον ἀγγέλλεις ; Οὐδὲν γ', ἢ δ' ὅς, εἰ μὴ ἀγαθὰ γε. Εὖ
ἂν λέγοις, ἦν δ' ἐγὼ ἔστι δὲ τί, καὶ τοῦ ἔνεκα τηνικάδε ἀφίκου ;
Πρωταγόρας, ἔφη, ἦκει, στάς παρ' ἐμοί. Πρώην, ἔφην ἐγὼ·
σύ δὲ ἄρτι πέπυσαι ; Νῆ τοὺς θεούς, ἔφη, ἐσπέρας γε· καὶ
ἅμα ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος ἐκαθέζετο παρὰ τοὺς πό-
δας μου, καὶ εἶπεν· Ἐσπέρας δῆτα, μάλα τε ὀψὲ ἀφικόμενος ἐξ
Οἰνός. ὁ γάρ τοι παῖς με ὁ Σάτυρος ἀπέδρα· καὶ δῆτα μέλ-
λων σοι φράζειν, ὅτι διωξοίμην αὐτόν, ὑπὸ τινος ἄλλου ἐπελα-
θόμην· ἐπειδὴ δὲ ἦλθον καὶ δεδειπνηκότες ἦμεν καὶ ἐμέλλο-
μεν ἀναπαύεσθαι, τότε μοι ἀδελφὸς λέγει, ὅτι ἦκει Πρωταγό-
ρας· καὶ ἔτι μὲν ἐνεχείρησα εὐθύς παρὰ σὲ ἰέναι, ἔπειτά μοι
λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα με

ἐκ τοῦ κόπου ὁ ὕπνος ἀνῆκεν, εὐθύς ἀναστὰς οὕτω δεῦρο
 ἐπορευόμην· καὶ ἐγὼ γιγνώσκων αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν
 ποιήσιν. Τί οὖν σοι, ἦν δ' ἐγὼ, τοῦτο; μὴν τί σε ἀδικεῖ Πρω-
 ταγόρας; καὶ ὅς γελάσας, Ἰνὴ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ὅτι γε μόνος ἐστὶ σοφός, ἐμὲ δὲ οὐ ποιεῖ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία,
 ἔφη ἐγὼ, ἂν αὐτῷ διδῶς ἀργύριον καὶ πείθης ἐκείνον, ποιή-
 σει καὶ σὲ σοφόν. Εἰ γὰρ, ἦ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ, καὶ θεοί, ἐν τούτῳ
 εἶη· ὡς οὐτ' ἂν τῶν ἐμῶν ἐπιλίπομι οὐδὲν οὔτε τῶν φίλων·
 ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἤκω παρὰ σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλε-
 χθῆς αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ ἅμα μὲν καὶ νεώτερός εἰμι, ἅμα δὲ οὐδὲ
 εἴωρακα Πρωταγόραν πώποτε οὐδ' ἀκήκοα οὐδὲν· ἐτι γὰρ παῖς
 ἦ, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδημησεν· ἀλλὰ γὰρ, ὦ Σώκρατες, πάν-
 τες τὸν ἄνδρα ἐπαινοῦσι καὶ φασι σοφώτατον εἶναι λέγειν·
 ἀλλὰ τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν;
 καταλβεῖ δ', ὡς ἐγὼ ἤκουσα, παρὰ Καλλιᾶ τῷ Ἰππονίκου·
 ἀλλ' ἴωμεν· καὶ ἐγὼ εἶπον· Μήπω γ', ὦγαθέ, ἐκείσε ἴωμεν,
 πρῶ γὰρ ἐστίν, ἀλλὰ δεῦρὸ ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ
 περιόντες αὐτοῦ διατριψώμεν, ἕως ἂν φως γενηται· εἶτα ἴω-
 μεν, καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατριβεῖ. ὥστε,
 θάρρει, καταληφόμεθα αὐτόν, ὡς τὸ εἰκός, ἔνδον.

~~ΚΕΦ. I~~ Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλὴν περιῆμεν
 καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος τοῦ Ἰπποκράτους τῆς ῥώμης διεσκό-
 πουν αὐτόν καὶ ἠρώτων, Εἰπέ μοι, ἔφη ἐγὼ, ὦ Ἰππόκρατες,
 παρὰ Πρωταγόραν νῦν ἐπιχειρεῖς ἰέναι, ἀργύριον τελῶν ἐκείνω
 μισθὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ὡς παρὰ τίνα ἀφιζόμενος καὶ τίς γενησό-
 μενος; ὥσπερ ἂν εἰ ἐπενόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ δμώνυμον ἐλθῶν
 Ἰπποκράτη τὸν Κῶον, τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἀργύριον τελεῖν
 ὑπὲρ σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνω, εἴ τίς σε ἤρετο, Εἰπέ μοι, μέλλεις
 τελεῖν, ὦ Ἰππόκρατες, Ἰπποκράτει μισθὸν ὡς τίνι ὄντι; τί ἂν
 ἀπεκρίνω; Εἶπον ἂν, ἔφη, ὅτι ὡς ἰατρῶ. Ὡς τίς γενησόμενος;

Ὡς ἰατρός, ἔφη. Εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ Φει-
 δίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ
 τελεῖν ἐκείνοις, εἴ τίς σε ἤρreto. Τελεῖν τοῦτο τὸ ἀργύριον ὡς
 τίνι ὄντι ἐν νῶ ἔχεις Πολυκλείτῳ τε καὶ Φειδίᾳ, τί ἂν ἀπεκρί-
 νω; Εἶπον ἂν ὡς ἀγαλματοποιούς. Ὡς τίς δὲ γενησόμενος αὐ-
 τός; Δῆλον ὅτι ἀγαλματοποιός. Εἶεν, ἦν δ' ἐγὼ παρὰ δὲ δὴ
 Πρωταγόραν νῦν ἀφικόμενοι ἐγὼ τε καὶ σὺ ἀργύριον ἐκείνω
 μισθὸν ἐτοῖμοι ἐσόμεθα τελεῖν ὑπὲρ σοῦ, ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡ-
 μέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν, εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ
 τῶν φίλων προσαναλίσκοντες· εἰ οὖν τις ἡμᾶς περὶ ταῦτα οὕτω
 σφόδρα σπουδάζοντας ἔροιτο· Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες τε καὶ Ἰπ-
 πόκρατες, ὡς τίνι ὄντι τῷ Πρωταγόρᾳ ἐν νῶ ἔχετε χρήματα τε-
 λεῖν, τί ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμεθα; τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον
 περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματο-
 ποιὸν καὶ περὶ Ὀμήρου ποιητήν; τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγό-
 ρου ἀκούομεν; Σοφιστὴν δὴ τοι ἀνομάζουσί γε, ὦ Σώκρατες,
 τὸν ἄνδρα εἶναι, ἔφη. Ὡς σοφιστῆ ἄρα ἐρχόμεθα τελούντες
 τὰ χρήματα; Μάλιστα. Εἰ οὖν καὶ τοῦτό τίς σε προσέροιτο;
 Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τίς γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγό-
 ραν; καὶ ὅς εἶπεν ἐρυθριάσας — ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας,
 ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι — Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν
 ἔοικε, δῆλον ὅτι σοφιστῆς γενησόμενος. Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγὼ, πρὸς
 θεῶν, οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν
 παρέχων; Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἶπερ γε ἀδιανοοῦμαι χρῆ
 λέγειν. Ἄλλ' ἄρα, ὦ Ἰππόκρατες, μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις
 σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἐσσεσθαι, ἀλλ' οἶαπερ ἡ πα-
 ρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο καὶ κιθαριστοῦ καὶ ἡχοπορτίβου;
 τούτων γὰρ σὺ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς
 ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον
 πρέπει. Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι
 ἢ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.

✕ ΚΕΦ. ~~Α~~. Οἶσθα οὖν ὃ μέλλεις νῦν πράττειν, ἢ σε λαν-
 θάνει ; ἦν δ' ἐγώ. Τοῦ πέρι ; "Οτι μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν
 σαυτοῦ παρασχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρί, ὡς φῆς, σοφιστῆ· ὅτι
 δέ ποτε ὁ σοφιστὴς ἐστὶ, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα. καίτοι εἰ
 τοῦτ' ἀγνοεῖς, οὐδὲ ὅτω παραδίδως τὴν ψυχὴν οἶσθα, οὔτ' εἰ
 ἀγαθῶ οὔτ' εἰ κακῶ πράγματι. Οἶμαί γ', ἔφη, εἰδέναι. Λέγε
 δὴ, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστὴν ; Ἐγὼ μὲν, ἦ δ' ὅς, ὥσπερ
 τοῦνομα, λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐ-
 κοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων
 καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστή-
 μονες· ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγρά-
 φοι ἐπιστήμονες, εἴπομεν ἂν πού αὐτῶ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν
 ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων, καὶ τᾶλλα οὕτως· εἰ δέ τις ἐ-
 κείνω ἔροιτο, Ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστὶν ; τί ἂν ἀ-
ποκρινοίμεθα αὐτῶ ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης ; τί ἂν εἴ-
πομεν αὐτὸν εἶναι, ὃ Σώκρατες, ἢ ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι
δεινὸν λέγειν ; Ἴσως ἂν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λόγοιμεν, οὐ μέντοι
ικανῶς γε· ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἢ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται, περὶ
ὅτου ὁ σοφιστὴς δεινὸν ποιεῖ λέγειν· ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς
δεινὸν δῆπου ποιεῖ λέγειν περὶ οὔπερ καὶ ἐπιστήμονα, περὶ
κιθαρίσεως· ἦ γάρ ; Ναί· Εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος
δεινὸν ποιεῖ λέγειν ; ἢ δῆλον ὅτι περὶ οὔπερ καὶ ἐπίσταται ;
Εἰκός γε. Τί δὴ ἐστὶ τοῦτο περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν
ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ ; Μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω
σοι λέγειν.

ΚΕΦ. ~~Β~~. Καὶ ἐγὼ εἶπον μετὰ τοῦτο· Τί οὖν ; οἶσθα εἰς
 οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχὴν ; ἢ εἰ μὲν τὸ
 σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τω, διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ
 γενέσθαι ἢ πονηρὸν, πολλὰ ἂν περιεσχέψω, εἴτ' ἐπιτρεπτόν
 εἶτε οὔ, καὶ εἰς συμβουλήν τοὺς τε φίλους ἂν παρεχάλεις καὶ

τοὺς οἰκείους, σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς· ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκρινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἶτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἐσπέρας ἀκούσας, ὡς φῆς, ὄρθριος ἦκων περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλήν ποιεῖ, εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή, ἐτοῖμος δ' εἶ ἀναλίσκειν τὰ τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνωκῶς, ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρα, ὃν οὔτε γινώσκεις, ὡς φῆς, οὔτε διείλεξαι οὐδεπώποτε, σοφιστὴν δ' ὀνομάζεις, τὸν δὲ σοφιστὴν, ὅ τι ποτ' ἐστὶ, φαίνει ἀγνοῶν, ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν ; καὶ ὅς ἀκούσας, Ἔοικεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Ἄρ' οὖν, ὦ Ἰππόκρατες, ὁ σοφιστὴς τυγχάνει ὧν ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωνίμων, ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται ; Φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις τρέφεται δέ, ὦ Σώκρατες, ψυχὴ τίνι ; Μαθήμασι δήπου, ἦν δ' ἐγώ. καὶ ὅπως γε μή, ὦ ἐταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐπαινοῦν ἀπωλεῖ ἐξαπατήσει ἡμᾶς, ὡσπερ οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν, ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος. καὶ γὰρ οὗτοι που ὧν ἄγουσιν ἀγωνίμων οὔτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, ἐπαινοῦσι δὲ πάντα πωλοῦντες, οὔτε οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχη γυμναστικὸς ἢ ἰατρὸς ὧν οὕτω δὲ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντι ἐπαινοῦσι μὲν πάντα ἀπωλοῦσι, τάχα δ' ἂν τινες, ὦ ἄριστε, καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχὴν· ὡς δ' αὐτως καὶ οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχη περὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῖς ἰατρικὸς ὧν. εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων τὸ χρηστὸν καὶ πονηρὸν, ἀσφαλές σοι ὦνεῖσθαι μαθήματα καὶ παρὰ Πρωταγόρου καὶ

παρ' ἄλλου ὄτουοῦν· εἰ δὲ μή, ὄρα, ὦ μακάριε, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύης τε καὶ κινδυνεύης· καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὦνῃ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπῆλου καὶ ἐμπόρου ἕξεστιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πιόντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον οἴκαδε ἕξεστιν συμβουλευσασθαι, παρακαλέσαντα τὸν ἐπαίοντα, ὅ τι τε ἐδεστέον ἢ ποτέον καὶ ὅ τι μὴ, καὶ ὅποσον καὶ ὅποτε· ὥστε ἐν τῇ ὦνῃ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος· μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ ἀπενεγκεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη, καταθέντα τὴν τιμὴν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα ἀπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι ὥστε τοσοῦτον πρᾶγμα διελέσθαι. νῦν μέντοι, ὥσπερ ὠρμήσαμεν, ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός, ἔπειτα ἀκούσαντες καὶ ἄλλοις ἀνακοινωσώμεθα· καὶ γὰρ οὐ μόνος Πρωταγόρας αὐτόθι ἐστίν, ἀλλὰ καὶ Ἴππίας ὁ Ἥλειος· οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σοφοί.

ΚΕΦ. ~~ΣΤ~~^Δ. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα, στάντες περὶ τινος λόγου διελεγόμεθα, ὃς ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνέπεσεν· ἴν' οὖν μὴ ἀτελής γένοιτο, ἀλλὰ διαπερανάμενοι οὕτως ἐσίοιμεν, ἐπιστάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα, ἕως συνωμολογήσαμεν ἀλλήλοις. δοκεῖ οὖν μοι ὁ θυρωρός, εὐνοῦχος τις, κατήκουεν ἡμῶν, κινδυνεύει δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφιστῶν ἄχθεσθαι τοῖς φοιτῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν· ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοιξας καὶ ἰδὼν ἡμᾶς, Ἔα, ἔφη, σοφισταί τινες· οὐ σχολή αὐτῷ· καὶ ἅμα ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἶός τ' ἦν ἐπήραξεν· καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν, καὶ ὃς ἐγκεκλημένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν, ὦ ἄνθρωποι, ἔφη, οὐκ ἀκηκόατε,

ὅτι οὐ σχολή αὐτῶ ; Ἄλλ' ὠγαθέ, ἔφην ἐγώ, οὔτε παρὰ Καλλίαν ἤκομεν οὔτε σοφισταὶ ἐσμεν· ἀλλὰ θάρρει· Πρωταγόραν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν ἤλθομεν· εἰσάγγειλον οὖν· μόγις οὖν ποτε ἡμῖν ἄνθρωπος ἀνέφξε τὴν θύραν.

ΚΕΦ. Ζ'. Ἐπειδὴ δὲ εἰσῆλθομεν, κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ προστώφῳ περιπατοῦντα, ἐξῆς δ' αὐτῶ συμπεριερίεπάτουσαν ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἴππονίχου καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμομήτριος, Πάραλος ὁ Περικλέους καὶ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τῶν Περικλέους Ἐάνθιππος καὶ Φιλιππίδης ὁ Φιλομήλου καὶ Ἄντιμοιρος ὁ Μενδαῖος, ὅσπερ εὐδοκιμεῖ μάλιστα τῶν Πρωταγόρου μαθητῶν καὶ ἐπὶ τέχνῃ μαθάνει, ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος· τούτων δὲ οἱ ὅπισθεν ἠκολούθουν ἐπακούοντες τῶν λεγομένων, τὸ μὲν πολὺ ξένοι ἐφαίνοντο, οὓς ἄγει ἐξ ἐκάστων τῶν πόλεων ὁ Πρωταγόρας, δι' ὧν διεξέρχεται, κηλῶν τῇ φωνῇ ὡσπερ Ὀρφεὺς, οἱ δὲ κατὰ τὴν φωνὴν ἔπονται κευηλημένοι· ἦσαν δὲ τινες καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐν τῷ χορῶ· τοῦτον τὸν χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἦσθην, ὡς καλῶς ἠύλαβοῦντο μηδέποτε ἐμποδῶν ἐν τῷ πρόσθεν εἶναι Πρωταγόρου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναστρέφοι καὶ οἱ μετ' ἐκείνου, εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ περισχίζοντο οὗτοι οἱ ἐπήκοοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἐν κύκλῳ περιμόντες αἰεὶ εἰς τὸ ὅπισθεν καθίσταντο κάλλιστα.

Τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα, ἔφη Ὀμηρος, Ἴππῖαν τὸν Ἡλεῖον, καθήμενον ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ προστώφῳ ἐν θρόνῳ· περὶ αὐτὸν δ' ἐκάθητο ἐπὶ βάθρων Ἐρυξίμαχος τε ὁ Ἀκουμενοῦ καὶ Φαῖδρος ὁ Μυρρινουσίος καὶ Ἄνδρων ὁ Ἄνδροτίωνος καὶ τῶν ξένων πολῖται τε αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τινές. ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων ἀστρονομικὰ ἅττα διερωτᾶν τὸν Ἴππῖαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ καθήμενος ἐκάστοις αὐτῶν διέκρινε καὶ διεξῆκει τὰ ἐρωτώμενα.

Και μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον· ἐπεδήμει γὰρ ἄρα καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, ἦν δὲ ἐν οἰκῆματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμειῶ ἐχρῆτο Ἴππόνικος, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας ξένοις κατάλυσιν πεποίηκεν. ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἔτι κατέκειτο ἐγκεκαλυμμένος ἐν κωδίους τισὶ καὶ στρώμασι καὶ μάλα πολλοῖς ὡς ἐφαίνετο· παρεκάθηντο δὲ αὐτῷ ἐπὶ ταῖς πλησίον κλίναις Πausανίας τε ὁ ἐκ Κεραμῶν καὶ μετὰ Πausανίου νέον τι ἔτι μειράκιον· ἔδοξα δ' ἀκοῦσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα. τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον καὶ τῷ Ἀδειμάντῳ ἀμφοτέρῳ, ὃ τε Κήπιδος καὶ ὁ Λευκολοφίδου καὶ ἄλλοι τινὲς ἐφαίνοντο· περὶ δὲ ὧν διελέγοντο οὐκ ἐδυνάμην ἐγώ γε μαθεῖν ἔξωθεν, καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου· — πάσσοφος γὰρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος· — ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκῆματι γιγνόμενος ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ἄρτι εἰσεληλύθειμεν, κατόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισῆλθον Ἀλκιβιάδης τε ὁ καλός, ὡς φῆς σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι, καὶ Κριτίας ὁ Καλαίσχρου.

ΚΕΦ. ~~II~~. Ἡμεῖς οὖν ὡς εἰσήλθομεν, ἔτι σμίκερ' ἄττα διατρίψαντες καὶ ταῦτα διαθεασάμενοι προσῆμεν πρὸς τὸν Πρωταγόραν καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ Πρωταγόρα, πρὸς σέ τοι ἦλθομεν ἐγὼ τε καὶ Ἴπποκράτης οὗτος. Πότερον, ἔφη, μόνῳ βουλόμενοι διαλεχθῆναι ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων; Ἡμῖν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν διαφέρει· ἀκούσας δὲ οὐ ἔνεκα ἦλθομεν, αὐτὸς σκέψαι. Τί οὖν δὴ ἐστίν, ἔφη, οὐ ἔνεκα ἦκατε; Ἴπποκράτης ὅδε ἐστὶ μὲν τῶν ἐπιχωρίων, Ἀπολλοδώρου υἱός, οἰκίας μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος, αὐτὸς δὲ τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι ~~τῆς~~ ἡλικιώταις· ἐπιθυμεῖν δὲ μοι δοκεῖ ἐλλόγιμος γενέσθαι ἐν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ οἶεται οἱ μάλιστ' ἀν γενέσθαι, εἰ σοὶ συγγένοιτο· ταῦτ' οὖν ἤδη σὺ σκόπει, πότερον περὶ αὐτῶν μόνος οἶει δεῖν

11110101₂₇ -248

2150

διαλέγεσθαι πρὸς μόνους ἢ μετ' ἄλλων. Ὁρθῶς, ἔφη, προμη-
 θεΐ, ὦ Σώκρατες, ὑπὲρ ἐμοῦ. ξένον γὰρ ἄνδρα καὶ ἰόντα εἰς πό-
 λεις μεγάλας, καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτί-
 στους ἀπολείποντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας, καὶ οἰκείων καὶ
 ὀθνείων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς
 βελτίους ἐσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν, χρὴ εὐλαβεῖ-
 σθαι τὸν ταῦτα πράττοντα· οὐ γὰρ σμικροὶ περὶ αὐτὰ φθόνοι τε
 γίνονται καὶ ἄλλαι δυσμένειαι τε καὶ ἐπιβουλαί· ἐγὼ δὲ τὴν
 σοφιστικὴν τέχνην φημί μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μεταχειρι-
 ζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, φοβουμένους τὸ ἐπα-
 χθὲς αὐτῆς, πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι, τοὺς μὲν
 ποιήσιν, οἷον Ὅμηρον τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ
 αὐτὴν τελετάς τε καὶ χρησιμωδίας, τοὺς ἀμφὶ τε Ὀρφέα καὶ Μου-
 σαῖον· ἐπίουσι δὲ τινὰς ἡσθημαὶ καὶ γυμναστικὴν, οἷον Ἰκκίος
 τε ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ νῦν ἔτι ὢν οὐδενὸς ἤττων σοφιστῆς Ἡρό-
 δ~~ος~~κος ὁ Σηλυμβριανός, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς· μουσικὴν δὲ
 Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν
 σοφιστῆς, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί· οὗτοι
 πάντες, ὡσπερ λέγω, φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις
 ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο· ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασι
 κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ζυμφέρομαι· ἡγοῦμαι γὰρ αὐτοὺς οὐ τι
 διαπράξασθαι, ὃ ἐβουλήθησαν· οὐ γὰρ λαθεῖν τῶν ἀνθρώπων
 τοὺς δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι πράττειν, ὧν περ ἕνεκα ταῦτ'
 ἐστὶ τὰ προσχήματα· ἐπεὶ οἳ γε πολλοί, ὡς ἔπος εἰπεῖν,
 οὐδὲν αἰσθάνονται, ἀλλ' ἄττ' ἂν οὗτοι διαγέλλωσι, ταῦτα
 ὑμνοῦσιν. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι,
 ἀλλὰ καταφανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος,
 καὶ πολὺ δυσμενεστέρους παρέχεσθαι ἀνάγκη τοὺς ἀνθρώ-
 πους· ἡγοῦνται γὰρ τὸν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πανοῦρ-
 γον εἶναι. ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα,
 καὶ ὁμολογῶ τε σοφιστῆς εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους, καὶ

εὐλάβειαν ταύτην οἶμαι βελτίω ἐκείνης εἶναι, τὸ ὁμολογεῖν μᾶλλον ἢ ἔξαρνον εἶναι· καὶ ἄλλας πρὸς ταύτη ἔσκεμμαι, ὥστε σὺν θεῷ εἰπεῖν, μηδὲν δεινὸν πάσχειν διὰ τὸ ὁμολογεῖν σοφιστῆς εἶναι, καίτοι πολλὰ γε ἔτη ἤδη εἰμι ἐν τῇ τέχνῃ· καὶ γὰρ καὶ τὰ ξύμπαντα πολλὰ μοί ἐστιν· οὐδενὸς ὅτου οὐ πάντων ἀνὴρ ὑμῶν καθ' ἡλικίαν πατὴρ εἶην· ὥστε πολὺ μοι ἤδιστόν ἐστιν, εἴ τι βούλεσθε, περὶ τούτων ἀπάντων ἐναντίον τῶν ἐνδον ὄντων τὸν λόγον ποιεῖσθαι. καὶ ἐγὼ — ὑπώπτευσα γὰρ βούλεσθαι αὐτὸν τῷ τε Προδίκῳ καὶ τῷ Ἰππία ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι, ὅτι ἐρασταὶ αὐτοῦ ἀφιγμένοι εἶμεν. — Τί οὖν, ἔφη ἐγώ, οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἰππίαν ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ἵνα ἐπακούσωσιν ἡμῶν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Βούλεσθαι οὖν, ὁ Καλλίας ἔφη, συνέδριον κατασκευάσωμεν, ἵνα καθεζόμενοι διαλέγησθε; Ἐδόκει χρῆναι· ἄσμενοι δὲ πάντες ἡμεῖς, ὡς ἀκουσόμενοι ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντιλαβόμενοι τῶν βάθρων καὶ τῶν κλινῶν κατεσκευάζομεν παρὰ τῷ Ἰππία· ἐκεῖ γὰρ προὔπηρχε τὰ βάθρα· ἐν δὲ τούτῳ Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην ἄγοντε τὸν Πρόδικον, ἀναστήσαντες ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τοὺς μετὰ τοῦ Προδίκου. }

ΚΕΦ. ~~63~~ 63. Ἐπει δὲ πάντες συνεκαθεζόμεθα, ὁ Πρωταγόρας, Νῦν δὴ ἄν, ἔφη, λέγοις, ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ οἶδε πάρεισι, περὶ ὧν ὀλίγον πρότερον μνείαν ἐποιοῦ πρὸς ἐμὲ ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου. καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι Ἡ αὐτὴ μοι ἀρχὴ ἐστιν, ὦ Πρωταγόρα, ἥπερ ἄρτι, περὶ ὧν ἀφικόμεν. Ἰπποκράτης γὰρ ὁδε τυγχάνει ἐν ἐπιθυμίᾳ ὧν τῆς συνουσίας· ὅτι ^{αὐτῶν} αὐτῶ ἀποβήσεται, ἐὰν σοι συνῆ, ἡδέως ἄν φησι πυθέσθαι· τοσοῦτος ὁ γε ἡμέτερος λόγος. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Πρωταγόρας εἶπεν· ὦ νεανίσκε, ἔσται τοίνυν σοι, ἐὰν ἐμοὶ συνῆς, ἢ ἂν ἡμέρα ἐμοὶ συγγένη, ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταῦτά ταῦτα· καὶ ἐκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλ-

τιον ἐπιδιδόναι· καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον· *ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο μὲν οὐδὲν θαυμαστόν λέγεις, ἀλλὰ εἰκός, ἐπεὶ καὶ σύ, καίπερ τηλικούτος ὢν καὶ οὕτω σοφός, εἴ τις σε διδάξειεν ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος, βελτίων ἂν γένοιο· ἀλλὰ μὴ οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτίκα μάλα μεταβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν Ἴπποκράτης ὅδε ἐπιθυμήσειε τῆς συνουσίας τούτου τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν νεωστὶ ἐπιδημοῦντος, Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου, καὶ ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν, ὥσπερ παρὰ σέ νῦν, ἀκούσειεν αὐτοῦ ταῦτά ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ὅτι ἐκάστης ἡμέρας ξυνὼν αὐτῷ βελτίων ἔσται καὶ ἐπιδώσει, εἰ αὐτὸν ἐπανέροιτο· Τί δὴ φῆς βελτίω ἔσσεσθαι καὶ εἰς τί ἐπιδώσειν; εἶποι ἂν αὐτῷ Ζευξίππος, ὅτι πρὸς γραφικὴν καὶ εἰ Ὀρθαγόρα τῷ Θηβαίῳ συγγενόμενος, ἀκούσας ἐκείνου ταῦτά ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ἐπανέροιτο αὐτὸν εἰς ὃ τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ, εἶποι ἂν, ὅτι εἰς αὐλήσιν· οὕτω δὲ καὶ σύ εἶπε τῷ νεανίσκῳ καὶ ἐμοὶ ὑπὲρ τούτου ἐρωτῶντι, Ἴπποκράτης ὅδε Πρωταγόρα συγγενόμενος, ἧ ἂν αὐτῷ ἡμέρα συγγένηται, βελτίων ἄπεισι γενόμενος καὶ τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἐκάστης οὕτως ἐπιδώσει εἰς τί, ὦ Πρωταγόρα, καὶ περὶ τοῦ; καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐμοῦ ταῦτα ἀκούσας, Σὺ τε καλῶς ἐρωτᾷς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐγὼ τοῖς καλῶς ἐρωτῶσι χαίρω ἀποκρινόμενος. Ἴπποκράτης γὰρ παρ' ἐμέ ἀφικόμενος οὐ πείσεται, ἅπερ ἂν ἐπαθεν ἄλλῳ τῷ συγγενόμενος τῶν σοφιστῶν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι λωβῶνται τοὺς νέους· τὰς γὰρ τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας ἀκοντάς πάλιν αὖ ἄγοντες ἐμβάλλουσιν εἰς τέχνας, λογισμούς τε καὶ ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν διδάσκοντες — καὶ ἅμα εἰς τὸν Ἴππίαν ἀπέβλεψε — παρὰ δ' ἐμέ ἀφικόμενος μαθήσεται οὐ περὶ ἄλλου του ἢ περὶ οὗ ἦκει. τὸ δὲ μάθημά ἐστιν εὐβουλία περὶ τῶν οἰκείων, ὅπως ἂν ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ, καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν.

Ἔρα, ἔφην ἐγώ, ἔπομαί σου τῷ λόγῳ; δοκεῖς γάρ μοι λέγειν τὴν πολιτικὴν τέχνην καὶ ὑπισχνεῖσθαι ποιεῖν ἀνδρας ἀγαθοὺς πολίτας. Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο ἔστιν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι.

ΚΕΦ. Γ. Ἡ καλόν, ἣν δ' ἐγώ, τέχνημα ἄρα κέκτησαι, εἴπερ κέκτησαι· οὐ γάρ τοι ἄλλο πρὸς γε σέ εἰρήτεται ἢ ἄπερ νοῶ. ἐγώ γάρ τοῦτο, ὦ Πρωταγόρα, οὐκ ὠμῆν διδακτὸν εἶναι, σοὶ δὲ λέγοντι οὐκ ἔχω ὅπως ἀπιστῶ. ὅθεν δὲ αὐτὸ ἡγοῦμαι οὐ διδακτὸν εἶναι μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δίκαιός εἰμι εἰπεῖν. ἐγώ γάρ Ἀθηναίους, ὡσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας φημί σοφοὺς εἶναι. ὁρῶ οὖν, ὅταν συλλεγῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπειδὴν μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέη πράξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους περὶ τῶν οἰκοδομημάτων, ὅταν δὲ περὶ ναυπηγίας, τοὺς ναυπηγούς, καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως, ὅσα ἡγοῦνται μαθητά τε καὶ διδακτά εἶναι· ἐὰν δὲ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἴονται δημιουργὸν εἶναι, κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἄν ἡ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθεὶς, ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκύσωσιν ἢ ἐξάρωνται κελευόντων τῶν πρυτάνεων) περὶ μὲν οὖν ὧν οἴονται ἐν τέχνῃ εἶναι, οὕτω διαπράττονται· ἐπειδὴν δὲ τι περὶ τῶν τῆς πόλεως διοικήσεως δέη βουλευσασθαι, συμβουλεύει αὐτοῖς ἀνιστάμενος περὶ τούτων ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεύς, σκυτοτόμος, ἔμπορος, ναύκληρος, πλούσιος, πένης, γενναῖος, ἀγεννής, καὶ τούτοις οὐδεὶς τοῦτο ἐπιπλήττει ὡσπερ τοῖς πρότερον, ὅτι οὐδὰ μόνθεν μαθῶν, οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ, ἔπειτα συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ· δῆλον γάρ, ὅτι οὐχ ἡγοῦνται διδακτὸν εἶναι. μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κοινὸν τῆς πόλεως οὕτως ἔχει, ἀλλὰ

ἰδίᾳ ἡμῖν οἱ σοφώτατοι καὶ ἄριστοι τῶν πολιτῶν ταύτην τὴν
 ἀρετὴν, ἣν ἔχουσιν, οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι. ἐπεὶ ἦ·
 Περικλῆς, ὁ τουτωνὶ τῶν νεανίσκων πατήρ, τούτους ἅ μὲν
 διδασκάλων εἶχετο καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν, ἅ δὲ αὐτὸς
 σοφός ἐστιν οὔτε αὐτὸς παιδεύει οὔτε τῶ ἄλλῳ παραδίδωσιν,
 ἀλλ' αὐτοὶ περιμόντες νέμονται ὥσπερ ἄφετοι, ἐὰν που αὐτό-
 ματοι περιτύχῃσι τῇ ἀρετῇ. εἰ δὲ βούλει, Κλεινίαν, τὸν Ἄλ-
 κιβιάδου τουτουῖ νεώτερον ἀδελφόν, ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς
 οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιώς περὶ αὐτοῦ μὴ διαφθαρεῖ δὴ ὑπὸ
 Ἄλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου, καταθέμενος ἐν Ἀρί-
 φρονος ἐπαίδευσεν· καὶ πρὶν ἐξ μῆνας γεγονέναι, ἀπέδωκε τούτῳ
 οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ· καὶ ἄλλους σοὶ παμπόλλους ἔχω
 λέγειν, οἳ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ὄντες οὐδένα πώποτε βελτίῳ ἐποίησαν
 οὔτε τῶν οἰκείων οὔτε τῶν ἀλλοτρίων. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα,
 εἰς ταῦτα ἀποβλέπων οὐχ ἠγοῦμαι διδασκτὸν εἶναι ἀρετὴν, ἐπει-
 δὴ δέ σου ἀκούω ταῦτα λέγοντος, κάμπτομαι καὶ οἴμαι τί σε
 λέγειν διὰ τὸ ἠγεῖσθαι σε πολλῶν μὲν ἔμπειρον γεγονέναι,
 πολλὰ δὲ μεμαθηκέναι, τὰ δὲ αὐτὸν ἐξηυρηκέναι. εἰ οὖν ἔχεις
 ἐναργέστερον ἡμῖν ἐπιδείξαι, ὡς διδασκτὸν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, μὴ
 φθονήσης, ἀλλ' ἐπίδειξον. Ἄλλ' ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ φθο-
 νήσω· ἀλλὰ πότερον ὑμῖν, ὡς πρεσβύτερος νεωτέροις, μῦθον
 λέγων ἐπιδείξω ἢ λόγῳ διεξιελθῶν; πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέλαβον
 τῶν παρακαθημένων, ὁποτέρως βούλοιο, οὕτω διεξιέναι.
 Δοκεῖ τοίνυν μοι, ἔφη, χαριέστερον εἶναι μῦθον ὑμῖν λέγειν.

ΚΕΦ. ΙΑ'. ^{εγο} Ἦν γὰρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ
 δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος
 γενέσεώς, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μεί-
 ξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν
 αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ
 κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμη-

θέα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι· νείμαντος δ' ἐμοῦ ἔφη, ἐπίσκεψαι· καὶ οὕτω πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχύον ἀνευ τάχους προσῆπτε, τὰ δὲ ἀσθενέστερα τάχῃ ἐκόσμει· τὰ δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοῦς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν· ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχε, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἰκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἡῦξε μεγέθει, τῶδε αὐτῶ αὐτὰ ἔσωζε· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν· ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος αἰστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξὶ καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω, καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὄπλαῖς, τὰ δὲ δέρμασι στερεοῖς καὶ ἀναίμοις· τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζε, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφὴν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῶ γένει πορίζων.) ἄτεδὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῶ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο· ἀποροῦντι δὲ αὐτῶ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπίσκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἦδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς, ἤντινα σωτηρίαν τῶ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ — ἀμήχανον γὰρ ἦν ἀνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι — καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτῃ ἔσχε, τὴν

δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διί· τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν, οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηναῶν καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηναῶν δίδωσιν ἀνθρώπων· καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπων τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεὰ δὲ δι' Ἐπιμηθεὰ, ὕστερον, ἤπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετέλλθεν.

ΚΕΦ. ~~ΙΒ~~. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισε, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο· οὕτω δὲ παρασκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοήθης ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική· ἐζήτουν δὲ ἀθροίζεσθαι, καὶ σφίζεσθαι κτίζοντες πόλεις ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δεῖσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω ; νενέμνεται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀν-

θρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω ; Ἐπὶ πάντας ἔφη ὁ Ζεὺς, καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὡς περ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ, τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.

Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὦν τῶν ὀλίγων συμβουλευῆ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς· εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημί· ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως παντὸς ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις· αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Ἴνα δὲ μὴ οἴῃ ἀπαταᾶσθαι, ὡς τῶ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον· ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὡς περ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῆ ἀγαθὸς αὐλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μὴ ἔστιν, καταγελωσιν ἢ χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νοθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τάληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καὶ φασὶ πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μὴ, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιοῦμενον δικαιοσύνην, ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀθρώποις.

ΚΕΦ. ~~...~~· Ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέχονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἡγεῖσθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω· ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται.

εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμε-
 λείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν παραγίγηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο
 πειράσομαι ἀποδειῖξαι. ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ
 ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ
 οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοι-
 οῦτοι ᾧσιν, ἀλλ' ἔλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ
 ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος, ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποι-
 εῖν ; ταῦτα μὲν γάρ, οἶμαι, ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς
 ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ
 ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι
 ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τὰναντία τού-
 των κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἷ τε θυμοὶ γίγνονται καὶ αἱ κο-
 λάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις· ὧν ἐστὶν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσε-
 βεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς
 ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ
 ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὐσης· εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐν-
 νοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύ-
 ναται, αὐτό σε διδάξει, ὅτι οἷ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευ-
 αστὸν εἶναι ἀρετῆν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς
 τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἡδίκησεν, ὅστις μὴ
 ὡσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται ἢ ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχει-
 ρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμω-
 ρεῖται — οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θείη — ἀλλὰ τοῦ
 μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐτὸς ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος
 μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα· καὶ τοιαύτην διάνοιαν
 ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα
 κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσι, ὅσοι περ τιμω-
 ροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία· τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται
 οἷ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥμισθα
 Ἀθηναῖοι, οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ
 Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγομένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδα-

κτὸν ἀρετὴν. ὥς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται
καὶ χαλκίως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά,
καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετὴν, ἀποδέ-
δεικταὶ σοι, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται.

~~ΚΕΦ. ΙΔ.~~ Ἐτι δὴ λοιπὴ ἀπορία ἐστίν, ἣν ἀπορεῖς περὶ
τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν, τί δήποτε οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τὰ μὲν
ἄλλα τοὺς αὐτῶν υἱεῖς διδάσκουσι, ἃ διδασκάλων ἔχεται, καὶ
σοφοὺς ποιοῦσιν, ἣν δὲ αὐτοὶ ἀρετὴν ἀγαθοί, οὐδενὸς βελτίους
ποιοῦσιν. τούτου δὴ πέρι, ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μῦθόν σοι ἐρῶ,
ἀλλὰ λόγον. ὧδε γὰρ ἐνόησον· πότερον ἔστι τι ἓν, ἢ οὐκ
ἔστιν, οὗ ἀναγκαῖον πάντας τοὺς πολίτας μετέχειν, εἴπερ
μέλλει πόλις εἶναι; ἐν τούτῳ γὰρ αὕτη λύεται ἡ ἀπορία, ἣν σὺ
ἀπορεῖς, ἢ ἄλλοθι οὐδαμοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ
ἓν οὐ τεκτονικὴ οὐδὲ χαλκεία οὐδὲ κεραμεία, ἀλλὰ δικαιοσύνη
καὶ σωφροσύνη καὶ τὸ ὅσιον εἶναι καὶ συλλήβδην ἐν αὐτῷ
προσαγορεύω εἶναι ἀνδρὸς ἀρετὴν, εἰ τοῦτ' ἔστιν, οὗ δεῖ πάν-
τας μετέχειν καὶ μετὰ τούτου πάντ' ἄνδρα, ἐὰν τι καὶ ἄλλο
βούληται μαθάνειν ἢ πράττειν, οὕτω πράττειν, ἄνευ δὲ τού-
του μή, ἢ τὸν μετέχοντα καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν, καὶ
παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα ἕωςπερ ἂν κολαζόμενος βελ-
τίων γένηται, ὅς δ' ἂν μὴ ὑπακούῃ κολαζόμενος καὶ διδασκό-
μενος, ὥς ἀνίατον ὄντα τοῦτον ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων
ἢ ἀποκτείνειν· εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυκός τις οἱ
ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, τοῦτο
δὲ μή, σκέψαι ὥς θαυμασίως γίνονται οἱ ἀγαθοί. ὅτι μὲν
γὰρ διδακτὸν αὐτὸ ἡγοῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀπεδείξα-
μεν. διδακτοῦ δὲ ὄντος καὶ θεραπευτοῦ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς
υἱεῖς διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἢ ζημία, ἐὰν μὴ
ἐπίστανται, ἐφ' ὧν δὲ ἢ τε ζημία θάνατος αὐτῶν τοῖς παισὶ
καὶ φυγαὶ μὴ μαθοῦσι μηδὲ θεραπευθεῖσιν εἰς ἀρετὴν, καὶ

πρὸς τῷ θανάτῳ χρημάτων τε δημεύσεις καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξυλλήβδην τῶν οἰκῶν ἀνατροπαί, ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται οὐδ' ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν; οἴεσθαί γε χρή, ὧ Σώκρατες.

120

σχῆμα ἀνασώδω

ΚΕΦ. ~~III~~. Ἐκ παίδων σμικρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι οὔπερ ἂν ζῶσι, καὶ διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσιν· ἐπειδὴν θάττον συνιῆ τις τὰ λεγόμενα, καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ περὶ τούτου διαμάχονται, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται ὁ παῖς, παρ' ἕκαστον καὶ ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον, καὶ τότε μὲν καλόν, τότε δὲ αἰσχρόν, καὶ τότε μὲν ὄσιον, τότε δὲ ἀνόσιον, καὶ τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει· καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθηται· εἰ δὲ μή, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς διδασκάλων πέμποντες πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παίδων ἢ γραμμάτων τε καὶ κιθαρίσεως· οἱ δὲ διδάσκαλοι τούτων τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ἐπειδὴν αὐτὰ γράμματα μάθωσι καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάρων ἀναγιγνώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις ἐνεῖσι, πολλαὶ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος γενέσθαι· οἱ τ' αὖ κιθαρισταί, ἕτερα τοιαῦτα, σωφροσύνης τε ἐπιμελοῦνται καὶ ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν κακουργῶσιν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴν κιθαρίζειν μάθωσιν, ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι μελοποιῶν, εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς ῥυθμούς τε καὶ τὰς ἀρμονίας ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων, ἵνα ἡμερώτεροι τε ᾧσι, καὶ εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνώμενοι χρή-

σιμοὶ ὧσιν εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν· πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται. ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις εἰς παιδοτρίβου πέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζονται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσι· καὶ ταῦτα ποιοῦσιν οἱ μάλιστα δυνάμενοι μάλιστα· μάλιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι· καὶ οἱ τούτων υἱεῖς πρῶτα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν ὀψιαιτάτα ἀπαλλάττονται. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν, ἡ πόλις αὖ τοὺς τε νόμους ἀναγκάζει μανθάνειν καὶ κατὰ τούτους ζῆν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν εἰκῆ πράττωσιν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ γραμματισταὶ τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παιδῶν ὑπογράφαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι οὕτω τὸ γραμματεῖον διδῶσιν καὶ ἀναγκάζουσι γράφειν κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν γραμμῶν, ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις νόμους ὑπογράφασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὐρήματα, κατὰ τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ὃς δ' ἂν ἐκτὸς βαίῃη τούτων, κολάζει, καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ καὶ παρ' ὑμῖν καὶ ἄλλοι πολλοῦ, ὡς εὐθινοῦσης τῆς δίκης, εὐθύναι· τοσαύτης οὖν τῆς ἐπιμελείας οὔσης περὶ ἀρετῆς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ θαυμάζεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπορεῖς, εἰ διδασκτὸν ἐστὶν ἀρετὴ; ἀλλ' οὐ χρὴ θαυμάζειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ διδασκτὸν. ➤

ΚΕΦ. ~~ΙΣΤ~~. Διὰ τί οὖν τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὶ υἱεῖς φαῦλοι γίνονται; τοῦτο αὖ μάθε· οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἴπερ ἀληθῆ ἐγὼ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι τούτου τοῦ πράγματος, τῆς ἀρετῆς, εἰ μέλλει πόλις εἶναι, οὐδένα δεῖ ιδιωτεῦειν. εἰ γὰρ δὴ ὁ λέγω οὕτως ἔχει — ἔχει δὲ μάλιστα πάντων οὕτως —, ἐνθυμήθητι ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁτιοῦν καὶ μαθημάτων προελόμενος· εἰ μὴ οἷόν τ' ἦν πόλιν εἶναι, εἰ μὴ πάν-

τες αὐληταὶ ἤμεν, ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος, καὶ τοῦτο καὶ
 ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πᾶς πάντα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν
 μὴ καλῶς αὐλοῦντα καὶ μὴ ἐφθόνηι τούτου, ὥσπερ νῦν τῶν
 δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται
 ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων· λυσιτελεῖ γάρ, οἶμαι, ἡμῖν ἢ
 ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ· διὰ ταῦτα πᾶς παντὶ προθυ-
 μως λέγει καὶ διδάσκει καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα· εἰ οὖν
 οὕτω καὶ ἐν αὐλήσει πᾶσαν προθυμίαν καὶ ἀφθονίαν εἶχομεν
 ἀλλήλους διδάσκειν, οἶει ἂν τι, ἔφη, μᾶλλον, ὦ Σώκратες,
 τῶν ἀγαθῶν αὐλητῶν ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίνεσθαι ἢ
 τῶν φαύλων; οἶμαι μὲν οὐ, ἀλλ' ὅτου ἔτυχεν ὁ υἱὸς εὐφρέ-
 στατος γενόμενος εἰς αὐλήσιν, οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ἠξήθη,
 ὅτου δὲ ἀφυῆς, ἀκλεῆς· καὶ πολλάκις μετ' ἀγαθοῦ αὐλητοῦ φαῦ-
 λος ἂν ἀπέβη, πολλάκις δ' ἂν φαύλου ἀγαθός· ἀλλ' οὖν αὐλη-
 ται γ' ἂν πάντες ἦσαν ἱκανοὶ ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ μηδὲν
 αὐλήσεως ἐπαύοντας. οὕτως οἶου καὶ νῦν, ὅστις σοὶ ἀδικώ-
 τατος φαίνεται ἄνθρωπος τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τε-
 θραμμένων, δίκαιον αὐτὸν εἶναι καὶ δημιουργὸν τούτου τοῦ
 πράγματος, εἰ δεοὶ αὐτὸν κρίνεσθαι πρὸς ἀνθρώπους, οἷς
 μήτε παιδεία ἐστὶ μήτε δικαστήρια μήτε νόμοι μηδὲ ἀνάγκη
 μηδεμία διὰ παντὸς ἀναγκάζουσα ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ'
 εἶεν ἄγριοί τινες, οἰοί περ οὓς πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιη-
 τῆς ἐδίδασκεν ἐπὶ Ληναίῳ ἢ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώ-
 ποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι,
 ἀγαπήσαις ἂν, εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυωνίδα, καὶ ἀνο-
 λοφύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονηρίαν· νῦν δὲ
 τρυφᾶς, ὦ Σώκратες, διότι πάντες διδάσκαλοί εἰσιν ἀρετῆς,
 καθ' ὅσον δύνανται ἕκαστος, καὶ οὐδεὶς σοὶ φαίνεται εἶναι·
 ὥσπερ ἂν εἰ ζητοῖς τίς διδάσκαλος τοῦ ἐλληνίζειν, οὐδ' ἂν εἷς
 φανεῖη, οὐδὲ γ' ἂν, οἶμαι, εἰ ζητοῖς τίς ἐν ἡμῖν διδάξειε τοὺς
 τῶν χειροτεχνῶν υἱεῖς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, ἣν δὴ παρὰ

ἀγαθὸς εἶναι
 ὡς καὶ νῦν
 ἴσμεν

εἰς αὐτὸν
 ἀντὶ

τοῦ πατρὸς μεμαθήκασι, καθ' ὅσον οἶός τ' ἦν ὁ πατήρ και οἱ τοῦ πατρὸς φίλοι ὄντες ὁμότεχνοι, τούτους ἔτι τις ἂν διδάξειεν; οὐ ῥάδιον οἶμαι εἶναι, ὧ Σώκρατες, τούτων διδάσκαλον φανῆναι, τῶν δὲ ἀπείρων παντάπασι ῥάδιον· οὕτω δὲ ἀρετῆς και τῶν ἄλλων πάντων· ἀλλὰ κἂν ἡ ὀλίγον ἔστι τις, ὅστις διαφέρει ἡμῶν προβιβάσαι εἰς ἀρετήν, ἀγαπητόν. ὦν δὴ ἐγὼ οἶμαι εἷς εἶναι, και διαφερόντως ἂν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὀνήσαι τινα πρὸς τὸ καλὸν καγαθὸν γενέσθαι, και ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι, και ἔτι πλείονος, ὥστε και αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι. διὰ ταῦτα και τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ τοιοῦτον πεποίημαι· ἐπειδὴν γάρ τις παρ' ἐμοῦ μάθη, ἐὰν μὲν βούληται, ἀποδέδωκεν ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον· ἐὰν δὲ μὴ, ἐλθὼν εἰς ἱερόν, ὁμόσας, ὅσου ἂν φῆ ἀξία εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκεν.

Τοιοῦτόν σοι, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ἐγὼ και μῦθον και λόγον εἶρηκα, ὡς διδακτὸν ἀρετῆ και Ἀθηναῖοι οὕτως ἡγοῦνται, και ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν πατέρων φαύλους υἱεῖς γίνεσθαι και τῶν φαύλων ἀγαθούς· ἐπεὶ και οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου και Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιωῦται, οὐδὲν πρὸς τὸν πατέρα εἰσί, και ἄλλοι ἄλλων δημιουργῶν. τῶνδε δὲ οὐπω ἀξίον τοῦτο κατηγορεῖν· ἔτι γὰρ ἐν αὐτοῖς εἰσὶν ἐλπίδες· νέοι γάρ.

~~ΚΕΦ. ΙΖ~~ Πρωταγόρας μὲν τοσαῦτα και τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος ἀπεπαύσατο τοῦ λόγου· και ἐγὼ ἐπὶ μὲν πολλὸν χρόνον κεκλημένος ἔτι πρὸς αὐτὸν ἔβλεπον ὡς ἐροῦντά τι ἐπιθυμῶν ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ δὴ ἡσθόμην ὅτι τῷ ὄντι πεπαυμένος εἶη, μόγις πως ἐμαυτὸν ὡσπερὶ συναγείρας εἶπον, βλέψας πρὸς τὸν Ἴπποκράτη· ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω ὅτι προὔτρεψάς με ὧδε ἀφικέσθαι· πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηχοέναι ἀ ἀκήκω Πρωταγόρου. ἔγωγε ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἡγού-

μην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ἥ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γί-
 γνονται· νῦν δὲ πέπεισμαι, πλὴν σμικρὸν τί μοι ἐμποδῶν, ὃ δὴ-
 λον ὅτι Πρωταγόρας ῥαδίως ἐπεκδιδάξει, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολλὰ
 ταῦτα ἐξεδίδαξε· καὶ γὰρ εἰ μὲν τις περὶ αὐτῶν τούτων συγγέ-
 νοιτο ὀτρωοῦν τῶν δημηγόρων, τάχ' ἂν καὶ τοιοῦτους λόγους
 ἀκούσειε ἢ Περικλέους ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ
 ἐπανεροῖτό τινα τι, ὥσπερ βιβλία οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε ἀποκρί-
 νασθαι οὔτε αὐτοὶ ἐρέσθαι, ἀλλ' ἐὰν τις καὶ σμικρὸν ἐπερωτή-
 σῃ τι τῶν ῥηθέντων, ὥσπερ τὰ χαλκεῖα πληγέντα μακρὸν ἤχεῖ
 καὶ ἀποτείνει, ἐὰν μὴ ἐπιλαβηταί τις, καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω
 σμικρὰ ἐρωτηθέντες δόλιχον κατατείνουσι τοῦ λόγου. Πρω-
 γόρας δὲ ὅδε ἱκανὸς μὲν μακροὺς λόγους καὶ καλοὺς εἰπεῖν, ὡς
 αὐτὰ δηλοῖ, ἱκανὸς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνασθαι κατὰ βραχὺ
 καὶ ἐρόμενος περιμεῖναι τε καὶ ἀποδέξασθαι τὴν ἀπόκρισιν,
ἃ ὀλίγοις ἐστὶ παρεσκευασμένα. νῦν οὖν, ὦ Πρωταγόρα, σμι-
 κροῦ τινος ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν, εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε. τὴν
 ἀρετὴν φῆς διδακτὸν εἶναι, καὶ ἐγὼ, εἴπερ ἄλλω τῷ ἀνθρώπῳ
 πειθοίμην ἂν καὶ σοί· ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος, τοῦτό μοι
 ἐν τῇ ψυχῇ ἀποπλήρωσον· ἔλεγες γὰρ ὅτι Ζεὺς τὴν δικαιο-
 σύνην καὶ τὴν αἰδῶ πέμφει τοῖς ἀνθρώποις, καὶ αὐτὰ πολλα-
 χοῦ ἐν τοῖς λόγοις ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ ἢ δικαιοσύνη καὶ σωφρο-
 σύνη καὶ ὀσιότης καὶ πάντα ταῦτα ὡς ἐν τι εἶη συλλήβδην, ἀρε-
 τή. ταῦτ' οὖν αὐτὰ διελθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ, πότερον ἐν μὲν
 τί ἐστὶν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη καὶ σω-
 φροσύνη καὶ ὀσιότης ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα
 ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς ὄντος· τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἔτι ἐπιποθῶ.

ΚΕΦ. ΙΗ'. Ἀλλὰ ῥάδιον τοῦτό γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἑνὸς ὄντος τῆς ἀρετῆς μόριά ἐστὶν ἃ ἐρω-
 τᾶς. Πότερον, ἔφην, ὥσπερ προσώπου τὰ μόρια μόριά ἐστι,
 στόμα τε καὶ ῥίς καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ὠτα, ἢ ὥσπερ τὰ τοῦ χρυ-

τοῦ μόρια οὐδὲν διαφέρει τὰ ἕτερα τῶν ἐτέρων, ἀλλήλων και τοῦ ὅλου, ἀλλ' ἢ μεγέθει και σμικρότητι ; Ἐκείνως μοι φαίνονται, ὦ Σώκρατες, ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, και μεταλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δὲ ἄλλο, ἢ ἀνάγκη, ἐάν περ τις ἐν λάβῃ, ἅπαντ' ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ἐπεὶ πολλοὶ ἀνδρεῖοὶ εἰσιν, ἄδικοι δέ, και δίκαιοι αὖ, σοφοὶ δὲ οὐ. Ἔστι γὰρ οὖν και ταῦτα μόρια τῆς ἀρετῆς, ἔφη ἐγώ, σοφία και ἀνδρεία; Πάντων μάλιστα δήπου, ἔφη, και μέγιστόν γε ἢ σοφία τῶν μυρίων. Ἐκαστον δὲ αὐτῶν ἐστιν, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο; Ναί. Ἡ και δύναμιν αὐτῶν ἕκαστον ἰδίαν ἔχει, ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου; οὐκ ἐστιν ὀφθαλμὸς οἷον τὰ ὠτα, οὐδ' ἢ δύναμις αὐτοῦ ἢ αὐτῆ, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐστιν οἷον τὸ ἕτερον οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα· ἄρ' οὖν οὕτω και τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἐστι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, οὔτε αὐτὸ οὔτε ἢ δύναμις αὐτοῦ ; ἢ δῆλα δὴ ὅτι οὕτως ἔχει, εἴπερ τῷ παραδείγματι γε ἔοικεν ; Ἄλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει ὦ Σώκρατες. Καὶ ἐγώ εἶπον· Οὐδὲν ἄρα ἐστὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων ἄλλο οἷον ἐπιστήμη, οὐδ' οἷον δικαιοσύνη, οὐδ' οἷον ἀνδρεία, οὐδ' οἷον σωφροσύνη, οὐδ' οἷον ὀσιότης. Οὐκ ἔφη. Φέρε δὴ, ἔφη ἐγώ, κοινῇ σκεψώμεθα, ποῖον τι αὐτῶν ἐστιν ἕκαστον· πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε· ἢ δικαιοσύνη πρᾶγμα τι ἐστιν ἢ οὐδὲν πρᾶγμα ; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ· τί δὲ σοὶ ; Κάμοι, ἔφη. Τί οὖν; εἴ τις ἔροιτο ἐμέ τε και σέ· ὦ Πρωταγόρα τε και Σώκρατες, εἶπετον δὴ με τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ὃ ὠνομάσατε ἄρτι, ἢ δικαιοσύνη, αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν ἢ ἄδικον; ἐγώ μὲν ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμην, ὅτι δίκαιον· σὺ δὲ τί' ἂν ψῆφον θεῖο ; τὴν αὐτὴν ἐμοὶ ἢ ἄλλην; Τὴν αὐτὴν ἔφη. Ἔστιν ἄρα τοιοῦτον ἢ δικαιοσύνη οἷον δίκαιον εἶναι, φαίην ἂν ἐγώ γε ἀποκρινόμενος τῷ ἐρωτῶντι· οὐκοῦν και σύ; Ναί, ἔφη. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτο ἡμᾶς ἔροιτο. Οὐκοῦν και ὀσιό-

τητά τινά φατε εἶναι; φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Ναί, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν φατε καὶ τοῦτο πρᾶγμα τι εἶναι; φαῖμεν ἄν· ἦ οὐ; καὶ τοῦτο συνέφη. Πότερον δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα φατε πεφυκέναι οἷον ἀνόσιον εἶναι ἢ οἷον ὄσιον; ἀγανακτήσαιμ' ἂν ἔγωγ' ἔφη, τῷ ἐρωτήματι, καὶ εἵποίμ' ἄν· Εὐφήμει, ὦ ἀνθρώπε· σχολῆ μέντ' ἄν τι ἄλλο ὄσιον εἴη, εἰ μὴ αὐτὴ γε ἡ ὀσιότης ὄσιον ἔσται· τί δὲ σύ; οὐχ οὕτως ἂν ἀποκρίναιο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

ΚΕΦ. ΙΘ'. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτ' εἴποι ἐρωτῶν ἡμᾶς· Πῶς οὖν ὀλίγον πρότερον ἐλέγετε; ἄρ' οὐκ ὀρθῶς ὑμῶν κατήκουσα; ἐδόξατέ μοι φάναι τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη εἶναι οὕτως ἔχοντα πρὸς ἀλληλα, ὡς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον αὐτῶν οἷον τὸ ἕτερον· εἵποίμι ἂν ἔγωγε ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ὀρθῶς ἤκουσας, ὅτι δὲ καὶ ἐμὲ οἶει εἰπεῖν τοῦτο, παρήκουσας· Πρωταγόρας γὰρ ὅδε ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἐγὼ δὲ ἡρώτων· εἰ οὖν εἴποι· Ἄληθῆ ὅδε λέγει, ὦ Πρωταγόρα; σὺ φῆς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον μέρος οἷον τὸ ἕτερον τῶν τῆς ἀρετῆς; σὸς οὗτος ὁ λόγος ἐστί; τί ἂν ἀποκρίναιο; Ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁμολογεῖν. Τί οὖν, ὦ Πρωταγόρα, ἀποκρινόμεθα αὐτῷ, ταῦτα ὁμολογήσαντες, ἐὰν ἡμᾶς ἐπανέρηται· Οὐκ ἄρα ἐστὶν ὀσιότης οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα, οὐδὲ δικαιοσύνη οἷον ὄσιον, ἀλλ' οἷον μὴ ὄσιον· ἦ δ' ὀσιότης οἷον μὴ δίκαιον, ἀλλ' ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον; τί αὐτῷ ἀποκρινόμεθα; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ γε ἑαυτοῦ φαίην ἂν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὄσιον εἶναι καὶ τὴν ὀσιότητα δίκαιον· καὶ ὑπὲρ σοῦ δέ, εἰ με ἐφῆς, ταῦτά ἂν ταῦτα ἀποκρinoίμην, ὅτι ἦτοι ταῦτόν γ' ἐστὶ δικαιοῦς ἰσότητι ἢ ὅ τι ὁμοιότατον, καὶ μάλιστα πάντων ἢ τε δικαιοσύνη οἷον ὀσιότης καὶ ἡ ὀσιότης οἷον δικαιοσύνη. ἀλλ' ὅρα, εἰ διακωλύεις ἀποκρίνεσθαι, ἢ καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτως. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἀπλοῦν εἶναι, ὥστε συγχωρῆσαι τὴν τε δικαιοσύνην ὄσιον εἶναι.

καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον, ἀλλὰ τί μοι δοκεῖν ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι. ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει ; ἔφη· εἰ γὰρ βούλει, ἔστω ἡμῖν καὶ δικαιοσύνη ὅσιον καὶ ὁσιότης δίκαιον. Μὴ μοι, ἦν δ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ δέομαι τὸ εἰ βούλει τοῦτο καὶ εἴ σοι δοκεῖ ἐλέγχεσθαι, ἀλλ' ἐμέ τε καὶ σέ· τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ τοῦτο λέγω, οἰόμενος οὕτω τὸν λόγον βέλτιστ' ἂν ἐλέγχεσθαι, εἴ τις τὸ εἰ ἀφέλοι αὐτοῦ. Ἄλλὰ μέντοι, ἦ δ' ὅς, προσέεικέ τι δικαιοσύνη ὁσιότητι· καὶ γὰρ ὀτιοῦν ὀτρωοῦν ἀμῆ γέ πη προσέεικε· τὸ γὰρ λευκὸν τῷ μέλανι ἔστιν ὅπη προσέεικε, καὶ τὸ σκληρὸν τῷ μαλακῷ, καὶ τὰλλα ἃ δοκεῖ ἐναντιώτατα εἶναι ἀλλήλοις· καὶ ἃ τότε ἔφαμεν ἄλληλῃ δύναμιν ἔχειν καὶ οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον οἶον τὸ ἕτερον, τὰ τοῦ προσώπου μόρια, ἀμῆ γέ πη προσέεικε καὶ ἔστι τὸ ἕτερον οἶον τὸ ἕτερον· ὥστε τούτω γε τῷ τρόπῳ κἂν ταῦτα ἐλέγχοις, εἰ βούλοιο, ὡς ἅπαντά ἐστιν ὁμοῖα ἀλλήλοις. ἀλλ' οὐχὶ τὰ ὁμοῖόν τι ἔχοντα ὁμοῖα δίκαιον καλεῖν, οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα ἀνόμοια, κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχη τὸ ὅμοιον. καὶ ἐγὼ θαυμάσας εἶπον πρὸς αὐτόν. Ἡ γὰρ οὕτω σοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὅσιον πρὸς ἀλλήλα ἔχει, ὥστε ὁμοῖόν τι σμικρὸν ἔχειν ἀλλήλοις ; Οὐ πάνυ, ἔφη, οὐ μέντοι οὐδὲ αὖ ὡς σὺ μοι δοκεῖς οἴεσθαι. Ἄλλὰ μὴν, ἔφη ἐγώ, ἐπειδὴ δυσχερῶς δοκεῖς μοι ἔχειν πρὸς τοῦτο, τοῦτο μὲν ἐάσωμεν, τότε δὲ ἄλλο ὧν ἔλεγες ἐπισκεψώμεθα.

ΚΕΦ. Κ'. Ἀφροσύνην τι καλεῖς ; Ἐφη. Τοῦτο τῷ πράγματι οὐ πᾶν τὸ ἄναντιον ἐστὶν ἢ σοφία ; Ἐμοιγε δοκεῖ ἔφη. Πότερον δὲ ὅταν πράττωσιν ἄνθρωποι ὀρθῶς τε καὶ ὠφελίμως, τότε σωφρονεῖν σοι δοκοῦσιν οὕτω πράττοντες, ἢ τὸ ἄναντιον ; Σωφρονεῖν, ἔφη. Οὐκοῦν σωφροσύνη σωφρονοῦσιν ; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οἱ μὴ ὀρθῶς πράττοντες ἀφρόνως πράττουσι καὶ οὐ σωφρονοῦσιν οὕτω πράττοντες ; Συνδοκεῖ μοι, ἔφη. Τὸ ἄναντιον ἄρα ἐστὶ τὸ ἀφρόνως πράττειν τῷ σωφρόνως ; Ἐφη. Οὐ-

κοῦν τὰ μὲν ἀφρόνως πραττόμενα ἀφροσύνη πράττεται, τὰ δὲ σωφρόνως σωφροσύνη ; Ὁμολόγει. Οὐκοῦν εἴ τι ἰσχυρῶς πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται, καὶ εἴ τι ἀσθενεία, ἀσθενῶς ; Ἐδοκεῖ. Καὶ εἴ τι μετὰ τάχους, ταχέως, καὶ εἴ τι μετὰ βραδύτητος, βραδέως ; Ἐφη. Καὶ εἴ τι δὴ ὡσαύτως πράττεται, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πράττεται, καὶ εἴ τι ἐναντίως, ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ; Συνέφη. Φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ἔστι τι καλόν ; Συνεχώρει. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ αἰσχρόν ; Οὐκ ἔστιν. Τί δέ ; ἔστι τι ἀγαθόν ; Ἔστιν. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ κακόν ; Οὐκ ἔστιν. Τί δέ ; ἔστιν τι ὀξὺ ἐν φωνῇ ; Ἐφη. Τούτῳ μὴ ἔστι τι ἐναντίον ἄλλο πλὴν βαρὺ ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐναντίων ἐν μόνον ἔστιν ἐναντίον καὶ οὐ πολλά ; Συνωμολόγει. Ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ἀναλογισώμεθα τὰ ὁμολογημένα ἡμῖν. ὁμολογήκαμεν ἐν ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μὴ ; Ὁμολογήκαμεν. Τὸ δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι ; Ἐφη. Ὁμολογήκαμεν δὲ ἐναντίως πράττεσθαι ὃ ἂν ἀφρόνως πράττηται τῷ σωφρόνως πραττομένῳ ; Ἐφη. Τὸ δὲ σωφρόνως πραττόμενον ὑπὸ σωφροσύνης πράττεσθαι, τὸ ἀφρόνως ὑπὸ ἀφροσύνης ; Συνεχώρει. Οὐκοῦν, εἴπερ ἐναντίως πράττεται, ὑπὸ ἐναντίου πράττειτ' ἂν ; Ναί. Πράττεται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ σωφροσύνης, τὸ δὲ ὑπὸ ἀφροσύνης ; Ναί. Ἐναντίως ; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὑπὸ ἐναντίων ὄντων ; Ναί. Ἐναντίον ἄρ' ἔστιν ἀφροσύνη σωφροσύνη ; Φαίνεται. Μέμνησαι οὖν ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁμολογήηται ἡμῖν ἀφροσύνη σοφία ἐναντίον εἶναι ; Συνωμολόγει. Ἐν δὲ ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι ; Φημί. Πότερον οὖν, ὦ Πρωταγόρα, λύσωμεν τῶν λόγων ; τὸ ἐν ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, ἢ ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἐλέγετο ἕτερον εἶναι σωφροσύνης σοφία, μόνιον δὲ ἐκάτερον ἀρετῆς, καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι καὶ ἀνόμοια καὶ αὐτὰ καὶ αἰδυνάμεις αὐτῶν, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ; πότερον οὖν δὴ λύσωμεν ; οὔτοι γὰρ οἱ λόγοι ἀμφοτέροι οὐ πάνυ μουσικῶς λέ-

γονται· οὐ γὰρ συνάδουσιν οὐδὲ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις· πῶς γὰρ ἂν συνάδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη ἐνὶ μὲν ἐν μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μὴ, τῇ δὲ ἀφροσύνη ἐνὶ ὄντι σοφία ἐναντία καὶ σωφροσύνη αὖ φαίνεται; ἢ γὰρ, ὦ Πρωταγόρα, ἔφην ἐγώ, ἢ ἄλλως πως; Ὁμολόγησε καὶ μάλ' ἀκόντως. Οὐκοῦν ἐν ἂν εἴη ἢ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία; τὸ δὲ πρότερον αὖ ἐφάνη ἡμῖν ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὁσιότης σχεδόν τι ταῦτόν ὄν. Ἰθι δὴ ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ ἀποκάμωμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ διασκεψόμεθα. Ἄρα τίς σοι δοκεῖ ἀδικῶν ἄνθρωπος σωφρονεῖν, ὅτι ἀδικεῖ; Αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὁμολογεῖν, ἐπεὶ πολλοὶ γε φασι τῶν ἀνθρώπων. Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι, ἔφην, ἢ πρὸς σέ; Εἰ βούλει, ἔφη πρὸς τοῦτον πρῶτον τὸν λόγον διαλέχθητι τὸν τῶν πολλῶν. Ἄλλ' οὐδὲν μοι διαφέρει, ἐάν μόνον σὺ γε ἀποκρίνη, εἴτ' οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα εἶτε μὴ· τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε μάλιστα ἐξετάζω, συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι.

Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐκαλλωπίζετο ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας· τὸν γὰρ λόγον ἡτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι· ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι.

ΚΕΦ. ΚΑ'. Ἰθι δὴ, ἔφην ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς μοι ἀπόκριναί. δοκοῦσί τινες σοι σωφρονεῖν ἀδικοῦντες; Ἔστω, ἔφη. Τὸ δὲ σωφρονεῖν λέγεις εὖ φρονεῖν; Ἐφη. Τὸ δὲ εὖ φρονεῖν εὖ βουλεύεσθαι ὅτι ἀδικοῦσιν; Ἔστω, ἔφη. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, εἰ εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες ἢ εἰ κακῶς; Εἰ εὖ. Λέγεις οὖν ἀγαθὰ ἅττα εἶναι; Λέγω. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθὰ, ἀέστιν ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις; Καὶ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, καὶ μὴ τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλιμα ἦ, ἔγωγε καλῶ ἀγαθὰ. καὶ μοι ἐδόκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι· ἐπειδὴ οὖν ἐώρων αὐτὸν οὕτως

ἔχοντα, εὐλαβούμενος ἡρέμα ἡρόμην. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Πρωταγόρα, ἃ μηδενὶ ἀνθρώπων ὠφέλιμά ἐστιν, ἢ ἃ μηδὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα; καὶ τὰ τοιαῦτα σὺ ἀγαθὰ καλεῖς; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλ' ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἃ ἀνθρώποις μὲν ἀνωφελῆ ἐστι, καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ φάρμακα καὶ ἄλλα μυρία, τὰ δὲ γε ὠφέλιμα· τὰ δὲ ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα, ἵπποις δέ· τὰ δὲ βουσί μόνον, τὰ δὲ κυσί· τὰ δὲ γε τούτων μὲν οὐδενί, δένδροις δέ· τὰ δὲ τοῦ δένδρου ταῖς μὲν ρίζαις ἀγαθὰ, ταῖς δὲ βλάσταις πονηρά, οἶον καὶ ἡ κόπρος, πάντων τῶν φυτῶν ταῖς μὲν ρίζαις ἀγαθὸν παραβαλλομένη, εἰ δ' ἐθέλοις ἐπὶ τοὺς πτόρθους καὶ τοὺς νέους κλῶνας ἐπιβάλλειν, πάντα ἀπόλλυσιν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἔλαιον ταῖς μὲν φυτοῖς ἅπασιν ἐστὶ πάγκακον καὶ ταῖς θριξὶ πολεμιώτατον ταῖς τῶν ἄλλων ζώων πλην ταῖς τοῦ ἀνθρώπου, ταῖς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀρωγὸν καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. οὕτω δὲ ποικίλον τί ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ παντοδαπὸν, ὥστε καὶ ἐν ταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος ἀγαθὸν ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς ταῦτόν τοῦτον κάκιστον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅτι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδυσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασβέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις.

ΚΕΦ. ΚΒ'. Εἰπόντος οὖν ταῦτα αὐτοῦ οἱ παρόντες ἀνεθορύβησαν ὡς εὔ λέγοι· καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ Πρωταγόρα, ἐγὼ τυγχάνω ἐπιλήσμων τις ὢν ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν τίς μοι μακρὰ λέγη, ἐπιλανθάνομαι περὶ οὗ ἂν ἦ ὁ λόγος. ὥσπερ οὖν, εἰ ἐτύχχανον ὑπόκωφος ὢν, ᾧ οὐκ ἂν χρῆναι, εἶπερ ἔμελλες μοι διαλέξεσθαι, μεῖζον φθέγγεσθαι ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους, οὕτω καὶ νῦν ἐπειδὴ ἐπιλήσμωνι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἔπεσθαι. Πῶς οὖν κελεύεις με βραχέα ἀποκρίνεσθαι; ἢ βραχυτέρά σοι, ἔφη, ἀποκρίνωμαι ἢ

δεῖ; Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ἄλλ' ὅσα δεῖ; ἔφη. Ναί, ἦν δ' ἐγώ. Πότερα οὖν ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ δεῖν ἀποκρίνεσθαι, τσαυτὰ σοὶ ἀποκρίνωμαι, ἢ ὅσα σοί; Ἀκήκοα γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι σὺ οἶδς τ' εἶ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλον διδάξει περὶ τῶν αὐτῶν καὶ μακρὰ λέγειν, ἐὰν βούλη, οὕτως, ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν, καὶ αὖ βραχέα οὕτως, ὥστε μηδένα σοῦ ἐν βραχυτέροις εἰπεῖν· εἰ οὖν μέλλεις ἐμοὶ διαλέξεσθαι, τῷ ἐτέρῳ χρωῖ τρόπῳ πρὸς με, τῇ βραχυλογίᾳ. ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγὼ πολλοῖς ἤδη εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικόμεν ἄνθρωποις, καὶ εἰ τοῦτο ἐποιοῦν ὃ σὺ κελεύεις, ὡς ὁ ἀντιλέγων ἐκέλευέ με διαλέγεσθαι, οὕτω διαλεγόμεν, οὐδενὸς ἂν βελτίων ἐφαινόμην οὐδ' ἂν ἐγένετο Πρωταγόρου ὄνομα ἐν τοῖς Ἑλλησιν· καὶ ἐγώ—ἐγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρρεσεν αὐτὸς ἑαυτῷ ταῖς ἀποκρίσεις ταῖς ἔμπροσθεν καὶ ὅτι οὐκ ἐθελήσοι ἐκὼν εἶναι ἀποκρινόμενος διαλέγεσθαι—ἠγησάμενος οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι παρεῖναι ἐν ταῖς συνουσίαις, Ἄλλὰ τοι, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα, οὐδ' ἐγὼ λιπαρῶς ἔχω παρὰ τὰ σοὶ δοκοῦντα τὴν συνουσίαν ἡμῖν γίνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν σὺ βούλη διαλέγεσθαι ὡς ἐγὼ δύναμαι ἔπεσθαι, τότε σοὶ, διαλέξομαι. σὺ μὲν γάρ, ὡς λέγεται περὶ σοῦ, φῆς δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ ἐν μακρολογίᾳ καὶ ἐν βραχυλογίᾳ οἶδς τ' εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι· σοφὸς γάρ εἶ· ἐγὼ δὲ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἶδς τ' εἶναι. ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν, τὸν ἀμφοτέρα δυνάμενον, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο· νῦν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις καὶ ἐμοὶ τις ἀσχολία ἐστὶ καὶ οὐκ ἂν οἶδς τ' εἶην σοὶ παραμεῖναι ἀποτεινόντι μακροὺς λόγους—ἐλθεῖν γὰρ ποί με δεῖ—εἴμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον. Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνιστάμην ὡς ἀπιών· καὶ μου ἀνισταμένου ἐπιλαμβάνεται ὁ Καλλίας τῆς χειρὸς τῇ δεξιᾷ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀντελάβετο τοῦ τρίβωνος τουτουῖ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθης, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ἔσονται οἱ

διάλογοι. δέομαι οὖν σου παραμεῖναι· ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐ-
 νὸς ἤδιον ἀκούσασαι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγόμε-
 νων· ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πᾶσι· καὶ ἐγὼ εἶπον· —ἤδη δὲ ἀνει-
 στήκη ὡς ἐξιών—, ὦ παῖ· Ἴππονίκου, αἰεὶ μὲν ἔγωγέ σου τὴν
 φιλοσοφίαν ἀγαμαι, ἀτὰρ καὶ νῦν ἐπαινῶ καὶ φιλῶ, ὥστε βου-
 λοίμην ἂν χαρίζεσθαι σοι, εἴ μου δυνατὰ δέοιο· νῦν δ' ἐστίν
 ὡσπερ ἂν εἰ δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀκμάζοντι
 ἔπεσθαι, ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῶν ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν
 τε καὶ ἔπεσθαι· εἴποιμι ἂν σοι ὅτι πολὺ σοῦ μᾶλλον ἐγὼ ἐμαυ-
 τοῦ δέομαι θέουσι τούτοις ἀκολουθεῖν, ἀλλ' οὐ γὰρ δύναμαι,
 ἀλλ' εἴ τι δέει θεάσασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε καὶ Κρίσωνα θεόν-
 τας, τούτου δέου συγκαθεῖναι· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δύναμαι ταχὺ
 θεῖν, οὗτος δὲ δύναται βραδέως· εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς ἐμοῦ καὶ
 Πρωταγόρου ἀκούειν, τούτου δέου, ὡσπερ τὸ πρῶτόν μοι
 ἀπεκρίνατο διὰ βραχέων τε καὶ αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα, οὕτω
 καὶ νῦν ἀποκρίνεσθαι· εἰ δὲ μή, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν δια-
 λόγων; χωρὶς γὰρ ἔγωγ' ὥμην εἶναι τὸ συνεῖναι τε ἀλλήλοις
 διαλεγόμενους καὶ τό δημηγορεῖν. Ἄλλ' ὄραξ, ἔφη, ὦ Σώκρα-
 τες, δίκαια δοκεῖ λέγειν Πρωταγόρας ἀξιῶν αὐτῷ τε ἐξεῖ-
 ναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται καὶ σοὶ ὅπως ἂν αὐτὸ σὺ βούλη.

ΚΕΦ. ΚΓ'. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, Οὐ καλῶς λέ-
 γεις, ὦ Καλλία· Σωκράτης μὲν γὰρ ὅδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖ-
 ναι οἱ μακρολογίας καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρα, τοῦ δὲ διαλέ-
 γεσθαι οἷός τ' εἶναι καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξα-
 σθαι θαυμάζοιμ' ἂν εἴ τῶ ἀνθρώπων παραχωρεῖ· εἰ μὲ οὖν καὶ
 Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι Σωκράτους διαλε-
 χθῆναι, ἔξαρκεῖ Σωκράτει· εἰ δὲ ἀντιποιεῖται, διαλεγέσθω
 ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ ἐφ' ἐκάστη ἐρωτήσει μα-
 κρὸν λόγον ἀποτείνων, ἐκκρούων τοὺς λόγους καὶ οὐκ ἐθέλων
 διδόναι λόγον, ἀλλ' ἀπομηκύνων ἕως ἂν ἐπιλάνθωνται περὶ

ότου τὸ ἐρώτημα ἦν οἱ πολλοὶ τῶν ἀκούοντων· ἐπεὶ Σωκράτη γε ἐγὼ ἐγγυῶμαι μὴ ἐπιλήσασθαι, οὐχ ὅτι παίζει καὶ φησιν ἐπιλήσμων εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ ἐπεικειότερα Σωκράτης λέγειν· χρὴ γὰρ ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαίνεσθαι.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς ἐγῶμαι, Κριτίας ἦν ὁ εἰπών· ὦ Πρόδικε καὶ Ἰππία, Καλλίας μὲν οὖν δοκεῖ μοι μάλα πρὸς Πρωταγόρου εἶναι, Ἀλκιβιάδης δὲ ἀεὶ φιλόνομικός ἐστι πρὸς ὃ ἂν ὀρμήσῃ ἡμᾶς δὲ οὐδὲν δεῖ συμφιλονικεῖν οὔτε Σωκράτει οὔτε Πρωταγόρα, ἀλλὰ κοινῇ ἀμφοτέρων δεῖσθαι· μὴ μεταξὺ διαλυῖσαι τὴν ξυνουσίαν.

Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ὁ Πρόδικος, Καλῶς μοι, ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους κοινούς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγόμενοι ἀκροατάς, ἴσους δὲ μή· ἔστι γὰρ οὐ ταυτόν· κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρω, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλεον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτός, ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μὲν, ἐρίζειν δὲ μή· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὖνοιαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις· καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἡ συνουσία γίγνοιτο· ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε· εὐδοκιμεῖν μὲν γὰρ ἔστι παρὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκούοντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρὰ δόξαν ψευδομένων· ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραϊνοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα· εὐφραίνεσθαι μὲν γὰρ ἔστι μακθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ, ἡδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι ἢ ἄλλο ἢδὺ πάσχοντα αὐτῷ τῷ σώματι. Ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προδίκου πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο.

ΚΕΦ. ΚΔ'. Μετά δὲ τὸν Πρόδικον Ἰππίας ὁ σοφὸς εἶπεν· ὦ ἄνδρες, ἔφη, οἱ παρόντες, ἡγοῦμαι ἐγὼ ἡμᾶς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους καὶ πολίτας ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ· τὸ γὰρ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ φύσει συγγενές ἐστιν, ὁ δὲ νόμος, τύραννος ὢν τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν βιάζεται. ἡμᾶς οὖν αἰσχρὸν τὴν μὲν φύσιν τῶν πραγμάτων εἰδέναι, σοφωτάτους δὲ ὄντας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο νῦν συνεληλυθότας τῆς τε Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον τόνδε, μηδὲν τούτου τοῦ ἀξιώματος ἄξιον ἀποφήνασθαι, ἀλλ' ὥσπερ τοὺς φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων διαφέρεισθαι ἀλλήλοις. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ συμβουλεύω, ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τό μέσον, καὶ μήτε σὲ τὸ ἀκριβές τοῦτο εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν, εἰ μὴ ἡδὺ Πρωταγόρα, ἀλλ' ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι καὶ εὐσχημονέστεροι ἡμῖν φαίνωνται, μὴτ' αὖ Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρία ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων, ἀποκρύψαντα γῆν, ἀλλὰ μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. ὥς οὖν ποιήσετε καὶ πείθεσθέ μοι ῥαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρύτανιν ἐλέσθαι, ὃς ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου.

ΚΕΦ. ΚΕ'. Ταῦτα ἤρесе τοῖς παροῦσι, καὶ πάντες ἐπήνεσαν καὶ ἐμέ τε ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν καὶ ἐλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην. εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχρὸν εἶη βραβευτὴν ἐλέσθαι τῶν λόγων. εἶτε γὰρ χείρων ἔσται ἡμῶν ὁ αἰρεθείς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χείρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν, εἶτε ὁμοῖος, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· ὁ γὰρ ὁμοῖος ἡμῖν ὁμοῖα καὶ ποιήσει, ὥστε ἐκ περιττοῦ ἡρήσεται. ἀλλὰ δὴ βελτιόνα ἡμῶν αἰρήσεσθε· τῇ μὲν ἀληθείᾳ, ὥς ἐγῶμαι, ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε

Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἐλέσθαι· εἰ δὲ αἰρήσεσθε μὲν μηδὲν βελτίω, φήσετε δέ, αἱ σχρὸν καὶ τοῦτο τῷδε γίγνεται, ὡσπερ φαύλῳ ἀνθρώπῳ ἐπιστάτην αἰρεῖσθαι, ἐπεὶ τὸ γ' ἐμὸν οὐδὲν μοι διαφέρει. ἀλλ' οὕτωςὶ θέλω ποιῆσαι, ἴν', ὃ προθυμεῖσθε, συνουσία τε καὶ διάλογοι ἡμῖν γίγνωνται· εἰ μὴ βούλεται Πρωταγόρας ἀποκρίνεσθαι, οὗτος μὲν ἐρωτάτω, ἐγὼ γὲ ἀποκρινοῦμαι, καὶ ἅμα πειράσομαι αὐτῷ δεῖξαι, ὡς ἐγὼ φημι χρῆναι τὸν ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεσθαι· ἐπειδὴν δὲ ἐγὼ ἀποκρίνωμαι ὅπῃ ἂν οὗτος βούληται ἐρωτᾶν, πάλιν οὗτος ἐμοὶ λόγον ὑποσχέτω ὁμοίως. ἐὰν οὖν μὴ δοκῇ πρόθυμος εἶναι πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς κοινῇ δεησόμεθα αὐτοῦ ἅπερ ὑμεῖς ἐμοῦ, μὴ διαφθεῖρειν τὴν συνουσίαν· καὶ οὐδὲν δεῖ τούτου ἕνεκα ἓνα ἐπιστάτην γενέσθαι, ἀλλὰ πάντες κοινῇ ἐπιστατήσετε. ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι· καὶ ὁ Πρωταγόρας πάνυ μὲν οὐκ ἤθελεν, ὅμως δὲ ἠναγκάσθη ὁμολογῆσαι.

Ἄφοῦ συνεφώνησαν ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη προέδρου, ὁ πολυμήχανος Πρωταγόρας διὰ τὰ καλύψῃ τὴν ἡττάν του καὶ πρὸς ἐπίδειξιν τῆς περὶ τὴν ἐρμηνείαν ποιητῶν ἱκανότητός του, στρέφει τὸν λόγον εἰς τὸ Σιμωνίδειον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ὁ Κεῖος ποιητὴς ἐποίησε πρὸς τιμὴν τοῦ Σκόπα καὶ εἶχε τὸ αὐτὸ θέμα, τὴν ἀρετήν· τοῦ Σωκράτους δὲ ἐπαινέσαντος τὸ ἄσμα, ὁ σοφιστὴς λέγει ὅτι ὁ ποιητὴς περιπίπτει εἰς ἀντίφασιν· διότι ἰσχυριζόμενος οὗτος ὅτι εἶναι δύσκολον τὰ γίνητις ἀνὴρ ἀγαθός, προδόντος τοῦ ἄσματος ψέγει τὸν Πιττακὸν λέγοντα τὸ αὐτό, ὅτι εἶναι δύσκολον τὰ εἶναι τις ἀνὴρ ἀγαθός.

Ὁ Σωκράτης προσπαθεῖ τὰ ἄρα τὴν ἀντίφασιν, διαστέλλων τὸ γίγνεσθαι τοῦ εἶναι καὶ ἐπικαλούμενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ θεοὶ πρὸ τῆς ἀρετῆς ἔθηκαν πολὺν πόνον (δύσκολον ἄρα τὰ γίνητις ἀγαθός), ὅταν ὅμως φθάσῃ τις εἰς τὸ ἄκρον, ἧτοι ἀποκτήσῃ τὴν ἀρετὴν, εἶναι εὐκολον τὰ τὴν διαφυλάξῃ (σφάλλεται ἄρα ὁ Πιττακὸς λέγων ὅτι εἶναι δύσκολον τὰ εἶναι τις ἀγαθός, τὰ φυλάττῃ τὴν ἀρετὴν).

Εἰς ταῦτα ὁ Πρωταγόρας ἐπὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας στηριζόμενος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σιμωνίδης θὰ ἦτο ἀμαθέστατος, ἂν κατὰ τὴν Σωκρατικὴν ἐρμηνείαν ἰσχυρίζετο, ὅτι εἶναι εὐκολον τὰ μείνητις ἀγαθός, ἐνῶ πάντες θεωροῦν τοῦτο δυσκολώτατον.

Τότε ὁ Σωκράτης προσφεύγει εἰρωνευόμενος εἰς δευτέραν ἐρμηνείαν, στηριζομένην εἰς τὰ συνώνυμα τοῦ Προδίκου, κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ χαλεπὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κακόν, καὶ ὁμολογοῦντος τοῦ Προδίκου λέγει ὅτι δικαίως ὁ Σιμωνίδης ψέγει τὸν Πιττακὸν λέγοντα, ὅτι εἶναι κακὸν τὰ εἶναι τις ἀγαθός! Τοῦτο δὲν ἀποδέχεται ὁ Πρωταγόρας καὶ ὁ Σωκράτης, πρὸς μεγάλην δὲ ἐκπληξιν τοῦ Προδίκου, ἀποσύρει τὴν ἐρμηνείαν ταύτην ὡς ἀστείαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σωκράτης ἐπαινέσας μετὰ θανμαστοῦ σκώματος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Κρητας ὡς ἀσχολουμένους περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὡς ἐπιφανεστάτους διὰ τὰ βραχέα καὶ εὐφρηῆ ῥήματα, κάμνει διεξοδικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἄσματος καὶ ἀποφαίνεται ὅτι δικαίως διαφωνεῖ ὁ Σιμωνίδης πρὸς τὸν Πιττακόν· διότι τὸ τὰ γίνητις ἀγαθός εἶναι ὄντως δύσκολον, ἀλλ' ἀφοῦ γίνητις τοιοῦτος, τὸ τὰ παραμένῃ ἀγαθός εἶναι ἀδύνατον καὶ οὐχὶ ἀνθρώπινον, διότι

τοῦτο τὸ γέρας ἔχει μόνον ὁ θεός, ὡς ἀναλλοιώτως ἀγαθός.

Ἐπιπείθει μετὰ θανάτου ἐπιδοκιμάζει τὴν ἐρμηναίαν τοῦ Σωκράτους καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν τῶν ἀκροατῶν νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς ἐπίδειξιν τῆς ἐρμηναίας τοῦ ἄσματος. Ἀλλὰ τὸν πολὺν κενόδοξον ἀνδρα ἀποτρέπει ὁ Ἀλκιβιάδης ζητῶν νὰ συνεχισθῇ ὁ διακοπεὶς διάλογος. Τότε καὶ ὁ Σωκράτης παραβάλλων τοὺς διαλεγόμενους περὶ ποιημάτων πρὸς φαύλους καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μὴ δυνάμενοι δι' ἀπαιδευσίαν νὰ διαλέγωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ ἰδικὰς τῶν σκέψεις καὶ ἰδικὴν τῶν φωνῆν, ὅπως πράττουν οἱ πεπαιδευμένοι συμπόται, προσκαλοῦν ἀληθριίδας καὶ ὄρχηστρίδας διὰ νὰ διασκεδάσῃ, προτρέπει τὸν Πρωταγόραν νὰ συνεχίσῃ τὴν διακοπεῖσαν συζήτησιν. Ὁ σοφιστὴς, βαρέως φέρων ὅτι ἀνεσκευάσθη, δὲν ἐπιθυμεῖ γὰρ συζητήσῃ πλέον πρὸς τὸν Σωκράτη· ἀλλὰ αἱ πολλαὶ παρακλήσεις τοῦ Καλλίου καὶ τῶν λοιπῶν παρόντων ἠνάγκασαν αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυσφορίας νὰ δεχθῇ τὴν συνέχειαν τῆς συζητήσεως λαμβάνων τὴν θέσιν τοῦ ἀποκρινομένου.

ΚΕΦ. ΛΓ'. Εἶπον δὴ ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαι μέ σοι ἄλλο τι βουλόμενον ἢ ἂ αὐτὸς ἀπορῶ ἐκαστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι. ἡγοῦμαι γὰρ πάνυ λέγειν τι τὸν Ὅμηρον τὸ

σύν τε δὴ ἐρχομένω καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν.

εὐπορώτεροι γὰρ πως ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον καὶ λόγον καὶ διανόημα· μοῦνος δ' εἶπερ τε νοήσῃ, αὐτίκα περιῶν ζητεῖ ὅτω ἐπιδείξεται καὶ μεθ' ὅτου βεβαιώσεται, ἕως ἂν ἐντύχῃ. ὥσπερ καὶ ἐγὼ ἕνεκα τούτου σοὶ ἡδέως διαλέγομαι μᾶλλον ἢ ἄλλω τινί, ἡγούμενός σε βέλτιστ' ἂν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν εἰκὸς σκοπεῖσθαι τὸν ἐπιεικῆ, καὶ δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς. τίνα γὰρ ἄλλον ἢ σέ; ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἶει καλὸς κάγαθος εἶναι, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπιεικεῖς εἰσιν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν· σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς εἶ καὶ ἄλλους οἷός τ' εἶ ποιεῖν ἀγαθοῦς. καὶ οὕτω πεπίστευκας σαυτῷ, ὥστε

καὶ ἄλλων ταύτην τὴν τέχνην ἀποκρυπτομένων σὺ γ' ἀναφανδὸν σεαυτὸν ὑποκηρυζάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας, σοφιστὴν ἐπονομάσας σεαυτὸν, ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον, πρῶτος τούτου μισθὸν ἀξιόσας ἄρνησθαι. πῶς οὖν οὐ σέ χρῆν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀνακοινοῦσθαι; οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ ἐκεῖνα, ἅπερ τὸ πρῶτον ἠρώτων περὶ τούτων, πάλιν ἐπιθυμῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ μὲν ἀναμνησθῆναι παρὰ σοῦ, τὰ δὲ συνδιασκέψασθαι. ἦν δέ, ὡς ἐγῶμαι, τὸ ἐρώτημα τόδε· σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ ὀσιότης, πότερον ταῦτα, πέντε ὄντα ὀνόματα, ἐπὶ ἐνὶ πράγματι ἐστίν, ἢ ἐκάστω τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειται τις ἴδιος οὐσία καὶ πρᾶγμα ἔχον ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστον, οὐκ ὄν οἷον τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ ἕτερον; ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα ἐπὶ ἐνὶ εἶναι, ἀλλὰ ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπικεῖσθαι, πάντα δὲ ταῦτα μῦρια εἶναι ἀρετῆς οὐχ ὡς τὰ τοῦ χρυσοῦ μῦρια ὁμοῖά ἐστίν ἀλλήλοις καὶ τῷ ὄλῳ, οὐ μῦριά ἐστι, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ προσώπου μῦρια καὶ τῷ ὄλῳ, οὐ μῦριά ἐστι, καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια, ἰδίαν ἕκαστα δύναμιν ἔχοντα· ταῦτα εἰ μὲν σοὶ δοκεῖ ἔτι ὡσπερ τότε, φάθι· εἰ δὲ ἄλλως πως, τοῦτο διόρισαι, ὡς ἔγωγε οὐδέν σοι ὑπόλογον τίθεμαι, ἐὰν πῃ ἄλλη νῦν φήσῃς· οὐ γὰρ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τότε ἀποπειρώμενός μου ταῦτα ἔλεγες.

ΚΕΦ. ΛΔ'. Ἄλλ' ἐγὼ σοι, ἔφη λέγω, ὦ Σώκρατες, ὅτι ταῦτα πάντα μῦρια μὲν ἐστίν ἀρετῆς, καὶ τὰ μὲν τέτταρα αὐτῶν ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις ἐστίν, ἢ δὲ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρων πάντων τούτων. ὦδε δὲ γνώσει ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Ἔχε δὴ, ἔφην ἐγὼ· ἄξιον γὰρ τοι ἐπισκέψασθαι ὃ λέγεις· πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρ-

ραλέους λέγεις ἢ ἄλλο τι; Καὶ ἴτας γ', ἔφη, ἐφ' ἃ οἱ πολλοὶ φοβοῦνται ἰέναι. Φέρε δὴ, τὴν ἀρετὴν καλὸν τι φῆς εἶναι, καὶ ὡς καλοῦ ὄντος αὐτὸς σὺ διδάσκαλον σαυτον παρέχεις; Κάλιστον μὲν οὖν, ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν τι αὐτοῦ αἰσχρὸν, τὸ δέ τι καλόν, ἢ ὅλον καλόν; Ὅλον που καλὸν ὡς οἶόν τε μάλιστα. Οἴσθα οὖν τίνες εἰς τὰ φρέατα καλυμβῶσι θαρραλέως; Ἐγωγε, ὅτι οἱ κολυμβηταί. Πότερον διότι ἐπίστανται ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίστανται. Τίνες δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων πολεμεῖν θαρραλέοι εἰσὶ; πότερον οἱ ἵππικοὶ ἢ οἱ ἄφιπποι; Οἱ ἵππικοὶ. Τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες; οἱ πελταστικοὶ ἢ οἱ μὴ; Οἱ πελταστικοὶ καὶ τὰ ἄλλα γε πάντα εἰ τοῦτο ζητεῖς, ἔφη, οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ ἐπισταμένων θαρραλεώτεροί εἰσι, καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν, ἐπειδὴν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν. Ἦδη, δέ τινας ἐόρακας, ἔφην, πάντων τούτων ἀνεπιστήμονας ὄντας θαρροῦντας δὲ πρὸς ἕκαστα τούτων; Ἐγωγε, ἦ δ' ὅς, καὶ λίαν γε θαρροῦντας. Οὐκοῦν οἱ θαρραλέοι οὗτοι καὶ ἀνδρεῖοι εἰσιν; Αἰσχρὸν μεντᾶν, ἔφη, εἶη ἡ ἀνδρεία· ἐπεὶ οὗτοί γε μαινόμενοί εἰσιν. Πῶς οὖν ἔφην ἐγώ, λέγεις τοὺς ἀνδρείους; οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι; Καὶ νῦν γ', ἔφη. Οὐκοῦν οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, οἱ οὕτω θαρραλέοι ὄντες οὐκ ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ μαινόμενοι φαίνονται; καὶ ἐκεῖ αὖ οἱ σοφώτατοι οὗτοι καὶ θαρραλεώτατοί εἰσι, θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες ἀνδρεῖοτατοι; καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἢ σοφία ἢ ἀνδρεία εἶη;

Οὐ καλῶς, ἔφη, μνημονεύεις, ὦ Σώκρατες, ἃ ἔλεγόν τε καὶ ἀπεκρινόμην σοι. Ἐγωγε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ, εἰ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ θαρραλέοι εἰσίν, ὡμολόγησα· εἰ δὲ καὶ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοι, οὐκ ἠρωτήθην· εἰ γὰρ με τότε ἤρου, εἶπον ἂν ὅτι οὐ πάντες· τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσὶ, τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα, οὐδαμοῦ ἐπέδειξας ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα. ἔπειτα τοὺς ἐπισταμένους αὐτοὺς ἑαυτῶν θαρραλεωτέρους ὄντας ἀποφαίνεις καὶ μὴ ἐπισταμένων ἄλλων, καὶ ἐν τούτῳ οἶει τὴν

ἀνδρείαν καὶ τὴν σοφίαν ταῦτόν εἶναι. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ μετιῶν καὶ τὴν ἰσχὺν οἰηθείης ἂν εἶναι σοφίαν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ οὕτω μετιῶν ἔροιο με, εἰ οἱ ἰσχυροὶ δυνατοὶ εἰσι, φαίην ἂν ἔπειτα, εἰ οἱ ἐπιστάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσι τῶν μὴ ἐπισταμένων παλαίειν καὶ αὐτοὶ αὐτῶν, ἐπειδὴν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν, φαίην ἂν ταῦτα δὲ ἐμοῦ ὁμολογήσαντος ἐξείη ἂν σοι, χρωμένῳ τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις τούτοις, λέγειν ὡς κατὰ τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν ἢ σοφία ἐστὶν ἰσχὺς. ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ οὐδ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχυροὺς εἶναι, τοὺς μὲντοι ἰσχυροὺς δυνατοὺς· οὐ γὰρ ταῦτόν εἶναι δύναμιν τε καὶ ἰσχὺν, ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίγνεσθαι, τὴν δύναμιν, καὶ ἀπὸ μανίας τε καὶ ἀπὸ θυμοῦ, ἰσχὺν δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων. οὕτω δὲ κάκει οὐ ταῦτόν εἶναι θάρσος τε καὶ ἀνδρείαν ὥστε συμβαίνει τοὺς μὲν ἀνδρείους θαρραλέους εἶναι, μὴ μὲντοι τοὺς γε θαρραλέους ἀνδρείους πάντας. θάρσος μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τέχνης γίγνεται ἀνθρώποις καὶ ἀπὸ θυμοῦ τε καὶ ἀπὸ μανίας, ὥσπερ ἡ δύναμις, ἀνδρεία δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν γίγνεται.

ΚΕΦ. ΛΕ'. Λέγεις δὲ τινὰς, ἔφη, ὦ Πρωταγόρα, τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς ; "Ἐφη. Ἔαρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν εὖ ζῆν, εἰ ἀνιώμενός τε καὶ ὀδυνώμενος ζῶη; Οὐκ ἔφη. Τί δ', εἰ ἠδέως βιούς τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἂν σοι δοκεῖ οὕτω βεβιωκέναι; "Ἐμοιγ' ἔφη. Τὸ μὲν ἄρα ἠδέως ζῆν ἀγαθόν, τὸ δ' ἀηδῶς κακόν. Εἴπερ τοῖς καλοῖς γ', ἔφη, ζῶη ἠδέμενος. Τί δὴ, ὦ Πρωταγόρα; μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἠδέ' ἄττα καλεῖς κακὰ καὶ ἀνιαρὰ ἀγαθὰ; ἐγὼ γὰρ λέγω, καθ' ὃ ἠδέα ἐστίν, ἄρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὰ, μὴ εἴ τι ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται ἄλλο; καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιαρὰ ὡσαύτως οὕτως, οὐ καθ' ὅσον ἀνιαρὰ, κακὰ ; Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες, ἔφη ἀπλῶς οὕτως, ὡς σὺ ἐρωτᾷς, εἰ ἐμοὶ ἀποκριτέον ἐστίν,

ὡς τὰ ἡδέα τε και ἀγαθὰ ἔστιν ἅπαντα και τὰ ἀνιαρὰ κακά· ἀλλὰ μοι δοκεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν νῦν ἀποκρίσιν ἐμοὶ ἀσφαλέστερον εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀλλὰ και πρὸς πάντα τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, ὅτι ἔστι μὲν ἃ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ, ἔστι δ' αὖ και ἃ τῶν ἀνιαρῶν οὐκ ἔστι κακά, ἔστι δ' ἃ ἔστι, και τρίτον ἃ οὐδέτερα, οὔτε κακά οὔτε ἀγαθὰ. Ἡδέα δὲ καλεῖς ἦν δ' ἐγώ, οὐ τὰ ἡδονῆς μετέχοντα ἢ ποιοῦντα ἡδονῆν ; Πάνυ γ' ἔφη, Τοῦτο τοίνυν λέγω, καθ' ὅσον ἡδέα ἔστιν εἰ·οὐκ ἀγαθὰ, τὴν ἡδονὴν αὐτὴν ἐρωτῶν, εἰ οὐκ ἀγαθὸν ἔστιν. Ὡσπερ σὺ λέγεις, ἔφη, ἐκάστοτε, ὦ Σώκρατες, σκοπώμεθα αὐτό, και ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῆ εἶναι τὸ σκέμμα και τὸ αὐτὸ φαίνεται ἡδύ τε και ἀγαθόν, συγχωρησόμεθα· εἰ δὲ μή, τότε ἡδὴ ἀμφισβητήσομεν. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, σὺ βούλει ἡγεμονεύειν τῆς σκέψεως, ἢ ἐγὼ ἡγῶμαι ; Δίκαιος ἔφη, σὺ ἡγεῖσθαι· σὺ γὰρ και κατάρχεις τοῦ λόγου. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τῆδὲ πη καταφανὲς ἂν ἡμῖν γένοιτο ; ὥσπερ εἴ τις ἄνθρωπον σκοπῶν ἐκ τοῦ εἶδους ἢ πρὸς ὑγίειαν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἰδὼν τὸ πρόσωπον και τὰς χεῖρας ἄκρας εἴποι· Ἴθι δὴ μοι ἀποκαλύψας και τὰ στήθη και τὸ μετὰφρενον ἐπίδειξον, ἵνα ἐπισκέψωμαι σαφέστερον· ἐγὼ τοιοῦτόν τι ποθῶ πρὸς τὴν σκέψιν· θεασάμενος ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν και τὸ ἡδύ, ὡς φῆς, δέομαι τοιοῦτόν τι εἰπεῖν· Ἴθι δὴ μοι, ὦ Πρωταγόρα, και τότε τῆς διανοίας ἀποκάλυψον· πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην ; πότερον και τοῦτό σοι δοκεῖ ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλως ; δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς περὶ ἐπιστήμης τοιοῦτόν τι, οὐκ ἰσχυρόν οὐδ' ἡγεμονικόν οὐδ' ἀρχικόν εἶναι· οὐδ' ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται, ἀλλ' ἐνούσης πολλάκις ἀνθρώπων ἐπιστήμης οὐ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ ἄρχειν, ἀλλ' ἄλλο τι, τοτὲ μὲν θυμόν, τοτὲ δὲ ἡδονὴν, τοτὲ δὲ λύπην, ἐνίοτε δὲ ἐρωτα, πολλάκις δὲ φόβον, ἀτεχνῶς διανοοῦμενοι περὶ τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ

περὶ ἀνδραπόδου, περιελκομένης ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἄρ' οὖν καὶ σοὶ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς δοκεῖ, ἢ καλόν τε εἶναι ἢ ἐπιστήμη καὶ οἶον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου ; καὶ ἐάνπερ γιγνώσκῃ τις τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, μὴ ἂν κρατηθῆναι ὑπὸ μηδενός, ὥστε ἄλλ' ἄττα πράττειν ἢ ἃ ἐπιστήμη κελεύῃ, ἀλλ' ἱκανὴν εἶναι τὴν φρόνησιν βοηθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ ; Καὶ δοκεῖ, ἔφη, ὡσπερ σὺ λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἅμα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ, αἰσχρὸν ἔστι καὶ ἐμοὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων. Καλῶς γε, ἔφη, ἐγώ, σὺ λέγων καὶ ἀληθῆ. οἶσθα οὖν ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμοὶ τε καὶ σοὶ οὐ πείθονται, ἀλλὰ πολλοὺς φασὶ γινώσκοντας τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν, ἐξὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἄλλα πράττειν· καὶ ὅσους δὴ ἐγὼ ἠρόμην ὅ τί ποτε αἰτιὸν ἔστι τούτου, ὑπὸ ἡδονῆς φασὶν ἠττώμενους ἢ λύπης ἢ ὧν νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον ὑπὸ τίνος τούτων κρατουμένους ταῦτα ποιεῖν τοὺς ποιοῦντας. Πολλὰ γὰρ οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄλλα οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν οἱ ἀνθρωποι. Ἴθι δὴ μετ' ἐμοῦ ἐπιχειρήσον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ διδάσκειν ὅ ἔστιν αὐτοῖς τοῦτο τὸ πάθος, ὃ φασὶν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἠττᾶσθαι, καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα, ἐπεὶ γινώσκουσιν γε αὐτά. Ἴσως γὰρ ἂν λεγόντων ἡμῶν, ὅτι Οὐκ ὀρθῶς λέγετε, ὦ ἀνθρωποι, ἀλλὰ ψεύδεσθε, ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μὴ ἔστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἠττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἔστί, καὶ τί ὑμεῖς αὐτὸ φατε εἶναι; εἶπατον ἡμῖν. Τί δέ, ὦ Σώκρατες, δεῖ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων, οἳ ὅ τι ἂν τύχῃσι τοῦτο λέγουσιν; Οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, εἶναι τι ἡμῖν τοῦτο πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας, πρὸς τᾶλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς πῶς ποτ' ἔχει. εἰ οὖν σοὶ δοκεῖ ἐμμένειν οἷς ἄρτι ἔδοξεν ἡμῖν, ἐμὲ ἠγγήσασθαι, ἢ οἶμαι ἂν ἐγωγε κάλλιστα φανερόν γενέσθαι, ἔπου· εἰ δὲ βούλει, εἰ σοὶ φίλον, ἐὼ χαίρειν.' Ἄλλ' ἔφη, ὀρθῶς λέγεις· καὶ πέραινε ὡσπερ ἦρξω.

ΚΕΦ. ΛΣΤ. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἰ ἔροιτο ἡμᾶς· Τί οὖν φατε τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς ἤττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἐλέγομεν; εἴποίμ' ἂν ἔγωγε πρὸς αὐτοὺς ᾧδ'· Ἀκούετε δὴ· πειρασόμεθα γὰρ ὑμῖν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας φράσαι. ἄλλο τι γάρ, ὧ ἄνθρωποι, φατέ ὑμῖν τοῦτο γίνεσθαι ἐν τοῖσδε, οἷον πολλάκις ὑπὸ σίτων καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων κρατούμενοι ἡδέων ὄνων, γιγνώσκοντες ὅτι πονηρὰ ἐστίν, ὅμως αὐτὰ πράττειν; Φαῖεν ἄν. Οὐκοῦν ἐροίμεθ' ἂν αὐτοὺς ἐγώ τε καὶ σὺ πάλιν· Πονηρὰ δὲ αὐτὰ πῆ φατε εἶναι; πότερον ὅτι τὴν ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει καὶ ἡδὺ ἐστίν ἕκαστον αὐτῶν, ἢ ὅτι εἰς τὴν ὕστερον χρόνον νόσους τε ποιεῖ καὶ πενίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά παρασκευάζει; ἢ καὶ εἴ τι τούτων εἰς τὸ ὕστερον μηδὲν παρασκευάζει, χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ, ὅμως δ' ἂν κακὰ ᾔην, ὃ τι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὀπηροῦν; ἄρ' οἴομεθα ἂν αὐτοὺς, ὧ Πρωταγόρα, ἄλλο τι ἀποκρίνασθαι, ἢ ὅτι οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς τῆς ἡδονῆς τῆς παραχρῆμα ἐργασίαν κακὰ ἐστίν, ἀλλὰ διὰ τὰ ὕστερον γιγνόμενα, νόσους τε καὶ τᾶλλα; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Πρωταγόρας, τοὺς πολλοὺς ἂν ταῦτα ἀποκρίνασθαι. Οὐκοῦν νόσους ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ, καὶ πενίας ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Συνέφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν φαίνεται, ὧ ἄνθρωποι, ὑμῖν, ὡς φαμεν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας, δι' οὐδὲν ἄλλο ταῦτα κακὰ ὄντα, ἢ διότι εἰς ἀνίας τε ἀποτελευτᾷ καὶ ἄλλων ἡδονῶν ἀποστρεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν; συνεδόκει ἡμῖν ἀμφοῖν. Οὐκοῦν πάλιν αὖ αὐτοὺς τὸ ἐναντίον εἰ ἐροίμεθα· Ὡ ἄνθρωποι, οἱ λέγοντες αὖ ἀγαθὰ ἀνιαρὰ εἶναι, ἄρα οὐ τὰ τοιαῦτα λέγετε, οἷον τὰ τε γυμνάσια καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας, τὰς διὰ καύσεών τε καὶ τομῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ λιμοκτονιῶν γιγνομένας, ὅτι ταῦτα ἀγαθὰ μὲν ἐστίν, ἀνιαρὰ δέ; φαῖεν ἄν; Συνεδόκει. Πότερον οὖν κατὰ τόδε ἀγαθὰ αὐτὰ καλεῖτε, ὅτι ἐν τῷ παραχρῆμα ὀδύνας τὰς ἐσχάτας παρέχει καὶ ἀλγηδό-

νας, ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ὑγίειαι τε ἀπ' αὐτῶν γίγνονται καὶ εὐεξίαι τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων σωτηρίαι καὶ ἄλλων ἀρχαὶ καὶ πλοῦτοι; φαῖεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Συνεδόκει. Ταῦτα δὲ ἀγαθὰ ἐστὶ δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι εἰς ἡδονὰς ἀποτελευτᾷ καὶ λυπῶν ἀπαλλαγὰς τε καὶ ἀποτροπὰς; ἢ ἔχετε τι ἄλλο τέλος λέγειν, εἰς ὃ ἀποβλέψαντες αὐτὰ ἀγαθὰ καλεῖτε, ἀλλ' ἢ ἡδονὰς τε καὶ λύπας; οὐκ ἄν φαῖεν, ὡς ἐγῶμαι. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἡδονὴν διώκετε ὡς ἀγαθὸν ὄν, τὴν δὲ λύπην φεύγετε ὡς κακόν; Συνεδόκει. Τοῦτ' ἄρα ἠγεῖσθ' εἶναι κακόν, τὴν λύπην, καὶ ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ χαίρειν τότε λέγετε κακόν εἶναι, ὅταν μείζονων ἡδονῶν ἀποστερηῇ ἢ ὅσας αὐτὸ ἔχει, ἢ λύπας μείζους παρασκευάζῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν· ἐπεὶ εἰ κατ' ἄλλο τι αὐτὸ τὸ χαίρειν κακόν καλεῖτε καὶ εἰς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέψαντες, ἔχοιτε ἄν καὶ ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἔξετε. Οὐδ' ἐμοὶ δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Ἄλλο τι οὖν πάλιν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λυπεῖσθαι ὁ αὐτὸς τρόπος; τότε καλεῖτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν, ὅταν ἢ μείζους λύπας τῶν ἐν αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλλάττῃ ἢ μείζους ἡδονὰς τῶν λυπῶν παρασκευάζῃ; ἐπεὶ εἰ πρὸς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέπετε, ὅταν καλῆτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν ἢ πρὸς ὃ ἐγὼ λέγω, ἔχετε ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἔξετε. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Πρωταγόρας. Πάλιν τοίνυν, ἔφη ἐγώ, εἰ με ἀνέροισθε, ὦ ἄνθρωποι, τίνας οὖν δήποτε ἔνεκα πολλὰ περὶ τούτου λέγεις καὶ πολλαχῆ; Συγγιγνώσκετέ μοι, φαίην ἄν ἔγωγε· πρῶτον μὲν γὰρ οὐ ῥάδιον ἀποδείξει τι ἐστὶ ποιε τοῦτο, ὃ ὑμεῖς καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἤττω εἶναι· ἔπειτα ἐν τούτῳ εἰσὶ πᾶσι αἱ ἀποδείξεις. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἀναθέσθαι ἔξεστιν, εἴ πῃ ἔχετε ἄλλο τι φάναι εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τὸ κακὸν ἄλλο τι ἢ τὴν ἀνίαν ἢ ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ ἡδέως καταβιῶναι τὸν βίον ἄνευ λυπῶν; εἰ δὲ ἀρκεῖ καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο φάναι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὃ μὴ εἰς ταῦτα τε-

λευτᾶ, τὸ μετὰ τοῦτο ἀκούετε. φημί γὰρ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίνεσθαι, ὅταν λέγητε, ὅτι πολ- λάκις γινώσκων τὰ κακὰ ἄνθρωπος, ὅτι κακὰ ἐστίν, ὅμως πράττει αὐτά, ἐξὸν μὴ πράττειν, ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος· καὶ αὖθις αὖ λέγετε, ὅτι γινώσκων ὁ ἄν-θρωπος τάγαθὰ πράττειν οὐκ ἐθέλει διὰ τὰς παραχρῆμα ἡδο-νάς, ὑπὸ τούτων ἡττώμενος.

ΚΕΦ. ΛΖ'. Ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστι, κατάδηλον ἔσται, ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα ἄρα ἡδεῖ τέ καὶ ἀνιαρῶ καὶ ἀγαθῶ καὶ κακῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ἐφάνη ταῦτα, δυοῖν καὶ ὀνό-μασι προσαγορεύωμεν αὐτά, πρῶτον μὲν ἀγαθῶ καὶ κακῶ, ἔπειτα αὖθις ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῶ. θέμενοι δὴ οὕτω λέγωμεν ὅτι γινώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστίν, ὅμως αὐτὰ ποιεῖ. ἐὰν οὖν τις ἡμᾶς ἔρηται διὰ τί, Ἡττώμενος, φήσομεν. Ὑπὸ τοῦ ; ἐκεῖνος ἐρήσεται ἡμᾶς· ἡμῖν δὲ ὑπὸ μὲν ἡδονῆς οὐκέτι ἔξεστιν εἰπεῖν ἄλλο γὰρ ὄνομα μετείληφεν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθὸν· ἐκείνω δὲ ἀποκρινόμεθα καὶ λέγωμεν, ὅτι Ἡττώμενος — Ὑπὸ τίνος ; φήσει. Τοῦ ἀγαθοῦ, φήσομεν νῆ Δία. ἂν οὖν τύχη ὁ ἐρόμενος ἡμᾶς ὑβριστῆς ὢν, γελάσεται καὶ ἔρεῖ· Ἡ γελοῖον λέγετε πρᾶγμα, εἰ πράττει τις κακὰ, γινώσκων ὅτι κακὰ ἐστίν, οὐ δέον αὐτὸν πράττειν, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. ἄρα, φήσει, οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν ἐν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὰ κακὰ, ἢ ἀξίων ; φήσομεν δῆλον ὅτι ἀποκρι-νόμενοι, ὅτι οὐκ ἀξίων ὄντων· οὐ γὰρ ἂν ἐξημάρτανεν ὄν φα-μεν ἡττω εἶναι τῶν ἡδονῶν. Κατὰ τί δέ, φήσει ἴσως, ἀνάξιά ἐστι τάγαθὰ τῶν κακῶν ἢ τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν ; ἢ κατ' ἄλλο τι ἢ ὅταν τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ σμικρότερα ἢ ; ἢ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ἢ ; οὐχ ἔξομεν εἰπεῖν ἄλλο ἢ τοῦτο. Δῆλον ἄρα, φήσει, ὅτι τὸ ἡττᾶσθαι τοῦτο λέγετε, ἀντὶ ἐλαττόνων ἀγαθῶν μείζω κακὰ λαμβάνειν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω. μεταλάβωμεν δὴ τὰ

ὀνόματα πάλιν τὸ ἡδὺ τε καὶ ἀνιαρὸν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τοῦ-
 τοις, καὶ λέγωμεν, ὅτι ἄνθρωπος πράττει, τότε μὲν ἐλέγομεν
 τὰ κακὰ, νῦν δὲ λέγωμεν τὰ ἀνιαρά, γιγνώσκων ὅτι ἀνιαρὰ ἐ-
 στί, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἡδέων, δῆλον ὅτι ἀναξίων ὄντων νι-
 κᾶν. καὶ τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονῇ πρὸς λύπην ἐστίν, ἀλλ' ἢ ὑ-
 περβολὴ ἀλλήλων καὶ ἔλλειψις; ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τε καὶ
 σμικρότερα γιγνόμενα ἀλλήλων καὶ πλείω καὶ ἐλάττω καὶ
 μᾶλλον καὶ ἥττον. εἰ γὰρ τις λέγει ὅτι, Ἄλλὰ πολὺ διαφέρει,
 ὦ Σώκρατες, τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον καὶ
 ἡδέος καὶ λυπηροῦ, Μῶν ἄλλω τῷ, φαίην ἂν ἔγωγε, ἢ ἡδονῇ
 καὶ λύπῃ; οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτῳ ἄλλω. ἀλλ' ὡσπερ ἀγαθὸς ἰσθάναι
 ἄνθρωπος, συνθεὶς τὰ ἡδέα καὶ συνθεὶς τὰ λυπηρά, καὶ τὸ ἐγ-
 γὺς καὶ τὸ πόρρω στήσας ἐν τῷ ζυγῷ, εἰπέ, πότερα πλείω ἐστίν·
 ἔάν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἰσθῆς, τὰ μείζω αἰεὶ καὶ πλείω
 ληπτέα· ἔάν δὲ λυπηρά πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάττω καὶ σμικρότε-
 ρα, ἔάν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἔάν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλλη-
 ται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἔάν τε τὰ ἐγγὺς ὑπὸ τῶν πόρρω, ἔάν τε
 τὰ πόρρω ὑπὸ τῶν ἐγγὺς, ταύτην τὴν πράξιν πρακτέον ἐν ἧ ἂν
 ταῦτ' ἐνῆ· ἔάν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτέα· μή πη
 ἄλλη ἔχει, φαίην ἂν, ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι; ἴδ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοιεν
 ἄλλως λέγειν. Συνεδόκει καὶ ἐκεῖνω. "Ὅτε δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει,
 τόδε μοι ἀποκρίνασθε, φήσω· φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ με-
 γέθη ἐγγύθεν μὲν μείζω, πόρρωθεν δὲ ἐλάττω ἢ οὐ; Φήσουσι.
 Καὶ τὰ παχέα καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύτως; καὶ αἱ φωναὶ αἱ ἴσαι
 ἐγγύθεν μὲν μείζους, πόρρωθεν δὲ σμικρότεροι; Φαῖεν ἂν.
 Εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν, ἐν τῷ τὰ μὲν μεγάλα
 μήκη καὶ πράττειν καὶ λαμβάνειν, τὰ δὲ σμικρὰ καὶ φεύγειν
 καὶ μὴ πράττειν, τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη τοῦ βίου; ἄρα
 ἢ μετρητικὴ τέχνη ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις; ἢ αὕτη μὲν
 ἡμᾶς ἐπλάνα καὶ ἐποίηε ἄνω τε καὶ κάτω πολλάκις μεταλαμ-
 βάνειν ταῦτα καὶ μεταμέλειν καὶ ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐν ταῖς

αίρέσεσι τῶν μεγάλων τε και σμικρῶν, ἡ δὲ μετρητικὴ ἄκυρον μὲν ἂν ἐποίησε τοῦτο τὸ φάντασμα, δηλώσασα δὲ τὸ ἀληθὲς ἡσυχίαν ἂν ἐποίησεν ἔχειν τὴν ψυχὴν μένουσαν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ και ἔσωσεν ἂν τὸν βίον ; ἄρ' ἂν ὁμολογοῖεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τὴν μετρητικὴν σφῆζειν ἂν τέχνην, ἢ ἄλλην ; Τὴν μετρητικὴν, ὠμολόγει. Τί δ', εἰ ἐν τῇ τοῦ περιττοῦ και ἀρτίου αἰρέσει ἡμῖν ἦν ἡ σωτηρία τοῦ βίου, ὁπότε τὸ πλεόν ὀρθῶς ἔδει ἐλέσθαι και ὁπότε τὸ ἔλαττον, ἢ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἢ τὸ ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον, εἴτ' ἐγγὺς εἶτε πόρρω εἴη, τί ἂν ἔσφζεν ἡμῖν τὸν βίον ; ἄρ' ἂν οὐκ ἐπιστήμη ; και ἄρ' ἂν οὐ μετρητικὴ τις, ἐπειδὴ περ ὑπερβολῆς τε και ἐνδείας ἐστὶν ἡ τέχνη ; ἐπειδὴ δὲ περιττοῦ και ἀρτίου, ἄρα ἄλλη τις ἢ ἀριθμητικὴ ; ὁμολογοῖεν ἂν ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἢ οὐ ; Ἐδόκουν ἂν και τῷ Πρωταγόρα ὁμολογεῖν. Εἶεν, ὦ ἄνθρωποι· ἐπειδὴ δὲ ἡδονῆς τε και λύπης ἐν ὀρθῇ τῇ αἰρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου οὔσα, τοῦ τε πλείονος και ἐλάττονος και μειζονος και σμικροτέρου και πορρωτέρου και ἐγγυτέρω, ἄρα πρῶτον μὲν οὐ μετρητικὴ φαίνεται, ὑπερβολῆς τε και ἐνδείας οὔσα και ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σχέψις ; Ἄλλ' ἀνάγκη. Ἐπεὶ δὲ μετρητικὴ, ἀνάγκη δῆπου τέχνη και ἐπιστήμη. Συμφήσουσιν. Ἦτις μὲν τοίνυν τέχνη και ἐπιστήμη ἐστὶν αὕτη, εἰσαυθις σκεψόμεθα· ὅτι δὲ ἐπιστήμη ἐστὶ, τοσοῦτον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐμὲ δεῖ και Πρωταγόραν ἀποδειξαι περὶ ὧν ἤρεσθ' ἡμᾶς. ἤρεσθε δέ, εἰ μέμνησθε, ἡνίκα ἡμεῖς ἀλλήλοις ὠμολογοῦμεν ἐπιστήμης μηδὲν εἶναι κρεῖττον, ἀλλὰ τοῦτο αἰ κρατεῖν, ὅπου ἂν ἐνῆ, και ἡδονῆς και τῶν ἄλλων ἀπάντων· ὑμεῖς δὲ δὴ ἔφατε τὴν ἡδονὴν πολλάκις κρατεῖν και τοῦ εἰδότος ἀνθρώπου, ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν οὐχ ὠμολογοῦμεν, μετὰ τοῦτο ἤρεσθε ἡμᾶς· Ὡ Πρωταγόρα τε και Σώκρατες, εἰ μὴ ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τίποι' ἐστ' και τί ὑμεῖς αὐτὸ φατε εἶναι ; εἴπετε ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν τότε εὐ-

θὺς ὑμῖν εἶπομεν ὅτι ἀμαθία, κατεγελάτε ἂν ἡμῶν· νῦν δὲ ἂν ἡμῶν καταγελάτε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν καταγελάσσεθε· καὶ γὰρ ὑμεῖς ὠμολογήκατε ἐπιστήμης ἐνδεία ἐξαμαρτάνειν περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν αἴρεσιν καὶ λυπῶν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας — ταῦτα δὲ ἐστὶν ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ—καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ὠμολογήκατε ὅτι μετρητικῆς· ἡ δὲ ἐξαμαρτανομένη πρᾶξις ἄνευ ἐπιστήμης ἴστε ποῦ καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀμαθία πράττεται. ὥστε τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἡδονῆς ἤττω εἶναι, ἀμαθία ἢ μεγίστη· ἥς Πρωταγόρας ὅδε φησὶν ἰατρός εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἰππίας· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἶεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι οὔτε αὐτοὶ οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε τοὺς σοφιστὰς πέμπετε, ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος, ἀλλὰ κηρόμενοι τοῦ ἀργυρίου καὶ οὐ διδόντες τούτοις κακῶς πράττετε καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

ΚΕΦ. ΛΗ'. Ταῦτα μὲ τοῖς πολλοῖς ἀποκεκριμένοι ἂν ἤμεν· ὑμᾶς δὲ δὴ μετὰ Πρωταγόρου ἐρωτῶ, ὦ Ἰππία τε καὶ Πρόδικε — κοινὸς γὰρ δὴ ἔστω ὑμῖν ὁ λόγος —, πότερον δοκῶ ὑμῖν ἀληθῆ λέγειν ἢ ψευδεσθαι. Ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὁμολογεῖτε ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακόν ; τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι· εἴτε γὰρ ἡδὺ εἴτε τερπνὸν λέγεις εἴτε χαρτόν, εἴτε ὀπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων, ὦ βέλτιστε Πρόδικε, τοῦτό μοι πρὸς ὃ βούλομαι ἀποκριναί. Γελάσας οὖν ὁ Πρόδικος συνωμολόγησε, καὶ οἱ ἄλλοι. Τί δὲ δὴ, ὦ ἄνδρες, ἔφην ἐγώ, τὸ τοιόνδε ; αἰ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι, ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν καὶ ἡδέως, ἄρ' οὐ καλαὶ καὶ ὠφέλιμοι ; καὶ τὸ καλὸν ἔργον ἀγαθὸν τε καὶ ὠφέλιμον ; Συνεδόκει. Εἰ ἄρα, ἔφην ἐγώ, τὸ ἡδὺ ἀγαθὸν ἐστὶν, οὐδεὶς οὔτε εἰδὼς οὔτε οἰόμενος ἄλλα βελτίῳ εἶναι, ἢ ἂ ποιεῖ, καὶ δυνατὰ, ἔπειτα ποιεῖ ταῦτα, ἐξὸν τὰ βελτίῳ

οὐδὲ τὸ ἤττω εἶναι αὐτοῦ ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία, οὐδὲ κρείττω ἑαυτοῦ ἄλλο τι ἢ σοφία. Συνεδόκει πᾶσιν. Τί δὲ δὴ ; ἀμαθίαν ἄρα τὸ τοιόνδε λέγετε, τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν καὶ ἐψεύσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τῶν πολλοῦ ἀξίων ; Καὶ τοῦτο πᾶσι συνεδόκει. "Ἄλλο τι οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ γε τὰ κακὰ οὐδεις ἐκὼν ἔρχεται οὐδὲ ἐπὶ ἃ οἶεται κακὰ εἶναι, οὐδ' ἔστι τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐν ἀνθρώπου φύσει, ἐπὶ ἃ οἶεται κακὰ εἶναι ἐθέλειν ἰέναι ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν· ὅταν τε ἀναγκασθῆ δυοῖν κακοῖν τὸ ἕτερον αἰρεῖσθαι, οὐδεις τὸ μεῖζον αἰρήσεται ἐξὸν τὸ ἔλαττον ; "Ἀπαντα ταῦτα συνεδόκει πᾶσιν ἡμῖν. Τί οὖν ; ἔφην ἐγώ· καλεῖτε τι δέος καὶ φόβον ; καὶ ἄρα ὅπερ ἐγώ ; πρὸς σὲ λέγω, ὦ Πρόδικε· προσδοκίαν τινὰ λέγω κακοῦ τοῦτο, εἶτε φόβον εἶτε δέος καλεῖτε. Ἐδόκει Πρωταγόρα μὲν καὶ Ἴππία δέος τε καὶ φόβος εἶναι τοῦτο, Προδικῶ δὲ δέος, φόβος δ' οὐ. Ἄλλ' οὐδέν, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρόδικε, διαφέρει· ἀλλὰ τόδε· εἰ ἀληθῆ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν, ἄρα τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μὴ ; ἢ ἀδύνατον ἐκ τῶν ὠμολογημένων ; ἃ γὰρ δέδοικεν, ὠμολόγηται ἠγεῖσθαι κακὰ εἶναι· ἃ ἠγεῖται κακὰ, οὐδένα οὔτε ἰέναι ἐπὶ ταῦτα οὔτε λαμβάνειν ἐκόντα. Ἐδόκει καὶ ταῦτα πᾶσιν.

ΚΕΦ. ΛΘ'. Οὕτω δὴ τούτων ὑποκειμένων, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικε τε καὶ Ἴππία, ἀπολογεῖσθω ἡμῖν Πρωταγόρας ὅδε, ἃ τὸ πρῶτον ἀπεκρίνατο, πῶς ὀρθῶς ἔχει, μὴ ἃ τὸ πρῶτον παντάπασιν· τότε μὲν γὰρ δὴ πέντε ὄντων μοριῶν τῆς ἀρετῆς οὐδέν ἔφη εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, ἰδίαν δὲ αὐτοῦ ἕκαστον ἔχειν δύναμιν· ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἃ τὸ ὕστερον εἶπε· τὸ γὰρ ὕστερον ἔφη τὰ μὲν τέταρτα ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις εἶναι, τὸ δὲ ἐν πάνυ πολὺ διαφέρειν τῶν ἄλλων, τὴν ἀνδρείαν, γνῶσεσθαι δὲ μ' ἔφη τεκμηρίω τῶνδε· εὐρήσεις γάρ, ὦ Σώκρατες, ἀνθρώπους ἀνοσιωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτά-

τους δέ· ὧ γινώσκει ὅτι πολὺ διαφέρει ἡ ἀνδρεία τῶν ἄλλων μοριῶν τῆς ἀρετῆς· καὶ ἐγὼ εὐθύς τότε πάνυ ἐθαύμασα τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπειδὴ ταῦτα μεθ' ὑμῶν διεξῆλθον· ἠρόμην δ' οὖν τοῦτον, εἰ τοὺς ἀνδρείους λέγοι θαρραλέους· ὁ δέ· Καὶ ἴτας γ', ἔφη. Μέμνησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, ταῦτα ἀποκρινόμενος ; 'Ωμολόγει. Ἴθι δὴ, ἔφη ἐγώ, εἰπέ ἡμῖν, ἐπὶ τί λέγεις ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους ; ἦ ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοὶ ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν ἐφ' ἕτερα ; Ναί, ἦ δ' ὅς. Πότερον οἱ μὲν δειλοὶ ἐπὶ τὰ θαρραλέα ἔρχονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐπὶ τὰ δεινά ; Λέγεται δὴ, ὦ Σώκρατες, οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἄληθῆ, ἔφη ἐγώ, λέγεις· ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τί φῆς ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους ; ἄρ' ἐπὶ τὰ δεινά, ἡγουμένους δεινά εἶναι, ἢ ἐπὶ τὰ μῆ ; Ἄλλὰ τοῦτό γ' ἔφη, ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον. Καὶ τοῦτο, ἔφη, ἐγώ, ἀληθὲς λέγεις· ὥστε εἰ τοῦτο ὀρθῶς ἀπεδείχθη, ἐπὶ μὲν ἃ δεινά ἡγεῖται εἶναι οὐδεὶς ἔρχεται, ἐπειδὴ τὸ ἦττω εἶναι ἑαυτοῦ ἠυρέθη ἀμαθία οὔσα. Ὁμολόγει. Ἄλλὰ μὴν ἐπὶ ἃ γε θαρροῦσι πάντες αὖ ἔρχονται, καὶ δειλοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ ταύτῃ γε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἱ δειλοὶ τε καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. Ἄλλὰ μέντοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πᾶν γε τοῦναντίον ἐστὶν ἐπὶ ἃ οἱ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν ἰέναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσιν. Πότερον, ἔφη ἐγώ, καλὸν ὄν ἰέναι ἢ αἰσχρόν ; Καλόν, ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ καλόν, καὶ ἀγαθὸν ὠμολογήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· τὰς γὰρ καλὰς πράξεις ἀπάσας ἀγαθὰς ὠμολογήσαμεν. Ἄληθῆ λέγεις, καὶ αἰεὶ ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Ὀρθῶς γε, ἔφη ἐγώ· ἀλλὰ ποτέρους φῆς εἰς τὸν πόλεμον οὐκ ἐθέλειν ἰέναι, καλὸν ὄν καὶ ἀγαθόν ; Τοὺς δειλοὺς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ ἡδύ ; Ὁμολόγηται γοῦν, ἔφη. Ἄρ' οὖν γινώσκοντες οἱ δειλοὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἰέναι ἐπὶ τὸ κάλλιον τε καὶ ἄμεινον καὶ ἡδιον ; Ἄλλὰ καὶ τοῦτο ἐὰν ὀμολογῶμεν, ἔφη, διαφθεροῦμεν τὰς ἔμπροσθεν

ὁμολογίας. Τί δ' ὁ ἀνδρεῖος ; οὐκ ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἀμεινον καὶ ἡδιδον ἔρχεται ; Ἀνάγκη, ἔφη, ὁμολογεῖν. Οὐκοῦν ὅλως οἱ ἀνδρεῖοι οὐκ αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται, ὅταν φοβῶνται, οὐδὲ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν ; Ἀληθῆ, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ αἰσχρὰ, ἄρ' οὐ καλὰ ; ὠμολόγει. Εἰ δὲ καλὰ, καὶ ἀγαθὰ ; Ναί. Οὐκοῦν καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι τούναντιον αἰσχροὺς τε φόβους φοβοῦνται καὶ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν ; ὠμολόγει. Θαρροῦσι δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ δι' ἄλλο τι ἢ δι' ἄγνοιαν καὶ ἀμαθίαν ; Οὕτως ἔχει, ἔφη. Τί οὖν ; τοῦτο, δι' ὃ δειλοὶ εἰσιν οἱ δειλοὶ, δειλίαν ἢ ἀνδρείαν καλεῖς ; Δειλίαν ἔγωγ' ἔφη. Δειλοὶ δὲ οὐ διὰ τὴν τῶν δεινῶν ἀμαθίαν ἐφάνησαν ὄντες ; Πάνυ γ', ἔφη, διὰ ταύτην ἄρα τὴν ἀμαθίαν δειλοὶ εἰσιν ; ὠμολόγει. Δι' ὃ δὲ δειλοὶ εἰσι, δειλία ὁμολογεῖται παρὰ σοῦ ; Συνέφη. Οὐκοῦν ἢ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀμαθία δειλία ἂν εἴη ; Ἐπένευσεν. Ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ἐναντίον ἀνδρεία δειλία. Ἐφη. Οὐκοῦν ἢ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν σοφία ἐναντία τῇ τούτων ἀμαθία ἐστίν ; Καὶ ἐνταῦθα ἔτι ἐπένευσεν. Ἡ δὲ τούτων ἀμαθία δειλία ; Πάνυ μόγις ἐνταῦθα ἐπένευσεν. Ἡ σοφία ἄρα τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀνδρεία ἐστίν, ἐναντία οὐσα τῇ τούτων ἀμαθία ; οὐκέτι ἐνταῦθα οὐτ' ἐπινεῦσαι ἠθέλησεν ἐσίγα τε· καὶ ἐγὼ εἶπον. Τί δὴ, ὦ Πρωταγόρα, οὔτε σὺ φῆς ἃ ἐρωτῶ οὔτε ἀπόφης ; Αὐτός, ἔφη, πέρανον. Ἐν δ', ἔφην ἐγώ, μόνον ἐρόμενος ἔτι σέ, εἴ σοι ὥσπερ τὸ πρῶτον ἔτι δοκοῦσιν εἶναι τινες ἀνθρωποὶ ἀμαθέστατοι μὲν, ἀνδρεϊότατοι δέ. Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον· χαρισθῆναι οὖν σοι, καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι.

ΚΕΦ. Μ'. Οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλου ἕνεκα ἐρωτῶ πάντα ταῦτα ἢ σκέψασθαι βουλόμενος, πῶς ποτ' ἔχει τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τί ποτ' ἐστὶν αὐτό, ἢ ἀρετή. οἶδα γὰρ ὅτι τούτου

φανεροῦ γενομένου μάλιστα ἂν κατάδηλον γένοιτο ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγὼ τε καὶ σὺ μακρὸν λόγον ἐκάτερος ἐπετείναμεν, ἐγὼ μὲν λέγων ὡς οὐ διδακτὸν ἀρετῆ, σὺ ὡς διδακτὸν, καὶ μοι δοκεῖ ἡμῶν ἡ ἄρτι ἔξοδος τῶν λόγων ὡσπερ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγελαῖν, καὶ εἰ φωνὴν λάβοι, εἰπεῖν ἂν ὅτι ἼΑτοποί γ' ἐστέ, ὦ Σώκρατες τε καὶ Πρωταγόρα· σὺ μὲν λέγων ὅτι οὐ διδακτὸν ἐστὶν ἡ ἀρετῆ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, νῦν σεαυτῷ τάναντία σπεύδεις, ἐπιχειρῶν ἀποδειῖσαι ὡς πάντα χρήματά ἐστιν ἐπιστήμη, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀδράνεια, ὧ τρόπῳ μάλιστα ἂν διδακτὸν φανείη ἡ ἀρετῆ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι ἂν ἢ ἐπιστήμη ἡ ἀρετῆ, ὡσπερ Πρωταγόρας ἐπεχείρει λέγειν, σαφῶς οὐκ ἂν ἦν διδακτὸν, νῦν δὲ εἰ φανήσεται ἐπιστήμη ὅλον, ὡς σὺ σπεύδεις, ὦ Σώκρατες, θαυμάσιον ἔσται μὴ διδακτὸν ὄν. Πρωταγόρας δ' αὖ διδακτὸν τότε ὑποθέμενος νῦν τούναντίον ἔοικε σπεύδοντι, ὀλίγου πάντα μᾶλλον φανῆναι αὐτὸ ἢ ἐπιστήμην· καὶ οὕτως ἂν ἥκιστα εἴ διδακτὸν. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, πάντα ταῦτα καθορῶν ἄνω κάτω ταραττόμενα δεινῶς, πᾶσαν προθυμίαν ἔχω καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι, καὶ βουλοίμην ἂν ταῦτα διεξεληθόντας ἡμᾶς ἐξελεθεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ὅ τι ἐστί, καὶ πάλιν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτὸν, μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος καὶ ἐν τῇ σκέψει σφῆλῃ ἐξαπατήσας, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ διανομῇ ἡμέλησεν ἡμῶν, ὡς φῆς σὺ. ἤρρεσεν οὖν μοι καὶ ἐν τῷ μύθῳ ὁ Προμηθεὺς κάλλιον τοῦ Ἐπιμηθέως· ὧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμηθεύμενος ὑπὲρ τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ παντὸς πάντα ταῦτα πραγματεύομαι, καὶ εἰ σὺ ἐθέλοις, ὅπερ καὶ κατ' ἀρχάς, ἔλεγον, μετὰ σοῦ ἂν ἤδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. Καὶ ὁ Πρωταγόρας, Ἐγὼ, μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπαινῶ σου τὴν προθυμίαν καὶ τὴν διέξοδον τῶν λόγων. καὶ γὰρ οὔτε τᾶλλα οἶμαι κακὸς εἶναι ἄνθρωπος, φθονερός τε ἥκιστ' ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ περὶ σοῦ πρὸς

πολλούς δὴ εἶρηκα, ὅτι ὦν ἐντυγχάνω πολὺ μάλιστα ἄ-
γαμαι σέ, τῶν μὲν τηλικούντων καὶ πάνυ· καὶ λέγω γε ὅτι
οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο ἀνδρῶν ἐπὶ σο-
φία· καὶ περὶ τούτων δὲ εἰσαῦθις, ὅταν βούλη, διέξιμεν·
νῦν δ' ὥρα ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλο τι τρέπεσθαι. Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ,
οὕτω χρή ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ· καὶ γὰρ ἐμοὶ οἴπερ ἔφην ἰέναι
πάλαι ὥρα, ἀλλὰ Καλλία τῷ καλῷ χαριζόμενος παρέμεινα.

Ταῦτ' εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες ἀπῆμεν.

ΜΕΡΟΣ Β

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

βαθέος ὄρθρου : βλ. Πλ. Κριτ. (43 Α. Κεφ. Α'). — **Ἴπποκράτης :** νέος, πλούσιος, ὀρεγόμενος ἀνωτέρας μορφώσεως· ὁ Ἴπποκράτης ὡς καὶ ὁ Φάσων δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστοί. — **τὴν θύραν...**
ἔκρουε : αἱ οἰκίαι τῶν πλουσίων, ὅποια ἢ τοῦ Καλλίου, εἶχον θυρωροὺς δούλους, συνήθως δὲ πρὸς φύλαξιν τῆς εἰσόδου καὶ κύνα· ἀλλ' ἢ οἰκία τοῦ Σωκράτους ἦτο εὐτελεστάτη, ὁ ἴδιος δὲ ἐξετίμα αὐτὴν πέντε μνᾶς· δὲν ἔχει οὐδὲ ρόπτρον, διὸ ὁ Ἴππ. κρούει μὲ τὴν βακτηρίαν. — **νεώτερον** (εὐφημ.) = δυσάρεστον. — **εὖ ἂν λέγοις** (ἐνν. **εἰ ἀγαθὰ ἀγγέλλοις**) = καλὰ, ὠραῖα! — **ἦν** (α' προσ.) (ἦ γ'), πρτκ. τοῦ **ἡμί** (= λέγω), ἐν χρήσει εἰς τὰς παρενθετικὰς φράσεις **ἦν δ' ἐγὼ** (= εἶπον ἐγὼ), **ἦ δ' ὅς** (= εἶπεν οὗτος). — **πρώην** = προχθές. — **ἐσπέρας γε** = ναί, χθές βράδυ. Δὲν λέγει **χθές ἐσπέρας**, διότι παρ' Ἀθηναίους μίᾳ ἡμέρᾳ ἐλογίζετο ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως τῆς ἐπομένης ἡμέρας. — **ἐπιψηλαφήσας :** ἔνεκα τοῦ σκότους ἀναζητεῖ ψηλαφητί· διὰ τὴν πενίαν ὁ Σω. δὲν ἀνάπτει τὴν αὐγὴν λύχων. — **σικίμπους** = κλίνη εὐτελής καὶ χαμηλή, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνεπαύετο ὁ Σω. — **δῆτα** = ναί. — **Οἰνόνη :** δύο δῆμοι τῆς Ἀττικῆς εἶχον τὸ ὄνομα τοῦτο, ὁ μὲν παρὰ τὸν Μαραθῶνα, ὁ δὲ παρὰ τὰς Ἐλευθεράς (ν. Μάξι) ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα, διότι ἐντεῦθεν εὐκόλως οἱ δοῦλοι κατέφευγον εἰς τὴν Βοιωτίαν. — **καὶ δῆτα** = καὶ λοιπόν. — **ὕπὸ τινος ἄλλου** = ἔνεκα ἄλλης τινὸς αἰτίας. — **καὶ ἔτι** = καὶ πάλιν, δηλ. ἂν καὶ ἦτο περασμένη ἡ ὥρα. — **Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης,** ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἔσχεν ὁ διάλογος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 480 π.Χ. Οὗτος πρῶτος ὀνομάσας τὸν ἑαυτὸν του σοφιστὴν (Πρωταγ. 349 Α, Κεφ. 33) περιήρχετο τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος διδάσκων ἐπὶ μισθῷ τὸς πλουσιωτέρους τῶν νέων καὶ συναναστρεφόμενος ἄνδρας

1. Συνήθως ἐλάμβανε παρ' ἐκάστου μαθητοῦ ἑκατὸν μνᾶς.

κατέχοντας ἔξοχον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τῷ 432 π.Χ. διατρίβων ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσίου Καλλίου συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Σωκράτους. Εἰς τὰς δυσμὰς δὲ τοῦ βίου του καταγγελλεῖς ἐπὶ ἀσεβείᾳ, διότι εἰς τὸ σύγγραμμά του Περὶ Θεῶν ἐξέφραζεν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἐζήτησε τὴν σωτηρίαν του διὰ τῆς φυγῆς· ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰς Σικελίαν πλοῦν, ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, ἐπνίγη εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν, περίπου, ἀφοῦ ἐπὶ 40 ἔτη συνεχῶς ἐδίδαξε. Πλὴν τοῦ Περὶ Θεῶν συγγράμματος ὁ Π. ἔγραψε πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων μόνον τὰς ἐπιγραφὰς γνωρίζομεν (Περὶ τοῦ ὄντος, Περὶ ἀρετῶν, Περὶ ὀρθοσπειρίας, ἐν τῷ ὁποίῳ ἠσχολεῖτο μὲ τὴν γραμματικὴν, Περὶ τεχνῶν κλπ). Ἐδέχετο τὸ τοῦ Ἡρακλείτου « πάντα ρεῖ » καὶ ἐδίδαξε τὸ περιβόητον « πάντων χρημάτων μέτρον ὁ ἄνθρωπος, τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι, τῶν δὲ μὴ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι ». Κατὰ ταῦτα ἀλήθειαν ἐξ ἀντικειμένου δὲν ἐδέχετο, ἀλλὰ μόνον ὑποκειμενικὴν. Περὶ τοῦ αὐτοῦ δηλ. ἀντικειμένου δύνανται νὰ ὑπάρχουν δύο ὅπως ἀντίθετοι γινῶμαι, ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθεῖς· σοφὸς δὲ εἶναι ὁ δυνάμενος νὰ μεταβάλλῃ διὰ τοῦ λόγου τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὰ φαινόμενα καὶ ὄντα κακὰ, ὥστε νὰ πιστεύουν ὅτι ταῦτα εἶναι ἀγαθὰ καὶ ἀντιστρόφως **πόρρω τῶν νυκτῶν** (γεν. διααρ.) **εἶναι** = ὅτι πολὺ εἶχε προχωρήσει ἡ νύκτα. — **ἐπειδὴ τάχιστα** = εὐθὺς μόλις. — **ὁ ὕπνος ἐκ τοῦ κόπου** = ὁ ἐκ τοιοῦτου κόπου ὕπνος. — **ἀνίημι** = ἀφήνω — **ἀνδρεία** = προθυμία, ζῆλος, — **πτοίησις** (πτόησις) = σφοδρὰ ἐπιθυμία, λαχτάρα. — **μῶν;** = **μὴ οὖν;** = μήπως; — **εἰ γὰρ ἐν τούτῳ εἶη** = εἴθε τῷ ὄντι νὰ ἐξηγητᾶτο ἐκ τούτου μόνον, εἴθε αὕτη νὰ ἦτο ἡ δυσκολία. — **ἐπιλείπω** = ἀφήνω. — **αὐτὰ ταῦτα** = ἀκριβῶς διὰ τοῦτο. — **νεώτερος** = ὀλίγον νέος, — **ἦ, α'** πρόσ. παρατκ. τοῦ εἰμί. — **τὸ πρότερον** = τὴν προηγουμένην φορὰν. πιθανῶς τῷ 444 π.Χ. — **γάρ**, βεβαιωτικὸς. — **καταλαμβάνω** = εὐρίσκω — **καταλύει** = φιλοξενεῖται. — **Καλλίας, ὁ Ἴππονίκου**, κατήγετο ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Κηρύκων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλαμβάνοντο οἱ κήρυκες καὶ οἱ δαδοῦχοι τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Ὁ πατὴρ του Ἴππόνικος νικήσας τῇ 426 π.Χ. τοὺς Βοιωτοὺς παρὰ τὴν Τανάγραν ἔπεσε δύο ἔτη βραδύτερον εἰς τὸ Δῆλιον ἀφήσας εἰς τὸν υἱὸν του μεγάλην περιουσίαν (200 ταλάντων), τὴν ὁποίαν διὰ τὴν ἀκόρεστον φιλομάθειαν καὶ τὴν μεγάλην κενοδοξίαν κατεσπατάλησε. Τῷ 390 π.Χ. ἦτο στρατηγὸς εἰς τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον καὶ τῷ

372 π.Χ. ἤλθε πρεσβευτῆς εἰς Σπάρτην. Ἡ μήτηρ του διαζευχθεῖσα τὸν Ἰππόνικον συνεζεύχθη τὸν Περικλέα. — **θάρρει** = μένε ἡσυχος.

— Ἐκτιμήσατε τὸν δραματικὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Πλάτων παριστᾷ τὴν πρὸς μάθησιν ὁρμὴν τοῦ Ἰπποκράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ἀποπειρώμενος = θέλων νὰ δοκιμάσω. — **ῥώμη** = ἰσχύς θελήσεως, ἀποφασιστικότης. = **τελών** = πληρώνων. — **διασκοπῶ** = βολιδοσκοπῶ. — **μισθόν**, κτηρμ. — **ὥσπερ ἂν εἶ** = ὡς λ.χ. ἂν. — **ἐπινοῶ** = σκέπτομαι. — **Ἰπποκράτη τὸν Κῶν** : κατήγετο ἐκ τοῦ περιφήμου (ἰατρικοῦ) γένους τῶν Ἀσκληπιαδῶν καὶ ἐγεννήθη περὶ τὸ 460 π.Χ. Ἐδιδάχθη τὴν ἰατρικὴν παρὰ τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ ἐκ Σηλυμβρίας Ἡροδίου καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρυτῆς τῆς ἐπιστημονικῆς ἰατρικῆς (**πατὴρ τῆς ἰατρικῆς**) συγγραφῆς πολλὰ ἰατρικὰ συγγράμματα. — **Πολύκλειτον** : οὗτος γεννηθεὶς ἐν Σικυῶνι ἐπολιτογραφῆθη εἰς τὸ Ἄργος, διὸ καὶ Ἀργεῖος ἐνταῦθα ὀνομάζεται. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Περικλέους καὶ ἐγένετο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἀργείου Ἐργαστηρίου τῶν γλυπτῶν. Πρῶτος ὑπέβαλεν εἰς σταθεροὺς κανόνας τὰς ἀναλογίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, κατὰ προτίμησιν δὲ εἰκόνιζε νεαροὺς ἀθλητάς, ὡς τὸν δορυφόρον, τὸν ἀποξυόμενον κ.λ.π. — **Φειδίαν** : οὗτος ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας περὶ τὸ 488 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 432 π.Χ. Ὑπῆρξεν ὁ περιφημότερος γλύπτης τῆς ἀρχαιότητος, εἰς αὐτὸν δὲ εἶχεν ἀναθέσει ὁ Περικλῆς τὴν ἐποπτείαν τῶν ἔργων κατὰ τὴν διακόσμησιν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

ἐξικνοῦμαι = ἐξαρκῶ. — **οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας** = μετὸσον μεγάλον ζῆλον σπεύδοντας. — **ἄλλο**, ἐκτός δηλ. τοῦ κυρίου ὀνόματος. — **δή τοι** = ὡς γνωστόν. — **ὑπέφαιινεν** = ἐγλυκοχάραζε. — **εἶ ἔοικε** (= ἐὰν τοῦτο ὁμοιάζῃ πρὸς τὰ προηγούμενα) = ἐὰν ἡ ἀπόκρισις μου δέον νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰ προηγούμενα. — **παρέχων σαυτὸν** = παρουσιαζόμενος. — **γραμματιστῆς** = ὁ διδάσκων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. — **ἐπὶ τέχνῃ** = διὰ νὰ ἐξασκήσῃς αὐτὴν ὡς ἐπάγγελμα. — **παιδεία** = μόρφωσις. — **δημιουργός** = τεχνίτης, ἐπάγγελματίας. — **ἐλεύθερος** = ὁ τεχνίτης, ὁ μὴ ἔχων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, ἐρασιτέχνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

θεραπέω = 1) περιποιούμι. 2) μορφώνω (τὸ ἀπαρμφ. σημάζει σκοπὸν). — **ὅ,τι δέ ποτε... οἶσθα = εἰ οἶσθα, ὅτι... θαυμάζοιμ' ἄν.** — **παραδίδω** = προτίθεσαι νὰ παραδώσης. — **σοφιστής** = κάτοχος σοφίας, γνώσεων (σοφά = γνώσεις — εἰδέναι, ἴστωρ). — **τῶν τί σοφῶν** = τῶν γνώσεων εἰς τί, (εἰς τί ἀφορῶσιν αἱ γνώσεις, τὰς ὁποίας γνωρίζουν οἱ ζωγράφοι ;) — **ἀπεργασία** = κατεργασία, ἐκτέλεσις. — **ἐκεῖνο** : ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. — **ἐπιστάτης** = ἐπιστήμων. — **δεινόν**, κτηγμ. εἰς τὸ ἐννοούμενον **τινά. ἦ γάρ ;** = δὲν εἶναι ἔτσι ; — **οὐκέτι ἔχω** = δὲν δύναμαι πλέον.

— Πῶς τίθεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀξίας τῆς σοφιστικῆς ;

— Ποῖα σφάλματα περιέχουν οἱ δύο ὀρισμοὶ τοῦ Ἱπποκράτους ὡς πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ σοφιστοῦ ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

οἶόν τινα : ἐπιτείνει τὸν κίνδυνον. — **ὑποτίθημι** = ὑποθηκέω, ἐκθέτω (εἰς κίνδυνον). — **ἐπιτρέπω** = ἐμπιστεύομαι. — **χρηστὸν** = ὑγιές, ἰσχυρόν. — **πονηρὸν** = ἀσθενικόν. — **περισκοπῶ** = ἐξετάζω προσεκτικῶς. — **εἰς συμβουλήν παρακαλῶ** = προσκαλῶ διὰ νὰ συμβουλευθῶ. — **περὶ πλείονος ἡγοῦμαι** = θεωρῶ ἀνώτερον, τιμῶ περισσότερον. — **ἐν ᾧ πάντα ἐστί... πράττειν** = ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται (πάντα τὰ σὰ νὰ ἔχουν καλῶς ἢ κακῶς), ὅλη σου ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία. — **ἐπικοινωνῶμαι** = συμβουλευομαι, συνώνυμ. τὸ κατώτερον **συμβουλήν ποιῶμαι**. — **διεγνωκῶς** = ἀποφασισμένος. — **συνεστέον** = δεῖ συνεῖναι : τὸ συνεῖναι, συγγίγνεσθαι καὶ ὁμιλεῖν μεταχειρίζονται οἱ Ἀττικοὶ πρὸς δήλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον. — **ἔοικεν ἐνν. ἀγνοεῖν με**. — **ἔμπορος** = μεταγέμπορος — **κάπηλος** = μικρέμπορος, μετατράπη. — **ἀγωγίμα** = φορτία, ἐμπορεύματα. — **ῶν... ἀγωγίμων... ὅ,τι = ὅ τι τῶν ἀγωγίμων ἃ ἄγουσι**. — **χρηστὸς** : χρήσιμος, ὠφέλιμος. — **καὶ τούτων** : ἐκ τοῦ τινές.

κυβεῦω περὶ τοῖς φιλόταις = διακινδυνεύω διὰ τὰ πολυτιμώ-

τα, (ψυχὴν καὶ εὐεξίαν αὐτῆς). — **κινδυνεύης** : ἐρμηνεύει καὶ ἐπεξηγεῖ τὸ **κυβεύης**. — **σιτία** = τροφαί. — **ἀποφέρω** = μεταφέρω. — **ἐν ἄλλοις ἀγγείοις**, οὐχὶ δηλ. **τῷ σώματι**. — **ἐπαίων** = ὁ εἰδήμων, ὁ εἰδικός. — **τιμὴ** = ἀμοιβή, δίδακτρα. — **ἡμῶν** = β' ὄρος τῆς συγκρίσεως. — **νέοι** = πολὺ νέοι. — **τοσοῦτο πρᾶγμα** = τόσον σοβαρὸν ζήτημα. — **διαιροῦμαι**. = χωρίζω, κρίνω, λαμβάνω ἀπόφασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

δόξαν (ἡμῖν ταῦτα), αἰτ. ἀπόλ. ἀντι **δόξαντα ταῦτα**. — **πρόθυρον** = ὁ πρὸ τῆς θύρας ἐστεγασμένος χώρος ἔχων καὶ ἐδώλια (βλ. εἰκ. ὑπ' ἀριθ. 1). — **λόγος** = ζήτημα. — **οὕτως** (= τότε μόνον) : ἀνακεφαλαιώνει τὸ περιεχόμενον τῆς μτχ. — **κατακούω** = ἀκούω ἀκριβῶς, καλά. — **κινδυνεύω** (ἀπαρφμ.) = δοκῶ, φαίνομαι. — **γοῦν** = τοῦλάχιστον, τέλος πάντων. — **ἔα** (ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως καὶ ἀγανακτήσεως) = οὐφ ! — **σοφισταί τινες** : ἡ ἀντων. **τινὲς** ἐτέθη πρὸς περιφρόνησιν. — **οὐ σχολὴ αὐτῶ** = δὲν εὐκαιρεῖ ὁ κύριός μου. Ὁ εὐνοῦχος παρατηρῶν ὅτι οἱ σοφισταὶ ἐποίουν κακὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Καλλίου μισεῖ καὶ ἀποδιώκει αὐτοὺς φροντίζων διὰ τὴν περιουσίαν τοῦ δεσπότη του. Διὰ δὲ τῆς ἀντων. **αὐτὸς** ἐκάλουν οἱ δοῦλοι τὸν δεσπότην καὶ οἱ μαθηταὶ τὸν διδάσκαλον. — **ἐπήραξε**, τοῦ ῥ. **ἐπαράσσω** = κλείω τὴν θύραν μὲ πάταγον. — **προθύμως** = μὲ ὄρμην. — **ᾧ ἄνθρωποι** (ἀντι **ἄνδρες**), πρὸς περιφρόνησιν. — **εἰσαγγέλλω** = ἀναγγέλλω μέσα· λέγεται ὑπὸ τοῦ θυρωροῦ ἀναγγέλλοντος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην τὴν ἀφιξίν τινος. — **μόγισ ποτε** = μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν τέλος πάντων.

— *Πῶς συντελεῖ εἰς τὴν δραματικότητα τοῦ ἔργου ὁ ὡς ἄνω ρόλος τοῦ θυρωροῦ ;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

πρόστων = τὸ περιστύλιον τὸ περιβάλλον τὴν τετράγωνον αὐλὴν τῆς οἰκίας (βλ. εἰκ. ὑπ' ἀριθ. 2). — **ἐξῆς** (ἔχομαι) = εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν. — **ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα** = ἀπὸ τὸ ἐν μέρος.

Φιλιππίδης: ἀνήκεν εἰς γνωστὸν καὶ ἀρχαῖον γένος τῶν Ἀθητῶν. — **Μενδαῖος**: ὁ ἐκ Μένδης, ἀποικίας τῶν Ἐρετριέων ἐπὶ τῆς

χερσονήσου Παλλήνης. — **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι, φημίζομαι. — **ἐπακούω** = ἀκούω με προσοχήν, — **τὸ πολὺ** = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — **οὓς ἄγει** : οἱ νέοι θέλοντες νὰ διδαχθοῦν ἐπὶ μακρότερον χρόνον πλησίον τῶν σοφιστῶν ἠκολούθουν τούτους και εἰς τὰς ἀποδημίας. — **κηλέω - ῶ** = θέλω, καταγοητεύω. — **φωνή** = διδασκαλία, ὁμιλία. — **Ἵρφεύς** : υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης· διὰ τῆς λύρας και τοῦ ἄσματος ἔβηλεγε και αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία, ἐκίνει τὰ δένδρα και τοὺς λίθους, ἀνεχαίτιζε τὸν ροῦν τῶν ποταμῶν και ἐμάλαξεν και αὐτὸν τὸν ἐμείλικτον Πλούτωνα. — **κατὰ τὴν φωνὴν** = πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς φωνῆς. — **ὡς καλῶς** = πόσον καλῶς.

εὐλαβοῦμαι = προσέχω. — **εὐ πως και ἐν κόσμῳ** = λίαν εὐπρεπῶς και ἐν στρατιωτικῇ τάξει. — **καθίσταντο** = ἐλάμβανον θέσιν, ἐτοποθετοῦντο. Πάντα ταῦτα γίνονται πρὸς τιμὴν τοῦ Πρωταγόρου, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πλάτων ἐνταῦθα ὁμιλεῖ με λεπτὴν εἰρωνείαν. — **τὸν δὲ μετ'** (ἀναστροφή) = μετὰ τὸν Σίσυφον. Ἐνταῦθα παραβάλλει τὸν Πρωταγόραν πρὸς τὸν Σίσυφον, τὸν δὲ Ἰππίαν πρὸς τὸν Ἡρακλέα. — **Ἵππίας ὁ Ἡλείος** : Οὗτος ἦτο σύγχρονος τοῦ Προδίκου και κατεῖχεν ἕξοχον θέσιν εἰς τὴν πατρίδα του. Περιερχόμενος τὰς πόλεις ἐδίδασκεν ἐπὶ μισθῷ, σεμνυνόμενος δὲ ἔλεγεν ὅτι ἀπέκτησε περισσότερα χρήματα ἢ δύο ἄλλοι τῶν σοφιστῶν ὁμοῦ λαμβανόμενοι. Ἦτο πολυμαθέστατος και ἐδίδασκε τοὺς νέους πάντα τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, εἰς δὲ τὰς ἐπιδείξεις του μετεχειρίζετο γλῶσσαν πλήρη συνωνύμων, σχημάτων και ἀλληγορικῶν φράσεων. — **εἰσνοῶ** = ἀντιλαμβάνομαι. Ἡ φράσις ἐλήφθη ἐκ τῆς Ὁμ. Ὀδ. λ 601, ὅπου ὁ Ὀδυσσεὺς κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην περισκοπεῖ τὰς ἐν αὐτῷ ψυχάς. Ὁ φιλόσοφος σατιρίζων τοὺς σοφιστὰς παραβάλλει πρὸς τὰς ἐν τῷ Ἄδῃ σκιάς. — **θρόνος** = ἔδρα ἔχουσα ἐρείσματα και ὑποπόδιον. — **βάθρα** = θρανία τῶν μαθητῶν.

Ἐρυξιμαχος : διαπρεπὴς ἰατρός, ὡς και ὁ πατὴρ του Ἄκουμηνός. — **Φαῖδρος** : ἐξ οὗ ὁ ὁμώνυμος Πλατωνικὸς διάλογος, φίλος τοῦ Ἐρυξιμάχου. — **Μυρρινούς** : δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων εἰς τὴν Πανδιονίδα φυλὴν. — **πολιταί** = συμπολιταί. — **διερωτῶ** = κάμνω λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις. — **διακρίνω** = 1) ἐκδίδω ἀπόφασιν ὡς δικαστής. 2) λύω ἀπορίας. — **και μὲν δή...** = ἀλλ' ἀλήθεια εἶδον ἀκόμη και (Ὁμ. Ὀδ. λ. 582). Τὸν Πρόδικον παραβάλλει πρὸς τὸν Τάνταλον διὰ τὸ ἀσθενικὸν αὐτοῦ, παρῳδῶν οὕτω τὸ « **χαλέπ' ἄλγε' ἔχων** ». — **Πρό-**

δικος ὁ Κεῖος: Οὗτος ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π.Χ. Νέος ἔτι ἐπέμφθη εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, ὅπου ἀπαγγείλας λόγον διήγειρε τὴν προσοχὴν τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἄλλοτε ὁ Γοργίας. Εἰς τὰς Ἀθήνας εὔρε πολλοὺς μαθητὰς καὶ ἀκροατὰς, τὴν δὲ διδασκαλίαν του καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης δὲν ἐνόμιζεν ἐπικίνδυνον διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸν παρέπεμπε τοὺς νέους, ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ εὐδοκιμήσουσιν εἰς τὴν διαλεκτικὴν.

Ὁ Πρόδικος ἔγραψε πολλά, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, ἦτο περὶ συνωνύμων, καὶ τὰς Ὄρας, σύγγραμμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλήφθη ὁ καλὸς περὶ Ἡρακλέους μῦθος, τὸν ὅποιον συχνὰ οἱ ἀρχαῖοι ἀνέφερον. Αἱ ἐπιδείξεις τοῦ σοφιστοῦ τούτου ἦσαν μὲν ἠθικαί, ἀλλὰ δὲν εἶχον φιλοσοφικὴν σπουδαιότητα. — **ἄρα** = πράγματι, ὅπως εἶχον εἰκάσει (314 Γ, Κεφ. Ε'). — **οἶκημα** = δωμάτιον. — **ταμῖον** = ἀποθήκη. — **κατάλυσις** = κατάλυμα, — **κῶδιον** = προβιά. — **στρώματα** = σκεπάσματα. — **Παυσανίας:** γνωστότατον πρόσωπον τῆς τότε ἀεπτουγμένης κοινωνίας τῶν Ἀθηναίων, μετασχὼν τοῦ συμποσίου τοῦ Πλάτωνος. — **Κεραμεῖς:** δῆμος τῆς Ἀττικῆς, Β.Δ. τῆς πέλειος καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν, ἐκ τοῦ ὁποίου ὀνομάσθησαν ἀμφοτέροι οἱ Κεραμεικοί, ὁ ἐντὸς τοῦ Διπύλου καὶ ὁ ἔξω. — **Ἀγάθων:** γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις (448 π.Χ.) ἐγένετο τραγικὸς ποιητὴς μετασχὼν καὶ τοῦ συμποσίου τοῦ Πλάτωνος: ἀπέθανε δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχελαοῦ τῆς Μακεδονίας τῷ 401 π.Χ. — **Ἀδείμαντος** ὁ Κήπιδος, ἦτο ἄλλοθεν ἄγνωστος, ὁ δὲ Λευκολοφίδου, φανατικὸς ἐχθρὸς τῆς δημοκρατίας, στρατηγῶν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, ἠχμαλωτίσθη καὶ κατηγορήθη ὡς προδότης τῆς πατρίδος. — **μαθεῖν** = νὰ ἐννοήσω. — **λιπαρῶς ἔχω** = ἐπιθυμῶ πολὺ (λιπαρῆς = πρόθυμος). — **Κριτίας:** συγγενὴς τῆς μητρὸς τοῦ Πλάτωνος, φανατικὸς ὀλιγαρχικός. Ὁ πατὴρ του Κάλαισχος μετέσχε τῆς ὀλιγαρχίας τῶν 400, ὁ ἴδιος δὲ ἦτο ἐπιφανέστατος τῶν τυράννων καὶ ἐφουεύθη εἰς τὸν πρὸς τὸν Θρασύβουλον ἀγῶνα.

— Πῶς κρίνετε τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦ Σωκράτους ὅτι ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰππίου καὶ τοῦ Προδικου ὑπενθύμιζε τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Τάνταλον;

— Ποῖαι ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ βίου ἐν Ἀθήναις διαφαίνονται ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

σμίκρ' ἄττα διατρίψαντες = ἀργοπορήσαντες πολὺ λίγω. — **πρὸς σέ τοι**: τὸ τοι ἐξαίρει τὴν ἀντωνυμίαν. — **οἰκία** (ἐνταῦθα) = οἰκογένεια. — **φύσις** = εὐφυΐα. — **ἐνάμιλλος** = ὅμοιος, ἴσος. — **ἐλλόγιμος** = ὁ ἐν λόγῳ ὢν, σπουδαῖος, ἐνδοξος. — **οἱ (= οἱ)** = ἑαυτῶ. — **προμηθοῦμαι** = λαμβάνω πρόνοιαν. — **συνουσία** = συναναστροφή, ἀκρόασις. **ὄθνεϊός** = ξένος. — **εὐλαβεῖσθαι** = προσέχειν, ὑποκμ. δὲ αὐτοῦ εἶναι **τὸν ταῦτα πράττοντα**. **δυσμένειαι** = προσωπικαὶ ἔχθραι. — **ἐπιβουλαί** = ἐπίσημοι τῆς πολιτείας ἐπιθέσεις. ὡς λ.χ. δίκαι ἀσεβείας — **τὸ ἐπαχθές αὐτῆς** = τὰ ἐκ ταύτης προκκλούμενα δυσάρεστα (φθόνοι καὶ μίση). — **πρόσχημα** = προκάλυμμα. Κατωτέρω λέγει **παραπετάσματι**. — **τελεταί** = τελεταί μυστηρίων· τοιαύτας ἐδίδαξεν ὁ Ὀρφεὺς καὶ οἱ ὀπαδοὶ του (**οἱ ἀμφὶ Ὀρφεία**), ὡς ἐπίσης καὶ ἀπέχεσθαι φόνων. ὁ δὲ Μουσαῖος ἐδίδαξε θεραπείας νόσων καὶ χρησμούς. — **Ἴκκος**: ἀθλητῆς ἐκ Τάραντος, σύγχρονος τοῦ Θεμιστοκλέους, νικήσας ἐν Ὀλυμπία πένταθλον. Ὁ Πλάτων ἀναφέρει αὐτὸν ὡς ὑπόδειγμα σωματικῆς ἐγκρατείας. — **Ἡρόδικος**: ἰατρός, ἰδρυτῆς τῆς δικαιοδικῆς, ἦτοι τῆς θεραπευτικῆς γυμναστικῆς. — **τὸ ἀρχαῖον Μεγαρεύς**, διότι πιθανῶς ἐγεννήθη εἰς τὰ Μέγαρα. μετοικήσας κατόπιν εἰς Σηλυμβρίαν τῆς Προποντιδος. — **Ἀγαθοκλῆς καὶ Πυθοκλείδης**: διδάσκαλοι τοῦ Περικλέους, ἦσαν θεωρητικοὶ μουσικοί. — **ὡσπερ λέγω** (= εἶπον), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀνωτέρω **φημὶ μὲν** (316 Δ, Κεφ. 8). — **κατὰ τοῦτο εἶναι** = ὡς πρὸς τοῦτο.

ξυμφέρομαι = συμφωνῶ.

οὐ τι: ἡ ἀντων. **τι** ἐπιτείνει τὴν ἄρνησιν. — **τοὺς δυναμένους πράττειν**, ἐνν. **τὰ πολιτικά** (ἢ ὅπως κατωτ. 319 Α, Κεφ. Θ.) **τὰ τῆς πόλεως**) = τοὺς ἔχοντας μεγάλην πολιτικὴν ἐπιρροήν. — **οἱ πολλοὶ** = τὸ πλῆθος. — **οὔτοι** δηλ. οἱ δυνάμενοι πράττειν. — **διαγγέλλω** = θέτω εἰς κυκλοφορίαν. — **ἀποδιδράσκοντα** (μτχ. ἐνδοτ.) : ὁ ἐνεστ. σημαίνει ἀπόπειραν. — **τὸ μὴ δύνασθαι**, ἐνν. **τινά**. — **καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος** (γεν. ὑποκμ. ὁ δὲ **καὶ** ἐπιδοτικός) : τοῦτο λέγει ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν δραπετεύσαντα μὲν, ἀλλὰ συλληφθέντα. — **καὶ πολὺ... ἀνάγκη** = καὶ πολὺ ἀναγκαῖα συνέπεια εἶναι. — **παρέχομαι** = φέρομαι. — **πρὸς τοῖς ἄλλοις** = ἐκτὸς τῶν ἄλλων (δυσμένειαι, ἐπιβουλαί, τὸ ἐπαχθές, βλ. ἀνωτέρω 316 Δ, Κεφ. 8). — **ἄπασαν** (ἐπιτείνει τὸ **ἐναντίαν**) = ὅλως διόλου.

σοφιστής = (κατὰ τὸν Πρωτ.) σοφός, ὑπερέχων τῶν ἄλλων εἰς τέχνην ἢ ἐπιστήμην. — **εὐλάβεια** = τρόπος προφυλάξεως. — **ἐκείνης** δηλ. τοῦ **ἔξαρνον εἶναι**, ὅπως ἔπραττον οἱ πρὸ αὐτοῦ μεταχειριζόμενοι προσχήματα. — **ἄλλας εὐλαβείας** = ἄλλα μέτρα προφυλακτικά. — **σὺν θεῶ εἰπεῖν** = μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι ὁσάκις ἐπὶ ἑαυτοῦς, θέλοντες νὰ ἀποφύγουν τὸν φθόνον τῶν θεῶν, μετεχειρίζοντο τοιαύτας εὐσεβεῖς φράσεις. — **εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ** = ἀσκῶ τὴν τέχνην. — **τὰ ζῦμπα πάντα** = τὸ σύνολον τῶν ἐτῶν τῆς ἡλικίας μου. — **οὐδενὸς ὄτου οὐ** : ἔλξις ἀντὶ νὰ εἴπῃ **οὐδεὶς (ἐστίν) ὄτου οὐ**. — **ἀπάντων ἐναντίον** (= ἐνώπιον) = ... = **ἐναντίον ἀπάντων τῶν ἔνδον ὄντων**. — **ἐνδείκνυμαι** = ἐπιδεικνύομαι. — **καλλωπίζομαι** = καμαρώνω. — **ὅτι ἔρασταί** : ἐκ τοῦ **ἐνδείξασθαι**. — **ἐραστής** = θαυμαστής. — **τί... οὐ ἐκαλέσαμεν...** : διὰ τοῦ **τί οὐ** μετὰ ἀόρ. ὀριστ. ἐρωτῶμεν ἀνυπόμονοι, διατὶ δὲν ἔγινε τι, τὸ ὅποῖον ἤδη ἔπρεπε νὰ εἴχε γίνει· σημαίνει λοιπὸν : **καλέσωμεν τάχιστα**. — **καὶ αὐτοὶ** = καὶ μόνοι μᾶς (χωρὶς νὰ ἀναμένωμεν τοὺς δούλους). — **ἀντιλαμβάνομαι** = πιάνω.

κατεσκευάζομεν, ἔνν. **συνέδριον** = ἐτακτοποιοῦμεν (βάρθρα καὶ κλίνας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

νῦν δὴ ἂν λέγοις = τώρα πλέον δύνασαι νὰ λέγῃς. — **ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου** = ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ νεανίσκου. — **ἡ αὐτὴ μοι ἀρχή...** **ἀφικόμεν** = ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου, περὶ ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια ἤλθον, εἶναι ἡ ἴδια πρὸς τὴν πρὸ ὀλίγου (= διὰ ποίαν αἰτίαν ἤλθον, ἐπαναλαμβάνω καὶ τώρα τὰ αὐτὰ ὅσα εἶπον πρὸ ὀλίγου). — **βελτίων** = ἰκανώτερος (θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς). — **ταῦτά ταῦτα** = ὁμοίως. — **τοῦτο οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις** = οὐδὲν θαυμαστὸν ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγεις. — **εἰκὸς** = φυσικόν. — **μὴ οὕτως**, ἔνν. **ἀποκρίνου ἢ λέγε**. — **αὐτίκα**, χρον. — **νῦν νεωστὶ** = τώρα πρὸ ὀλίγου. — **Ζευξίππος** : δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός· πιθανῶς εἶναι τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ περιφήμου ζωγράφου τῆς ἀρχαιότητος Ζευξίδου ἐξ Ἡρακλείας τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἀκμάσαντος περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος π.Χ. — **βελτίω ἔσσεθαι**, ἔνν. **με**. — **κἂν** = καὶ (ὡσπερ) ἂν. — **Ὁρθαγόρας** : Θηβαῖος αὐλητής, διδάξας καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὴν αὐλητικὴν. — **ἐκάστης**, γεν. χρον. — **εἰς τί... καὶ περὶ τοῦ** = εἰς ποῖον ἐπάγγελμα καὶ εἰς ποίαν ἐιδικότητα (λ.χ. ἰατρὸς νευρολόγος). — **γὰρ** (διασαφ.) = λοιπόν. — **λωβῶ-**

μαι = λυμαίνομαι, βασανίζω. — **πεφευγότας** (ένδοτ. μτχ.) τοῦ ρ. **φεύγω** = ἀπαλλάττομαι. — **τέχναι** = τὰ σχολικὰ μαθήματα. — **λογισμοί** = λογαριασμοί, λογιστική. — **μουσική** = ἡ ὅλη ἀνθρωπιστική μόρφωσις. — **ἀπέβλεψεν** = ἔρριψε βλέμμα· διότι ἡ γενική αὐτῆ παρατήρησις ἐφαρμόζεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Ἰππίαν. — **εὐβουλία** = σύνεσις. — **ἄρα ἔπομαι σοι τῷ λόγῳ;** ἄρα γε παρακολουθῶ τὸν λόγον σου, ἐννοῶ ὅ,τι λέγεις; Ἡ φράσις περιέχει ἐλαφρὰν μομφήν, ὅτι ὁ Πρωτ. δὲν ἐξεφράσθη σαφῶς. — **ποιεῖν, ἐνν. τοὺς συνόντας.** — **μὲν οὖν** = βεβαιότατα. — **τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι** (σχῆμα ἐτυμολογικόν) = τὸ ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον ἔχω.

— *Κρίνατε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Πρωταγόρου :*

α) *Κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀκριβολογίαν τοῦ Σωκράτους.*

β) *Ὡς πρὸς τὴν ἀκφραζομένην ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ αὐτοπεποίθησιν.*

Ζ Ε Φ Λ Λ Α Ι Ο Ν Ι

ἦ, ἐξαίρει τὴν ἐννοίαν τοῦ **καλόν**. — **τέχνημα** = τέχνη, ἐπιστήμη. **γάρ**, αἰτιολογεῖ τὴν ἐν τῷ εἶπερ **κέκτησαι** ἀμφιβολίαν. — **οὐκ ἔχω ὄπως** = ἀδυνατῶ νά. — **ὄθεν** = διατί. — **παρασκευάζω** = μεταδίδω. — **δίκαιός εἰμι** = εἶμαι ὑποχρεωμένος. — **πρᾶξιαι** = νὰ διαπραγματευθῆ. — **περὶ τῶν οἰκοδομημάτων**, δηλ. τοῦ σχεδίου, τῆς δαπάνης κλπ. οὐχὶ ὅμως καὶ περὶ τῆς σκοπιμότητος αὐτῶν, ὅποτε ἀρμοδιώτεροι νὰ συμβουλευέουσαν ἦσαν οἱ πολιτικοὶ (πρβλ. Γοργ., κεφ. Ι'). — **οὕτως**, δηλ. ποιοῦντας. — **δημιουργός** = ὁ μετερχόμενος ἔργον ὠφέλιμον εἰς ὄλον τὸν λαόν, δημόσιος (ιατρός, μάντις κλπ.) τεχνίτης, (ἐναυῦθα) εἰδικός. — **θορυβῶ** = ἀποδοκιμάζω διὰ θορύβου. — **οἱ τοξόται**, ἦσαν δοῦλοι τῆς πολιτείας, ἀποτελοῦντες ἀστυνομικὸν σῶμα (ἐκ 1200 ἀνδρῶν) ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν πρυτάνεων ἐτήρουσαν τὴν τάξιν κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας. — **ἐξάρωνται** = ἀποβάλλουσαν (τῆς ἐκκλησίας σηκώνοντες ἐπ' ὤμου). — **ἐν τέχνῃ ἐστίν** = στηρίζεται ἐπὶ τεχνικῶν γνώσεων, εἶναι ζήτημα τεχνικόν. — **διαπράττομαι** = διενεργῶ. — **ναύκληρος** = πλοιοκτῆτης, πλοίαρχος. — **ὅτι**, ἐπεξ. τοῦ **τοῦτο**. — **τούτοις... μαθῶν**· ἐκ τοῦ πληθ. ἦλθεν εἰς τὸν ἐνικόν, διότι ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὁ λέγων τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐνός, τοῦ ὁμιλοῦντος ἀπὸ τοῦ βήματος. — **ἔπειτα** — ἐν τούτοις· ἐξαίρει τὰς ἐνδοτικὰς μτχ. **μα-**

θών... ὄντος.— μὴ τοίνυν (ἐνν. εἶπης ἢ λέγε) ὅτι... ἀλλὰ = οὐ μόνον... ἀλλά.— **ἰδίᾳ** = ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ. οὕτως ἔχει = οὕτω φρονεῖ.— **ἐπεὶ** = π.χ. **ἃ διδασκάλων εἶχετο** ὅσα ἐζηρτῶντο ἀπὸ διδασκάλους, δι' ὅσα ὑπῆρχον διδάσκαλοι. **ἐπαίδευσε**, ἐνεργητικὸν διάμεσον.— **αὐτοὶ** = μόνοι των (ἄνευ τινὸς ἐποπτείας). — **περιόντες νέμονται** = περιφερόμενοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βόσκουν.— **ἄφρετος** = ὁ μὴ δεδεδεμένος, ἐλεύθερος νὰ πηγαίνει ὅπου θέλει. Ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἱερῶν κτηνῶν ἀφιεμένων ἐλευθέρων (ἄνευ ποιμένος) νὰ βόσκουν ὅπου θέλουν = **ἐὰν που...** (πλαγία ἐρώτησις μετὰ πρότασιν ἀποπειράς) = ζητοῦντες μήπως... — **αὐτόματοι** = τυχαίως.— **ἀρετὴ** = πολιτικὴ τέχνη (πρβλ. 319 A, Κεφ. Θ'). — **εἰ δὲ βούλει**, ἐνν. **ἄλλο παράδειγμα εἰπεῖν**. **κατατίθεμαι** = παραδίδω πρὸς φύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν.— **ἐν Ἀρίφρωνος**, ἐνν. **οἰκίᾳ**. — **Ἀρίφρων**: ἀδελφὸς τοῦ Περικλέους.— **οὐκ ἔχων ὅτι χρῆσαιτο αὐτῷ** = ὡς τελείως ἀνοικονόμητον.— **κάμπτομαι** = κλονίζομαι (εἰς τὴν γνώμην μου).— **οἶμαι τί σε λέγειν** = νομίζω ὅτι αὐτὸ ποὺ λέγεις εἶναι ἄξιον προσοχῆς.— **μὴ φθονήσης** = ἀπὸ φθόνου μὴ στερήσης τῆς ἐπιδείξεως (μὴ ἀρνηθῆς).— **ἐπίδειξον**: ἡ ἐπίδειξις ἦτο τεχνικὸς ὅρος δηλῶν τὰς ὁμιλίαις τῶν σοφιστῶν.— **μῦθος** = πλαστὴ διήγησις.— **λόγος** = ἀληθινὴ ἱστορία.— **μῦθον**: ὅπως αἱ ἀρχαιότεροι φιλόσοφοι (Ἐμπεδοκλῆς, Ξενοφάνης κλπ.) ἐξέθησαν ἐν ποιήσει τὰ δόγματα καὶ παραγγέλματα τῆς σοφίας των, οὕτω καὶ οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι μετεχειρίζοντο μῦθους πρὸς ἐρμηνείαν τῶν γνωμῶν των μετριάζοντες οὕτω τὴν αὐστηρότητα τῆς σοφίας διὰ τῆς χάριτος καὶ τερπνότητος τῶν μύθων. Τὸ ἴδιον ἔπραττον καὶ οἱ σοφισταί, ἵνα διὰ τῶν θεληγῆτρων τοῦ μύθου, τῆς εὐγλωτίας καὶ τῶν ποιητικῶν κοσμημάτων γοητεύουν καὶ κατακτοῦν τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

θητὰ γένη = ζῷα.— **καὶ τούτοις**: ὅπως δηλ. καὶ διὰ τοὺς θεούς.— **τυπῶ** = δίδω τύπον (μορφήν), πλάττω.— **γῆς ἔνδον** = ἐντὸς τῆς γῆς· αὕτη κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ μητρικὸς κόλπος, ἐν τῷ ὁποίῳ τελεῖται μυστηριωδῶς ἡ κατεργασία παντὸς ὀργανισμοῦ (**γῆ παμμήτωρ**).— **ἐκ γῆς καὶ πυρός**: κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Παρμενίδου, κατὰ δὲ τὴν θεωρίαν τοῦ Ἐμπεδοκλέους, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Πρωταγόρας, ὁ κόσμος ἔγινεν ἐκ **γῆς**,

ὑδατος, πυρὸς και ἀέρος — τῶν ὄσα: τὸ ἄρθρον ἔχει δεικτικὴν σημασίαν. — ὄσα κεράννυται: τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν γῆν και ὁ ἀήρ πρὸς τὸ πῦρ. — πρὸς ἑῷς = εἰς τὴν ζωὴν. — κοσμησαί τε και νείμαι: πρῶθυστερον. — Προμηθεὺς και Ἐπιμηθεὺς: ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἰαπετοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν ἐκαλεῖτο ὁ σοφώτατος τῶν Τιτάνων, ὁ δὲ Ἐπιμηθεὺς ἀμαρτίνοος. — παραιτοῦμαι = παρακλῶ. — αὐτὸς = μόνος. — προσάπτω = ἀπονέμω. — φύσις = ὄργανισμός. — ἀμπίσχω = περιβάλλω. — πτηνὸς φυγῆ = πτερωτὴ φυγῆ, πτερὰ πρὸς φυγὴν. — κατάγειος = ὑπόγειος — τῷδε αὐτῷ = δι' αὐτοῦ τούτου (τοῦ μεγέθους). — οὕτως ἐπανισῶν = ἐξισῶνων μὲ τοιαύτην σύμμετρον ἀναλογίαν. — εὐλάβειαν ἔχω = προσέχω. — ἀϊστόω = καθιστῶ τι ἀφανές, ἐξαφανίζω. — αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε = ἐχορήγησεν ἐπαρκῶς εἰς αὐτὰ τὰ μέσα τοῦ νὰ διαφεύγουν τὸ ἀλληλοφάγωμα. — αἱ ἐκ Διὸς ὄραι = αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί. Ὁ Ζεὺς ὡς θεὸς τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ὁ αἴτιος πάντων τῶν φυσικῶν φαινομένων. — εὐμάρεια = διάφορα προστατευτικὰ μέσα. — και καύματα, ἐνν. ἀμῦναι. — εὐνή = κλίνη, φωλεά. — στρωμνὴ = στρῶμα και σκέπασμα. — αὐτοφυῆς = φυσική. — ὑποδέω-ῶ = ὑποδένω. — ἀναιμος = ἄνευ αἵματος, ἀναισθητός. — τούντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — βορὰν (ἄλλων ζώων), ὑποκμ., τροφήν κτηρμ. — τῷ γένει ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐσκόπει νὰ σώσῃ τὸ γένος και οὐχὶ τὰ ἄτομα. — οὐ πάνυ τι σοφὸς (λιτότης) = παντελῶς μωρός.

λοιπὸν ἦν = ὑπελείπετο. — ὄ τι χρήσαιτο (δηλ. τῷ ἀνθρώπων γένει) = πῶς νὰ τὸ οἰκονομήσῃ. — ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα = ὅτι ἦσαν ἐφωδιασμένα ἀπὸ ὄλα, ὅπως ἤρμοζεν. — ἄστρωτος = ἄνευ στρωμνῆς. — τὴν ἔντεχνον σοφίαν = τὰς τεχνικὰς γνώσεις (αἵτινες εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ ὕλικου πολιτισμοῦ). Ἀμέσως κατωτέρω λέγει τὴν περὶ τὸν βίον σοφίαν. — ἀμήχανον = ἀδύνατον. — ταύτη = ἔτσι. — τὴν πολιτικὴν (ἐνν. τέχνην, ἀρετὴν) = τὰς πολιτικὰς γνώσεις (αἵτινες εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ και τοῦ κοινωνικοῦ βίου). — ἐνεχώρει = ἦτο δυνατόν. — οὐκέτι: διότι ἐπλησίαζεν ἤδη ἡ ὥρα νὰ ἐξέλθῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὸ φῶς. — αἱ φυλακαὶ τοῦ Διὸς = αἱ ὑπὸ τοῦ Διὸς τεταγμένοι φρουραὶ (ἦτοι τὸ Κράτος και ἡ Βία). — τὸ κοινόν: ἐν τῷ Ἀττικῷ μύθῳ ὁ Ἡφαιστος και ἡ Ἀθηναῖα ἦσαν στενω- συνδεδεμένοι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ διήγησις περὶ Ἐριχθονίου, ὅστις

ἐγεννήθη ὑπὸ τοῦ Ἑφαιστου καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Αἱ δύο θεότητες εἶχον κοινὰς ἐορτὰς (τὰ Χαλκεία καὶ τὰ Ἀπατούρια), κοινὸν ἱερὸν παρὰ τὴν Ἀγορὰν καὶ κοινὸν οἶκημα ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου. — **ἐφιλοτεχνεῖτην** = μετὰ σπουδῆς κατεγίνοντο εἰς τὴν τέχνην. — **ἔμπυρος τέχνη** = ἡ διὰ τοῦ πυρὸς ἐργαζομένη τέχνη. — **εὐπορία τοῦ βίου** = ἄφθονα τὰ μέσα πρὸς εὐζωίαν. — **δίκη μετέρχεται τινα** = καταδιώκεται τις δικαστικῶς. Ὁ Προμηθεὺς κατηλώθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου, ὅπου ἀετὸς κατέτρωγε τὴν ἡμέραν τὸ ἦπαρ αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ἀνεφύετο τὴν νύκτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

θεία μοίρα = θεία φύσις (ἡ ἔντεχνος σοφία), μετασχὼν ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἐγίνε συγγενὴς τῶν θεῶν. — **πρῶτον μὲν... ἔπειτα...** **καί**: δὲν σημαίνουν χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἀπλῆν ἀπαρίθμησιν. — **νομίζω θεοὺς** = πιστεύω θεοὺς. — **φωνή** = γλῶσσα. — **ὀνόματα** = λέξεις. — **διαρθροῦμαι** = συναρμόζω πρὸς ἄλληλα τὰ ἄρθρα, διαρθρῶν τὰς φωνὰς καὶ σχηματίζω συλλαβὰς καὶ λέξεις, σχηματίζω ἑναρθρον γλῶσσαν. Οἱ ἀρχαῖοι διεφώνουν περὶ τῆς γενέσεως τῆς γλώσσης: ἄλλοι μὲν ἔλεγον ὅτι ἐγεννήθη **φύσει**, ἄλλοι δὲ **θέσει** Ἐνταῦθα λέγων τὴν γλῶσσαν ἐπινόημα τοῦ ἀνθρώπου δέχεται τὸ δεύτερον. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπροικίσθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ καταλλήλων θεῶν δώρων πρὸς δημιουργίαν τῆς γλώσσης καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπλασε καὶ διεμόρφωσεν αὐτὴν κατόπιν μακρῶν προσπαθειῶν πολλῶν γενεῶν. Ἀφορμὴ δὲ πρὸς δημιουργίαν αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ κοινωνικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου. — **πανταχῆ** = ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. — **ἡ δημιουργικὴ τέχνη** = αἱ τεχνικαὶ γνώσεις. — **πολιτικὴν τέχνην** = κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ὀργάνωσιν. — **ἐζήτουν** = ἐπεθύμουν. Ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐγκείται κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐν τῇ ὁρμῇ πρὸς κοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι φύσει κοινωνικὸν ζῷον. — **αἰδῶς** = ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀγράφους νόμους. — **δίκη** = ὁ σεβασμὸς τῶν γραπτῶν νόμων. — **συναγωγοί** = συνδετικοί. — **ἴν' εἰεν... συναγωγοί** = ἵνα παρέχουν εἰς τὰς πόλεις εὐκοσμίαν καὶ δεσμούς συνδετικούς φιλίας.

οὖν = τέλος πάντων. — **ἰδιώτης** = ὁ ἀπειρὸς τινος. — **καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί**, ἔνν. ἔχοντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ἱκανοὶ πολ-

λοῖς ιδιώτας. — **καὶ...γε** = καὶ μάλιστα. — **νόμον θές**: τὸ **τιθέναι νόμον** λέγεται ἐπὶ ἀπολύτου ἄρχοντος, ὁ ὁποῖος νομοθετεῖ διὰ τοὺς ἄλλους, τὸ δὲ **τίθεσθαι νόμον** λέγεται ἐπὶ ἐλευθέρων πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι νομοθετοῦν διὰ τοὺς ἑαυτοῦ των.

ἀρετὴ τεκτονικὴ = ζητήματα εἰδικότητος ἀρχιτεκτονικῆς. — **λόγος** = συζήτησις. — **μέτεστί μοί τινος** = μετέχω τινός. — **συμβουλή** = 1) ἱκανότης πρὸς τὸ συμβουλεύειν (**μετεῖναι συμβουλῆς**). 2) σύσκεψις. **εἰς συμβουλήν** = εἰς σύσκεψιν. — **πολιτικῆς ἀρετῆς** = περὶ πολιτικῆς ἀρετῆς. — **διὰ δικαιοσύνης πᾶσα ἔρχεται** = ἅπασα κινεῖται ἐν τῇ περιοχῇ τῆς δικαιοσύνης. — **ἦ** (ἔνν. ἐκ τοῦ **προσῆκον** τὸ **ἀναγκαῖον ὄν**, κατὰ ζεύγμα) **μὴ εἶναι** = εἰ δὲ μὴ, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ ὑπάρχουν πόλεις. Εἰς ἀναρχομένην πολιτείαν τὸ ἄτομον ὑφίσταται μέγιστα κακά. — **ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦμαι** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **λαβὲ τεκμήριον...** (ἴνα μὴ οἶῃ...**λαβὲ τεκμήριον...ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται...**). — **γάρ**, ἐπεξηγημ. — **ἦ ἄλλην...ἔστιν** = **ἦ** (ἔνν. ἀγαθός) **ἄλλην...τέχνην, ἣν μὴ ἔστιν** (ἔνν. ἀγαθός). — **ἔάν τινα καὶ** = **καὶ ἔάν τινα εἰδῶσι** (ἔνν. οἱ οἰκείοι). — **ἔάν οὗτος...ἦ β' ὑπόθ.** προσδιορίζει τὴν πρώτην. — **καθ' αὐτοῦ** = εἰς βάρος του. — **ἐκεῖ** δηλ. ἐν ταῖς ἄλλαις τέχνησις. — **ἐνταῦθα** δηλ. ἐν τῇ πολιτικῇ ἀρετῇ. — **μανίαν**, ἔνν. ἡγοῦνται. — **ἦ μαίνεσθαι** τὸ **ἦ** = εἰ δὲ μὴ, ἄλλως τὸ δὲ **μαίνεσθαι** ἐκ τοῦ **φασί**. — **προσποιοῦμαι** = οἰκειοποιοῦμαι. — **ὡς ἀναγκαῖον**, ἔνν. ὄν = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι... — **οὐδένα ὄντινα οὐχί** = πάντα. — **ἀμῶς γέ πως** = καθ' ἓνα οἰονδήποτε τρόπον. — **ἦ** (ἄλλως) **μὴ εἶναι** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **ἀναγκαῖον ὄν**.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Ι Γ'

ἀποδέχονται ἔνν. οἱ τε ἄλλοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. — **οὐ φύσει** = οὐχὶ ἔμφυτον. — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου** = ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπενεργείας. — **ἐξ ἐπιμελείας** = μὲ φροντίδας καὶ κόπους. — **παραγίγνομαι** = γίνομαι κτῆμα. — **ἀλλήλους** (ἀντικειμ. τοῦ **ἡγοῦνται** καὶ ὑποκειμ. τοῦ **ἔχειν**) = οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους. — **ἦ τύχη**: ὁ Πρωταγόρας δέχεται μὲν σκοπιμότητα ἐν τῇ φύσει οὐχὶ ὅμως καὶ θεῖαν πρόνοιαν. — **διδάσκω** = μετρίως ἐλέγχω, σωφρονίζω. — **οὐδεὶς κολάζει... ἴνα μὴ τοιοῦτοι ᾧσι**: ὁ Πρωτ. ἐνταῦθα (πρβλ. καὶ κατωτ. 324 Β, Κεφ. 13) θεωρεῖ τὴν ποιὴν ὡς μέσον βελτιώσεως καὶ ἀποτροπῆς ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ἀνωτέρω δὲ (322 Ε, Κεφ. ΙΒ') διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ φονεύεται ὡς νόσος τῆς κοι-

νανίας ὁ μὴ δυνάμενος « αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν ».— αἰσχροῦς = ἄσχημος.— σμικροῦς = μικρόσωμος. Οἱ Ἕλληνες στενωῶς συνέδεον τὸ κάλλος μὲ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος.— ὥστε τι τούτων, δηλ. τοῦ θυμοῦσθαι, νοουθετεῖν.— τὰ καλὰ = καλλονή, ὑγεία.— ἐπὶ τούτοις = διὰ ταῦτα.— ὦν, δηλ. κακῶν.— ὡς...οὔσης, ἔνν. αὐτῆς (δηλ. τῆς πολιτικῆς (ἀρετῆς)).— δύναται = σημαίνει.— αὐτὸ = αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ (τὸ κολάζειν), ἄνευ ἄλλου τινός.— οἱ γε ἄνθρωποι: ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα ὄντα, ὡς τὰ θηρία (πρβλ. κατωτ. ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον).— πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων = προσέχων (τὸν νοῦν) τούτῳ.— ἡδίκησεν, ἔνν. ὁ ἀδικῶν.— ὅστις μὴ = ἐκτὸς ἐάν τις—ἀγέννητον θεῖον = οὐ πραχθὲν (ἄπρακτον) ποιήσειε.— διανοεῖται = νομίζει, πιστεῖται.— γοῦν = τούλάχιστον.— δόξαν = ἰδέαν, γνώμην.— τιμωροῦνται...κολάζονται: Ὁ Ἀριστοτέλης Ῥητορ. 10, 17 λέγει «διαφέρει δὲ τιμωρία καὶ κόλασις· ἡ μὲν γὰρ κόλασις τοῦ πάσχοντος ἐνεκά ἐστιν, ἡ δὲ τιμωρία τοῦ ποιούντος, ἵνα ἀποπληρωθῆ». Ὁ Πρωτ. ἀδιακρίτως ἔθηκε δύο φορές τὸ κολάζει καὶ ἀπαξ τὸ κολάζονται. Ὑποθέτει δὲ ὡς ὁμολογημένον ὅτι ὁ τιμωρῶν μετὰ λόγου δὲν σκοπεῖ εἰς ἐκδίκησιν, ἀλλ' εἰς διόρθωσιν τοῦ ἀμαρτήματος.

— Ἀναπτύξατε τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Βουλῆς τῶν πεντακοσίων ἐν Ἀθήναις ὡς καὶ τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῶν προτάσεων ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ πολιτείᾳ (βλ. Ἀρχαίαν Ἑλλην. Ἱστορίαν· σχετικὰ ἄρθρα Ἐγκυκλ. Λεξικοῦ (λ. Βουλὴ, Πρότασις). Π. Δημοπούλου, Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, σ. 29 κ. ἔξ.).— Θίγεται ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Περικλέους δι' ὅσον λέγει ὁ Σωκράτης περὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

δῆ, ἀντὶ δέ, διὰ τὸ προηγηθῆν: ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται.— ἦν ἀπορεῖς, βλ. 319 Ε, Κεφ. 10 — οἱ ἀγαθοὶ = οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος πολιτικοί.— ἃ διδασκάλων ἔχεται = ὅσα ὑπόκεινται εἰς διδασκαλίαν.— ἀρετὴν, δηλ. τὴν πολιτικὴν τέχνην.— βελτίους ποιοῦσι, ἔνν. ταύτην (αἰτ. ἀναφ.) — λόγον = ἀπόδειξιν (ἐξηγημένην μόνον ἐκ τῶν πραγμάτων). — (ἔστι) τι ἓν = μία ὀρισμένη ιδιότης.— ἐν τούτῳ — διὰ τούτου λύεται ἡ ἀπορία σου.— χαλκεία = χαλκευτική.— κεραμεία = κεραμευτική.— τὸ ὅσιον εἶναι = ἡ ὀσιότης, εὐσέβεια.

και ξυλλήβδην... ἀρετήν = και ξυλλήβδην προσαγορεύω αὐτό (ὑποκμ.) εἶναι ἐν (κατηγορμ.), ἀνδρὸς ἀρετήν (ἐπέξηγ.). — μετὰ τούτου, δηλ. τῆς ἀρετῆς. — οὕτω : ἐπαναλαμβάνει τὸ μετὰ τούτου. — μή, ἐνν. πράττειν. — ἦ = εἰ δὲ μή. — τὸν μὴ μετέχοντα, ἐνν. τοῦ ἐνός, τῆς ἀρετῆς. — διδάσκειν (ἐκ τοῦ δεῖ) = σωφρονίζειν. — οὕτως δ' αὐτοῦ πεφυκότος = ἐνῶ δὲ ἐκ φύσεως αὐτὸ (δηλ. τὸ ἐν) εἶναι τοιοῦτον. — τοῦτο, δηλ. τὸ ἐν. — σκέψαι : κοινὴ ἀπόδοσις τῶν ὑποθ. προτ. εἰ ἔστι... εἰ τοῦτ' ἔστι... εἰ οὕτω... εἰ διδάσκονται, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην, παρατηρητέα δὲ ἢ ἐν αὐταῖς ἐπαναφορά. — οἱ ἀγαθοὶ = οἱ πολιτικοί, ὡς ὁ Περικλῆς. — ὡς θαυμασίως γίνονται οἱ ἀγαθοὶ = πόσον παράξενοι τύποι ἀποδεικνύονται (ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ) οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες. — θεραπευτῶν = τὸ δυνάμενον νὰ τύχη καλλιέργειας, ἰδιαίτερον φροντίδων και περιποιήσεων. — ἄρα, εἰρων. — ἐφ' ὧν, χάριν ποιικιλίας, ἵνα μὴ ἐπαναλάβῃ τὸ ἐφ' οἷς. — και ὡς ἔπος εἰπεῖν ξυλλήβδην = και διὰ νὰ εἴπω γενικῶς μὲ μίαν λέξιν. — ἀνατροπαὶ οἰκῶν = ἐξαφανισμοὶ οἰκογενειῶν. Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμνούσιος και ὁ Ἀρχεπτόλεμος, κατηγορηθέντες διὰ τὴν κατάστασιν τῆς ὀλιγαρχίας τῶν 400, κατεδικάσθησαν ὡς προδόται εἰς θάνατον, τὰ χρέματα ἐδημεύθησαν, αἱ οἰκίαι κατεστράφησαν, δὲν ἐτάφησαν οὔτε ἐν Ἀθήναις, οὔτε ὅπου ἤρχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐγένοντο ἄτιμοι αὐτοὶ τε και οἱ υἱοὶ αὐτῶν, γνήσιοι και νόθοι· ὁ δὲ τολμήσας νὰ κάμῃ τούτους ἐπιτίμους ἤθελε γίνεαι ἄτιμος. — ταῦτα δ' ἄρα : ὁ δὲ εἶναι ἐπανάληψις τοῦ ἐν τῇ ἀναφ. προτ. (ἐφ' ὧν δέ)· ὁ δὲ ἄρα κεῖται εἰρων. (= λοιπὸν κατὰ τὸν ἰδικόν σου παράξενον συλλογισμόν). — οἰεσθαί γε χρή, ἐνν. αὐτοὺς διδάσκεσθαι ταῦτα τοὺς υἱεῖς. Ἀφοῦ τὰ ἤττον σπουδαῖα διδάσκουν τοὺς υἱοὺς των, πολὺ περισσότερον θὰ διδάσκουν τὰ μᾶλλον σπουδαῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ἀρξάμενοι, ἐνν. οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. — ἐπειδὰν θᾶττον συνιῆ = εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ νὰ ἐννοῆ. — τροφός, αὕτη ἦτο συνήθως δούλη ἢ και ἔμμισθος ἐλευθέραι. Λι τροφοὶ ἦσαν διτταί, α') ἢ τίθη, ἢ ὁποία ἐθῆλαζε τὸ παιδί, και β') ἢ τιθήνη ἢ τροφός, ἢ ὁποία μέχρι νοῦ 6 ἢ 7 ἔτους ἀνέτρεφεν αὐτὸ παρέχουσα πᾶσαν περιποίησιν. — παιδαγωγός : οὗτος, συνήθως δούλος, διεδέχετο τὴν τροφὸν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ παιδὸς μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, περιποιούμενος,

συμβουλευών, προφυλάττων ἀπὸ παντὸς κακοῦ, τιμωρῶν αὐτόν, ἐνίοτε σκληρῶς, συνοδεύων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ πραριστάμενος συχνὰ εἰς τὴν ἐν τῷ σχολείῳ διδασκαλίαν. — **διαμάχονται** = ἀμιλλῶνται, καταβάλλουν μεγάλης προσπάθειας. — **παρ' ἑαυτῶν** = εἰς ἑαυτὸν. — **ἐνδείκνυμαι** = ἐξηγῶ. — **τὸ μὲν** = τοῦτο μὲν, ἐνν. **ἐστί**. — **ἐκὼν πειθῆται**, ἐνν. **εὐ ἔχει**. = **ξύλον διαστρεφόμενον** = στραβόξύλον. **εὐθύνουσι** = ἰσιάζουν, σωφρονίζουν. — **εἰς (οἶκος) διδασκάλων** = εἰς σχολεῖα. Ταῦτα ἦσαν ἰδιωτικὰ ἰδρύματα, ἐντεῦθεν καὶ τὸ ρῆμα **ἐντέλλονται** (βλ. εἰκ. ὑπ. ἀριθ. 3). — **αὖ** : ἐτέθη διὰ τὸ προηγούμενον **ἐπειδὴν θᾶττον συνιῆ τις τὰ λεγόμενα**. — **γράμματα** = γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. — **τὰ ἐγγεγραμμένα**, δηλ. τὰ βιβλία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **φωνήν** (τὰ λεγόμενα). — **ὥσπερ τότε** (ἐνν. **συνέειπον**) **τὴν φωνήν** = ὅπως ἀκριβῶς πρότερον (ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ) κατενόουν τὴν διὰ στόματος διδασκαλίαν. — **παρατιθέασιν** = τοποθετοῦν ἐμπρός. — **ποιητῶν** : συνήθως οἱ παῖδες εἰς τὰ σχολεῖα ἀνεγίγνωσκον τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἡσίοδον, τὸν Σόλωνα καὶ τὸν Θεόγγιν. — **ἐκμανθάνω** = ἀποστηθίζω. — **νουθετήσεις** = παραινέσεις, διδάγματα. — **διέξοδοι** = διηγῆματα. — **ἕτερα τοιαῦτα** = καθ' ὅμοιον ὡσαύτως τρόπον. — **κακουργῶ** = κάμνω κακόν, παρεκτρέπομαι. — **μελοποιῶν** = λυρικῶν. — **ἐντείνω** = 1) μετατρέπω πεζὸν λόγον εἰς ἔμμετρον· 2) μελοποιῶ. — **εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες** = προσαρμόζοντες (τὰ ποιήματα) εἰς μουσικὴν κιθάρας. — **ῥυθμός** = πᾶσα ὁμαλῶς ἐπαναλαμβανομένη κίνησις, τάξις, μέτρον (ἐν τῷ βίῳ). — **ἁρμονία** = συμφωνία (ἤχων). — **οἰκειοῦσθαι** = νὰ ἐντυπώνωνται (νὰ συνηθίζουσι αἱ ψυχαὶ τῶν παίδων εἰς τοὺς ρυθμοὺς καὶ τὰς ἁρμονίας). — **εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνόμενοι** = συνηθίζοντες σὺν τῷ χρόνῳ περισσότερον εἰς τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν. — **εὐρυθμία** = συμμετρία. — **εὐαρμοστία** = συμφωνία, κανονικότης. — **πᾶς γὰρ ὁ βίος... δεῖται** : ἡ ἀπόφανσις αὕτη τοῦ Πρωτ. ἐρχομένη ὡς κατακλείς τῶν περὶ τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς μορφώσεως τῶν παίδων λεχθέντων, ἐξυψώνει αὐτὸν πολὺ, διότι ἐμφανίζει αὐτόν, οὐχὶ ὡς ταπεινὸν ἔναντι ἀντιμισθίας διδάσκαλον, ἀλλ' ὡς παιδαγωγὸν καὶ ἔνθερον ὑποστηρικτὴν τῆς παιδείας — **τοίνυν** = δὲ (μτβ.) — **βελτίω** = ὑγιᾶ· — **χρηστῆ** = ὑγιῆς. — **πονηρία** = ἀσθένεια, καχεξία. — **οἱ μάλιστα δυνάμενοι** = οἱ ἔχοντες τὰ περισσότερα μέσα. — (**μάλιστα ποιούσι**). — **πρωιαίτατα... τῆς ἡλικίας** = ἐνωρίτατα. — **ἀπαλλάττονται** = διακόπτουσι τὰς σπουδὰς των. Ὁ Πρωτ.

ἐνταῦθα λέγει ὅτι οἱ παῖδες ἄλλος κατ' ἄλλο ἔτος τῆς ἡλικίας ἤρχιζε νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ σχολεῖον, ὡς καὶ κατ' ἄλλο ἔτος διέκοπτε τὰς σπουδὰς. Τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἄλλοι μὲν συνίστων νὰ ἀρχίξῃ ἡ φοίτησις τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἄλλοι τὸ ἑβδομον, ὁ δὲ Πλάτων τὸ δέκατον, διότι μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου δύνανται οἱ παῖδες νὰ ἐννοοῦν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ ὑπομένουν τοὺς κόπους· μέχρι τοῦ δεκάτου νὰ ὑποβάλλωνται μόνον εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις.

αὐτοὶ ἀφ' αὐτῶν = μόνοι των. — **εἰκῆ** = ἀσκόπως. — **ἀτεχνῶς ὡσπερ** = ἀπαράλλακτα ὅπως. — **γραμματιστῆς** = γραμματοδιδάσκαλος, ὁ διδάσκων γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. — **ὑπογράφω γραμμὰς** = χαρᾶκῶν, ἵνα τὰ γράμματα ἀκολουθοῦν τὴν διεύθυνσιν τῶν γραμμῶν. — **γραμματεῖον** = τὸ πινακίδιον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφον), ἡ πλάκα. — **ὑφήγησις** = ὁδηγία, κατεύθυνσις, — **ὑπογράψασα** = χαράξασα, ἀναγράψασα ὡς ὁδηγὸν τοῦ βίου. — **εὐρήματα**, παράθεσις εἰς τὸ νόμος. — **ἐκτὸς βαίνει τούτων** = παραβαίνει τούτους. — **εὐθῦναι** (καὶ **εὐθυναί** = 1) ἡ λογοδοσία τῶν ἀρχόντων, τὴν ὁποίαν ἔδιδον μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. 2) ἡ ἐπιβαλλομένη ποινὴ ἐν περιπτώσει ἐνοχῆς τῶν ἀρχόντων. — **ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης** = διότι ἡ τιμωρία ποιεῖ τὸ διάστροφον εὐθύ, τὸν παρεκτραπέντα φέρει εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'

γάρ, ἐπεξ. τοῦ **τούτο**. — **οὐδὲν θαυμαστόν**, ἐνν. ὡς ὑποκ. τῶν **ἀγαθῶν πατέρων πολλοὺς υἱεῖς φαύλους γίγνεσθαι**. — **ἐν τοῖς ἔμπροσθεν**, (βλ. 323 Α, Κεφ. 12 καὶ 324 Δ', Κεφ. 14). — **ιδιωτεύω** (μετὰ γεν.) = εἶμαι ιδιώτης, ἀπειρος. — **εἰ γὰρ δὴ** = διότι ἐὰν πράγματι — **ὃ λέγω**, δηλ. ὅτι οὐδὲν θαυμαστόν. — **ἐνθυμοῦμαι** = ἔχω τι ἐν θυμῷ, συλλογίζομαι — **προελόμενος ἄλλο ὅτιοῦν** = λαμβάνω ὡς παράδειγμα ἐν ἄλλο οἷονδῆποτε. — **εἰ μὴ οἶόν τ' ἦν** : ἡ ὑπόθεσις διακοπεῖσα διὰ τοῦ **λυσιτελεῖ γάρ**, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ **εἰ οὖν οὕτω** καὶ ἔχει ὡς ἀπόδ. τὸ **οἶει ἂν τι... γίγνεσθαι**. — **εἰ μὴ πάντες** = ἐκτὸς ἐὰν πάντες. — **ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος** (ἐνν. αὐλητῆς εἶναι) = ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών του. — **καὶ μὴ ἐφθόνηι τούτου** = καὶ ἂν δὲν ἀπέκρυπτεν ἀπὸ φθόνου τούτο (τὸ αὐλεῖν). — **ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ** = ἡ δ. καὶ ἀ., τὰς ὁποίας ἀσκοῦμεν ἀμοιβαίως. — **ἀφθονία**, τὸ ἀντίθετον τοῦ **φθονεῖν**. — **προθυμία καὶ**

ἀφθονία = ἄνευ φθόνου (ἀνιδιοτελής) προθυμία. — **οἶει ἂν τι...**
μᾶλλον = οἶει ἂν μᾶλλον τι· τό τι μετριάξει τὴν ἔννοιαν τοῦ μᾶλλον.
 — **εὐφυέστατος**, δηλ. εἰς τὴν αὐλητικὴν. — **ἀκλεής**, καὶ κατωτ. **φαῦ-**
λος = ἄσημος, ἀφανής, — **αὐξάνομαι** = προάγομαι. — **ἄλλ' οὖν γε** =
 ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦλάχιστον (θὰ ἦσαν αὐληταί). — **οὕτως**,
 δηλ. ὅπως καὶ ἐν τῇ πόλει τῶν αὐλητῶν. — **ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις**
 (ἐν διὰ δυοῖν) = ἐν μέσῳ πεπολιτισμένων ἀνθρώπων. — **δίκαιον αὐτὸν**
εἶναι = ὅτι εἶναι δίκαιος. — **δημιουργός** = 1) ὁ μετερχόμενος ἔργον
 ὠφέλιμον εἰς τὸν λαόν, δημόσιος (ιατρός, μάντις κλπ.) 2) τεχνίτης·
 3) διδάσκαλος. — **τοῦ πράγματος**, δηλ. τῆς δικαιοσύνης, τῆς πολιτι-
 κῆς ἀρετῆς. — **κρίνομαι** = συγκρίνομαι. — **διὰ παντός** = εἰς πάσας
 τὰς περιπτώσεις. — **ἄλλ' εἶεν** = ἄλλ' οἱ εἶεν. — **οἰοί περ**, ἔνν. ἦσαν
ἐκεῖνοι. — **Φερεκράτης**: κωμικὸς ποιητής, διδάξας τοὺς Ἀγρίους
 (420 π.Χ.), ἐν οἷς ἔσκωπτε τὴν τότε ροπὴν πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὸν
 φυσικὸν βίον. — **Λήναιον** = 1) ἱερὸν τοῦ Διονύσου· 2) ὁ χῶρος, ὅπου
 ἐωρτάζοντο τὰ **Λήναια** (Διονύσια), κατὰ τὰ ὅποια ἐτελοῦντο δραμα-
 τικοὶ ἄγῶνες. — **μισάνθρωποι** = πεπολιτισμένοι ἄνθρωποι, ἀηδιάσαντες
 ὅμως τὸν ἀνθρώπινον πολιτισμὸν διὰ τὰς ἀδικίας τῶν ἀνθρώπων,
 ὅπως Τίμων ὁ μισάνθρωπος. Ἐκ τοιούτων ἀπετελεῖτο ὁ χορὸς τῶν
 Ἀγρίων τοῦ Φερεκράτους. — **σφόδρα... ἀγαπήσαις ἂν** = ἤθελες
 μείνει πολὺ εὐχαριστημένος. — **γενόμενος** = εὐρεθεις — **Εὐρύβατος**:
 ἦτο Ἐφέσιος, ἐστάλη δὲ εἰς Πελοπόννησον ὑπὸ τοῦ Κροίσου μὲ πολλὰ
 χρήματα, ἵνα στρατολογήσῃ ξενικὸν διὰ τὸν κατὰ τοῦ Κύρου πόλεμον·
 ἀλλὰ λαβὼν τὰ χρήματα ἀπῆλθε πρὸς Κύρον καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν
 τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του. Ἐκ τούτου ἐγένετο περιβόητος καὶ πᾶς
 φαῦλος ἐκαλεῖτο Εὐρύβατος. Ὁ δὲ Φρυώνδας ἦτο Ἀθηναῖος διαβόη-
 τος διὰ τὴν ἀχρεϊότητά του. Ἀμφότεροι ἦταν παροϊμιώδεις διὰ τὴν
 ὑπερβολικὴν των φαυλότητα.

τρυφῶ = 1) ἀπόνως καὶ ἀνέτως ζῶ· 2) εἶμαι ἰδιότροπος (ἀπὸ τὴν
 πολλὴν τρυφήν). 3) μεμψιμοιρῶ — **οὐδέ γ' ἂν**, ἔνν. εἰς φανείη. —
ἡμῖν δοτ. ἠθική. — **οἴός τ' ἦν**, ἔνν. τούτους διδάσκειν. — **ὄντες**
ὁμότεχνοι, ἡ μτχ. ὑποθ. — **τούτους ἔτι...** = **τούτους τις ἂν δι-**
δάξειεν ἔτι = τις εἰσέτι δύναται νὰ διδάξῃ (ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ
 πατρὸς καὶ τῶν φίλων του) ἢ ἐρώτ. αὕτη ἐπαναλαμβάνει τὸ **τις ἂν**
ἡμῖν διδάξειε, δίδει δὲ εἰς αὐτὴν μόνος του τὴν ἀπόκρισιν διὰ τοῦ
 οὐ **ῥάδιον... τούτων**, δηλ. τῶν υἱῶν τῶν χειροτεχνῶν. — **παντά-**

πασι: δύναται νά ἀναφέρεται και εἰς τὸ ἀπείρων και εἰς τὸ ῥάδιον. — οὕτω δέ, εἶναι ἀπόδοσις τοῦ προηγουμένου ὡσπερ ἂν, συμπληροῦνται δὲ διὰ τοῦ οὐ οὐ ῥάδιον εἶναι διδάσκαλον φανῆναι. — **κἂν εἰ... και εἰ ἔστι τις ὅστις ὀλίγον διαφέρει ἡμῶν...** ἀγαπητὸν ἂν (ἐνν. εἴη) = και ἕάν τις ὑπάρχη, ὅστις ὀλίγον ὑπερτερεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νά βελτιώνη τοὺς ἄλλους εἰς ἀρετὴν, πρέπει νά μένωμεν εὐχαριστημένοι. — **ἂν... ὀνήσαι,** τοῦ ρ. ὀνίνημι = ὠφελῶ. — και ἀξίως, συνδέεται πρὸς τὸ διαφερόντως. — και αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι: ὁ και ἐπιδοτικός. Ταῦτα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους σοφιστάς, οἱ ὅποιοι παρεπονοῦντο διὰ τὴν ἀπροθυμίαν τῶν μαθητῶν των εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν διδάκτρων (πρβλ. Γοργ. 19 Γ). — **τοιοῦτον πεποιήμαι** = ἔτσι ἔχω κανονίσει. — **ἀποδédωκεν** = πληρῶνει ἀμέσως. — **κατέθηκε,** γνωμ. ἀόρ. — **ἐπεὶ** = π.χ. — **πρὸς τὸν πατέρα** = ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πατέρα. — **δημιουργῶν,** ἐνν. υἱεῖς οὐδὲν εἰσι πρὸς τοὺς πατέρας (οὔτινες ἦσαν παρόντες).

— Ποῖος ἀναχρονισμὸς ὑπάρχει εἰς τὴν μαρτυρίαν περὶ τοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας τῶν «Ἀγρίων» ἐν σχέσει μετὸν χρόνον τῆς συνθέσεως τοῦ διαλόγου;

— Εὐρίσχετε εὐστοχα τὰ παραδείγματα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ σοφιστὴς ὑποστηρίζει τὴν γνώμην του;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

τοσαῦτα και τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος = ἀφοῦ ἔκαμε τόσον μακρὰν και τόσον λημπρὰν ἐπίδειξιν. — **κεκληλημένος** = (βλ. 315 Α, κεφ. Ζ'). — **ὡς ἐροῦντά τι** = μετὴν προσδοκίαν ὅτι θὰ εἶπη τι. — **μόγις πως** = μετὰ πολλὴν δυσκολίαν. — **ὡσπερὶ ἑμαυτὸν συναγείρας** = τρόπον τινὰ συνελθὼν εἰς ἑμαυτὴν. — **πολλοῦ ποιούμαι** = θεωρῶ μέγα κέρδος. — **ἐπιμέλεια** = παιδείυσις, ἀγωγή. — **ἧ, δοτ. ὄργαν.** — **ἐπεκδιδάσκω** = ἐπεξηγῶ πρὸς τούτοις· ἢ ἐπὶ σημ. προσθήκη, ἢ δὲ ἐκ τελείως. — και γάρ, αἰτιολ. τὸ ῥάδιως, ὁ δὲ και εἰς τὸ ὄψωφον. — **συγγίνομαι** = συζητῶ. — **δημηγόρος** = πολιτικὸς ρήτωρ. — **οὐκ ἔχουσιν οὔτε ἀπ. οὔτε ἐρέσθαι** = οὐκ ἐπίστανται διαλέγεσθαι. — **ἕάν... ἐπερωτήση** = ἐάν και μικρὰν τινὰ ἐπεξήγησιν ζητήση ἐπὶ τῶν ρηθέντων. — **χαλκεία** (και ὀρθότ. χαλκία) = χάλκινα σκευή, — **μακρὸν ἤχει και ἀποτείνει** = ἀποδίδου μακρὸν και παρατεταμένον

ἤχον. Παροιμιῶδες ἦτο τὸ Δωδωναῖον χαλκίον (= χαλκίνος λέβης, τοῦ ὁποίου ὁ ἤχος ἠρμηνεύετο ὡς φωνὴ τοῦ Διός). τοῦτο κρούμενον ἐλαφρῶς ἠδύνατο νὰ ἤχη ὀλόκληρον ἡμέραν. — **κατατείνω δόλιχον τοῦ λόγου** = παρατείνω τὸν λόγον εἰς μακρότατον μῆκος. — **ικανὸς μὲν... ἱκανὸς δέ:** διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς ἐξίρονται αἱ δύο ἱκανότητες τοῦ σοφιστοῦ. — **ἄ,** δηλ. αἱ δύο ἱκανότητες, τὰ δύο χαρίσματα. — **σμικροῦ τινος... ἔχειν** = ὀλίγον τι ἀκόμη μοῦ χρειάζεται, διὰ νὰ ἔχω πάντα (= νὰ εἶμαι ἱκανοποιημένος καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν). — **εἶπερ ἄλλω τω** = ὑπὲρ πάντα ἄλλον. — **ἀποπληρῶ** = ἀπογεμίζω. — **ὁ δ' ἐθαύμασα... ἀποπλήρωσον** = τὸ κενόν, τὸ ὅποῖον μὲ ἀπορίαν παρετήρησα εἰς τὸν λόγον σου, τοῦτο εἰς τὴν ψυχὴν μου συμπλήρωσον (κάμε πλήρες καὶ τέλειον). — **πολλαχοῦ:** βλ. 323 A καὶ E, Κεφ. 12—13 καὶ 325 E, Κεφ. 15. — **ἀρετῆ,** ἐπεξήγησις τοῦ **ἐν τι.** — **ἄ... ἔλεγον,** δηλ. δικαιοσύνη, σωφροσύνη, ὁσιότης.

— *Ποίας διαφορᾶς διακρίνετε μεταξὺ τῶν τελευταίων ἐρωτήσεων τοῦ Σωκράτους καὶ τῆς δημηγορικῆς ἀποδείξεως, τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξεν ὁ Πρωταγόρας;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ἄλλά: ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ φιλοσοφικὴ συζήτησις περὶ τῆς οὐσίας τῆς ἀρετῆς. — **ἀλλ' ἢ** (πάντοτε μὲ ἀρνητ. ἔκφρασις) = παρὰ. Τὰ μόρια τοῦ προσώπου διαφέρουν ποιοτικῶς, τὰ δὲ τοῦ χρυσοῦ ποσοτικῶς. — **ἄλλο... ἄλλο:** ἐπὶ τῶν μετοχῆς καὶ μεταλήψεως σημεντικῶν ρημάτων τὸ μέρος κατὰ τὸ ὅποῖον μετέχομέν τινος τίθεται κατ' αἶτ. — **καὶ δίκαιοι αὖ** = καὶ ἄλλοι πάλιν δίκαιοι. — **ἔστι γὰρ οὖν...** (ὁ γὰρ, βεβαιωτικός, ὁ δὲ οὖν δηλοῖ συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν λόγων τοῦ Πρωτ.). = λοιπὸν ἀλήθεια καὶ ταῦτα (ἀφοῦ τὰ ἠρίθμησες), δηλ. ἡ σοφία καὶ ἡ ἀνδρεία εἶναι μόρια ἀρετῆς; — **ἄλλο** = τὸ μὲν ἄλλο. — **δύναμιν** = λειτουργίαν, ἐνέργειαν. — **οὐκ ἔστιν:** δὲν συνδέεται ὡς ἐπεξ. τοῦ ὡςπερ τὰ τοῦ πρ. — **οὐδὲν** (δηλ. μόριον τοῦ προσώπου) **ἔστι (τοιοῦτον)οἶον.** — **ἢ δῆλα δὴ** (ἐνν. ἔστιν) **ὅτι** = ἢ εἶναι αὐτονόητον ὅτι. 'Ο ἢ ἐπανορθωτικός. — **εἶπερ τῷ παραδείγματι ἔοικεν** = ἐὰν ἡ ἀμοιβαία σχέσις τῶν μορίων τῆς ἀρετῆς ὁμοιάζῃ πρὸς τὸ παράδειγμα (τοῦ προσώπου καὶ τῶν μορίων αὐτοῦ). — **οὐδὲν ἄρα...** = οὐδὲν ἄλλο ἄρα τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων πλὴν τῆς ἐπιστήμης ἔστι τοιοῦτον, εἶον ἐπιστήμη (= σοφία) — **οὐκ ἔφη** (= ἔφη οὐκ εἶναι) = ὄχι,

εἶπε. — **δοκεῖ**, ἔνν. **πρᾶγμα τι εἶναι**. — **τί οὖν**, ἔνν. **δοκεῖ σοι ;** **αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστι ;** = εἶναι αὐτὸ τοῦτο, ὅπερ δεικνύει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δηλ. δίκαιον (ἢ ἀφρημένη ἔννοια τῆς δικαιοσύνης καὶ ὄχι ἐν συνδυσασμῶ πρὸς τὰ ἀντικείμενα, εἰς τὰ ὅποια ἀναφέρεται ὡς ἰδιότης ;) — **οἶον δίκαιον εἶναι = ὥστε δ. εἶναι**. — **εὐφημῶ** = 1) λέγω καλὰ, αἴσια λόγια· 2) σιωπῶ. Εἰς τὰς ἱεροτελεστίας, ἵνα ἀποβοῦν αὐταὶ αἰσίως, ἦτο ἀνάγκη νὰ λέγουν λέξεις εὐοίωνους· ἐπειδὴ ὅμως ἦτο δυνατόν νὰ εἶπη τις ἀκουσίως δυσοίωνόν τινα λέξιν, προτιμοτέρα ἦτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εὐλαβῆς σιγῇ· ἐντεῦθεν ἢ β' σημασία τοῦ **ρήματος**. — **σχολῆ** = δυσκόλιως. — **ἄλλο τι**, ὑποκμ. **δοσιον**, κτηγρμ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

εἰ οὖν εἶποι, ἢ ἀπόδ. **εἶποιμ' ἂν ἔγωγε**. — **εἶναι ἔχοντα** = ἔχειν. **οὕτως ὡς...** = οὕτως ὥστε. — **λόγος** = γνώμη. — **ἄδικον ἄρα** : κατ' ἀναγκαίαν λογικὴν συνέπειαν. — **τὸ δὲ** = ἡ δικαιοσύνη. — **ὑπὲρ ἑμαντοῦ** = ἐξ ὀνόματός μου. — **ἦτοι...** ἦ = ἦ. . . ἦ. — **δικαιοσύνης** : ἐλέχθη κατὰ τὸ ὁσιότης, εἶναι δὲ σπάνιος τύπος. — **ὅ τι ὁμοιότατον** : τὸ **ὅ τι** ἐπιτατικόν. — **εἰ διακωλύεις** (πλ. ἐρωτ.) = ἐὰν μοῦ ἀρνεῖσαι τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκριθῶ καὶ ἐξ ὀνόματός σου. — **συγχωρῶ** = ὁμολογῶ. — **ἐν αὐτῷ** = εἰς τὴν σχέσιν δικαίου καὶ ὀσίου. — **διαφέρει** = ἐνδιαφέρει. — **μή μοι**, ἔνν. **λέγε τοῦτο**. — **τὸ εἰ βούλει...** **εἰ σοι δοκεῖ** : αἱ δύο ὑποθέσεις διὰ τοῦ ἄρθρου γίνονται οὐσιαστικὰ καὶ εἶναι ὑποκμ. τοῦ **ἐλέγχεσθαι**. — **ἐμέ τε καὶ σέ**, ἔνν. **ἐλέγχεσθαι** = νὰ ἐλέγχωνται αἱ προσωπικαὶ πεποιθήσεις ἐμοῦ καὶ σοῦ (καὶ ὄχι ὑποθέσεις καὶ ἀοριστίαι). — **τὸ δ' ἐμέ...** **λέγω εἴ τις...** **αὐτοῦ** = με τὸ ἐγὼ δὲ καὶ με τὸ σύ τοῦτο ἔννοῶ, ἐὰν δηλ. ἀποκλεισόμεν (ἀπὸ αὐτοῦ) ἀπὸ τὴν συζήτησιν τὸ ἐὰν (τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀοριστίαν). — **οἰόμενος ἐλέγχεσθαι** = διότι φρονῶ ὅτι μόνον οὕτω δύναται ἄριστα τὸ ζήτημα νὰ ἐξετασθῇ. — **μέντοι** = βεβαίως, πράγματι. — **προσέοικε** = ὁμοιάζει. — **ἀμῆ γέ πη** — καθ' ἕνα οἰονδήποτε τρόπον (βλ. καὶ 323 Γ. Κεφ. 13). — **ἔστιν ὅπη** = κατὰ τινα σχέσιν. — **ἐναντιώτατα ἀλλήλοις** : Ὁ Πρωτ. ἔχει ὑπ' ὄψιν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἡρακλείτου περὶ τῆς σχετικότητος τῶν ἀντιθέσεων : « τὰ ψυχρὰ θέρεται, θερμὸν ψύχεται, ὑγρὸν αὐαίνεται, καρφαλέον νοτίζεται » καὶ πάλιν : « Ταῦτό τ' ἔστιν ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐργηγορὸς καὶ τὸ καθευδὸν καὶ νέον καὶ γηραιόν· τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἐστι κακείνα πάλιν μεταπεσόντα τάδε ». — **τότε ἔφαμεν**, βλ. 330 Α καὶ

Β, Κεφ. 18. — **τὰ τοῦ προσώπου**, παράθεσις εἰς τὸ **ἄ.** = **κἄν ταῦτα ἐλέγχοις** = καὶ ταῦτα (τὰ τοῦ προσώπου μόρια) δύνασαι νὰ ἀποδείξῃς. — **κἄν πάνυ σμικρὸν ἔχη τὸ ὁμοῖον**, ἐνν. ὡς ὑποκμ. **τὰ ὁμοῖον τι ἔχοντα** = καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ μεταξὺ των ὁμοιότης εἶναι ἐλαχίστη. — **ἦ γὰρ** = ἀλήθεια λοιπόν. — **σοὶ** = κατὰ τὴν κρίσιν σου. — **οὐ πάνυ οὕτως**, ἐνν. **δοκεῖ μοι ἔχειν** = δὲν νομίζω ὅτι τόσον ὀλίγον ὁμοιάζουν (ὅσον τὸ λευκὸν πρὸς τὸ μέλκν). — **οὐ μέντοι αὖ** (ἐνν. **ἔχει**) **οὐδὲ ὡς...** = ἀλλ' ὄχι καὶ πάλιν τόσον πολὺ, ὡς... — **δυσχερῶς ἔχειν** = ὅτι δυσαρρεστεύεται, στενοχωρεῖται. — **ἐπισκεψόμεθα**: Ὁ Σ. βλέπων ὅτι ὁ σοφιστὴς στενοχωρεῖται, καταλείπει τὴν προκειμένην συζήτησιν καὶ προβιβάζει εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία ταυτίζονται.

— Ἀναγνωρίσατε τὸ εἶδος καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ συλλογισμῶν τούτων.

— Προσέξατε τὸ εὐφρὲς σόφισμα τοῦ Σωκράτους χρησιμοποιοῦντος τὸ κατηγορούμενον τῆς ἐλάσσονος *δικαιοσύνης* ὡς οὐσιαστικόν, ἐνῶ ὁ Πρωταγόρας τὸ μετεχειρίσθη ὡς ἐπίθετον, ἐννοῶν ὅτι ἡ δικαιοσύνη εἶναι *δίκαιον* (πρῶγμα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

σωφρονῶ = ἐνεργῶ μὲ νοημοσύνην, σύνεσιν. — **πράττοντες**, μτχ. αἰτλγ. ἢ τροπικῆ. — **τούναντίον** = ἀφρόνως πράττειν. — **σωφροσύνη**, δοτ. αἰτίου. — **ὡσαύτως**: ἐνταῦθα ἐκ τῶν μερικῶν ἀνυψοῦται εἰς τὰ γενικά κατὰ τὴν ἐπαγωγικὴν μέθοδον. — **ἀναλογισώμεθα** = ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν. — **τῷ σωφρόνως πραττομένῳ** δοτ. συγκριτικῆ. — **πράττειτ' ἄν**: τὸ πρῶγμα εἶναι ἥλως βέβαιον, ἀλλὰ μεταχειρίζεται εὐκτικὴν πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν. — **λύω** = ἀναιρῶ, ἀνακαλῶ. — **τῶν λόγων** = τῶν (δύο) ἰσχυρισμῶν. — **τὸ ἐν ἐνί...εἶναι** (βραχυλογία) = **τοῦτον τὸν λόγον, ἐν ᾧ ἐλέγετο ἐν ἐνί...εἶναι** — πρὸς **τῷ ἕτερον εἶναι**: ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι διάφορον (ἡ σοφία τῆς σωφροσύνης). — **αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν** = αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν. — **οὐ πάνυ μουσικῶς λέγονται** = εὐρίσκονται εἰς πολὺ μεγάλην παραφωνίαν. — **συνάδω** = συμβιβάζομαι. — **συναρμόττω** = εὐρίσκομαι ἐν ἁρμονίᾳ. — **ὄντι ἀντὶ οὔσης**: ἡ μτχ. συνεφώνησε πρὸς τὸ **ἐνί** καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ **ἀφροσύνη**. — **διασκοπῶ** διερευνῶ. — **ὅτι ἀδικεῖ** = ἐφ' ὅσον διαπράττει ἀδικίαν. — **ἐπεὶ** = μο-

λονότι.— **διαλέχθητι πρὸς τοῦτον τὸν λόγον** = στρέψον τὴν συζήτησιν πρὸς τοῦτον τὸν ἰσχυρισμὸν (γνώμη). — **οὐδέν μοι διαφέρει** = οὐδὲν μὲ ἐνδιαφέρει (τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἡ οὐσία τῆς συζητήσεως). — **ἐὰν μόνον** = ἀρκεῖ μόνον νά. — **ταῦτα**, δηλ. ἃ οἱ πολλοὶ φασιν. — **τὸν λόγον...** **ἐξετάζω** = προτίθεμαι (ἐνδιαφέρομαι) νὰ διερευνήσω τὰ λεγόμενα (τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος). — **ἐξετάζεσθαι** = νὰ ὑποβάλλώμεθα εἰς ἔλεγχον. — **ἐκαλλωπίζετο** = ἔκαμνε μορφασμούς (πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συζητήσεως). — **λόγος δυσχερῆς** = ζήτημα ἀνιαρὸν καὶ δυσάρεστον.

— Ποῖον εἶδος εἶναι τὰ σοφίσματα τοῦ Σωκράτους ;

— Κατὰ τίνα μέθοδον προχωρεῖ εἰς τοὺς συλλογισμούς, διὰ νὰ περιπέξῃ τὸν ἀντίπαλον ;

— Διαιτυπώσατέ τινας τῶν συλλογισμῶν τούτων.

— Εἰς ποίαν λογικὴν ἀρχὴν ὑπάγεται τὸ « ἐν ἐνὶ μόνον ἐναντίον ἐστὶ ; »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ἔστω : διὰ τούτου ὁ σοφιστὴς δὲν ἀποκηρύττει τὴν ἐν 333 Γ, Κεφ. 20 γνώμην του, ἀλλὰ θέλει νὰ ἀκούσῃ τὸν Σ. ἀνασκευάζοντα τὴν γνώμην τῶν πολλῶν. — **ὅτι ἀδικοῦσι**, βλ. 333 Β, Κεφ. 20. — **ὅτι ἀδικεῖ**. — **φρονῶ** = ἔχω τὸ λογικόν μου, σκέπτομαι. — **βουλευομαι** = διανοοῦμαι, σκέπτομαι, ἀποφασίζω — **πότερον**, (ἐνν. εὖ βουλευονται), **εἰ εὖ πράττουσι... κακῶς** ; = ποῖον ἐκ τῶν δύο σκέπτονται ὀρθῶς, ἐὰν εὐτυχοῦν ἀδικοῦντες ἢ ἐὰν δυστυχοῦν ; — **τραχύνομαι** = ἐκτραχύνομαι, ἀγριεύω. — **ἀγωνιῶ** (ἔφετ.) = ἐπιθυμῶ νὰ ἀγωνισθῶ. — **παρατετάχθαι** = ὅτι ἔλαβε στάσιν ἐτοιμοπολέμου καὶ μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχην πολεμιστοῦ. — **εὐλαβούμενος** = μὲ προσοχὴν καὶ διάκρισιν. — **λέγεις**, ἐνν. **ἀγαθὰ εἶναι**. — **καὶ τὰ τοιαῦτα**, δηλ. ἃ μὴδὲ τὸ παράπαν **ὠφέλιμα**· ὁ κχι εἶναι ἐπιδοτικὸς. — **πολλά**, ἐνν. **ἀγαθὰ**. — **ἵπποις δέ**, ἐνν. **ὠφέλιμα**. — **ἀγαθὰ** = ὠφέλιμα. — **βλάσται** = βλαστοί. — **πτόρθος** = τρυφερὸς βλαστὸς. — **ἀρωγόν** = ὠφέλιμον. — **παντοδαπὸν** = παντοειδές. — **ἐνταῦθα** = εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν, δηλ. εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλαίου ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου. — **ἀλλ' ἦ**, βλ. 329 Δ, Κεφ. 17. — **οἷς**, ἔλξισ. — **μέλλει** δηλ. ὁ ἀσθενῶν. — **ὅσον** = τοσοῦτον μόνον ὥστε. — **τὴν δυσχερείαν κατασβέσαι** = νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἀηδίαν (τὴν προκαλουμένην εἰς τὴν ὄσφρησιν.). — **ὑψον** = προσφάγιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

ἀναθορυβῶ = κάμνω θόρυβον ἐπιδοκιμασίας, ἐπιδοκιμάζω· ἀντίθ. **καταθορυβῶ** — **ὑπόκωφος** = ὀλίγον κωφός. — **μείζον** = δυνατότερα. — **πῶς βραχεία ἀποκρίνεσθαι**; = ποίου εἶδους βραχείας ἀποκρίσεις ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ κάμνω; **ἀλλ'** ἔνν. **ἀποκρίνωμαι**. — **γοῦν** = **γε** = τῷ ὄντι. — **ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν** = ὥστε νὰ μὴ διακοπῇ ποτε ἡ συζήτησις. — **μακρὰ λέγειν... καὶ αὐτὸ βραχεία**: οἱ σοφισταὶ ἰσχυρίζοντο ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν ἡδύναντο νὰ εἴπουν καὶ διὰ βραχυτάτων καὶ διὰ μακροτάτων. — **εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικνοῦμαι** = ἀγωνίζομαι (τινι) συζητῶν. — **(εἰ) οὕτω διελεγόμην**, ἐπεξήγησις τοῦ **εἰ τοῦτο ἐποίουν**. — **οὐδ' ἂν ἐγένετο...** = καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πρωταγόρου δὲν θὰ εἶχε διαφημισθῆ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Πρωταγόρας νομίζει ὅτι ὁ ἀγὼν τῶν λόγων οὐδένα εὐγενέστερον σκοπὸν ἔχει ἢ τὴν ἀπόκτησιν δόξης. — **οὐκ ἤρεσεν... ταῖς ἀποκρίσεσι** = δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἐχυτόν του μὲ τὰς ἀποκρίσεις. — **ἐν ταῖς συνουσίαις** = εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ συνεδρίου. — **τὰ μακρὰ ἀδύνατος** = δὲν δύναμαι νὰ παρακολουθῆσω τὰς μακρολογίας. — **ἐπεί**, βλ. 333 Γ, Κεφ. 20. — **καὶ ταῦτ'**, δηλ. τοὺς μακροὺς λόγους. — **τρίβων** = τριμμένο καὶ παλαιὸ κοντὸ ἐπανωφόρι. Τοιοῦτον ἐφόρουσιν οἱ πτωχοί, οἱ Σπαρτιαῖται, οἱ λακωνίζοντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους οἱ αὐστηρότερον βίον ἄγοντες φιλόσοφοι, οἱ κυνικοί, καὶ στωικοί. — **οὐχ ὁμοίως ἔσονται** = δὲν θὰ ἔχουν τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον. — **ὥς**, αἰτιολ. — **φιλοσοφία** = φιλομάθεια. — **Κρίσων**: ἐξ Ἰμέρας τῆς Σικελίας νικήσας στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ τῷ 448, 444 καὶ 440. — **δολιχοδρόμος** = ὁ δρομεὺς ὁ δωδεκάκις διατρέχων τὸ στάδιον. — **ἡμεροδρόμος** = ταχυδρόμος. — **διαθέω** = δρόμω ἀγωνίζομαι. — **σοῦ**, β' ὄρος συγκρ. — **ἐν τῷ αὐτῷ** = εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν, συγχρόνως. — **συγκαθεῖναι**, τοῦ **συγκαθίημι** = χαλαρώνω τὸ βῆμα. — **αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα** = εἰς αὐτὰς μόνον τὰς ἐρωτήσεις. — **τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν διαλόγων**; = ποῖον θὰ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν διαλόγων; (ὅταν δηλ. ἀπεραντολογοῦν). — **χωρίς... εἶναι** = ὅτι εἶναι διάφορα πράγματα. — **δημηγορεῖν** = μακρὰ λέγειν. — **ἀλλ' ὄρᾳς** = ἀλλὰ καὶ μόνος σου βλέπεις τὸ δίκαιον.

— Ἀναγνωρίσατε τὸ ἦθος τῶν προσώπων ἐν τῷ κεφ. τούτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

μὴ μετεῖναι οἱ μακρ. = ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ μακρολογῇ. — **παραχωρεῖ** = ὑποχωρεῖ (εἰς τὸν Πρωταγόραν, ὡς πρὸς τὴν μακρολογίαν). — **τοῦ οἴος τ' εἶναι διαλέγεσθαι** (= ἐν τῇ ἱκανότητι τοῦ. . .) **καὶ τοῦ ἐπίστασθαι** (= ἐν τῇ δεξιότητι τοῦ. . .). — **λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι** = νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ δέχεται ἀπάντησιν. — **φαιλότερος** = ἀδεξιώτερος. — **ἀντιποιεῖται** (δηλ. τοῦ διαλέγεσθαι) = ἀμιλλᾶται. — **ἐκκρούων τοὺς λόγους** = ἀποφεύγων (διὰ μακροῦ λόγου) τὸ θέμα τῆς συζητήσεως. — **ἐπεὶ** = διότι. — **οὐχ ὅτι** = οὐ (ἐνν. λέγω) **ὅτι** = ἂν καί. — **ἐπιεικέστερα λέγειν** = ὅτι ἀπαιτεῖ δικαιότερα. — **πρὸς Πρωτ. εἶναι** = ὅτι εὐνοεῖ τὸν Πρωτ. — **φιλόνομος** = φίλιος. — **πρὸς ὃ ἂν ὀρμήσῃ** = εἰς ὃ,τι καταπιασθῇ. — **συμφιλονικῶ** = ἀναμειγνύομαι εἰς τὴν φιλονικίαν ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. — **μὴ διαλύσαι μεταξὺ** = νὰ μὴ διακόψουν εἰς τὸ μέσον (τὴν συζήτησιν). — **κοινὸς** = ἀμερόληπτος. — **ἴσος** = ὁ ἐξ ἴσου καταμερίζων τὴν ἐκτίμησιν. — **συχωρεῖν** = νὰ κάμνητε ἀμοιβαίως παραχωρήσεις. — **ἀμφισβητεῖν** = νὰ διαφωνῆτε συζητούντες. — **δι' εὐνοίαν** = ἀπὸ ἀγαθὴν προαίρεσιν (ἵνα διαφωτισθοῦν). — **εὐδοκίμῳ** = ἐκτιμῶμαι εἰλικρινῶς. — **ἐπαινοῦμαι** = ἀπολαύω ἐγκωμίων (πολλὰκις ἀπατηλῶν). — **ἐν ἡμῖν** : ὡς κριταῖς. — **ἐν λόγῳ** = μὲ λόγια. — **εὐφραϊνοίμεθα** : τὸ **εὐφραίνεσθαι** περὶ πνευματικῆς ἀπολαύσεως, τὸ δὲ **ἡδεσθαι** περὶ ὕλικῆς ἡδονῆς. — **αὐτῇ τῇ διανοίᾳ** = διὰ μόνης τῆς ψυχῆς. — **ἡδὺ πάσχειν** = ἀπολαύειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

φύσις = φυσικὸς νόμος. — **νόμος** = θετός, γραπτὸς νόμος. — **τύραννος** : ὁ Ἰππίας λέγων τοῦτο εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοὺς Πινδαρικοὺς στίχους « Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων ἄγει δικαίων τὸ βιαιότατον ὑπερτάτα χερί· τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἑρακλέους ». — **πολλὰ... βιάζεται** = συχνὰ ἐκβιάζει (= ἐπιβάλλει βιαίως) σχέσεις παρὰ τοὺς φυσ. νόμους. — **τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων**, δηλ. τὴν κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον συγγένειαν ἡμῶν. **κατ' αὐτό** = δι' αὐτό (διότι εἴμεθα σοφώτατοι).

πρυτανεῖον = τὸ ἀρχεῖον τῶν πρυτάνεων μετὰ τῆς ἱερᾶς ἐστίας τῆς πόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔκαιε καὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ. Ἐθεωρεῖτο τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο ἐν αὐτῷ δημοσίᾳ δαπάνη οἱ πρυτᾶ-

νεις και ἄλλοι ἀξιούμενοι σιτήσεως διὰ τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας ἢ τῶν προγόνων των. Ἐν Ἀθήναις ἀρχικῶς ἦτο ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, βραδύτερον δὲ ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος πλησίον τῆς Ἀγορᾶς. — **πρυτανεῖον τῆς σοφίας** = πνευματικὸν κέντρον. Χρησμός τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐκάλει τὰς Ἀθήνας ἐστίαν και πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων. — **μέγιστον**, διὰ τὴν εὐγένειαν και τὴν ἀρχαιότητα. — **ὀλβιώτατον**, διὰ τὸν πλοῦτον. — **ἀξίωμα** = τιμή. — **συμβαίνω** (παθ.) = συμβιβάζομαι. — **εἰς τὸ μέσον** = εἰς μέσην τινὰ γραμμὴν. — **τὸ ἀκριβές** = τὸ αὐστηρὸν, τὸ σχολαστικόν. — **ἐφεῖναι και χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις** = νὰ ἀπολύσω και χαλαρώσω τὰς ἡνίας εἰς τοὺς λόγους (νὰ ἄρω τοὺς περιορισμοὺς εἰς τὸ μῆκος τῶν λόγων). — **εὐσχήμων** = κομψός, χαρίεις. — **ἐκτείνω πάντα κάλων** (ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν πλοίων = λύω ὄλα τὰ σχοινιά, μεταχειρίζομαι πάντα τρόπον. — **ἐφέντα τοῦ ἐφήμι** (οὐρία, ἐνν. **πνοῆ**) = παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς οὐριον ἄνεμον. — **πέλαγος τῶν λόγων** = πέλαγος ἀπεραντολογίας. — **ἀποκρύπτω γῆν** = χάνω τὴν γῆν ἀπὸ τὰ μάτια μου, ξεχάνω τὸ θέμα τῆς συζητήσεως. — **μέσον τέμνω** = τηρῶ μέσην ὁδόν. (Ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ναυτῶν, οἱ ὁποῖοι περικυκλωμένοι ὑπὸ σκοπέλων τέμνου μέσην ὁδόν, ἵνα μὴ προσαράξουν οὔτε εἰς τὸ ἓν οὔτε εἰς τὸ ἄλλο μέρος). — **ὤς** = οὕτω. — **ποιήσετε**, ὁ μελλ. ἀντὶ προστακτικῆς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν. — **ῥαβδοῦχοι**, ὀνομάζοντο οἱ κριταὶ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, οἱ ἀγωνοδίκαι, ὤς φέροντες ῥάβδον. — **ἐπιστάτης** = ἐπιμελητῆς ἀγώνων, κοσμητῶρ. — **πρύτανις** = πρόεδρος τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς — **ος**; ἀναφ. τελικὴ πρότασις.

— Ὅρισαιτε εἰδικῶς τὰ πνευματικὰ διαφέροντα τῶν κυρίων προσώπων τοῦ διαλόγου και διαπιστώσατε ποία συγγένεια ὑπάρχει μεταξύτων.

— Τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν Ἀθηνῶν ὡς « **π ρ υ τ α ν ε ἰ ο υ τ ῆ ς σ ο φ ῖ α ς** » παραβάλατε πρὸς τὸ ἐν Περικλέους Ἐπιταφίῳ « **Ἐ λ λ ἄ δ ο ς π α ἰ δ ε υ σ ι ν** » και ἀναπτύξατε προφορικῶς τὸ θέμα: **Αἱ Ἀθηναὶ πνευματικὸν κέντρον τῆς Ἑλλάδος.**

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ε'

βραβευτής = ἀγωνοδίκης. — **ἐκ περιττοῦ ἡρήσεται** = ἡ ἐκλογή του θὰ εἶναι περιττή. — **ἀλλὰ δὴ** (ὑποφορὰ) = ἀλλὰ θὰ προβάλλῃ τις τὴν παρατήρησιν ὅτι. — **ἐπεὶ τὸ γ' ἐμὸν** = διότι ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ. —

οὕτωςι (ὧδε), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ κατωτ. εἰ μὴ βούλεται. — προθυμεῖσθε = ζωηρῶς ἐπιθυμεῖτε. — ὡς... φημί = κατὰ ποῖον τρόπον ἐννοῶ. — ὑπέχω λόγον (= δίδωμι λόγον) = ἀποκρίνομαι. — ὑμεῖς ἐνν. ἐδεήθητε. — διαφθείρω τὴν συνουσίαν = ματαιώνω τὴν συζήτησιν. — πάνυ μὲν οὐκ ἤθελε = τόσον πολὺ δὲν ἤθελε.

— Ποίαν σημασίαν ἔχει διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀριότητα τοῦ διαλόγου τὸ ἐπεισόδιον τῶν Κεφ, 22 - 26 ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'

διασκοπῶ = ἐξετάζω λεπτομερῶς. — πάνυ...τὸ = τὸν Ὅμηρον λέγειν τὸ (ἀντικμ.) πάνυ τι (κτηγμ) = ὅτι ὁ Ὅμηρος ὀρθότατα λέγει τὸ « σύν τε... ἐνόησε (Ἰλ. Κ 224, ἔνθα ὁ Διομήδης δικαιολογεῖ τὴν πρόσληψιν καὶ ἑτέρου ἥρωος πρὸς κατασκόπευσιν). — σύν = συγχρόνως. — (ἐρχομένῳ) ὅ, ἐπιμερ. — πρὸ ὃ τοῦ (ὑπερβ.), ἀντὶ ὃ πρὸ τοῦ. Ὁ ὅλος σ. = ὅταν δύο βαδίζουσιν μαζί, συνήθως ὁ ἕνας ἀντιλαμβάνεται κάτι πρὸ τοῦ ἄλλου καὶ ὁ ἕτερος πρὸ τοῦ ἑτέρου. — εὐπορος = ἐφευρετικός, ἐπινοητικός. — γὰρ = διότι τότε (ὅταν ἐρχώμεθα ἀνὰ δύο). — ζητεῖ ὅτω = ζητεῖ ἄλλον ὅτω ἐπιδειξήται. — βεβαιούμαι = ἐξακριβώνω. — ἐντύχη, ἐνν. τοιοῦτω, μεθ' ὅτου βεβαιώσῃται. — ἐπιεικὴς = λογικός, σπουδαῖος. — ἢ σέ, ἐνν. περὶ ἀρετῆς βέλτιστ' ἂν ἐπισκέψασθαι ; — ὅς, ἀναφ. αἰτιολ. — ὑποκηρύττομαι (μέσ.) = διαφημίζω τὸν ἑαυτὸν μου διὰ κηρύκων. — σεαυτὸν ἀπέφηνας = παρουσιάσθης δημοσίᾳ. — ἄρνυμαι = λαμβάνω. — σκέψις = ἔρευνα. — τούτων = τῆς ἀρετῆς. — οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ = δὲν εἶναι ἄλλως δυνατόν νὰ γίνῃ. — ἀναμνησθῆναι (παθ.) τὰ μὲν (ἀντικμ.) παρὰ σοῦ = νὰ μὲ βοθηθῆσθαι τὰ μὲν νὰ ἐνθυμηθῶ. — τὸ ἐρώτημα : τὸ ζήτημα ἐτέθη ἐν 329 Γ, Κεφ. 17. — ἐπὶ ἐνί... ἐστὶ = ἀνήκουν εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. — ἢ ἐκάστῳ... ὑπόκειται = ἢ εἰς ἕκαστον ὑπόκειται ἰδιαιτέρα τις οὐσία. — οὐκ ὄν... τὸ ἕτερον = τὸ ἕτερον αὐτῶν οὐκ ὄν (τοιοῦτον) οἷον τὸ ἕτερον ; — ἐπικεῖσθαι = ὅτι ἔχει ὡς ὄνομα. — οὐχ, ἐνν. ὁμοῖα ὡς τὰ τοῦ... ὁμοῖά ἐστί. — ἀλλ' ἐνν. ἀνόμοια, ὡς τὰ τοῦ προσώπου... ἀνόμοιά ἐστί. — δύναμις = ἐνέργεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'

μὲν = ἀληθῶς. — καὶ ἴτας γε (ἐκ τοῦ (ἰέναι) = καὶ μάλιστα ἀπτόητους (εἰς τὸ νὰ ὀρμοῦν πρὸς...). — μὲν οὖν = βεβαιότατα. — τὸ

μέν τι αὐτοῦ = ἐν μὲν μέρος αὐτοῦ. — κολυμβῶσι = καταβαίνουν εἰς τὰ φρέατα (ἵνα καθαρίσουν ἢ ἐξαγάγουν πεσόντα ἀντικείμενα). — πέλ-
 τας ἔχοντες, ἐνν. θαρραλέοι εἰσὶ πολεμεῖν. — ἑαυτῶν, γεν. συγκρ.
 ἢ πρὶν μαθεῖν, πλεοναστικῶς. — μεντᾶν... εἶη = ἀληθινὰ τότε θά
 ἦτο ἀηδία ἢ ἀνδρεία. — μαινόμενοι : διότι τολμοῦν ὅτι ἀγνοοῦν. — οἱ
 οὕτω θαρραλέοι = οἱ τοιοῦτοι θαρραλέοι δηλ. οἱ ἀνεπιστήμονες. —
 καὶ ἐκεῖ (350 Α, Κεφ. 34), ὅπου ἐλέγετο : οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ...
 θαρραλωτέρου. ὄντες μτχ. αἰτιολ. — τοὺς δὲ ἀνδρείους... (πρό-
 ληψις) = ὡς δὲ οἱ ἀνδρεῖοι οὐ θαρραλέοι εἰσὶ. — τὸ ἐμὸν ὁμολό-
 γημα (παρὰθεσις) = τοῦτο τὸ ὅποῖον ἐγὼ παρεδέχθην· ἀλλ' ὁ Πρωτ.
 ἀντιθέτως εἶχεν ὁμολογήσει ὅτι οἱ ἀνδρεῖοι θαρραλέοι εἰσὶν· ὅθεν τὸ
 οὐ πλεονάζει. — ἔπειτα = μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἐταύτισα τὸν ἀν-
 δρεῖον πρὸς τὸν θαρραλέον. — τοῦτῳ τῷ τρόπῳ μετιῶν = μὲ τὴν μέ-
 θοδον αὐτήν. — ἰσχὺς = σωματικὴ δύναμις. — ἔπειτα, ἐνν. εἰ με ἔροιο.
 — τοῖς αὐτοῖς... τοῦτοις = τὰς αὐτὰς ἀποδείξεις, τὴν αὐτὴν ἀποδει-
 κτικὴν μέθοδόν σου. — γίγνομαι ἀπὸ = προέρχομαι ἀπὸ. — θυμὸς
 ἀψιθυμία. — ἐκεῖ, δηλ. εἰς τὸ προηγούμενον παράδειγμα. — συμβαί-
 νει = προκύπτει. — τέχνη = τεχνικὴ ἄσκησις. — εὐτροφία τῶν ψυ-
 χῶν = ἡ καλὴ ἀνατροφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'

ἦδομαι τοῖς καλοῖς = εὐχαριστοῦμαι μὲ τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα. —
 ἀνιάρᾳ, ἐνν. ἄττα. — λέγω = ἐννοῶ τὸ ἐξῆς. — ὀ = ἐφ' ὅσον — κατὰ
 τοῦτο (= ὡς πρὸς τοῦτο), ἐνν. τὰ ἡδέα, ὡς ὑπκμ. — μὴ εἴ τι... ἀπο-
 βήσεται ; = χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ἂν θὰ προκύψουν ἀπὸ αὐτὰ δια-
 φορετικὰ ἀποτελέσματα (ἀνεξαρτήτων) τῶν συνεπειῶν ἐ — οὐ κακά ;
 ἐφ' ὅσον εἶναι λυπηρὰ δὲν εἶναι κακά ; — ἀπλῶς οὕτως = σαφῶς καὶ
 ὠρισημένως. — πρὸς τὴν... ἀλλὰ καὶ πρὸς... = διὰ τὴν νῦν ἀπόκρι-
 σιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἄλλον μου βίον. — ἔστι δι' ἃ ἔστι ; τὸ πλήρες :
 ἔστι δ' ἃ τῶν ἡδέων ἔστιν ἀγαθὰ, ἔστι δ' ἃ τῶν ἀνιάρων κακά.
 Ἡ τριχοτομία τῶν ἡδέων καὶ ἀνιάρων πιθανῶς ἀνήκει εἰς τὸν Πρωτ.
 — τοῦτο τοίνυν λέγω... ἐρωτῶν... = ὅταν λοιπὸν ἐρωτῶ, ἐὰν
 ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν (χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὰς συνεπειὰς τῆς)
 δὲν εἶναι ἀγαθόν, τοῦτο ἐννοῶ, ἐὰν τὰ ἡδέα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἡδέα, δὲν
 εἶναι ἀγαθὰ. — πρὸς λόγον εἶναι = ὅτι εἶναι ὠφέλιμον διὰ τὴν
 συζήτησιν, προάγει τὴν συζήτησιν. — τὸ σκέμμα = τὸ προῖόν τῆς

ἐρευνῆς. — ἡγεμονεῦω τῆς σκέψεως = διευθύνω τὴν ἔρευναν. — **δίκαιος** (εἰ)σὺ = δίκαιόν ἐστι σέ. — **κατάρχω τοῦ λόγου** = ἔχω προκαλέσει, εἶμι ὁ αἴτιος τῆς συζητήσεως. — **γένοιτο** δηλ. τὸ ζητούμενον. — **ὡσπερ εἶ τις...**; ἀσυνδέτως, διότι εἶναι ἐπεξ. — **ἐκ τοῦ εἶδους** = ἐκ τῆς ἐξωτ. ὄψεως. — **τὰ τοῦ σώματος ἔργα** = αἱ σωματικαὶ λειτουργίαι. — **τὰς χεῖρας ἄκρας** = τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν. — **μετάφρνον** = ὠμοπλάτη. — **καὶ ἐγὼ τοιοῦτόν τι** (= οὕτω καὶ ἐγώ) : εἶναι τὸ δεικτικὸν τοῦ ὡσπερ, ἡ δὲ ὑπόθ. **εἰ εἴποι** ἔμεινεν ἀνανταπόδοτος. — **θεασάμενος** (ἐπεξ. τοῦ τοιοῦτον), **ὅτι οὕτως ἔχεις** = ἀφοῦ ἀντελήφθην (ἐκ τῆς ἀποκρίσεώς σου) ὅτι τοιαῦτα φρονεῖς (περὶ τοῦ ἀγαθοῦ. . .). — **καὶ τότε ἀποκάλυψον** = ἀποκάλυψον τὰς σκέψεις σου καὶ εἰς τοῦτο ἐδῶ τὸ σημεῖον. — **τοῦτο**, δηλ. ἡ ἐπιστήμη. — **οὐδὲ διανοοῦνται** = οὐδὲ σκέπτονται περὶ αὐτοῦ ὡς τοιοῦτου ὄντος = καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀναγνωρίσουν αὐτὴν (τὴν ἐπιστήμην) ὡς τοιαύτην. — **ἐνούσης** (ἐνδοτ. μτχ.) **ἀνθρώπῳ** = ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος κέκτηται τὴν ἐπιστήμην — **ἄρχειν**, ἐνν. **φασί**. — **ἀτεχνῶς... ὡσπερ** = ἀκριβῶς ὅπως. — **ἀπάντων**, δηλ. ψυχικῶν παθῶν. — **οἶον** = **τοιοῦτον ὥστε** = κατὰλληλον νά. — . . . **εἴπερ τῷ ἄλλῳ** βλ. 329 B, Κεφ. 17. — **κράτιστον** = ἰσχυρότατον. — **μὴ οὐχί**, μετ' ἀπρμφ., βλ. Συντ. — **καλῶς λέγων**, ἐνν. **φῆς τοῦτο**. — **ὦν** = ὑπό τινος τούτων τῶν παθῶν, ἀ. . . — **ὄ... ἐστι πάθος...** = τί λογῆς ψυχολ. φαινόμενον εἶναι αὐτό, τὸ ὁποῖον παθαίνου. — **ἐπεὶ** (ἂν καὶ) **γινώσκειν** : συνεχίζεται ὁ πλάγ. λόγος. — **τὸ πάθημα** (ὑπκμ.), δηλ. γινώσκοντες τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν. . . — **ἠτᾶσθαι** κτγρμ. — **σκοπεῖσθαι** = νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν. — **εἶναι τι ἡμῖν** = ὅτι θὰ μᾶς ὑποβοηθήσῃ. — **ἐμὲ ἠγήσασθαι** : ἐπεξ. τοῦ **ἐμμένειν**. — **ἦ... ἔπου** — **ἔπου ἦ** = ἀκολουθεῖ με εἰς τὸν δρόμον διὰ τοῦ ὁποίου. — **ἐὼ χαίρειν**, ἐνν. τὸν λόγον = παραιτῶ τὴν συζήτησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ἦττω εἶναι = ἠτᾶσθαι (κτγρμ.). — **ἄλλο τι** (τὸ πλῆρες : ἄλλο τί ἐστιν ἦ) = δὲν εἶναι ἀληθές (ὅτι). — **φρατέ ὑμῖν τοῦτο γίνεσθαι** = λέγετε ὅτι σᾶς συμβαίνει τοῦτο (δηλ. τὸ ἠτᾶσθαι). — **ἐν τοῖσδε** = εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις. — **κρατούμενοι** μτχ. αἰτιολ. — **πράττειν**, ἐκ τοῦ **φρατέ**. — **πῆ** = κατὰ τί. — **ἡδύ**, ἐνν. **ἐν τῷ παραχρῆμα** (= πάραυτα). — **ὄ τι παθόντα** (ἐνν. **ταῦτα** ὡς ὑποκμ.) = ποῦ δὲν ξεύρω καὶ ἐγὼ τί ἔπαθαν (καὶ ἐμποιοῦν) = διότι ὅπωςδὴποτε (ἐμποιοῦν). —

ἢ κἀν...ὀπρῶν; = ἢ καὶ ἂν τίποτε ἐκ τούτων δὲν παρασκευάζουν κατόπιν, χαράν δὲ μόνον προκαλοῦν, ὅμως θὰ ἦσαν κακά, διότι ὅπως-δήποτε καὶ ἐξ οἰασθήποτε ἀφορμῆς προκαλοῦν χαράν; — **κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς παραχρῆμα ἡδονῆς** = διότι προκαλοῦν στιγμιαίαν ἡδονήν. — **ποιῶντα** μτχ. αἰτιολ. — **φαίνεται** = εἶναι φανερόν. — **γυμνάσια** (ἐνταῦθα) σωματικαὶ ἀσκήσεις. — **καυσις** = καυτηρίασις. — **φαρμακείαι** = χρήσεις φαρμάκων. — **λιμοκτονίαι** = τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἱατρικῆς διαίτης. — **ἀρχαὶ ἄλλων** = ἐπέκτασις τῆς ἡγεμονίας ἐπὶ ἄλλων (πόλεων). — **ἔχει** = παρέχει. — **κατ' ἄλλο τι** = δι' ἄλλον τινὰ λόγον. — **ἄλλο τι** (ἐνν. ἢ)... **ὁ αὐτὸς τρόπος**; = δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀναλογία καὶ ὡς πρὸς τὴν αὐτὴν λύπην; — **ἀπαλλάττω** = ἀποδιώκω. — **ἢ πρὸς ὅ**: β' ὅρος συγκρ. τοῦ **ἄλλο**. — **πολλαχῆ** = κατὰ πολλοὺς τρόπους. — **ἐν τούτῳ εἰσι** = ἐδῶ στηρίζονται. — **ἀνατίθεμαι** = μεταβάλλω θέσιν ἀνακαλῶ ἰσχυρισμὸν, ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν πεσσῶν « ἀναθέσθαι ἐπὶ τῶν πεσσῶν » ἔλεγον οἱ παίζοντες « οὐς γὰρ μὴ κατὰ τὸ δέον ἐκίνησαν, τούτους ἀνέτιθεσαν » Σχολ. — (εἶ) **πη** = κάπως. — **ὁ μὴ**, ἐπεξ. τοῦ **ἄλλο**. — **ταῦτα**, δηλ. ἡδονὴν καὶ λύπην. — **γελοῖον τὸν λόγον γίνεσθαι** = ὅτι καταντᾷ γελοῖον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον λέγετε. — **ἐκπληττόμενος** = τυφλούμενος. — **αὔθις αὖ** = ἀντιστρόφως πάλιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ'

θέμενοι (ὑποθέμενοι) **οὕτω** = θέσαντες τοῦτο ὡς βάσιν. — **ἠττώμενοι**, μτχ. αἰτιολ. — **τοῦ ἀγαθοῦ** = ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. — **ὑβριστής** = σκώπτης. — **δέον**, μτχ. ἐνδοτ. — **ἄρα**, ἐνν. **πράττει τις κακά**, ἠττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν; — **ἐν ὑμῖν** = κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν. — **ἂν ἐξημάρτανεν**, ἐνν. **εἰ τὰ ἀγαθὰ ἄξια ἦν νικᾶν τὰ καλά**. — **ἀνάξια** = κατὰ τὴν ἀξίαν κατώτερα. — **ὅταν** = καθ' ὅσον. — **οὕτω**, ἐνν. **ἔχει** — **μεταλάβωμεν... τούτοις** = ἄς ἀλλάξωμεν τώρα τὰ ὀνόματα καὶ ἄς λάβωμεν ἀντιστρόφως. . . δι' αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα. — (ἄλλη) **ἀνάξια** (οὐσ.) = ἔλλειψις ἀξίας, ἀδυναμία : τὸ ὅλον = εἰς τί ἄλλο θὰ στηρίζεται ἡ ἀδυναμία τῆς ἡδονῆς συγκρινομένης πρὸς τὴν λύπην παρὰ εἰς τὴν ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν τῆς μῖας πρὸς τὴν ἄλλην; — **ταῦτα δ' ἐστὶ** = τοῦτο δὲ σημαίνει. — **γιγνόμενα** = ἂν δηλ. ἡ μία γίνεταί μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην. — **μᾶλλον καὶ ἤττον** = ἰσχυροτέρα καὶ ἀσθενεστέρα. — **μῶν**, ἐνν. **διαφέρει** (βλ. 310Δ,

Κεφ. 2). — **ἔσθ'** (ἔνν. ἄλλο τι) ὄτω ἔνν. διαφέρει — ἀγαθὸς **ιστάναι** = ἐμπειρὸς ζυγιστῆς (ἴστημι = ζυγίζω). — **συνθεῖς** = συμμαζεύσας. — **ὑπερβάλλεται ὑπὸ...** = εἶναι ὀλιγώτερα καὶ μικρότερα ἀπὸ τὰ... — **πρακτέα** = **πρακτέον** ἔνν. τὴν **πρᾶξιν** Ὁ Σωκράτης θέλει ἐνταῦθα νὰ δεῖξῃ ὅτι τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ πόρρω οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἔχουν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἠδέος καὶ τοῦ ἀνιραοῦ. — **μή πη ἄλλη ἔχει;** = μήπως ταῦτα ἔχουν κατ' ἄλλον τρόπον ;

ὄτε = ἐπειδὴ. — **τὰ μεγάλα μήχη** = πράγματα μεγάλου μήκους. — **λαμβάνειν** = προτιμᾶν. — **ἡ δύναμις τοῦ φαινομένου** = ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερ. κόσμου προερχομένη ἐντύπωσις. — **καὶ ἐποίει...** **μεταλαμβάνειν** = καὶ μᾶς ἔκαμνε νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ αὐτὰ πράγματα διαφοροτρόπως καὶ ἄνω κάτω. — **ἄκυρον ἂν ἐποίησε τὸ φάντασμα** = θὰ καθίστα ἀνίκανον τὸ φάντασμα (τὴν ἀπατηλὴν εἰκόνα τῶν αἰσθήσεων) νὰ ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς. — **πρὸς ταῦτα** = ὡς πρὸς ταῦτα, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς. — **αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ** = ἕκαστον (ἄρτιον ἢ περιττόν) θεωρούμενον ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτὸ (δηλ. ἄρτιον πρὸς ἄρτιον...). — **ὑπεβολῆς καὶ ἐνδείας ἐστίν** = ἀσχολεῖται μὲ μείζονα καὶ ἐλάσσονα ποσά. — **φαίνεται**, ἔνν. αἵρεσις. — **σκέψις** = ἔρευνα. — **ἐπεὶ δὲ μετρητική** = ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ αἵρεσις εἶναι μετρητική. — **εἰσαυθίς** = ἄλλοτε (ἐν τῷ Γοργία, ἔνθα πραγματεύεται περὶ τῆς ἠθικῆς, ὡς ἐπιστήμης τῆς γνώσεως τοῦ ἀγαθοῦ). — **τοῦτο**, δηλ. τὴν ἐπιστήμην. — **ἔφατε** (352 Δ, Κεφ. 35). — **εἰδὼς ἄνθρωπος** = ὁ γινώσκων τὰ βέλτιστα (362 Δ, Κεφ. 35). — **τότε εὐθύς**, δηλ. ὅτε ἔγενεν ἡ ἐρώτησις. — **καὶ γὰρ ὑμεῖς** = διότι καὶ σεῖς, ὅπως ἐγὼ καὶ ὁ Πρωτ. — **ταῦτα δέ**, δηλ. αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ λύπαι. — **ἐπιστήμης... μετρητικῆς**, ἔνν. **ἐνδεία** — **ἀμαθία ἢ μεγίστη**, ἐπέξ. τοῦ **τοῦτ'**. — **αὐτοί**, ἔνν. **ἴτε** (κατὰ ζεύγμα). — **τούτων**, δηλ. τῆς ἐπιστήμης ταύτης. — **ὄντος**, δηλ. τῆς ἐπιστήμης — **κακῶς πράττετε** (ἀτόπως πράττετε) = δημιουργεῖτε δυστυχίαν. — **δημοσίαι**: διότι ἡ πολιτεία δὲν ἀποκτᾶ ἀγαθοὺς πολίτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΗ'

κοινός... ὑμῖν = ἃς μετέχετε καὶ σεῖς τῆς συζητήσεως. — **ὑπερφυῶς... ἀληθῆ** = ἀληθέστατα. — **παραιτοῦμαι** (ἐνταῦθα) = δὲν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν (τὴν συνωνυμικὴν τοῦ Προδ.). — **εἴτε ὀπόθεν... ὀνομάζων** = εἴτε ἀπὸ οἰανδήποτε ἀφορμὴν καὶ ὀπωσδήποτε ἀρέσκεσαι νὰ ὀνομάζῃς. — **τοῦτό μοι ἀπόκριναι** = νὰ ἀποκριθῆς περὶ τούτου, περὶ

τοῦ ὁποίου θέλω νά ἀποκριθῆς. — αἱ ἐπὶ τούτου = αἱ εἰς τοῦτο τείνουσαι. — ἐπὶ τοῦ... ζῆν (ἐπεξ) = δηλ. νά ζῶμεν. — ἔπειτα = ὅμως. — ἐξόν, ἔνν. ποιεῖν. — ἐψεῦσθαι = διατελεῖν ἐν πλάνῃ. — ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν (βραχυλογία) = ἀντὶ τοῦ ἰέναι ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ. — ἀναγκασθῆ, ἔνν. τίς. — τί οὖν: διὰ τούτου μεταβαίνει εἰς τὴν ἀνδρείαν. — οὐδὲν διαφέρει = δὲν μᾶς ἀνδιαφέρει. — τότε, ἔνν. διαφέρει — ἂ μή, ἔνν. δέδοικεν. — ἰέναι... λαμβάνειν, ἐκ τοῦ ὠμολογῆται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

οὕτω τούτων ὑποκειμένων = ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τούτων. — τὸ πρῶτον παντάπασι = πρῶτα πρῶτα (βλ. 329 Δ, Κεφ. 18 καὶ ἐξ.) — τὸ ὕστερον (βλ. 349 Δ, Κεφ. 34 καὶ ἐξ.). — ᾧ = ἐκ τούτου λοιπόν. — δ' οὖν = τέλος πάντων. — ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοί, ἔνν. ἴται εἰσί. — πότερον: τὸ β' μέλος τῆς ἐρωτήσεως, τὸ ὅποιον νοεῖται καὶ ἐκφράζεται κατωτέρω (359 Ε, Κεφ. 39), ἔπρεπε νά ἔχη: ἢ ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἱ δειλοί τε καὶ οἱ ἀνδρείοι. — ἐπὶ τὰ θαρραλέα (ἐπὶ ἂ θαρροῦσι 359 Β, Κεφ. 39) = εἰς τὰ ἀκίνδυνα. — τοῦτό γε: ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄρ' ἐπὶ τὰ δεινὰ... δεινὰ εἶναι. — ἐν οἷς... τοῖς λόγοις = ἐν τοῖς λόγοις οὖς. . . — ἄρτι, (Κεφ. 38). — ταύτη γε = ἀπὸ ταύτης τοῦλάχιστον τῆς ἀπόψεως. — πᾶν τούναντίον... οἱ ἀνδρείοι = πᾶν τούναντίον (κτηγμ.) ἐστὶ ἐκεῖνα (ὑπκμ.) ἐπὶ ἂ οἱ τε δ. ἔρχονται καὶ οἱ.. — αὐτίκα = π.χ. — ὄν, αἰτ. ἀπόλ. αἰτιολ. — ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (Κεφ. 38). — αἰσχροὺς φόβους: καὶ οἱ ἀγαθοὶ αἰσθάνονται φόβον ἀλλὰ εὐγενῆ, ὡς λ.χ. πρὸ αἰσχροῦς πράξεως. — οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι αἰσχροὶ θάρρη θαρροῦσι καὶ κατὰ τοῦτο ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς δειλοὺς, οἱ ὅπιοι αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται: οἱ μαινόμενοι δηλ. ἔχουν θάρρος μὴ στηριζόμενον εἰς τὴν ἐπιστήμην. — αὐτὸς = μόνος σου. — ἐρόμενος ἔνν. περανῶ. — τὸ πρῶτον, (349 Δ., Κεφ. 34). — φιλονικῶ = ἐπιμένω μὲ ἰσχυρογνωμοσύνην εἰς τι, θέλω σῶναι καὶ καλὰ νά...

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν διακοπεῖσαν συζήτησιν (Κεφ. ΚΑ') συνοψίσατε τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὰ μόρια τῆς ἀρετῆς δσιότης, δικαιοσύνη, σωφροσύνη, σοφία, ἀνδρεία δὲν εἶναι διάφορα ἀλλήλων.

— Εἶναι δικαιολογημένη καὶ ἀξία σοφοῦ ἀνδρὸς ἡ στάσις τοῦ Πρωταγόρου κατὰ τὸ τέλος τοῦ συλλογισμοῦ ;

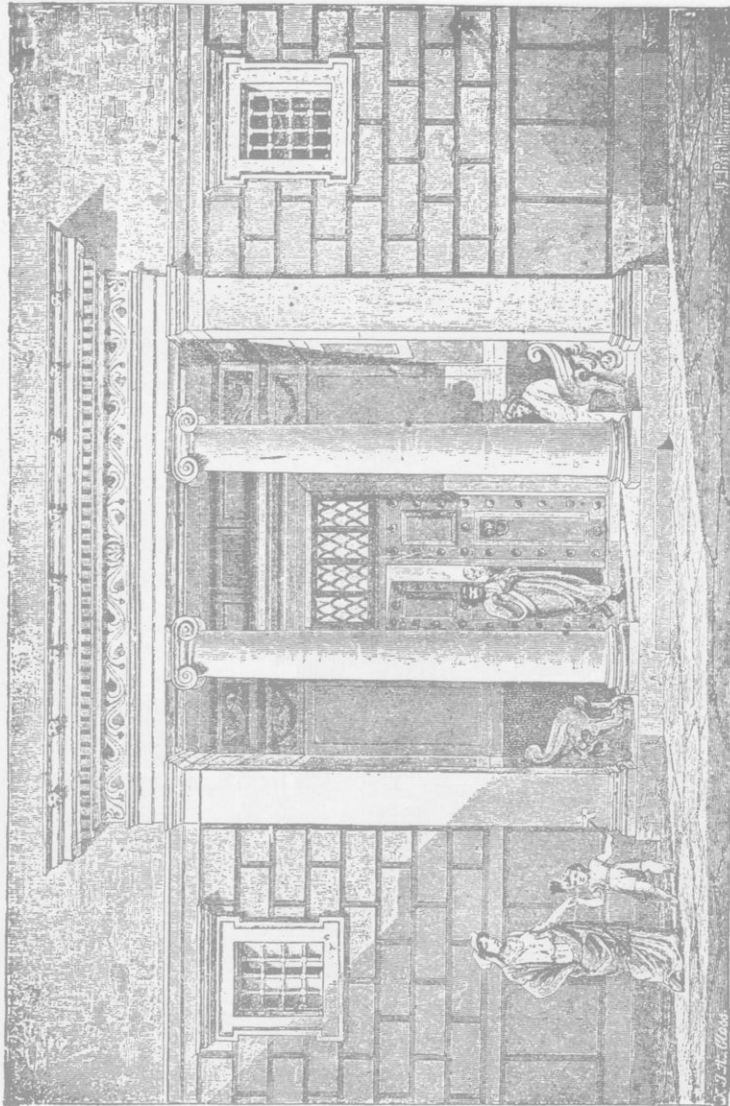
— Ἀναφέρατε παραδείγματα ἀνδρείας ὀφειλομένης εἰς γνῶσιν και δειλίας ὀφειλομένης εἰς ἀμάθειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'

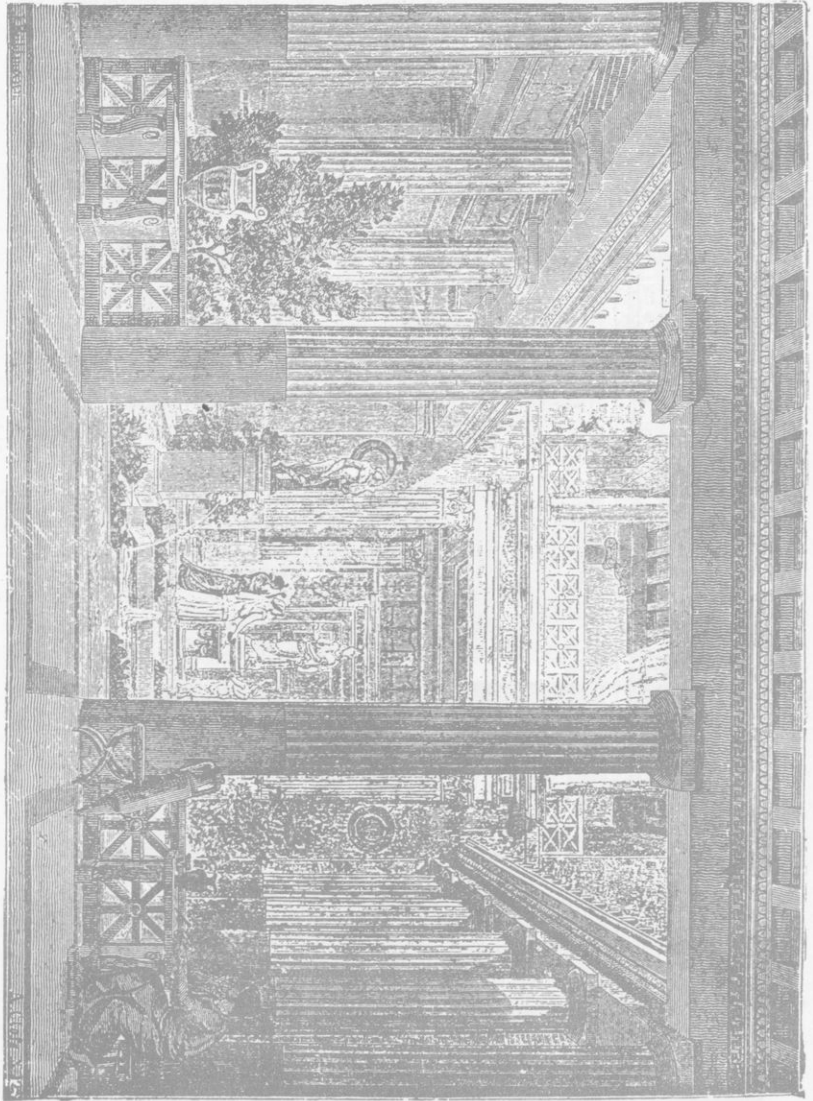
τὰ περὶ ἀρετῆς = τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀρετὴν (δηλ. τὰ μέρια αὐτῆς και ἡ ἀμοιβαία σχέσις των). — ἔξοδος τῶν λ... = τὸ συμπέρασμα. — ἄτοπος = παράξενος. — σεαυτῷ τάναντία σπεύδεις = σπεύδεις εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν σου. — πάντα χρήματα = πάντα τὰ πράγματα, δηλ. πάντα τὰ μέρια τῆς ἀρ. (εἶναι ἐπιστήμη). — ὦ τρόπω = καθ' ὃν τρόπον, ὅτε (δηλ. ἂν πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἀναχθοῦν εἰς τὴν ἐπιστήμην). — ἄλλο τι ἢ ἐπιστήμη: ὁ Πρωτ. ἐδέχετο κατ' ἐξοχὴν τὴν φυσικὴν προδιάθεσιν (Κεφ. 16 και 34). — ὄλον = καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη. — ὀλίγου ἐνν. δεῖν = σχεδὸν (νὰ φανῆ αὐτὸ κάθε ἄλλο μᾶλλον παρὰ ἐπιστήμη). — καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι = νὰ ἐπιχυθῆ πληῆρες φῶς ἐπ' αὐτῶν. — πάλιν ἐπισκέψασθαι: δέχεται τὸ συμπέρασμα ὡς δεόμενον εὐρυτέρας ἐρεύνης. — μὴ πολλάκις = μήπως τυχὸν (μᾶς κάμη νὰ σκοντάψωμεν κατὰ τὴν ἔρευναν). Ὁ Σω. δηλ. θεωρεῖ φρόνιμον νὰ ἐξετασθῆ πρῶτον ἡ οὐσία τῆς ἀρετῆς και ἔπειτα τὸ διδασκτὸν ἢ μὴ αὐτῆς. — κατ' ἀρχὰς ἔλεγον (348 Γ και Δ, Κεφ. 33). — δὴ = ἤδη, — ὦν = τούτων, οἷς. — μὲν (μὴν) = τοῦλάχιστον. — εἰ, αἰτιολ. — ἐλλόγιμος ἐπὶ σοφίᾳ = περιώνυμος σοφός. — ἐμοί... ὦρα = πάλαι ὦρα και ἐμοὶ ἰέναι οἷπερ ἔφην ἰέναι με δεῖν (πρβλ. 335 Γ, Κεφ. 22). — τῷ καλῷ: οἱ Ἀθηναῖοι μετεχειρίζοντο τὸ ἐπίθετον εἰς ἔνδειξιν τιμῆς και ἀγάπης, ἐνίοτε δὲ και εἰρωνικῶς, εἰς διαφόρους περιστάσεις. — ἀκούσαντες, δηλ. ἐγὼ και ὁ Ἴπποκράτης, λέγει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν ἑταῖρον.

— Κρίνατε τὰς δύο ἀποδεικτικὰς μεθόδους τοῦ Πρωταγόρου, ἦτοι :
α) τὴν διὰ μύθου και
β) τὴν διὰ λόγου.

— Ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὰς καταδείξατε τὴν ὑπεροχὴν τῆς δ ι α - λ ε κ τ ι κ ῆ ς τοῦ Σωκράτους.

Εικ. 1. Πρόθυρον Έλληνικῆς οἰκίας.

Εικ. 3. Παῖς διδάσκει νά κιθαρίζη. Ἄλλος παῖς ἀπαγγέλλει ἐπικόν ποίημα πρό τοῦ διδασκάλου, ὁ ὁποῖος κρατεῖ ἀνοικτόν βιβλίον(κύλινδρον) καί ἀκούει τόν παῖδα, ἀναγιγνώσκειται δέ εἰς τὸ βιβλίον καί ἡ ἀρχή τοῦ ἔπους. Εἰς τὸ δεξιόν ἄκρον ὁ δούλος.

(Παράστασις ἐξ ἀρχαίας κύλικος τοῦ ἀγγειογράφου Δούριδος).

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Α.— ΦΑΙΔΩΝ

1. Εισαγωγή	9
2. Κείμενον	23
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	77

Β.— ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

1. Εισαγωγή	111
2. Κείμενον	123
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	175

Έπιμελήτης έκδόσεως: Κ. Άραπόπουλος (άπ. Δ.Σ. ΟΕΔΒ. 834/22 - 2 - 1963)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

101101

$$1 \cdot 2^5 + \cancel{0 \cdot 2^4} + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2$$

$$\cancel{0 \cdot 2} + 1$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ 8 \\ 4 \\ \hline 1 \\ 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \overline{) 2} \\ = 5 \overline{) 22} \overline{) 2} \\ 1 = 0 \overline{) 11} \overline{) 2} \\ \overline{) 5} \overline{) 3} \\ \overline{) 2} \overline{) 0} \end{array}$$

024000020156

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΔ' / Β', 1963 (VI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 25.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1149/27-2-63

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : «ΦΑΝΟΣ» Ο.Ε., Χρυσοθέμιδος 2, Ἀθήναι

100

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

10/101

5/15/15/15
11/20

ΠΡΟΤΥΠΟ

8

4

2

2/1

5/15/15/15
11/20

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Handwritten scribble or mark in the upper left corner.

Vertical line or mark in the upper left area.

